

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์

Journal of Administration and Social Science Review

กำหนดการเผยแพร่

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ กำหนดเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ (2 เดือน/1ฉบับ)

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นช่องทางการเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยทางสหวิทยาการสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา ผู้สนใจทั่วไป และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการทางสังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ บริหารการศึกษา พระพุทธศาสนาและปรัชญา ตลอดจน บทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

บรรณาธิการ

นางสาวสุธามาศ สุขไมตรี

กองบรรณาธิการ

พระเมธาวิเชียร (สุเทพ พุทธจรรยา), รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.สมบูรณ์ วัฒนะ	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อาจารย์พรพิมล ศิริวัฒน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์ปารมี วชิรปทุมมุตต์	โรงเรียนแม่จันวิทยาคม

เลขานุการ : นายภูริช สุขไมตรี

ศิลปกรรม : นายปิยพงษ์ สันธนะกุล

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์

เครือข่ายส่งเสริมงานวิชาการทางสังคมศาสตร์

สำนักการบริหารและสังคมศาสตร์ 157/17 หมู่ที่ 7 ต.กระทุ่มล้ม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73220

โทรศัพท์ : 063-3484828 E-mail: sukmailee1945@gmail.com

จัดพิมพ์โดย: เจ.ปรีน เลขที่ 94 พระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, ศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูปลัดกวีวัฒน์ (ธีรวิทย์ สุคนธวรรณ), ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาวิโรจน์ คุดติโร, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร.โกนิญฐ์ ศรีทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รศ.ดร.สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยเกริก
รศ.ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ตระกูล ชำนาญ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร	มหาวิทยาลัยสยาม
ผศ.ดร.ชุมพล รอดแจ่ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.ฐิติมา ให้อย่าง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ผศ.ดร.ณัฐพงศ์ บุญเหลือ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผศ.ดร.ธรา อังสกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผศ.ดร.ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.พิมพ์พี บรรจงปุรุ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.ภัทรพร พงศาปรมัตถ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ศุภกฤษฎี นวัตกรรมกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผศ.ดร.สุทิสรา รัตนวิชา	มหาวิทยาลัยเกริก
รศ.ดร.สุขุมพงศ์ ชาญนวงศ์	มหาวิทยาลัยเกริก
ผศ.นฤมลวรรณ สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.สุริวัตร จันทโรสภา	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.เพ็ญฟ้า ปัญญา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
อ.ดร.วงศ์ชนก จำเริญสาร	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.วิญญู กินแสน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.สาลินี รักกตัญญู	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.สุนทรีย์ ตั้งศรีวงศ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
อ.ดร.อดิศักดิ์ โชติธรรมธรา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
อ.ดร.อุดมลักษณ์ ศรีซัซม	มหาวิทยาลัยนเรศวร
อ.ดร.กรรณา มธูลาวัณสรค์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.อุเทน ลาพิงค์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ร้อยโท ดร.ธวัชชัย คำยอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
อ.ดร.บุญธรรม ทองยา	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.สุตทัย ครุสง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

อ.อาภาภรณ์ จวนสา
อ.ธนรสมิ์ อีรธนาเกียรติ
อ.สุพรรณิ บุญหนัก
อ.กุลวดี คงปิ่น
Totsaporn Intarabumrung

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
นักวิชาการอิสระ
Roxbury Community College

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ฉบับนี้เป็นวารสาร ปีที่ 6 ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 2566 ที่ได้รับการรับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) เพื่อรักษาคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความ โดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) จำนวน 2-3 คน พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์ และคัดเลือก กลั่นกรองบทความให้เกิดความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด ควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ รวมถึง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการ และเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ ถือได้ว่ามีความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษาเฉพาะกรณีในแต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม กอปรกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้นิพนธ์ในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียด รอบคอบ ถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ถึงปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์ น่าสนใจ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ และขอขอบพระคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลงบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวสุธามาศ สุขไมตรี
บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ.....	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ.....	(2-3)
บทบรรณาธิการ.....	(4)
สารบัญ (Content).....	(5)-(7)
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี..... อริวัฒน์ ธนพัฒน์ธัญโชติ	1-14
ความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนา เด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย..... สุภารัตน์ ไชยะ, ศุภาเทพ จันทรเจริญ, เปี่ยมพร สุทินฤกษ์	15-28
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการรถโดยสารใน จังหวัดกรุงเทพมหานคร..... ทักษิณันท์ เดชขจร, สุธรรม พงศ์สำราญ	29-40
การประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความ เป็นไทย ของนักศึกษาครู..... พัฒน์ดา อุพหนอง, วิเชียร อารังโสติสกุล, ชลายุทธ์ ครุฑเมือง	41-54
การประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิง สร้างสรรค์ของนักศึกษาครู..... พิชญา สกุลวิทย์, วิเชียร อารังโสติสกุล, ชลายุทธ์ ครุฑเมือง	55-66
การสำรวจงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจสายการบินใน บริบทประเทศไทยและนานาชาติ..... วงศา เหล่าวรวิทย์, อัครวิน แสงพิกุล	67-78
ความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ ระบาดของเชื้อโควิด 19..... ปัญญา สุทธิยุทธ์, เทพวรา ธนพัฒน์, ณัฐกฤต เกิดกุลกิตติ, บุษยรังสี หาสุทธิใจ	79-86
ความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์ โอชา ไปปฏิบัติ..... เทพวรา ธนพัฒน์, ปัญญา สุทธิยุทธ์, สมใจ เมฆหมอก, ดวงฤทัย สังข์ทอง	87-96
การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้งานวิจัยของธุรกิจสายการบินในประเทศไทย: แนวทางเพื่อพัฒนาความยั่งยืนในมิติเศรษฐกิจ..... อนุสรณ์ โพธิ์แก่นแก้ว, อัครวิน แสงพิกุล	97-108

	หน้า
การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับภาคอุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์: กรณีศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ..... ชลายุทธ์ คุรุทเมือง, ศุภราภรณ์ ทองสุขแก้ว, คทาวุธ ชาศิตศักดิ์ยุทธ, รุ่งทิวา ปราบริปู	109-120
การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี..... ศิริภัสสร คนเย็น, ทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์, วาโร เฟื่องสวัสดิ์	121-134
คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วย แอปพลิเคชันไลน์ของเรือนจำพิเศษมโนบุรี..... โชคชัย พันธพูล, ชินโสณ วิสิษฐนิธิกิจ, อิงอร ต้นพันธ์	135-146
การพัฒนาชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับปริญญา ตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์..... สุรเชษฐ์ บุญรักษ์, วิชราภรณ์ บุญรักษ์	147-156
การประยุกต์เหมืองข้อมูลในการศึกษาปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยผ่าน การทำแบบจำลองการจัดกลุ่ม..... ประจักษ์ เฉิดโถม	157-168
การพัฒนาคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาอำเภอสว่างแดนดิน..... ชัยวัฒน์ จันทร์หอม, พิมพ์ภา ธรรมสิทธิ์, ชัชภูมิ สิมมฤ	169-180
ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3..... อัสนี อัมพร, วลัยกา ฉลากบาง, เอกลักษณ์ เพียสา	181-190
การขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก..... กัลลัณรงค์ แสนพะเยาว์, กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์, ธนัสสา โรจนตระกูล	191-204
องค์ความรู้จากงานวิจัยสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดน้ำในมิติความยั่งยืนในด้าน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม..... ศิริพร อำไพลาภสุข, อัครวิณ แสงพิกุล	205-216
การใช้ภาษาและวัฒนธรรมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกวดมิสแกรนด์อินเตอร์ เนชั่นแนล..... ทศพล ร่มโพธิ์, สมชาย สำเนียงงาม	217-228
อิทธิพลของการรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีผลต่อพฤติกรรมเตรียมความ พร้อมในอาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว..... ประสิทธิ์ชัย เดชคำ	229-240

	หน้า
ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1..... วิลาวัลย์ มุมทอง, พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์, สุกัญญา รุจิเมธามาต	241-252
รูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา..... สุพจน์ ใจน้อย, พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์, ชลายุทธ์ ครุฑเมือง	253-266
ทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร..... ฐานิต สุทธิยุทธ์, ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, จิตาภา ถิรศิริกุล, ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร	267-276
การบริหารจัดการการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มในโรงเรียนประถมศึกษา..... จิตติการณ เหมเมตรา, ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี, อัจฉรา วัฒนาวรรณ	277-288
ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรในการปกครองท้องถิ่น..... พระครูวิบูลสิทธิการ(สมฤทธิ์ อาภาโส), พระครูใบฎีกาสุระชัย เดโชเม้ง, ณัฐพล จันทร์โท, โชติ บดีรัฐ	289-296
การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นภายใต้กระบวนการปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่..... ชำนาญ ชูเที่ยง, สมพิศ สายบุญชื่น, ชัยรินทร์ ชิตบุญ, กัมปนาท วงศ์วัฒนพงษ์	297-308
ภาคผนวก..... หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์	309-314

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน
ในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี
The Local Development Participation of Residents in Pathum Thani
Municipality, Muang District, Pathum Thani Province

อริวัฒน์ ธนพัฒน์ธัญโชติ¹
Athiwat Thanaphatthanyachot

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 399 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที ค่าเอฟ การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียวและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและส่วนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

คำสำคัญ (Keywords) : การมีส่วนร่วม; การพัฒนาท้องถิ่น; เทศบาลเมืองปทุมธานี

Abstract

This research article aimed 1) to study the level of residents' local development participation in Pathum Thani Municipality, Muang District, Pathum Thani Province; 2) to compare the residents' local development participation in Pathum Thani Municipality, Muang District, Pathum Thani Province; and 3) to study the relationship between perception of local development information and the residents' local development participation in Pathum Thani Municipality, Muang District, Pathum Thani Province. There were 399 people

Received: 2023-04-05 Revised: 2023-04-11 Accepted: 2023-04-13

¹ ประธานกรรมการมูลนิธิการศึกษาเพื่อนวัตกรรมโลกและชีวิต, นักวิชาการอิสระ (Chairman of the World and Life Innovation Education Foundation; Independent Scholar). E-mail: At064351945@gmail.com

in the sample group. The research instrument was a questionnaire. The statistical tools used in the research were frequency, percentage, mean, Standard deviation, t-test, F-test (One-Way ANOVA) and Pearson's correlation coefficient.

The results of the research revealed that the level of the residents' local development participation in Pathum Thani Municipality, Muang District, Pathum Thani Province generally was at a moderate level. The residents' perception of the local development information was at a moderate level. The hypothesis testing results showed that people, of various ages, educational levels, and occupations, participated in the local development differently. However, those with various ages and average monthly incomes did not participate in the local development differently. Their information perception was related in the same direction as their local development participation in Pathum Thani Municipality, Muang District, Pathum Thani Province.

Keywords: participation; local development; Pathum Thani Municipality

บทนำ (Introduction)

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการจัดระเบียบการปกครองตามหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) โดยรัฐหรือรัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นไปดำเนินการปกครองตนเอง และจัดทำและจัดการบริการสาธารณะเพื่อสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยมีอิสระตามสมควร ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเองหรือการปกครองตนเองของท้องถิ่น การจัดระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย แม้ว่าจะเป็นการกระจายอำนาจการปกครองให้ท้องถิ่นไทย แม้ว่าจะเป็นการกระจายอำนาจการปกครองให้ท้องถิ่นดำเนินการเป็นเวลานานแล้วก็ตาม แต่ปรากฏว่าเป็นการกระจายอำนาจแต่เพียงเล็กน้อยเท่านั้นแต่นั้นคือในช่วงเวลาที่เริ่มแรกเท่านั้น แต่ในปัจจุบันการกระจายอำนาจการปกครองเป็นไปอย่างสมบูรณ์แบบมากขึ้น หลังจากที่มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาต่อเนื่องจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการในเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่น ให้มีการกระจายไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น บัญญัติให้รัฐออกกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แล้วเสร็จภายในสิบสองปีนับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ผลจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญจึงได้ตราพระราชกำหนดและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทและอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น

ในปัจจุบันสังคมไทยได้มีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึงครอบคลุมทุกภูมิภาค โดยมีรูปแบบขององค์กรท้องถิ่นที่แตกต่างกันออกไป เช่นท้องถิ่นที่มีความเก่าแก่ยาวนานมากที่สุด คือ เทศบาล ถัดมาคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และองค์กรที่เกิดขึ้นหลังสุดอย่างองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) รวมทั้งการปกครองพิเศษอีก 2 รูปแบบ คือ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ดังนั้น ความสำเร็จในการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นจึงฝากไว้กับผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้นำที่มาจากการเลือกตั้ง โดยตรงจาก

ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ กระบวนทัศน์ (Paradigm) หรือแนวคิดอย่างเป็นระบบในการพัฒนาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่างๆ โดยมีประโยชน์สุขของประชาชนในท้องถิ่นเป็นเป้าหมายสำคัญ (ชมัยพร ชมกุล, 2551: 9)

ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้มีความสอดคล้องกันคือ รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนความหนาแน่นของประชากรพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบประกอบกันและส่งเสริมให้เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนากับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วยและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนจะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” ดังนั้นการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ดีจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้แผนพัฒนาท้องถิ่นสามารถแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเอง

เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งเกิดจากการบริหารราชการแผ่นดินแบบกระจายอำนาจ (Decentralization) มีการเจริญเติบโตควบคู่กับระบบการปกครองของประเทศไทยมาช้านาน โครงสร้างการบริหารองค์กรมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ซึ่งเทศบาลในประเทศไทยยังแบ่งชั้นของเทศบาลออกเป็น 3 ประเภทคือ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล หน้าที่ของเทศบาลนั้นคือการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลโดยให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาสังคม ด้านการพัฒนาการเมืองและการบริหาร และด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับการให้บริการสาธารณะเหล่านั้นตามหลักของการบริหารองค์กรโดยทั่วๆ ไป แล้วการวางแผนพัฒนาถือได้ว่าเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะช่วยให้การบริหารเทศบาล สามารถพัฒนาได้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านระยะเวลา บุคลากร วัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ เพราะได้มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรทุกๆ ด้านไว้ก่อนแล้ว โดยเฉพาะการจัดทำแผนพัฒนาประจำปีได้เน้นเรื่องการจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาเพื่อนำมากลุ่มกรองและคัดเลือกและจัดทำรายละเอียดแผนงาน/โครงการให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของการพัฒนาท้องถิ่นหลักการสำคัญหรือหัวใจของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือจะต้องให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติร่วมรับผิดชอบในผลการพัฒนาที่จะเกิดขึ้น ปัจจุบันนี้ทั้งหน่วยงานของรัฐ องค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชนต่างมุ่งสนับสนุนส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อหวังผลสัมฤทธิ์คือความสำเร็จในการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560

การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่องความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงจะต้องมีมากจนเกิดความริเริ่มโครงการเพื่อปฏิบัติเหตุผลแรกของการที่มีคนมารวมกันได้ ควรจะต้องมีการตระหนักว่าการกระทำทั้งหมดที่ทำโดยกลุ่มผู้นำชุมชนหรือกระทำผ่านองค์กร ดังนั้น ผู้นำชุมชนองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงได้ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งสำคัญจะทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา ซึ่งมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา เช่น การมีส่วนร่วม หลักการพัฒนา

ชุมชนกระบวนการพัฒนาชุมชน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องใช้ในงานพัฒนาชุมชนและคนก็มีส่วนสำคัญที่สุด เพราะคนเป็นศูนย์กลางหลักในการพัฒนาที่จะทำให้ชุมชนมีการพัฒนาไปในทางที่ดี การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการพัฒนาท้องถิ่นไม่มีประเทศไหนที่พัฒนาโดยปราศจากการร่วมมือของประชาชน

ผู้วิจัยในฐานะที่มีที่อยู่อาศัยในพื้นที่ของเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมืองปทุมธานี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ว่าเป็นไปในรูปแบบใดและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นนั้นเป็นอย่างไร ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารเทศบาลเมืองปทุมธานีต่อไปในอนาคต เพื่อให้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

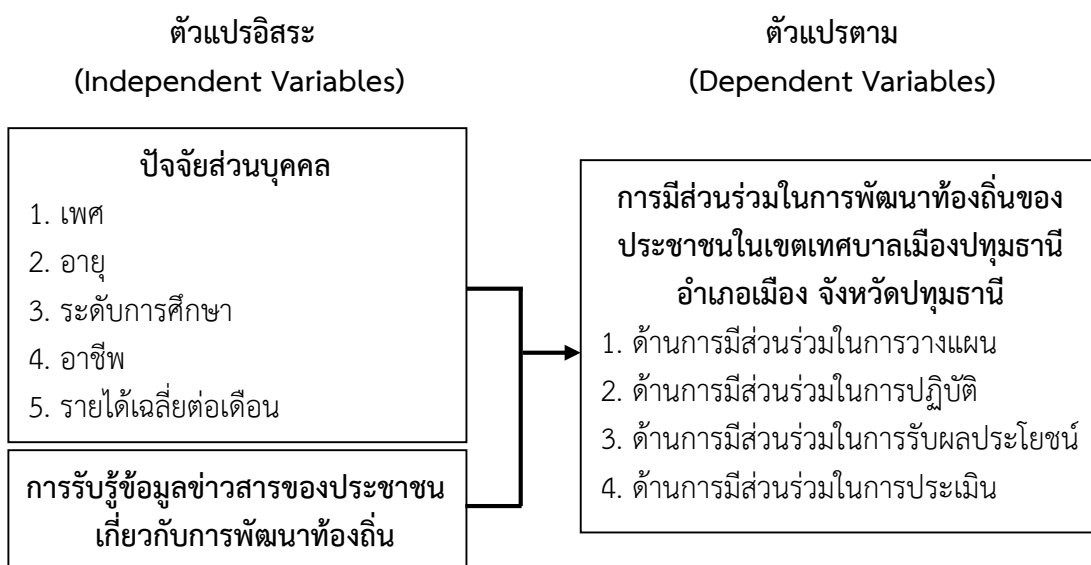
1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ประชาชนที่มีเพศที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกัน
6. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

กรอบแนวคิดของการวิจัย (Conceptual Framework)

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยไว้ ดังนี้

ภาพกรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนตามแผนพัฒนาของเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ใน 4 ด้านคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี จำนวน 23,780 คน (เทศบาลเมืองปทุมธานี 2565)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี จำนวน 399 คน ได้มาจากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณจากสูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973: 727-728) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ทำการศึกษาวิจัยในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2565 จนถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี จำนวน 8 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้คะแนนเป็น 5 ระดับ โดยใช้วิธีของ Likert Scale เป็นตัวแบ่งระดับ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2550: 107-108)

คะแนน	ความหมาย	
5	หมายถึง	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 30 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนตามแบบของ Likert Scale ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2550: 107-108)

คะแนน	ความหมาย	
5	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมาก
3	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
1	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

เกณฑ์การกำหนดคะแนนเฉลี่ยของส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	
4.21-5.00	หมายถึง	มีค่าระดับมากที่สุด
3.41-4.20	หมายถึง	มีค่าระดับมาก
2.61-3.40	หมายถึง	มีค่าระดับปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึง	มีค่าระดับน้อย
1.00-1.80	หมายถึง	มีค่าระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 400 ฉบับ และรับกลับคืนด้วยตนเองทั้งหมด

3.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ ตำรา เอกสารทางวิชาการ ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 399 ฉบับ จากจำนวน 400 ฉบับ โดยใช้คอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, F-test (One-Way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่ตามวิธีของ LSD (Least Significant Difference) และหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)

การบอกระดับหรือขนาดของค่าสัมประสิทธิ์จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ -1 หรือ 1 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์ในระดับสูง แต่ถ้าหากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำหรือไม่มีเลย สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เราสามารถใช้อินเตอร์เน็ตต่อไปนี้เป็นตัวพิจารณา (Hinkle, 1998: 118)

ค่า r	ระดับของความสัมพันธ์
0.90-1.00	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
0.70-0.90	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
0.50-0.70	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
0.30-0.50	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
0.00-0.30	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

*ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย (Research Results)

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 50 ปีขึ้นไป การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพรับราชการ/ลูกจ้างหน่วยงานของรัฐ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ผลจากการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง โดยรับรู้ประเด็นท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับท้องถิ่นของท่านจากป้ายผ้า (ป้ายไวนิล) มากที่สุด รองลงมาคือประเด็นท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับท้องถิ่นของท่านจากการพูดคุยสื่อสารกับบุคคลอื่น สำหรับประเด็นท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับท้องถิ่นของท่านจากเว็บไซต์ของเทศบาล กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ที่น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี รวมทุกด้าน (n = 399)

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	2.59	0.87	น้อย
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	2.91	0.90	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.34	0.82	ปานกลาง
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน	2.80	0.78	ปานกลาง
รวม	2.91	0.74	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.91$, S.D. 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์มากที่สุดเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 3.34$, S.D. 0.82) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ($\bar{X} = 2.91$, S.D. 0.90) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน ($\bar{X} = 2.80$, S.D. 0.78) และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{X} = 2.59$, S.D. 0.87) ตามลำดับ ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สำหรับผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษาและอาชีพที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีเพศและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย และยังพบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองปทุมธานี มีความสัมพันธ์ในทิศทางทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองปทุมธานี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน		
	ค่านัยสำคัญ	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. เพศ	0.247		✓
2. อายุ	0.000*	✓	
3. ระดับการศึกษา	0.000*	✓	
4. อาชีพ	0.000*	✓	
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	0.536		✓
6. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	0.000*	✓	

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จากผลของการวิจัยพบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับท้องถิ่นของท่านจากป้ายผ้า (ป้ายไวเนล) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติอัสรา ใจเพียร (2558) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ผลจากการวิจัยพบว่า ขึ้นข้อมูลข่าวสารกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเหมืองง่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกุสุมา เขียวเพกา (2560) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลจากการวิจัยพบว่า การรับรู้ข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน

2. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโสภิตา ศรีนุ่น (2558) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ผลจากการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้อาจเป็นเพราะจากการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมา พบว่า เทศบาลเมืองปทุมธานีเป็นผู้กำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น โดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ เน้นให้ประชาชนในชุมชนปฏิบัติตามเพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่เป็นไปในแนวทางการมีส่วนร่วมในงานวิจัยของชาลีสา นามเมืองรักษ์ (2556) ได้ชี้ให้เห็นว่าในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีขั้นตอนต่างๆ คือการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของประชาชนเนื่องจากประชาชนย่อมรู้ปัญหาของตนเองได้มากที่สุด การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการมีส่วนร่วมในการติดตามและเฝ้าผลเพื่อค้นคว้า เพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่องอันเกิดจากการดำเนินการ

3. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน พบว่า

3.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมและด้านการวางแผน ด้านการประเมินผลไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของเทิดศักดิ์ บัวสอน (2557) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจตุพัตร์พิมาน อำเภอจตุพัตร์พิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ผลจากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้อาจเป็นเพราะเทศบาลเมืองปทุมธานีตระหนักถึงความเท่าเทียมของประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิง จึงเป็นโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตลอดจนประชาชนทั้งชายและหญิงเห็นว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้นต้องการปรับปรุงละพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง เจริญก้าวหน้าและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

3.2 ประชาชนที่มีอายุที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกัน ผลจากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองปทุมธานี ทั้งในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยการศึกษาครั้งนี้พบว่าประชาชนที่มีอายุ 20-29 ปี 30-39 ปี 40-49 ปี และ 50 ปี ขึ้นไป จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองปทุมธานี มากกว่าประชาชนที่มีอายุ 18-20 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่จะรู้สึกรักและหวงแหนชุมชนหรือท้องถิ่นที่ตนเองอยู่อาศัย และต้องการให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสุขอนามัย เพื่อความปลอดภัยและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นจึงพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามแนวทางที่เทศบาลเมืองปทุมธานีวางแผนไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมปอง สกลดิลก (2560) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลจากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน ผลจากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองปทุมธานี ทั้งในภาพรวมและรายด้านที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของธนพัต วรรธอัครกุล (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผลจากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

3.4 ประชาชนที่มีอาชีพที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกัน ผลจากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองปทุมธานี ทั้งในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะอาชีพมีความผันแปรตามระดับการศึกษา หมายความว่าประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ พนักงานบริษัทเอกชน พนักงานรัฐวิสาหกิจ นักศึกษาส่วนใหญ่จะมีการศึกษาตั้งแต่ระดับปวส. จนสูงกว่าปริญญาตรี และการมีต้องปฏิบัติงานประจำจึงส่งผลให้เวลาในการเข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาชุมชนไม่ต่อเนื่องหรือสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของนิติรัตน์ ไชยอำนาจ (2560) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลจากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองแสนสุข ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

3.5 ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ที่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองปทุมธานี ในภาพรวมด้านการวางแผนและด้านการประเมินไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแม้ว่าประชาชนจะมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน แต่ประชาชนส่วนใหญ่ตระหนักและรู้จักหน้าที่ของตนเองต่อสังคม จึงพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นการ

สร้างประโยชน์แก่ตนเองและบุตรหลานให้มีความปลอดภัย มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและปลอดภัยจากยาเสพติด สอดคล้องกับงานวิจัยของกุสุมา เขียวเพกา (2560) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

3.6 การรับรู้ข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จากผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลเมืองปทุมธานี ทั้งในภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นผ่านสื่อต่างๆ เช่น ป้ายโฆษณา การพูดคุยสื่อสารกับเพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่เทศบาล ประธานชุมชน ย่อมสร้างความตระหนักรู้ ความเข้าใจในการดำเนินการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการยอมรับและต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใด เพื่อให้ตนเองได้มีโอกาสร่วมรับรู้แสดงความคิดเห็นและร่วมแลกเปลี่ยนทัศนะในการพัฒนา กับประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้นอกจากนี้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่สม่ำเสมอและต่อเนื่อง ยังเป็นการได้รับความรู้ในแง่มุมต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ส่งผลเป็นแรงผลักดันให้ประชาชนร่วมมือในการดูแลชุมชนเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและความเป็นอยู่ของตนเองและบุตรหลาน สอดคล้องกับงานวิจัยของกุสุมา เขียวเพกา (2560) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลจากการวิจัยพบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

1. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการบริหารและการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสามารถมีส่วนร่วมได้อย่างยั่งยืน
2. ความสำคัญของข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาชนอย่างชัดเจน จะมีส่วนช่วยในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนได้เป็นอย่างมาก ซึ่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ จะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับท้องถิ่นจากเว็บไซต์ของเทศบาล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นเทศบาลเมืองปทุมธานี ต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ว่าเทศบาลเมืองปทุมธานีมีเว็บไซต์ (muangpathum.org) เพื่อใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนเทศบาลฯ ต้องดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงเว็บไซต์ให้มีความน่าสนใจ และนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน รวมทั้งทำจัด

โครงการอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตเบื้องต้น ให้กับตัวแทนหมู่บ้าน และประชาชนผู้สนใจ รวมทั้งควรจัดให้มีคอมพิวเตอร์ประจำชุมชน เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามาใช้งานอินเทอร์เน็ตฟรี

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยเฉพาะในประเด็นการนำผลที่ได้จากการดำเนินโครงการในอดีตมาเข้าร่วมเสนอในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเมื่อดำเนินโครงการพัฒนาท้องถิ่นแล้วเสร็จ เทศบาลเมืองปทุมธานี ต้องมีการประเมินผลการดำเนินโครงการทุกครั้ง เพื่อนำผลที่ได้ทั้งข้อดี ข้อเสีย และ ข้อเสนอแนะต่างๆ จากประชาชน มาใช้ประกอบการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างครอบคลุมและ ถูกต้องตามความต้องการ

1.3 จากผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่าใน บ้านเข้าร่วมโครงการต่างๆ ภายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นเทศบาลเมืองปทุมธานี ต้องจัดประชุมชี้แจงเพื่อขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน ช่วยกันเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรม การพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นที่จะดำเนินการเพื่อให้เพื่อนบ้าน และทุกคนในชุมชน รับทราบและเข้าร่วมโครงการอย่างพร้อมเพรียง

1.4 จากผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ในประเด็นท่านได้รับความรู้ในแง่มุมต่างๆ เพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมของเทศบาลภายใน ท้องถิ่นของท่านอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น เทศบาลเมืองปทุมธานี ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนใน ชุมชน เจ้าหน้าที่เทศบาล และผู้เข้าร่วมโครงการทุกคนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และให้ ข้อเสนอแนะระหว่างกัน เพื่อให้ทุกคนได้เห็นมุมมองที่แตกต่างกัน เกิดการยอมรับในข้อตกลง และเงื่อนไข ต่างๆ ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้ทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในโครงการและกิจกรรมของ เทศบาลได้อย่างต่อเนื่อง

1.5 จากผลการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินพบว่า ใน ประเด็นท่านมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงความเหมาะสมในด้านระยะเวลาการดำเนินโครงการต่างๆ ภายในเทศบาล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นเทศบาลเมืองปทุมธานี ต้องจัดประชุมเพื่อสำรวจปัญหาความ ต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอยู่เสมอ และนำความคิดเห็นจากการนำเสนอปัญหาและความต้องการของ ประชาชนในชุมชนไปเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้สามารถกำหนด ระยะเวลาการดำเนินโครงการต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชน เกี่ยวกับ โครงการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองปทุมธานี เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ของตนนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะรากฐานของการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นคือประชาชน ซึ่งประชาชนใน ที่นี้เองกล่าวได้ว่าเป็นตัวขับเคลื่อนการปกครองส่วนท้องถิ่นของตนให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากเกิดปัญหา ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นแล้วนั้นกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของ ประชาชนก็อาจจะมีส่วนร่วมได้ไม่เต็มที่ส่งผลการมีส่วนร่วมในท้องถิ่นของตนก็เป็นได้

2.2 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของ ประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในเทศบาลเมืองอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประชาชนในเขตต่างๆ ร่วมด้วย

เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยสำหรับเทศบาลข้างเคียงมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์หรือสรุปข้อมูลที่เป็นต่อการพัฒนาท้องถิ่นในอนาคตภายหน้าสืบต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กุสุมา เขียวเพกา. (2560). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยพร ชมกุล. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดแผนพัฒนาท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาลีสา นามือรักษ์. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ฐิตติลีนา ใจเพียร. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน: ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น. การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- เทิดศักดิ์ บัวสอน. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธนพัธ วรรธอัครกุล. (2557). การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล เมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิติรัตน์ ไชยอำนาจ. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2550). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมปอง สกลดิลก. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองช้างคอก อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โสภิตา ศรีนุ่น. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สำนักงานทะเบียนเทศบาลเมืองจังหวัดปทุมธานี. (2565). จำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองปทุมธานี. ปทุมธานี: เทศบาลเมืองปทุมธานี.
- Hinkle, D.E. (1998). *Applied statistics for the behavioral sciences*. Boston: Houghton Mifflin.
- Likert, R. (1967). *The Method of constructing and attitude scale*. In M. Fishbein (Ed.) *Attitude theory and measurement* (pp.90-95). New York: Wiley & Sons.

Yamane, T. (1973). **Statistics: an introductory analysis**. New York: Harper & Row.

ความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
Organizational Engagement Affecting the Performance Efficiency of Personnel
at the Child Development Center in Wiang Sub-district Municipality, Chiang
Khong District, Chiang Rai Province

สุภารัตน์ ไชยะ¹ คทาเทพ จันทร์เจริญ² เปี่ยมพร สุทินฤกษ์³
Suparat Chaiya, Katatap Chanjarean, Piemporuek Sutinruek

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง 2) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตเทศบาลตำบลเวียง และ 3) ความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตเทศบาลตำบลเวียง จำนวน 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regressions) โดยวิธี Stepwise

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านความรู้สึกว่าค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาด้านความต่อเนื่อง และด้านบรรทัดฐานทางสังคม 2) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประสิทธิภาพในเรื่องการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามท้องที่ที่กำหนดมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และ 3) ความผูกพันต่อองค์กรด้านบรรทัดฐานทางสังคม (X_3) และความต่อเนื่อง (X_2) ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง ($\hat{Y}_{tot}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และทำนายความสัมพันธ์ได้ถึงร้อยละ 81 สามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\hat{Y}_{tot} = 0.989 + 0.403 (X_3) + 0.356 (X_2)$$

คำสำคัญ (Keywords) : ความผูกพันต่อองค์กร; ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน; ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Received: 2023-03-27 Revised: 2023-04-13 Accepted: 2023-04-15

¹ สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย Master of Educational Administration, Graduate School, Chiangrai College. E-mail: csupharatn.jaa@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย Adviser in Educational Administration at Graduate School, Chiangrai College. Corresponding author. E-mail: ckatatap@gmail.com

³ อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย Adviser in Educational Administration at Graduate School, Chiangrai College. Corresponding author. E-mail: PiempornSu@gmail.com

Abstract

This research was aimed to study: 1) organizational engagement of personnel at the Child Development Center in Wiang Sub-district Municipality; 2) operational performance of personnel at the Child Development Center in Wiang Subdistrict Municipality; and 3) organizational engagement affecting the operational performance of personnel at the Child Development Center in Wiang Sub-district Municipality. The sample group of 140 people in the research was personnel working at Child Development Centers in Wiang Subdistrict Municipality. The tool used to collect data was a questionnaire. The statistical measurements used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regressions by stepwise method.

The results of the research showed that 1) the organizational engagement of personnel at the Child Development Center in Wiang Sub-district Municipality, in overall, was at the highest level, followed by continuity and social norms; 2) operational performance of personnel in the Child Development Center in Wiang Sub-district Municipality, in overall, was at the highest level of the performance efficiency and task requirements was the highest average; and 3) organizational engagement in terms of social norms (X3) and continuity (X2) had a statistically significant effect on the operational performance of personnel at Wiang Sub-District Municipality Child Development Center ($\hat{Y}_{tot}$) at the 0.05 level, the relationship prediction was up to 81%. It can be written as the following equation:

$$\hat{Y}_{tot} = 0.989 + 0.403 X_3 + 0.356 X_2$$

Keywords: organizational engagement; operational performance; Child Development Center

บทนำ (Introduction)

การศึกษานับเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อการพัฒนาในหลากหลายด้านและช่วยในการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาประเทศได้ตรงตามเป้าหมาย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทุ่มเทพัฒนาการศึกษา เพราะเมื่อคนมีการศึกษาดีจึงนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีสมรรถภาพ มีความเข้าใจในวิทยาการใหม่ๆ สามารถที่จะดำเนินงานต่างๆ ไปได้ด้วยดี รู้จักปรับตัวให้เข้ากับระบบ การเมืองและสังคมจะส่งผลต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมที่มีการพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง ดังนั้น การศึกษาในระดับปฐมวัยจึงถือว่ามีความสำคัญมากเนื่องจากเป็นพื้นฐานในการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์และเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้ จำเป็นต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่ในวัยเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยก่อนเข้าโรงเรียนเพราะพัฒนาการในวัยนี้จะหล่อหลอมเป็นพื้นฐานของ บุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็กเป็นวัยที่ต้องการแนะแนวทางและการเอาใจใส่ จากผู้ใหญ่อย่าง ใกล้ชิด นอกจากนี้ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเสริมสร้างความพร้อมหรือ อาจจะขัดขวางพัฒนาการของเด็กในอนาคตได้หากไม่ได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาในช่วงวัยดังกล่าว (จริยา จิตต์มณี, 2551: 1)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงถือได้ว่าเป็นองค์กรหนึ่งที่ได้ร่วมรับการจัดการศึกษาโดยมีกองการศึกษาของเทศบาลตำบลมีหน้าที่ดูแลส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนได้จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ได้รับการดูแลจาก

หน่วยงานการศึกษาที่ยังประสบปัญหาหลายประการ หากโรงเรียนจะสร้างหลักประกันและความมั่นคงให้กับชุมชนและสังคมได้นั้นสิ่งที่สำคัญคือ คุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กเพราะคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งทำให้ผู้ปกครองเกิดความเชื่อถือและส่งผล ต่อการตัดสินใจส่งบุตรเข้าเรียนเพื่อพัฒนาทักษะ (สุนทร ทองโพธิ์, 2548: 2) และเนื่องจากคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นปัจจัยที่สร้างความน่าเชื่อถืออย่างมากจึงทำให้ต้องมีการพัฒนา องค์กรให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การจะพัฒนา องค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและ เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดได้นั้นจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ใน องค์กร และทรัพยากร บุคคลถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดเพราะคนมีชีวิตจิตใจมีศักยภาพในการทำสิ่งต่างๆ เป็นกำลัง สำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ หน้าที่สำคัญประการหนึ่งขององค์กรคือ การธำรง รักษาให้บุคลากรในองค์กรมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรเพื่อให้บุคลากรมีความพร้อมทั้ง 2 ร่างกายและ จิตใจอันจะส่งผลทำให้เกิดความทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจให้กับองค์กรอย่างเต็มที่ บุคลากรในองค์กรจะเป็น ผู้พิจารณาและตัดสินใจเองว่าควรทำงานหนักเพียงใด มีผลผลิตมากน้อย เพียงใด อยู่ที่ความรู้สึกผูกพันต่อ องค์กรและความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับบุคลากรในองค์กรนั้น ถ้า หากองค์กรสามารถตอบสนองความ ต้องการของบุคลากรได้แล้วบุคลากรก็มีความยินดีและเต็มใจที่จะ ทำงานให้องค์กรอย่างดีที่สุด (ภูมกล นวนาทเจษฎ์ และธินาฏ ฐ สุนทร, 2558: 195)

ความผูกพันขององค์กรสามารถทำนายการเข้าออกจากงานของสมาชิกในองค์กรได้ดีกว่า ความ พึงพอใจในงานและเป็นตัวชี้วัดที่ดีถึงควมมีประสิทธิภาพขององค์กร การที่บุคลากรขาดความ ผูกพันต่อ องค์กรจะส่งผลต่อให้สมาชิกขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน จะก่อให้เกิดการละเลย เพิกเฉยต่อการปฏิบัติ หน้าที่เพื่อองค์กร จนกระทั่งลาออกจากองค์กรไปในที่สุดความผูกพันต่อองค์กร สามารถลดการลาออกของ พนักงานได้เป็นการลดปัญหาการสูญเสียพนักงานที่ดีมีความรู้ ความ ชำนาญในการทำงาน การลาออกของ พนักงานทำให้องค์กรต้องเกิดค่าใช้จ่ายในการสรรหา คัดเลือก ฝึกอบรม และพัฒนาพนักงานที่รับเข้ามาใหม่ เพื่อให้ทำงานแทนพนักงานเดิมที่ลาออกไปได้ นอกจากนี้ ยังส่งผลให้ประสิทธิภาพขององค์กรก็จะลดลง เนื่องจากพนักงานไม่เพียงพอดต่อกระบวนการทำงาน หากองค์กรสามารถทำให้บุคลากรมีความผูกพันต่อองค์กร ได้มากเท่าใดก็จะส่งผลให้บุคลากรมีความ ปราปรณาที่จะอยู่เป็นสมาชิกขององค์กรต่อไปนานเท่านั้นและ พร้อมที่จะทุ่มเทความรู้ ความสามารถ ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ สร้างผลงานที่น่าพึงพอใจ อัตราการขาด งานลดลงมีทัศนคติเชิงบวกต่อ องค์กรและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมที่องค์กร เพื่อให้เป็นไปตามแนวทาง เดียวกันกับเป้าหมายขององค์กรซึ่งมุ่งเน้นผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ (ปรารณา หลีกภัย, 2563: 133-134)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เป็นหน่วยงานที่ อยู่ ภายใต้การดูแลของเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย มีจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ ศูนย์พัฒนา เด็กเล็กบ้านหัวเวียง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยเม็ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดอนมหาวัน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านทุ่งน่าน้อย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งพัฒนา 1 และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าน ทุ่งพัฒนา 2 จากการศึกษา ข้อมูลจำนวนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอ เชียงของ จังหวัดเชียงราย ในปี พ.ศ. 2562 - 2563 พบว่า บุคลากรมีการลาออกบ่อยครั้งซึ่งอาจส่งผล ให้เกิดการขาดแคลนบุคลากรที่จะมา ปฏิบัติงาน รวมถึงเด็กเล็กขาดการพัฒนาทักษะเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่อง (กัญญาณัฐ จันตะคาด, ผู้ให้สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2564) ดังนั้น การสร้างขวัญ กำลังใจและสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ดีภายในองค์กรจะ ส่งผลให้บุคลากรมีความผูกพันต่อ 3 องค์กรซึ่งเป็นระดับของความเชื่อและการยอมรับเป้าหมายขององค์กร

บุคลากรที่มีความพึงพอใจใน งานจะพยายามปฏิบัติงานให้ดีที่สุด มีจิตใจที่ต้องการเห็นความก้าวหน้าขององค์กร รวมทั้งทำให้เกิด พฤติกรรมอื่นๆ ที่ส่งเสริมการปฏิบัติงาน เช่น ความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เอาใจใส่ทุ่มเทในการปฏิบัติงานนอกเหนือจากบทบาทหน้าที่ที่องค์กรหรือหน่วยงานได้กำหนดให้ ซึ่งความ ผูกพันนี้ใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมของบุคคลในองค์กร ทำให้ทราบถึงบุคลิกภาพเฉพาะบุคคลและ กลุ่มคน ตลอดจนปรากฏการณ์ทางสังคม อีกทั้งก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพอีกด้วย

โดยในการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เล็งเห็นความสำคัญต่อการสร้างความผูกพันของบุคลากรต่อการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ จึงสนใจที่จะศึกษาถึงข้อเท็จจริงว่าความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายหรือไม่ หากปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันจริง ผลจากการศึกษาจะสามารถไปใช้ในการวางแผนการพัฒนา ทรัพยากรบุคคลสำหรับของเทศบาลตำบลเวียงต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีเนื้อหา ครอบคลุมการศึกษาความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย มุ่งเน้นศึกษาความ ผูกพันต่อองค์กรใน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้สึก ด้านความต่อเนื่อง และด้านบรรทัดฐานทาง สังคม ตามแนวคิดของ Allen and Meyer (1990) และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา และด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ตามแนวคิดของ Peterson และ Plowman (1989)

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัย คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาล ตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำนวน 220 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำนวน 140 คน ใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างจาก ตารางสำเร็จรูปของเครชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 608) และสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบง่าย (Sample Random Sampling)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำนวน 6 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหัวเวียง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยเม็ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดอนมหาวัน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งน่าน้อย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งพัฒนา 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านทุ่งพัฒนา 2

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ระหว่างเดือนเมษายน พ.ศ. 2564 ถึง เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2565 รวมทั้งสิ้น 1 ปี 2 เดือน

1.5 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความผูกพันต่อองค์กรใน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้สึกรู้สึก ด้านความต่อเนื่อง และด้านบรรทัดฐานทางสังคม

ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่ง แบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบปลายปิด (check list) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และรายได้ต่อเดือน ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบมาตรวัดของ Likert จำนวน 21 ข้อ ประกอบด้วย ความผูกพัน ด้านความรู้สึกรู้สึก ด้านความต่อเนื่อง และด้านบรรทัดฐานทางสังคม ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ลักษณะคำถามเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบมาตรวัดของ Likert จำนวน 14 ข้อ ประกอบด้วย ประสิทธิภาพในด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา และด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขอนหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความ อนุเคราะห์เก็บ ข้อมูล

3.2 นำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย พร้อมแบบสอบถามไปเก็บ ข้อมูลที่ศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำนวน 6 แห่ง และทำการเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง ทั้งหมด โดยใช้เวลาประมาณ 1 เดือน

3.3 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามทั้งหมด 140 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์และนำไปสรุปผลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.4 ข้อมูลความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยมีขั้นตอน ดังนี้

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของ เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาระดับและทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (Hinkle D. E., 1998: 118)

วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอนโดยใช้ วิธี Stepwise โดยสามารถเขียนความสัมพันธ์ในรูปแบบของสมการดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2563: 334)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากผลการวิจัย เรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย สรุปได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี มากที่สุด จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 42.1 รองลงมาอายุ 31-40 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 17.9 และอายุ 41-50 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 ตามลำดับ มีระดับ การศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 47.1 รองลงมาปริญญาโท จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7 และปริญญาเอก จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 12.1 ตามลำดับ การดำรง ตำแหน่งในปัจจุบันเป็นข้าราชการมากที่สุด จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 60.7 รองลงมาเป็นครู อัตราจ้าง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3 ตามลำดับ มีประสบการณ์ทำงาน 11 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 รองลงมาประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็น ร้อยละ 35.0 และ ประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 22.1 ตามลำดับ มี รายได้ต่อเดือนระหว่าง 30,001-40,000 บาทมากที่สุด จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 27.9 รองลงมารายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,000-20,000 บาท จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 รายได้ ต่อเดือนระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 และรายได้ต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความผูกพันต่อ องค์กรของบุคลากรใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ มากที่สุดทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความรู้สึก ($\bar{X} = 4.51$) ด้านความ ต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.48$) และด้านบรรทัดฐานทางสังคม ($\bar{X} = 4.41$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในศูนย์ พัฒนา เด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม

ความผูกพันต่อองค์กร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความรู้สึก	4.51	0.51	มากที่สุด
2. ด้านความต่อเนื่อง	4.48	0.58	มากที่สุด
3. ด้านบรรทัดฐานทางสังคม	4.41	0.67	มากที่สุด
โดยภาพรวม	4.42	0.63	มากที่สุด

3. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความผูกพัน ต่อองค์กรของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ด้านความรู้สึก พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ใน ระดับมากที่สุดทุกข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ยินดีที่จะปฏิบัติงานตามแนวทางของ องค์กรหากมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ต่างๆ ($\bar{X}$ = 4.60) ให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมงานให้ สามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เช่น การให้คำแนะนำช่วยเหลือ เป็นต้น ($\bar{X}$ = 4.58) รู้สึก เต็มใจที่การปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X}$ = 4.53) รู้สึก ภูมิใจที่องค์กรเป็นที่รู้จักแก่คนทั่วไปในพื้นที่ ($\bar{X}$ = 4.52) รู้สึกว่ามีส่วนสำคัญที่ช่วยในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กร ($\bar{X}$ = 4.51) รูปแบบการบริหารขององค์กรทำให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข ($\bar{X}$ = 4.41) และสามารถแสดงความคิดเห็นเพื่อแนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานภายในองค์กรได้อย่างอิสระ ($\bar{X}$ = 4.40) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในศูนย์พัฒนา เด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ด้านความรู้สึก

ความผูกพันต่อองค์กร ด้านความรู้สึก	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. รู้สึกว่ามีส่วนสำคัญที่ช่วยในการดำเนิน กิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กร	4.51	0.67	มากที่สุด
2. รู้สึกเต็มใจที่การปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมาย	4.53	0.61	มากที่สุด
3. ยินดีที่จะปฏิบัติงานตามแนวทางของ องค์กร หากมีการเปลี่ยนแปลงตาม สถานการณ์ต่างๆ	4.60	0.53	มากที่สุด
4. สามารถแสดงความคิดเห็นเพื่อแนะนำแนว ทางการแก้ไข ปัญหาการดำเนินงานภายใน องค์กรได้อย่างอิสระ	4.40	0.71	มากที่สุด
5. ให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมงานให้สามารถ ทำงานได้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เช่น การให้ คำแนะนำ ช่วยเหลือ เป็นต้น	4.58	0.58	มากที่สุด
6. รู้สึกภูมิใจที่องค์กรเป็นที่รู้จักแก่คนทั่วไปใน พื้นที่	4.52	0.65	มากที่สุด

7. รูปแบบการบริหารขององค์กรทำให้ปฏิบัติงาน ได้อย่างมีความสุข	4.41	0.78	มากที่สุด
โดยภาพรวม	4.51	0.51	มากที่สุด

4. สหสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรกับประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัด เชียงรายโดยภาพรวม พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรโดยภาพรวม (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยภาพรวม ($\hat{Y}_{tot}$) ในระดับสูง ($r = 0.813$) อย่างมี นัยสำคัญที่ระดับ 0.01

4.1 ค่าความทนทาน (Tolerance) ต้องมีค่ามากกว่า 0.1 โดยผลการวิเคราะห์ พบว่า ได้ค่าเท่ากับ 0.165

4.2 ค่า VIF (Variance inflation factors) ต้องมีค่าน้อยกว่า 10 โดยผลการวิเคราะห์ พบว่า ได้ค่าเท่ากับ 6.071

4.3 ค่า Durbin-Watson ควรอยู่ระหว่าง 1.5 – 2.5 โดยผลการวิเคราะห์พบว่า ได้ค่า เท่ากับ 2.047

5. วิเคราะห์หาความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัด เชียงราย โดยภาพรวม โดยใช้วิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise พบว่า ความผูกพัน ต่อองค์กรด้าน บรรทัดฐานทางสังคม (X_3) และด้านความต่อเนื่อง (X_2) ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัด เชียงราย โดยภาพรวม ($\hat{Y}_{tot}$) ในทิศทางบวก ($Beta = 0.440$) ดังนั้นเมื่อบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัด เชียงราย มีความผูกพันด้าน บรรทัดฐานทางสังคมและด้านความต่อเนื่อง เพิ่มขึ้นจะทำให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น โดยสามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 และมีประสิทธิภาพในการทำนายร้อยละ 81.4 ($R = 0.814$) สามารถเขียนสมการ วิเคราะห์การถดถอยในรูปแบบคะแนนดิบได้ดังนี้

$$\hat{Y}_{tot} = 0.989 + 0.403 X_3 + 0.356 X_2$$

ตัวแปร	Unstandized Coefficients		Standized Coefficients	t	Sig	Collinearity Statistics	
	B	SE	Beta			Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	0.989	0.209		4.738	0.000		
ด้านบรรทัดฐานทาง สังคม (X_3)	0.403	0.112	0.440	3.600	0.000*	0.165	6.071
ด้านความต่อเนื่อง (X_2)	0.356	0.111	0.391	3.200	0.002*	0.165	6.071

$R = .814$ R Square = .662 Adjusted R Square = 0.657

SEE = 0.36336 $F = 134.345$ Sig = 0.000 Durbin-Watson = 2.047

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยเรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยมี ประเด็นในการอภิปรายผล ดังต่อไปนี้ 1. ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอ เชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านความรู้สึก รองลงมาด้านความต่อเนื่อง และด้านบรรทัดฐานทางสังคม สอดคล้องกับการศึกษาของพิชญานันท์ น้ำแก้ว (2559: 1) ศึกษาเรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน การศึกษาของสุพิชฌาย์ ลิ่มตระกูลไทย (2561: 2437) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง โดยผลการศึกษานี้ของทั้ง 2 ท่าน พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรด้านความรู้สึกมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา ด้านความต่อเนื่อง/คงอยู่ และด้าน บรรทัดฐานทางสังคม และการศึกษาของ Saks (2006: 600) ได้ชี้ให้เห็นได้ว่าผลของความผูกพันต่อองค์กรจะทำให้บุคคลมีความตั้งใจที่จะอยู่กับองค์กร ดังนั้นจึง เป็นเรื่องของความรู้สึกของบุคลากรที่เกิดจากการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วยังคงปฏิบัติหน้าที่และ ยังคงปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียงอำเภอเชียงของ จังหวัด เชียงราย Spector (2000: 217) นอกจากนี้ การศึกษาของ Wilson and Laschinger (1994: 39) ยัง กล่าวเพิ่มเติมว่าปัจจัยส่วนบุคคลยังมีความสัมพันธ์ต่อความผูกพัน ต่อองค์กรอีกด้วย ทำให้เห็นได้ว่ายังคงมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

2. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอ เชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ พฤติสิทธิ์ อุทุม (2559) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วน จังหวัดสระแก้ว และ การศึกษาของภาวนิ ดิสุข (2557) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการ ความรู้กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการศึกษาของทั้ง 2 ท่าน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คุณภาพงาน ปริมาณงาน เวลา และค่าใช้จ่าย ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับ ความแตกต่างกันของรูปแบบการบริหารของแต่ละสถานศึกษาด้วย ในส่วนของบุคลากรหากบุคลากร ขาดประสบการณ์ ความรู้ ลำดับขั้นตอนการทำงานที่มีความซับซ้อนมากเกินไป ปริมาณงานที่เยอะ เกินไป และค่าใช้จ่ายที่ไม่เหมาะสม ก็จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานได้ นอกจากนี้ การศึกษาของ Michael B. Ford, Jr. (2001) ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยด้านทัศนคติมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอีกด้วย ดังนั้น ความรับผิดชอบในงาน ความก้าวหน้าในงาน การได้รับ การยอมรับนับถือ และการสนับสนุนขององค์กร จึงมีผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก พิชญานันท์ (2558: 20) โดยการศึกษาของสมพร ทัทมมงคล (2555: 103) ได้เสนอแนว ทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูว่าควรมีการส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษา โดยให้การ ยกย่องและชมเชยครูที่มีประพฤติดี ควรส่งเสริมให้ครู ให้ได้รับรางวัล และส่งเสริมให้พี่การจัดการเรียนการสอนที่สามารถวัดผลประเมินผลได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างกำลังใจให้แก่บุคลากรใน สถานศึกษาอันส่งผลให้เกิดมีประสิทธิภาพการทำงานที่ดียิ่งขึ้น

3. ความผูกพันต่อองค์กรบรรทัดฐานทางสังคม (X_3) และด้านความต่อเนื่อง (X_2) ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียง ของ จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษา ของระวีวรรณ

ศรีศต (2558: 75) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยความผูกพันต่อ องค์กรส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินการโดยภาพรวม และขัดแย้งกับการศึกษาของอรสุตา ดุสิตรัตน์กุล (2557: 4) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กรไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพใน การทำงาน ดังนั้นความแตกต่างกันของบริบทสถานที่ รูปแบบการบริหาร ลักษณะและทัศนคติของตัว บุคคลจึงส่งผลให้ผลการศึกษา มีความแตกต่างกัน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากผลการวิจัยเรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย สรุปได้ ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ศึกษาในระดับการศึกษาปริญญาตรี เป็นข้าราชการมากที่สุด มีประสบการณ์ทำงาน 11 ปีขึ้นไป และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 30,001-40,000 บาท

2. ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความรู้สึก รองลงมาด้าน ความต่อเนื่อง และด้านบรรทัดฐานทางสังคม มีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านความรู้สึก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) ยินดีที่จะปฏิบัติงานตาม แนวทางขององค์กร หากมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ต่างๆ (2) ให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมงาน ให้สามารถทำงานได้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี เช่น การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ เป็นต้น (3) รู้สึกเต็มใจที่ การปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย (4) รู้สึกภูมิใจที่องค์กรเป็นที่รู้จักแก่คนทั่วไปในพื้นที่ (5) รู้สึกว่ามีส่วนสำคัญที่ช่วยในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กร (6) รูปแบบการบริหารขององค์กรทำให้ปฏิบัติงานทำให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข และ (7) สามารถแสดงความคิดเห็นเพื่อนำ แนวทางการแก้ไขปัญหาคำถามดำเนินงานภายในองค์กรได้อย่างอิสระ

2.2 ด้านความต่อเนื่อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) องค์กรมีการส่งเสริมให้ บุคลากรพัฒนาทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ผ่านการอบรมโครงการต่างๆ (2) องค์กรมี ค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ตรงตามความต้องการ (3) มีความตั้งใจว่าจะปฏิบัติงานในองค์กรนี้จนกว่า จะเกษียณอายุ (4) องค์กรตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านเกิดจึงมีผลต่อการเลือกที่จะปฏิบัติงานในองค์กรแห่งนี้ ต่อไป (5) รักองค์กรแห่งนี้ จึงมีความกังวลหากต้องลาออกจากงานจึงตั้งใจที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ (6) โอกาสที่จะแนะนำให้บุคคลอื่นๆ เข้ามาปฏิบัติงานที่องค์กรแห่งนี้ และ (7) ยังคงปฏิบัติหน้าที่อยู่ใน องค์กรแห่งนี้แม้มีองค์กรอื่นๆ เสนอค่าตอบแทนและสวัสดิการที่ดีกว่า

2.3 ด้านบรรทัดฐานทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) องค์กรเปิด โอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกัน เสมอ (2) องค์กรมีบุคลากรที่มีความสามารถส่งผลให้มีแรงกระตุ้นที่จะปฏิบัติงานให้ประสบ ความสำเร็จ (3) ปฏิบัติงานโดยยึดหลักความ

ถูกต้องเพื่อให้งานมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ส่งผลต่อ ภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรโดยภาพรวม (4) มีเพื่อนร่วมงานที่คอยให้กำลังใจ ช่วยเหลือ และแนะนำ ข้อมูลต่างๆ ในการปฏิบัติงานทำให้รู้สึกเหมือนปฏิบัติงานงานกันแบบครอบครัว (5) ปฏิบัติงานให้ องค์กรอย่างเต็มที่แม้เจอปัญหาอุปสรรคแต่ก็สามารถผ่านไปได้ด้วยดี (6) งานที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน ส่งผลให้มีโอกาสที่จะเลื่อนตำแหน่งงาน และ (7) งานที่ปฏิบัติหากประสบความสำเร็จก็จะส่งผลให้ ได้รับคำชื่นชมทำให้มีกำลังใจในการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป

2.4 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบล เวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 11 ข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามท้องที่ที่กำหนด (2) สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานหรือลดขั้นตอน การทำงานเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม (3) สามารถใช้ความรู้ความสามารถปฏิบัติงานได้ อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ (4) ภาระงานที่ท่านปฏิบัติงานบางส่วนสามารถดำเนินการผ่านระบบ สารสนเทศได้เพื่อให้สามารถส่งข้อมูลได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนด (5) องค์กรมีสนับสนุนค่าใช้จ่าย ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น โครงการพัฒนาทักษะเด็กเล็ก โครงการอาหารว่าง เป็นต้น (6) สามารถแก้ไขหากเกิดข้อผิดพลาดในการทำงานและสามารถดำเนินการให้เสร็จส่งตามเวลาได้ (7) สามารถปฏิบัติงานในสำเร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดต่อวัน (8) หัวหน้างานและผู้ปกครองเด็กเล็ก เกิดความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน (9) สามารถแบ่งหน้าที่ในการดูแลเด็กเล็กและภาระงานที่ต้องรับผิดชอบอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี(10) ภาระงานที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันมีความเหมาะสมกับความสามารถ และ (11) สามารถวางแผนปฏิบัติงานเพื่อให้เสร็จตามเป้าหมายที่องค์กรกำหนดต่อวัน อยู่ในระดับ มาก 3 ข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ (1) องค์กรสามารถใช้งบประมาณในการจัดสรร ทรัพยากรที่มีได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม (2) องค์กรมีการจ้างบุคลากรที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กเล็ก เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนเด็กทั้งหมด และ (3) องค์กรมีการสนับสนุนในเรื่องของเทคโนโลยี สารสนเทศ เพื่อให้บุคลากรได้ใช้ทำงานให้ที่มีประสิทธิภาพ

2.5 ความผูกพันต่อองค์กรบรรทัดฐานทางสังคม (X_3) และด้านความต่อเนื่อง (X_2) ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียง ของ จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม ($\hat{Y}_{tot}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถทำนาย ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้ถึงร้อยละ 81 สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปแบบ ค่ะแนดดิบ ได้ดังนี้

$$(\hat{Y}_{tot}) = 0.989 + 0.403 X_3 + 0.356 X_2$$

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาพบว่าความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กเขต เทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ในด้านความรู้สึกรักมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่หาก เทียบกับด้านอื่นๆ ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อบุคลากรเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ แรงจูงใจใน การทำงานผ่านรูปแบบการ บริหารงานที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาของบุคลากร

1.2 จากผลการศึกษาพบว่าการใช้งบประมาณในการจัดสรรทรัพยากรที่มีได้อย่าง คุ้มค่าและเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารควรประเมินความจำเป็นและจัดสรรทรัพยากรที่ เหมาะสมต่อความ

ต้องการของครูซึ่งเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็กเล็ก เช่น งบประมาณในการ สร้างสื่อการเรียนรู้ งบประมาณในการจัดสถานที่ให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ เป็นต้น

1.3 จากผลการศึกษาพบว่าความผูกพันต่อองค์กรด้านบรรทัดฐานทางสังคมและ ด้านความต่อเนื่องส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ดังนั้นผู้บริหารควรมีการ ส่งเสริมในการเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นจะช่วยให้กิจกรรมหรือ งานประสบความสำเร็จ บุคลากรเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ นอกจากนี้การส่งเสริมบุคลากรได้มีโอกาสพัฒนาทักษะผ่านการอบรมในโครงการต่างๆ จะช่วยพัฒนา ให้บุคลากรมีความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงานได้ดีขึ้นซึ่งจะช่วยให้สามารถทำงานได้รวดเร็วขึ้นและมี ประสิทธิภาพ

1.4 จากผลการศึกษาพบว่า การสนับสนุนในเรื่องของเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ บุคลากรได้ใช้ทำงานให้ที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ดังนั้นควรส่งเสริมให้มีการทำเทคโนโลยีเข้า มาใช้ในการทำงานของบุคลากรให้มีความทันสมัยและมีความรวดเร็วในการทำงาน อาทิเช่น ระบบ บันทึกข้อมูลกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก ระบบการส่งข้อมูลต่างๆ ภายในองค์กร เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาในครั้งนี้เลือกศึกษาเฉพาะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตเทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของเท่านั้น โดยการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกอำเภอในจังหวัด ทำให้ได้ข้อมูลการศึกษาที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร เช่น สภาพแวดล้อมการทำงาน ความคาดหวังในการทำงาน แรงจูงใจในการทำงาน ปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัญญาณัฐ จันตะคาต ผู้ให้สัมภาษณ์ สุภารัตน์ ไชยะ ผู้สัมภาษณ์ ที่เทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2564.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2563). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 32. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จริยา จิตต์มณี. (2551). ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการการ พัฒนาเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ท่ามะขาม อำเภอ เมืองจังหวัดกาญจนบุรี. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ปรารธนา หลีกภัย. (2563). ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรภาครัฐในจังหวัดตรัง. วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 3(3): 132-146.
- พิชญา เต็มวงษ์. (2558). ตัวแปรที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น. วารสารการบริหารท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. 8(4): 20-36.

- พิรญาณ์ น้ำแก้ว. (2559). ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน บทความวิจัย สาขาการบัญชี. คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. เข้าถึงได้จาก <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/vlt15-1/6114993710.pdf>.
- พฤติสิทธิ์ อุทุม. (2559). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิชาการบริหารทั่วไป. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภาวิณี ดีสุข. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์ อุดสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ภูมกล นวนาพเจษฎ และธนีนาฏ ณ สุนทร. (2558). ความผูกพันของครูโรงเรียนเอกชนต่อ สถานศึกษาระดับประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 8 (2): 195-207.
- ระวีวรรณ ศรีคต. (2558). ปัจจัยความผูกพันต่อองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานตาม มาตรฐานการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. ภาควิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 10(2): 75-30.
- สุนทร ทองโพธิ์. (2548). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ขอนแก่น เขต 4. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุพิชฌาย์ ลิ้มตระกูลไทย. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนเอกชนแห่ง หนึ่ง. บทความมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 11(1): 2437-2449.
- สมพร ทัพมงคล. (2555). แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. วารสารวิชาการเครือข่าย บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. 2(2): 103- 112.
- อรสุดา ดุสิตรัตนกุล. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงาน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการพัฒนา สังคม. คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Ali Turkyilmaz, G. A., Coskun Ozkan, Zbigniew Pastuszak. (2011). Empirical study of publicsector employee loyalty and satisfaction. *Industrial Management & Data Systems*, 111(5), 675-696
- Hinkle, D.E., William, W. & Stephen, G. J. (1998). *Applied statistics for the behavior sciences*. (4th ed.) New York: Houghton Mifflin.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): pp. 607-610.

- Michael B., & Ford, Jr. (2001). **Job attitudes and contextual performance of temporary and permanent employees** (Doctoral dissertation). Graduate Faculty of Psychology and Family Studies. College of Arts and Sciences Alliant International University.
- Peterson, E & Plowman, E.G. (1989). **Business organization and management**. Homewood, Illinois: Richard D. Irwin.
- Saks, A. M. (2006). Antecedents and consequences of employee engagement. **Journal of Managerial Psychology**, 21(7), 600-619.
- Spector, P. E. (2000). **Industries and organizational psychology research and practice**. (2nd ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Wilson, B., & Laschinger, H. K. S. (1994). Staff nurses' perception of job empowerment and organizational commitment: A test theory of structural power in organizations. **Journal of Nursing Administration**, 24(4 Suppl): 39-45.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการซ่อมรถยนต์ใน
จังหวัดกรุงเทพมหานคร

Marketing Mix Factors Influencing the Decision Making for Choosing
Automobile Repair Shops in Bangkok Province

ทศสินันท์ เดชขจร¹ สุธรรม พงศ์สำราญ²

Tassinan Dechkajorn, Sutham Pongsamran

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของผู้ใช้บริการซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาการตัดสินใจของผู้ใช้บริการซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล 4) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานครเลือกตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา และนำข้อมูลที่รวบรวมได้ประมวลผลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละและค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุต่ำกว่า 31 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัท รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท อายุของรถยนต์ 7-10 ปี และใช้รถยนต์แบรนด์ Mitsubishi ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจเลือกใช้บริการซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก กระบวนการการตัดสินใจเลือกใช้บริการซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords) : ส่วนประสมทางการตลาด; การตัดสินใจเลือกใช้บริการ; ซ่อมรถยนต์

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study marketing mix factors of automobile repair shop users in Bangkok; 2) to study decision making of automobile repair shop users in Bangkok; 3) to compare the decision making for choosing automobile repair shops in Bangkok, classified by personal data; and 4) to study the marketing mix factors affecting the decision making for choosing automobile repair shops in Bangkok. There were 400 people answering a questionnaire as a tool for the study; and collected data were processed by percentage and mean statistics.

The findings showed that most respondents were male, under 31 years old, bachelor's degree, company employees, average monthly income 20,001-30,000 baht, their cars of 7-10 years; and the Mitsubishi brand car was used. Generally, the marketing mix factors for decision making to choose the

Received: 2023-03-31 Revised: 2023-04-15 Accepted: 2023-04-16

¹ นักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต Student Master of Business Administration, Kasem Bundit University. E-mail: Tassinanmook@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต Advisor Master of Business Administration, Kasem Bundit University. E-mail: lovema1976@hotmail.com

automobile repair shops in Bangkok was at the significant level; the process of the decision making was at the most significant one.

Keywords: marketing mix; decision making for service; automobile repair shops

บทนำ (Introduction)

รถยนต์ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน เพื่อใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในการเดินทางให้กับมนุษย์ ทั้งเรื่องส่วนตัวและการทำธุรกิจ การงาน ท่องเที่ยว การมีรถยนต์จุดประสงค์หลัก นอกจากการไว้เดินทางเพื่อไปทำงานหรือทำภารกิจส่วนตัวแล้ว การท่องเที่ยวก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่เป็นที่นิยม เพื่อการพักผ่อน การใช้รถยนต์เพื่อการเดินทาง ไปทำงานจะเป็นจุดประสงค์หลักสำหรับผู้คนส่วนใหญ่ แต่การจะเลือกรถยนต์สักคันเพื่อแลกความสะดวกสบาย ก็ต้องตั้งหนี้และคำนวณค่าใช้จ่ายที่จะตามมาด้วย เงินเดือนประมาณ 20,000 กับการมีรถยนต์ 1 คัน อาจจะทำให้ไม่มีเงินเก็บเหลือเลย เพราะรายจ่ายวางบิล รับชำระหนี้แฝงที่ตามมานั้น มันมากจริงๆ จึงต้องคิดคำนวณให้รอบคอบ (Knowcarto, 2559)

การบริการหรือปรับแต่งยานยนต์ เป็นขั้นตอนการบำรุงรักษาที่ดำเนินการในช่วงเวลาที่กำหนดหรือหลังจากที่รถเดินทางไปถึงระยะทางที่กำหนด ช่วงเวลาที่มีการบริการที่ระบุไว้โดยผู้ผลิตรถยนต์ในตารางการบริการ รถสมัยใหม่บางคันจะแสดงวันที่ครบกำหนดสำหรับการให้บริการต่อไป ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์บนแผงหน้าปัด การบริการที่เสร็จสมบูรณ์มักจะถูกบันทึกไว้ในสมุดบริการเมื่อการบริการเสร็จสิ้น ประวัติการบริการที่สมบูรณ์มักจะเพิ่มมูลค่าการขายต่อของรถ ส่วนตารางการบำรุงรักษาจริงจะแตกต่างกันไปตามปี ยี่ห้อ และรุ่นของรถ สภาพการขับขี่ และพฤติกรรมของผู้ขับขี่ งานบำรุงรักษาที่ดำเนินการโดยทั่วไประหว่างการบริการยานยนต์ ได้แก่ เปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่อง เปลี่ยนไส้กรองน้ำมันเครื่อง ตรวจสอบและเปลี่ยนสายพานราวลิ้นหรือโซ่ไทม์มิงหากจำเป็น เป็นต้น (Auto maintenance, 2564)

เมื่อเทียบกับเมื่อก่อนอยู่ซ่อมรถยังมีข้อจำกัดด้านงานซ่อม ด้านเครื่องมือเครื่องมือ และความหลากหลายของอยู่ ที่มีมาตรฐานในการซ่อมแตกต่างกันไป ทำให้ผู้ใช้รถอาจเกิดความกังวลใจอยู่บ้าง เมื่อเข้าใช้บริการ และสบายใจที่จะหันมาใช้บริการศูนย์ซ่อมที่มีมาตรฐานเท่าเทียมกันทุกแห่ง ได้เปลี่ยนอะไหล่ที่เป็นของแท้ และมีความพร้อมในเรื่องเครื่องมือช่าง ที่สามารถรองรับงานซ่อมได้มากกว่า ถึงแม้จะต้องรอคิวซ่อมที่นานพอสมควรก็ตาม แต่ในปัจจุบันการแข่งขันที่สูงขึ้น ทำให้ศูนย์ซ่อมต้องปรับตัวในเรื่องบริการ และคุณภาพงานซ่อม มีระบบการจัดการภายในอยู่ที่ดีขึ้น เพิ่มขีดจำกัดด้านการซ่อม เครื่องมือได้มาตรฐานที่ตอบโจทย์งานซ่อมมากขึ้น เช่น งานสี ซ่อมกระจก เครื่องยนต์ จากช่างที่มีความเชี่ยวชาญ ซึ่งฝีมือของช่างซ่อมสมัยนี้เรียกว่าแทบจะไม่แตกต่างกับศูนย์บริการเลย (Directasia, 2564)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของCOVID-19 ผู้คนจึงหลีกเลี่ยงที่จะใช้บริการขนส่งสาธารณะ เพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงในการติดเชื้อที่อาจเกิดขึ้น จึงทำให้ผู้คนหันมาใช้รถยนต์ส่วนตัวเพิ่มมากขึ้นและเริ่มที่จะนำรถเข้ามาเช็กสภาพ เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะใช้แทนรถสาธารณะ ในระยะยาว ในขณะที่เดียวกันผู้ให้บริการซ่อมรถยนต์ก็มีอยู่อย่างหลากหลายที่ผู้ใช้บริการสามารถที่จะเลือกใช้บริการได้

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการของอยู่ซ่อมรถยนต์ สร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้บริการ เพื่อเพิ่มยอดจำนวนผู้มาใช้บริการ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของผู้ใช้บริการอยู่ช่อมรณต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจของผู้ใช้บริการอยู่ช่อมรณต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการอยู่ช่อมรณต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ช่อมรณต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ช่อมรณต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่แตกต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ช่อมรณต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นวิธีค้นคว้าหาความจริง โดยเน้นที่ข้อมูลเชิงตัวเลขเป็นหลัก และใช้วิธีการทางสถิติมาช่วยในการวิเคราะห์ประมวลผล เพื่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ช่อมรณต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร อาศัยทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) ของ Phillip Kotler ซึ่งประกอบไปด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) บุคคล (People) กระบวนการ (Process) ลักษณะทางกายภาพ (Physical evidence) และทฤษฎีการตัดสินใจของผู้บริโภค ซึ่งประกอบไปด้วย การรับรู้ปัญหา การแสวงหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ

1.2 ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ที่ใช้บริการอยู่ช่อมรณต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร เลือกตัวอย่างจำนวน 400 คน การวิจัยครั้งนี้ ใช้การคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง (Sample size) แบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ ดับเบิลยูจี คอชราน (W.G.Cochran, 1953) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนี้

$$\text{สูตร } n = P(1-P)(Z^2)/(e^2)$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

P = ค่าความน่าจะเป็นของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการสุ่มจากประชากรทั้งหมด

e = ค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

z = ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

(ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% z มีค่าเท่ากับ 1.96)

$$\text{แทนค่า } n = (.50)(1-.50)(1.962)/(.052)$$

$$n = (.5)(.5)(3.8416)/.0025$$

$$n = .9604/.0025$$

$$n = 384.16$$

ในการคำนวณ จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 ราย แต่ทั้งนี้เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ทางผู้ศึกษาจึงได้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 400 ราย

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา 1 กันยายน พ.ศ. 2564-28 ธันวาคม พ.ศ. 2564

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องรวมทั้งหลักการ และวิธีการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัยตลอดจนกำหนดกรอบแนวความคิดการวิจัย โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2 ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม

2.3 กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย

2.4 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง

2.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อนำไปปรับปรุงในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

2.6 ทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้เสนอแนะ

2.7 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

2.8 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการตรวจสอบอีกครั้งแล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.9 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้ว ทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 40 คน

2.10 นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์ จำแนกแล้วมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัต (Cronbach's alpha coefficient)

โครงสร้างแบบสอบถามประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ อายุของรถยนต์และแบรนด์รถยนต์ที่ใช้ การสร้างลักษณะคำถามเป็นลักษณะ นามบัญญัติ (Nominal Scale) เป็นการวัดข้อมูลเพื่อจัดแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่มๆตามคุณสมบัติที่กำหนดโดยมีคำตอบให้เลือกหลายคำตอบแต่ผู้ตอบสามารถเลือกตอบเพียงข้อเดียวข้อมูลที่วัดได้ใน

ระดับนี้ใช้สถิติอย่างง่ายในการคำนวณคือค่าร้อยละ โดยในส่วนข้อมูลส่วนที่ 1 ประกอบด้วยจำนวนคำถามทั้งสิ้น 7 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการใช้บริการอยู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร โดยเป็นลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคอร์ต (Likert) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และในการประมาณค่าได้มีการกำหนดค่าไว้ดังนี้

ระดับ	5	หมายถึง	สำคัญมากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง	สำคัญมาก
ระดับ	3	หมายถึง	สำคัญปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง	สำคัญน้อย
ระดับ	1	หมายถึง	สำคัญน้อยที่สุด

การประเมินผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยเป็นลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคอร์ต (Likert) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และในการประมาณค่าได้มีการกำหนดค่าไว้ดังนี้

ระดับ	5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ระดับ	3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ระดับ	1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

การประเมินผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์ได้มีวิธีการดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมจาก การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่างๆ ทั้งตำรา เอกสาร และผลการศึกษาวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 ข้อมูลที่ได้จาก การตอบแบบสอบถาม ของกลุ่มเป้าหมาย และรับกลับคืนมาด้วยตนเอง ดำเนินการตรวจสอบความเรียบร้อย เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน และสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามและตัวแปรต่างๆ

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ คือ t-test, F-test(One Way ANOVA) และ Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุต่ำกว่า 31 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัท รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท อายุของรถยนต์ 7-10 ปี และใช้รถยนต์แบรนด์ Mitsubishi

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาข้อมูลระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกใช้บริการซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความสำคัญในภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยปัจจัยทางด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยทางด้านบุคคลและปัจจัยทางด้านกระบวนการ ซึ่งอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด และปัจจัยทางด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยทางด้านราคา ปัจจัยทางด้านลักษณะทางกายภาพและการนำเสนอ และปัจจัยทางด้านส่งเสริมการตลาด ซึ่งอยู่ในระดับความสำคัญมาก โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด ประกอบด้วย ลิฟต์ยกกรณีระบบSafetyที่รัดกุมเป็นอย่างดี อะไหล่รถยนต์ทุกชิ้นมีการรับประกันยกเว้นอุปกรณ์ไฟฟ้าและอะไหล่สิ้นเปลือง น้ำมันเครื่องที่ใช้ในการเปลี่ยนถ่ายตามระยะเป็นน้ำมันเครื่องที่มีคุณภาพ อุปกรณ์ซ่อมรถมีความปลอดภัย ใหม่และทันสมัย มีการรับประกันอะไหล่หลังการซ่อม และมีคอมพิวเตอร์ตรวจจับอาการผิดปกติของรถยนต์ได้อย่างแม่นยำตามลำดับ

ด้านราคา ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ประกอบด้วย อัตราค่าบริการคุ้มค่ากับการบริการที่ได้รับ กำหนดราคาอะไหล่และราคาของน้ำมันเครื่องอย่างชัดเจนอย่างชัดเจน และอัตราค่าบริการไม่สูงเท่ากับศูนย์บริการ กำหนดช่องทางการชำระเงินที่หลากหลายทั้งเงินสด เงินโอน และบัตรเครดิต ตามลำดับ

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ประกอบด้วย มีพื้นที่รองรับรถยนต์ที่เข้ามาใช้บริการในจำนวนที่มากพอและวัน-เวลาในการให้บริการมีความเหมาะสม ท่าเลที่ตั้งของอู่

รถยนต์อยู่ติดกับถนนใหญ่และมีป้ายขนาดใหญ่ที่สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย และมีบริการจองคิวซ่อมรถยนต์ล่วงหน้า ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมการตลาด ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ประกอบด้วย มีบริการลูกค้านอกสถานที่หรือนอกพื้นที่ สำหรับรถกรณีฉุกเฉินและมีการโฆษณาและโปรโมทผลงานการซ่อมในแต่ละครั้งผ่านทาง Google my Business มีโปรโมชันสำหรับลูกค้าใหม่ที่มาใช้บริการเป็นครั้งแรกและมีบริการล้างทำความสะอาดรถฟรีหลังการซ่อม ตามลำดับ

ด้านบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด ประกอบด้วย ช่างมีความรู้ ความเข้าใจ และชำนาญในการซ่อมรถยนต์เป็นอย่างดี ช่างให้บริการด้วยความใส่ใจ มีอัธยาศัยดีและสุภาพ ช่างมีประสบการณ์ในการซ่อมรถยนต์มาเป็นเวลาหลายปีและจบทางด้านสายช่างกลมาโดยตรง มีช่างให้บริการในจำนวนที่เพียงพอกับจำนวนของรถยนต์ที่เข้ามาใช้บริการ ตามลำดับ

ด้านกระบวนการให้บริการ ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด ประกอบด้วย มีการติดตามผลหลังการให้บริการ ให้บริการด้วยความถูกต้องแม่นยำและรวดเร็ว และความถูกต้องในการคิดคำนวณค่าใช้จ่ายในการใช้บริการ สามารถกำหนดระยะเวลาในการให้บริการได้และสามารถติดต่อนัดหมายนำรถเข้ามาใช้บริการได้ล่วงหน้า ตามลำดับ

ด้านลักษณะทางกายภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ประกอบด้วย มีระบบรักษาความปลอดภัย เช่น กล้องวงจรปิด จัดพื้นที่การให้บริการอย่างเป็นสัดส่วนและมีป้ายบอกจุดบริการได้อย่างชัดเจนและมีสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนั่งรอรถ มีสิ่งความอำนวยความสะดวก เช่น WIFI ปลั๊กไฟ น้ำดื่ม ตามลำดับ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาข้อมูลระดับความคิดเห็นการตัดสินใจ พบว่า ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ความต้องการก่อนตัดสินใจใช้บริการ ด้านการประเมินทางเลือกก่อนการตัดสินใจใช้บริการ ด้านการประเมินทางเลือกหลังการใช้บริการ ด้านการตัดสินใจใช้บริการ และด้านการค้นหาข้อมูลก่อนตัดสินใจใช้บริการในภาพรวมของกระบวนการการตัดสินใจอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านการรับรู้ปัญหา ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด ประกอบด้วย มีความเข้าใจในความต้องการของลูกค้าอย่างถ่องแท้ ต้องการให้รถยนต์ที่นำมาซ่อมหายขาดจากอาการผิดปกติที่เป็น ต้องการได้รับการบริการที่ดี ตรงตามมาตรฐานและซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ตามที่ท่านได้กำหนดไว้ และหากมีรายการที่ต้องซ่อมหรือมีอาการผิดปกติเกี่ยวกับรถยนต์เพิ่ม ทางผู้ต้องโทรแจ้งทุกครั้ง ตามลำดับ

ด้านการแสวงหาข้อมูล ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด ประกอบด้วย ความเชี่ยวชาญและความชำนาญของช่าง ความมีชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของอู่ซ่อมรถที่เข้ามาใช้บริการ อัตราค่าอะไหล่ ค่าของเหลวและค่าแรงช่าง ทำเลที่ตั้งของอู่ซ่อมรถยนต์หาง่าย เข้าถึงสะดวกและมีพื้นที่ให้บริการเพียงพอ ตามลำดับ

ด้านการประเมินทางเลือก ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด ประกอบด้วย ความพึงพอใจหลังการมาใช้บริการ การกลับมาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง แนะนำคนใกล้ชิด เช่น ครอบครัว ญาติ เพื่อน เพื่อนร่วมงาน เป็นต้น รีวิวและแนะนำการเข้าใช้บริการโดยแชร์ผ่านทาง Social Media ตามลำดับ

ด้านการตัดสินใจซื้อ ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด ประกอบด้วย ช่างมีความเชี่ยวชาญ ชำนาญและซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ราคาอะไหล่ ราคาของเหลวและค่าแรงช่าง มีความเหมาะสมเมื่อเทียบกับ

คุณภาพการให้บริการ และการให้บริการมีความรวดเร็วและไม่ต้องรอนาน ทำให้ที่ตั้งหาง่าย สะดวกและมีพื้นที่ให้บริการเพียงพอ และคำแนะนำหรือรีวิวกจากผู้ที่มีประสบการณ์ที่ดีในการเข้ามาใช้บริการ ตามลำดับ

ด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ ภาพรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด ประกอบด้วย ข้อเสนอ ความเชี่ยวชาญและความชำนาญของช่างซ่อมรถยนต์ และจากคำแนะนำของบุคคลที่รู้จัก เพื่อน ญาติ หรือบุคคลที่ท่านเชื่อถือ โทรเข้ามาสอบถามข้อมูลจากช่างซ่อมรถยนต์โดยตรง และคำแนะนำหรือรีวิวของบุคคลที่มีประสบการณ์ที่ดีในการเข้ามาใช้บริการ ตามลำดับ

4. เปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกใช้บริการช่างซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานครจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุ ด้านอาชีพ ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และด้านอายุของรถยนต์ ที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการช่างซ่อมรถยนต์แตกต่างกัน และข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศ ด้านระดับการศึกษาและด้านแบรนด์รถยนต์ที่ใช้ ที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการช่างซ่อมรถยนต์ไม่แตกต่างกัน

5. ศึกษาปัจจัยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการช่างซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในภาพรวม ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการช่างซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่สำหรับด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านลักษณะทางกายภาพ ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการช่างซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ ผู้ศึกษามีประเด็นที่จะอภิปราย ดังนี้

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดซึ่งประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านลักษณะทางกายภาพในภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิษา ยอดเทา (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการช่างซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่พบว่าความคิดเห็นต่อส่วนประสมทางการตลาดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูวเดช นิลพฤษ (2562) ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกใช้บริการของผู้ใช้บริการ ช่างซ่อมรถยนต์ โอที การาจ อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จากการศึกษพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิษา ยอดเทา (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการช่างซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จากการศึกษพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐธิญา ชุ่มแจ่ม และคณะ (2564) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการอู่สนั่นการช่าง (ช่างเล็กทรัพย์บุญชัย) อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จากการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านบุคคล มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุดสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูวเดช นิลพฤษ (2562) ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกใช้บริการของผู้ใช้บริการ อู่ซ่อมรถยนต์ โอที การาจ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ที่พบว่าผู้บริโภคให้ระดับความสำคัญมากที่สุดในด้านบุคลากร

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐธิญา ชุ่มแจ่ม และคณะ (2564) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการอู่สนั่นการช่าง (ช่างเล็กทรัพย์บุญชัย) อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ จากการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับอยู่ในระดับความสำคัญมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิษา ยอดเทา (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จากการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านส่งเสริมการตลาด ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับอยู่ในระดับความสำคัญมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนยพร ตูจันดา และพิเชษฐ์ มุสิกะโปดก (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ ศูนย์บริการโตโยต้า เค.มอเตอร์สาขาเพชรเกษม จากการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านส่งเสริมการตลาด ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

การตัดสินใจเลือกใช้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐธิญา ชุ่มแจ่ม และคณะ (2564) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการอู่สนั่นการช่าง (ช่างเล็กทรัพย์บุญชัย) อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ที่พบว่าความคิดเห็นต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้บริการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า อายุ และ อาชีพ ที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกใช้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐธิญา ชุ่มแจ่ม และคณะ (2564) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการอู่สนั่นการช่าง (ช่างเล็กทรัพย์บุญชัย) อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ที่พบว่า อายุ และอาชีพที่แตกต่างกันมีผลต่อกระบวนการตัดสินใจใช้บริการอู่สนั่นการช่าง (ช่างเล็กทรัพย์บุญชัย) อ.เมือง จ.สมุทรปราการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบุคคล ด้านราคาและด้านกระบวนการให้บริการ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัด

กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิษา ยอดเทา (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบุคคล ด้านราคาและด้านกระบวนการให้บริการ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการอยู่ซ่อมรถยนต์ในจังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้องค์ความรู้จากการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านบุคคล ด้านกระบวนการ ด้านส่งเสริมการตลาด และด้านลักษณะทางกายภาพ ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ บริการอยู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญมากที่สุดใน 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบุคคลและด้านกระบวนการ ตามลำดับ
2. การตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ปัญหา ด้านการแสวงหาข้อมูล ด้านการประเมินทางเลือก ด้านการตัดสินใจซื้อและด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ ซึ่งระดับความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่ผู้ใช้บริการมีความเห็นด้วยมากที่สุด 5 รายการ ได้แก่ ด้านการรับรู้ความต้องการก่อนตัดสินใจใช้บริการ ด้านการประเมินทางเลือกก่อนการตัดสินใจใช้บริการ ด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ ด้านการตัดสินใจใช้บริการ และด้านการค้นหาข้อมูลก่อนตัดสินใจใช้บริการ ตามลำดับ
3. อายุและอาชีพ ที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน
4. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบุคคล ด้านราคาและด้านกระบวนการให้บริการ มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอยู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ดังต่อไปนี้ ในการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของอยู่ซ่อมรถยนต์ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการให้บริการของอยู่ซ่อมรถยนต์ ดังนี้
 ด้านผลิตภัณฑ์ ควรเพิ่มความน่าเชื่อถือของแบรนด์อะไหล่และแบรนด์น้ำมันเครื่องที่ใช้ในการเปลี่ยนถ่ายน้ำมันตามระยะ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้มาใช้บริการ
 ด้านราคา ควรมีการกำหนดอัตราค่าบริการแต่ละจุดให้ชัดเจน เช่น เปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่อง-เช็คระยะ อัตราค่าบริการอยู่ที่ 400 บาท เป็นต้น
 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ควรกำหนด วัน-เวลาในการให้บริการมีความเหมาะสม มีพื้นที่รองรับรถยนต์ที่เข้ามาใช้บริการอย่างเพียงพอ มีบริการจองคิวซ่อมรถยนต์ล่วงหน้า เพิ่มช่องทางออนไลน์สำหรับการติดต่อกับลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ เช่น Line Official, Facebook Fanpage เป็นต้น

ด้านการส่งเสริมการตลาด ควรมีการบริการหลังการซ่อมบำรุง หากเกิดปัญหา มีช่างที่มีความเชี่ยวชาญให้คำแนะนำและแก้ไขให้ฟรี ประชาสัมพันธ์และจัดทำกิจกรรมส่งเสริมทางการตลาดผ่านช่องทางออนไลน์ให้มากยิ่งขึ้น

ด้านบุคคล ควรจัดช่างที่มีทักษะและประสบการณ์ในการซ่อมรถยนต์ มีจำนวนที่เพียงพอกับจำนวนของรถยนต์ที่เข้ามาใช้บริการ จัดอบรมทักษะการสื่อสารของช่างซ่อมบำรุงในการให้บริการลูกค้า และช่างซ่อมบำรุงสามารถให้การอธิบายอาการของรถได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง

ด้านกระบวนการให้บริการ ควรมีการให้บริการด้วยความถูกต้องแม่นยำและรวดเร็ว ติดตามผลหลังการให้บริการ คิดคำนวณค่าใช้จ่ายในการใช้บริการอย่างถูกต้อง มีการถ่ายรูปอัปเดตผลงานการซ่อมรถแต่ละคันส่งให้ลูกค้าที่มาใช้บริการ เพื่อสร้างความสบายใจและความน่าเชื่อถือให้แก่ทางอู่ซ่อมรถยนต์

ด้านลักษณะทางกายภาพ ควรมีระบบรักษาความปลอดภัย จัดพื้นที่การให้บริการอย่างเป็นสัดส่วน และมีป้ายบอกจุดบริการได้อย่างชัดเจน มีสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนั่งรออย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาประเด็นเรื่องความเป็นไปได้ในการลงทุนทำธุรกิจอู่ซ่อมรถยนต์น้ำมันแบบครบวงจร เพื่อที่จะสามารถแข่งขันกับอู่ซ่อมรถยนต์ไฟฟ้าในอนาคตได้

เอกสารอ้างอิง (References)

- ณัฐธิญา ชุ่มแจ่ม ภัทรฤทัย เกณิกาสมานวรคุณและวิชาญ เจริญวิไลรัตน์. (2564) **ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการอู่ซ่อมรถ** (ช่างเล็กทรัพย์บุญชัย) **อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ**. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยทองสุข.
- ธัญพร ตูจินดา และพิเชษฐ มุสิกโปดก. (2562). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ ศูนย์บริการโตโยต้า เค.มอเตอร์ สาขาเพชรเกษม**. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการเงินและธนาคาร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- ภูวเดช นิลพุกษ์. (2562). **การศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกใช้บริการของผู้ใช้บริการ อู่ซ่อมรถยนต์ โอที การาจ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี**. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุนิษา ยอดเทา. (2563). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอู่ซ่อมรถยนต์ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช**. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Auto maintenance. (2564). **บริการ (ยานยนต์)**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://sawadee.wiki/wiki/Auto_maintenance. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2564.
- Directasia. (2564). **ซ่อมอู่ ซ่อมห้าง ต่างกันอย่างไร? อันไหนดีกว่ากัน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.directasia.co.th/blog/did-you-know/different-types-of-auto-repair-garages/>. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2564

- Knowcarto. (2559). **ความสำคัญของรถยนต์ในปัจจุบัน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://knowcarto.wordpress.com/2016/10/14>. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2564
- Cochran, W.G. (1953). **Sampling techniques**. New York: John Wiley & Sons. Inc.

การประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
และความเป็นไทย ของนักศึกษาครู
The Needs Assessment for Enhancing Students of Teacher Education
in Allegiance for the Religion, Monarchy and Thainess

พัฒนิดา อุปหนอง¹ วิเชียร อัมรงโสทธิสกุล² ชลายุทธ์ คุรุทเมือง³
Punnida Ubpanong, Wichian Thamrongsotthisakul, Chalayuth Khrootmuang

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย ของนักศึกษาครู กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครูสาขาวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 136 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ชนิดแบบตอบสนองคู่ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ในการจัดลำดับของความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย ของนักศึกษาครูโดยภาพรวม มีค่าดัชนี PNI_{modified} เท่ากับ 0.06 ถือว่ามีความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนา และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 4 เคารพ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ (0.09) ตัวชี้วัดที่ 8 อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย (0.08) ตัวชี้วัดที่ 2 อารงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ตัวชี้วัดที่ 5 ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรมไทย ตัวชี้วัดที่ 7 เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (0.07) ซึ่งทั้ง 3 อันดับถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน

คำสำคัญ (Keywords): ความต้องการจำเป็น; ความรักชาติ; ศาสน์; กษัตริย์; ความเป็นไทย

Abstract

The objectives of this research aimed to assess and prioritize the needs for enhancing students of teacher education in allegiance for patriotism, religion, monarchy, and Thainess. A sample group consisted of 136 teacher education students of the 1st-4th year majored in social studies, obtained by multi-stage random sampling. The research instrument was a double-response questionnaire; analysis of data and descriptive statistics were used: frequency,

Received: 2023-04-09 Revised: 2023-04-19 Accepted: 2023-04-20

¹ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Uttaradit Rajabhat University.
E-mail: Punnida@uru.ac.th

² สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Naresuan University.
E-mail: wichianth@nu.ac.th

³ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Uttaradit Rajabhat University.
E-mail: chalayuth@gmail.com

percentage, mean, standard deviation; and the Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) technique was used to rank the order of needs.

The results of the research revealed that it was necessary for the enhancement of allegiance to patriotism, religion, monarchy, and Thainess. Overall, the PNI_{modified} index was equal to 0.06. The enhancement needed developing. With consideration of each aspect, there were three needs in the first rank: the 4th indicator-monarchy respecting and upholding (0.09); the 8th indicator-Thai wisdom preserving and inheriting (0.08); and the 2nd indicator-Thai nation; the 5th indicator-being proud of Thai culture and traditions; and the 7th indicator-appreciating and using Thai language to communicate correctly and appropriately (0.07). Urgently, these three needs must be enhanced.

Keyword : needs assessment; patriotism; religion; monarchy; Thainess

บทนำ (Introduction)

สภาพการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ มิติของสังคม สภาพทั่วไปทั้งทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคมไทย ส่อเค้าถึงอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ อาทิ การขาดความละเอียดรอบคอบต่อการกระทำที่ผิดทำนองคลองธรรม ขาดคุณธรรมและจริยธรรม ขาดจรรยาบรรณในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ความเห็นแก่ตนยิ่งกว่าส่วนรวม การขาดวินัยในตนเองและสังคมที่ขาดระเบียบ เน้นวัตถุนิยม ความวิบัติของการใช้ภาษาไทย และความบกพร่องในกิริยา มารยาท สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่า “คนไทยขาดสำนึกในความเป็นไทย หย่อนใน ความรักชาติ และวัฒนธรรมไทย” แต่ถูกรอบงำโดยอิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอกที่หล่อหลอม ให้เป็นพลเมืองหากยังปล่อยให้สภาพการณ์เป็นไปเช่นนี้เรื่อย ๆ โดยไม่มีการแก้ไขคงจะถึงกาลสิ้นสุดความเป็นชาติ (ปัญญา รุ่งเรือง, 2547: 409-417) นอกจากนี้แนวคิดดังกล่าวประเทศไทยยังประสบเหตุการณ์ที่เป็นปัญหารุนแรง เช่น ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับมิติทางวัฒนธรรมและสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่แบ่งฝ่ายและใช้สีของเสื้อเป็นสัญลักษณ์ การแสดงออกทางการเมือง โดยเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประเทศในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ (ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี, 2552 อ้างถึงใน ดาวใจ ประกอบทรัพย์, 2553: 11) ความรักชาตินั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อประเทศเป็นอุดมการณ์ร่วมกันของคนไทยในการรักแผ่นดินไทย การใช้ภาษาไทย ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมอันดีงามแบบไทย การแต่งกาย นอกจากนี้ความรักชาติช่วยให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีของคนในประเทศ (คณะอนุกรรมการเพื่อพัฒนาคู่มือวิทยากรด้านค่านิยม, 2529: 91; สุริดา นนทะมัตย์, 2554: 14)

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญมากของประเทศชาติทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นพื้นฐานของการบริหาร การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมทั้งเป็นผู้ที่จะสืบทอดเจตนารมณ์เอกลักษณ์วัฒนธรรมที่งดงามอันเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรม และเป็นกำลังสำคัญของประเทศ การพัฒนาคุณภาพของเด็กและเยาวชนให้มีศักยภาพ มีความพร้อมด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และคุณธรรม จริยธรรม มีความรอบรู้อย่างเท่าทัน และสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศอย่างยั่งยืน การจะพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความคิดสร้างสรรค์ มีเหตุผล มีความรู้และสามารถปรับตัวได้ดีในโลก

แห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคม เริ่มตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม ทั้งผู้เกี่ยวข้องในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาคม ต้องตระหนักถึงความสำคัญ ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 ได้กำหนด คุณลักษณะบัณฑิต ที่พึงประสงค์ 6 ประการ ได้แก่ (1) มีค่านิยมร่วม ตระหนักและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของการทำงานพัฒนาความรู้ ตัวตนความเป็นครู มีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่เข้มแข็ง มีจิตบริการต่อวิชาชีพครูและ ชุมชน (2) เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณครูและยึดมั่นในจรรยาบรรณของ วิชาชีพครู (3) เป็นผู้เรียนรู้และฉลาดรู้ และมีปัญญา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิด ขึ้นสูง มีความรอบรู้ด้านการเงิน สุขภาพ สุนทรียภาพ วัฒนธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของ โลก (4) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีส่วนร่วมในการพัฒนาความก้าวหน้า ให้กับวิชาชีพครู (5) เป็นผู้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ จัดเนื้อหาสาระออกแบบกิจกรรม บูรณาการ ความรู้ข้ามศาสตร์ ข้ามวัฒนธรรม และการวิจัย และ (6) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และใส่ใจสังคม มีความรักชาติ รักท้องถิ่น มีจิตสำนึกไทยและจิตสำนึกสากล รู้คุณค่าและมีส่วนร่วมในการพัฒนา อนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น มีจิตอาสาและดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย มีความยุติธรรมและมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้ถูก รู้ผิด รู้ชอบ ชั่ว ดี กล้าปฏิเสธ และต่อต้านการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เคารพสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีจิตสำนึกเป็นพลเมือง ไทยและพลเมืองโลก และได้กำหนดกิจกรรมเสริมความเป็นครู โดยให้สถาบันการศึกษา กำหนดกิจกรรมเสริม ความเป็นครูในแต่ละปี โดยอาจจัดกิจกรรม/ โครงการเป็นการเฉพาะหรืออาจบริหาร จัดการให้บูรณาการกับ การเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูและเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ เข้มแข็ง ปีละไม่น้อยกว่าสองกิจกรรม อาทิ (1) กิจกรรมเสริมสร้างความศรัทธา ความมุ่งมั่นและรักในอาชีพครู (2) กิจกรรมจิตอาสาและ/หรือจิตสาธารณะ/การบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม (3) กิจกรรมส่งเสริม ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย (4) กิจกรรมตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ/ หรือศาสตร์พระราชา (5) กิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด (6) กิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และเพศศึกษา (7) กิจกรรมส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตย รวมถึง การเลือกตั้ง (8) กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ (9) กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ กีฬาและนันทนาการ (10) กิจกรรมทางวิชาการ และ (11) กิจกรรมอื่น ๆ ที่สถานศึกษาเห็นสมควร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: 2-8)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญในการใช้กระบวนการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) ในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย ของนักศึกษาครู ซึ่ง ทำให้ข้อมูลที่ได้มานั้นมีความถูกต้อง มีน้ำหนัก เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในการพัฒนาและปรับปรุง ในขั้นต่อไป อีกทั้งยังเป็นข้อค้นพบเบื้องต้นที่อยู่บนหลักการของความสมเหตุสมผล สามารถอธิบายได้ โดยปราศจากอคติ ประหยัดเวลา ทรัพยากร เพื่อพัฒนาไปสู่การวางแผน กำหนดกลยุทธ์ และกำหนดเป้าหมาย ของการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย ของนักศึกษาครูต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย ของนักศึกษาครู

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยฉบับนี้มีรูปแบบการวิจัยจำแนกตามวิธีวิทยาการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) (รัตนะ บัวสนธ์, 2560: 88)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย ของนักศึกษาครู ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัด ได้แก่ (1) การเป็นพลเมืองดีของชาติ (2) อารังไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย (3) ศรัทธายึดมั่นและปฏิบัติตามหลักศาสนา (4) เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ (5) ภาควุมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรมไทย (6) ความกตัญญูตทวทว (7) เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และ (8) อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย

1.2 ขอบเขตด้านประชากร/กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตรดิธ ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 206 คน (กองบริการการศึกษา, 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตรดิธ ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 136 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Simple Size) โดยเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างใน อธิรุณี เอกะกุล, 2543: 78) ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) โดยแบ่งนักศึกษาทั้งหมดออกเป็น 4 ชั้นปี เลือกนักศึกษาตามสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาแต่ละชั้นปี โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ซึ่งให้ชั้นปีศึกษาเป็นชั้น (Strata) และนักศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling unit) โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ให้ได้จำนวนนักศึกษาตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 136 คน ชั้นปีที่ 1 จำนวน 21 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 31 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 54 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตรดิธ ปีการศึกษา 2565

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา เป็นการศึกษาโดยเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2565-เมษายน 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามการประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย ของนักศึกษาครู มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า และคำถามปลายเปิด ชนิดแบบตอบสนองคู่ (Dual-response format) ครอบคลุมประเด็น 8 ตัวชี้วัด มีข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 52 ข้อ โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.8-1.0 ซึ่งเกินเกณฑ์การพิจารณา คือ มีค่ามากกว่า 0.5 แสดงว่ามีความตรงเชิงเนื้อหาผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ทั้ง 52 ข้อ

2.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับนักศึกษาครูที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่า

ความเที่ยง (Reliability) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยประสานงานกับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อชี้แจงรายละเอียดและเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 136 คน โดยใช้ Google Forms ใช้ระยะเก็บข้อมูลเวลาประมาณ 30 วัน จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม พบว่า ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวนทั้งสิ้น 136 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสภาพที่เป็นจริง และความคาดหวังของนักศึกษาครูเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นตามสภาพที่คาดหวัง ด้วยสถิติเชิงบรรยายได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

เกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง และ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นตามสภาพที่คาดหวัง กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าคะแนนตามวิธีของบุญชม ศรีสะอาด (2554: 67) มี 5 ระดับ ให้คะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 5 ดังนี้ 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับมาก 3 หมายถึง ระดับปานกลาง 2 หมายถึง ระดับน้อย 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

4.2 ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย ของนักศึกษาครู โดยกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่จริง และสภาพที่ควรจะเป็น แล้วนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยเรียงดัชนีจากมากไปหาน้อย โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

$$PNI_{modified} = (I - D)/D$$

โดย $PNI_{modified}$ หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ได้รับการปรับปรุงโดยนางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558: 279)

I (Importance)	หมายถึง	ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิด
D (Degree of success)	หมายถึง	ระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการดำเนินการวิจัย เรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย ของนักศึกษาครู สรุปผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังของนักศึกษาครูเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทยและการจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้วยดัชนี $PNI_{modified}$ โดยภาพรวม

ข้อรายการ	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพที่คาดหวัง (I)		PNI _{modified} (I - D)/D	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ตัวชี้วัดที่ 1 การเป็นพลเมืองดีของชาติ	4.24	0.85	4.40	0.78	0.04	5
ตัวชี้วัดที่ 2 ธำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย	3.98	0.92	4.24	0.85	0.07	3
ตัวชี้วัดที่ 3 ศรัทธา ยึดมั่นและปฏิบัติตนตามหลักศาสนา	4.01	0.93	4.24	0.87	0.06	4
ตัวชี้วัดที่ 4 เคารพ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์	3.52	1.12	3.84	1.10	0.09	1
ตัวชี้วัดที่ 5 ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรมไทย	3.91	0.94	4.20	0.88	0.07	3
ตัวชี้วัดที่ 6 ความกตัญญูทวดเทวี	4.44	0.63	4.58	0.59	0.03	6
ตัวชี้วัดที่ 7 เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	4.11	0.74	4.41	0.69	0.07	3
ตัวชี้วัดที่ 8 อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย	3.95	0.88	4.25	0.88	0.08	2
เฉลี่ยโดยรวม	4.03	0.92	4.27	0.87	0.06	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย ตามความคิดเห็นของนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.92) เมื่อพิจารณาเป็นราย พบว่า ทุกตัวชี้วัดอยู่ในระดับปานกลาง โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 6 ความกตัญญูทวดเทวี ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.63) รองลงมา ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1 การเป็นพลเมืองดีของชาติ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.85) ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 4 เคารพ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 1.12)

ส่วนสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย ตามความคิดเห็นของนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.06) เมื่อพิจารณาเป็นราย พบว่า ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 6 ความกตัญญู-ทวดเทวี ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.59) รองลงมา ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 7 เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.69) ตามลำดับ ส่วนตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 4 เคารพ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 1.10)

เมื่อพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อแสดงถึงความสำคัญของสภาพปัญหาที่มีอยู่จริงด้วยดัชนี PNI_{modified} ซึ่งจากการสำรวจ พบว่า โดยภาพรวมมีค่าดัชนี PNI_{modified} เท่ากับ 0.06 และเมื่อพิจารณารายความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก พบว่า ตัวชี้วัดที่ 4 เคารพ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ (0.09) ตัวชี้วัดที่ 8 อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย (0.08) ตัวชี้วัดที่ 2 ธำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ตัวชี้วัดที่ 5 ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรมไทย และตัวชี้วัดที่ 7 เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (0.07) ตามลำดับ และทั้ง 3 อันดับถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน เมื่อพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย ของนักศึกษาครู จำแนกเป็นรายตัวชี้วัด สรุปได้ ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1 การเป็นพลเมืองดีของชาติ

เมื่อพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อแสดงถึงความสำคัญของสภาพปัญหาที่มีอยู่จริงด้วยดัชนี $PNI_{modified}$ ซึ่งจากการสำรวจ พบว่า โดยภาพรวมตัวชี้วัดที่ 1 การเป็นพลเมืองดีของชาติ มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.04 เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ “นักศึกษา ยินตรงเคารพธงชาติเมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติ และนักศึกษาอธิบายความหมายของเพลงชาติให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างถูกต้อง” (0.08) “นักศึกษาร้องเพลงชาติด้วยความภาคภูมิใจเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องร้องเพลงชาติ” (0.07) และ “นักศึกษาเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย” (0.04) ตามลำดับ ซึ่งทั้งสามข้อดังกล่าวถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน

ตัวชี้วัดที่ 2 ธำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย

เมื่อพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อแสดงถึงความสำคัญของสภาพปัญหาที่มีอยู่จริงด้วยดัชนี $PNI_{modified}$ ซึ่งจากการสำรวจ พบว่า โดยภาพรวมตัวชี้วัดที่ 2 ธำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.06 เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ “นักศึกษาใช้สินค้าที่ผลิตโดยคนไทย” (0.09) “นักศึกษาร่วมมือกับผู้อื่นจัดนิทรรศการวันสำคัญของชาติทุกครั้งที่มีโอกาส” (0.08) และ “นักศึกษาแต่งกายด้วยชุดไทย หรือ ชุดไทยพื้นเมืองเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องแต่งกายด้วยชุดไทย หรือ ชุดไทยพื้นเมือง” (0.07) ตามลำดับ ซึ่งทั้งสามข้อดังกล่าวถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน

ตัวชี้วัดที่ 3 ศรัทธา ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักศาสนา

เมื่อพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อแสดงถึงความสำคัญของสภาพปัญหาที่มีอยู่จริงด้วยดัชนี $PNI_{modified}$ ซึ่งจากการสำรวจ พบว่า โดยภาพรวมตัวชี้วัดที่ 3 ศรัทธา ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักศาสนา มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.06 เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ “นักศึกษาชักชวนบุคคลรอบข้างให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมการยึดมั่นในศาสนา” (0.10) “นักศึกษานำความรู้และการปฏิบัติตามหลักศาสนาแก่ผู้อื่น” (0.08) และ “นักศึกษาปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนาที่ตนนับถือ” (0.07) ตามลำดับ ซึ่งทั้งสามข้อดังกล่าวถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน

ตัวชี้วัดที่ 4 เคารพ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

เมื่อพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อแสดงถึงความสำคัญของสภาพปัญหาที่มีอยู่จริงด้วยดัชนี $PNI_{modified}$ ซึ่งจากการสำรวจ พบว่า โดยภาพรวมตัวชี้วัดที่ 4 เคารพ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.09 เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ “นักศึกษาร่วมถวายพระพรเมื่อถึงวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ตามโอกาสและความเหมาะสม และนักศึกษารับฟัง รับชมข่าวในพระราชสำนัก ด้วยความเคารพและเทิดทูนสถาบัน และนักศึกษารับฟัง รับชมข่าวในพระราชสำนัก ด้วยความเคารพและเทิดทูนสถาบัน” (0.11) “นักศึกษากล่าวถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ให้ผู้อื่นรับทราบเมื่อได้รับโอกาส และนักศึกษาเข้าร่วม และมีส่วนร่วมในกิจกรรมวันสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามโอกาสและความเหมาะสม” (0.10) และ “เมื่อนักศึกษาได้ยินเพลงสรรเสริญพระบารมี เช่น ในโรงภาพยนตร์ หรือเมื่อทำกิจกรรมกลุ่มจะยืนขึ้น เพื่อแสดงออกซึ่งความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์” (0.08) ตามลำดับ ซึ่งทั้งสามข้อดังกล่าวถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน

ตัวชี้วัดที่ 5 ทัศนคติในขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรมไทย

เมื่อพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อแสดงถึงความสำคัญของสภาพปัญหาที่มีอยู่จริงด้วยดัชนี $PNI_{modified}$ ซึ่งจากการสำรวจ พบว่า โดยภาพรวมตัวชี้วัดที่ 5 ทัศนคติในขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรมไทย มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.07 พิจารณาความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ “นักศึกษาแนะนำคนต่างชาติให้รู้จักเครื่องแต่งกายเครื่องใช้ ที่อยู่ เครื่องเรือน ภาษา อาหาร และศิลปะเพื่ออนุรักษ์ความเป็นไทย” (0.12) “นักศึกษาแต่งกายด้วยชุดผ้าไทย ชุดพื้นเมือง หรือ ชุดพื้นบ้านเพื่อแสดงออกถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยตามโอกาส และนักศึกษาชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย” (0.09) และ “นักศึกษาเลือกใช้ของใช้ที่เป็นของคนไทยผลิตด้วยความภาคภูมิใจ และนักศึกษาสาธิตและแนะนำการไหว้ที่ถูกต้องแก่ผู้อื่นได้” (0.08) ตามลำดับ ซึ่งทั้งสามข้อดังกล่าวถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน

ตัวชี้วัดที่ 6 ความกตัญญูตเวที

เมื่อพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อแสดงถึงความสำคัญของสภาพปัญหาที่มีอยู่จริงด้วยดัชนี $PNI_{modified}$ ซึ่งจากการสำรวจ พบว่า โดยภาพรวมตัวชี้วัดที่ 6 ความกตัญญูตเวที มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.03 เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ “นักศึกษาใช้กิริยาจากที่สุภาพ มีหางเสียงไม่ส่อเสียด ดุดัน กระโชกโฮกฮาก และนักศึกษาใช้คำพูดในการสนทนา หรือ กล่าวถึงผู้อื่นในลักษณะให้เกียรติซึ่งกันและกัน” (0.05) “นักศึกษากล่าวคำว่าขอบคุณเมื่อมีคนให้สิ่งของให้ความช่วยเหลือให้บริการ หรือ เอื้อเฟื้อทำสิ่งต่าง ๆ นักศึกษาแสดงความเคารพและยกย่องผู้มีพระคุณ และนักศึกษาอาสาช่วยเหลืองานและแบ่งเบาภาระของผู้มีพระคุณด้วยความเต็มใจ” (0.03) และ “เมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ นักศึกษาจะเดินก้มตัวลงเพื่อแสดงถึงการปฏิบัติตนที่มีสัมมาคารวะ นักศึกษาแสดงความเคารพและยกย่องผู้มีพระคุณ และนักศึกษาอาสาช่วยเหลืองานและแบ่งเบาภาระของผู้มีพระคุณด้วยความเต็มใจ” (0.02) ตามลำดับซึ่งทั้งสามข้อดังกล่าวถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน

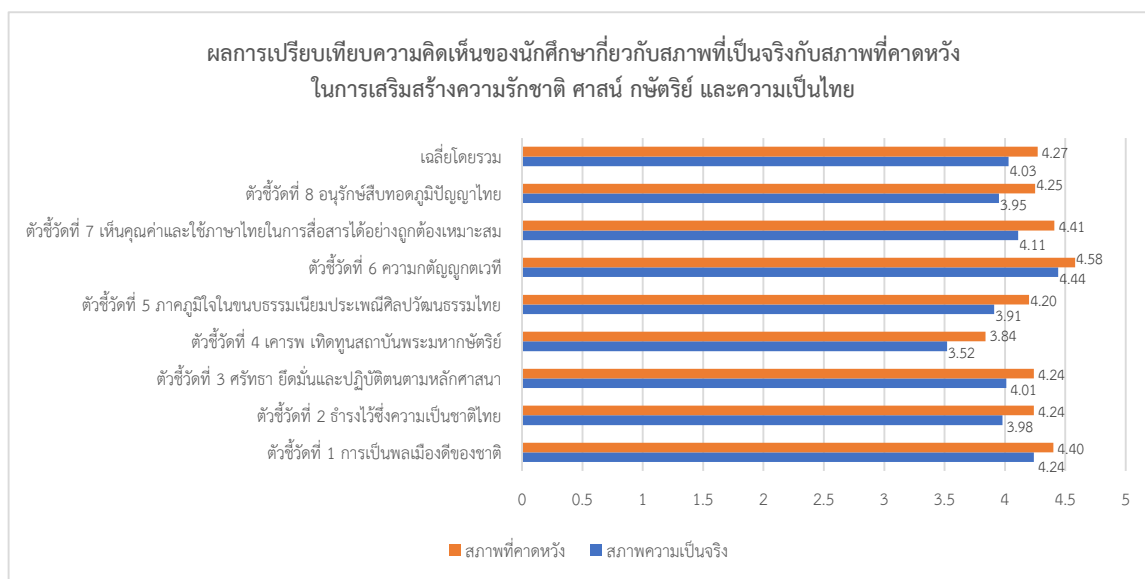
ตัวชี้วัดที่ 7 เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เมื่อพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อแสดงถึงความสำคัญของสภาพปัญหาที่มีอยู่จริงด้วยดัชนี $PNI_{modified}$ ซึ่งจากการสำรวจ พบว่า โดยภาพรวมตัวชี้วัดที่ 7 เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.07 เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ “นักศึกษาออกเสียงสระพยัญชนะได้ถูกต้องชัดเจน” (0.11) “นักศึกษารณรงค์ และแนะนำให้ผู้อื่นใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมตามกาลเทศะ” (0.09) และ “นักศึกษเขียนภาษาไทยเลขไทยได้ถูกต้องตามหลักภาษา” (0.07) ตามลำดับ ซึ่งทั้งสามข้อดังกล่าวถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน

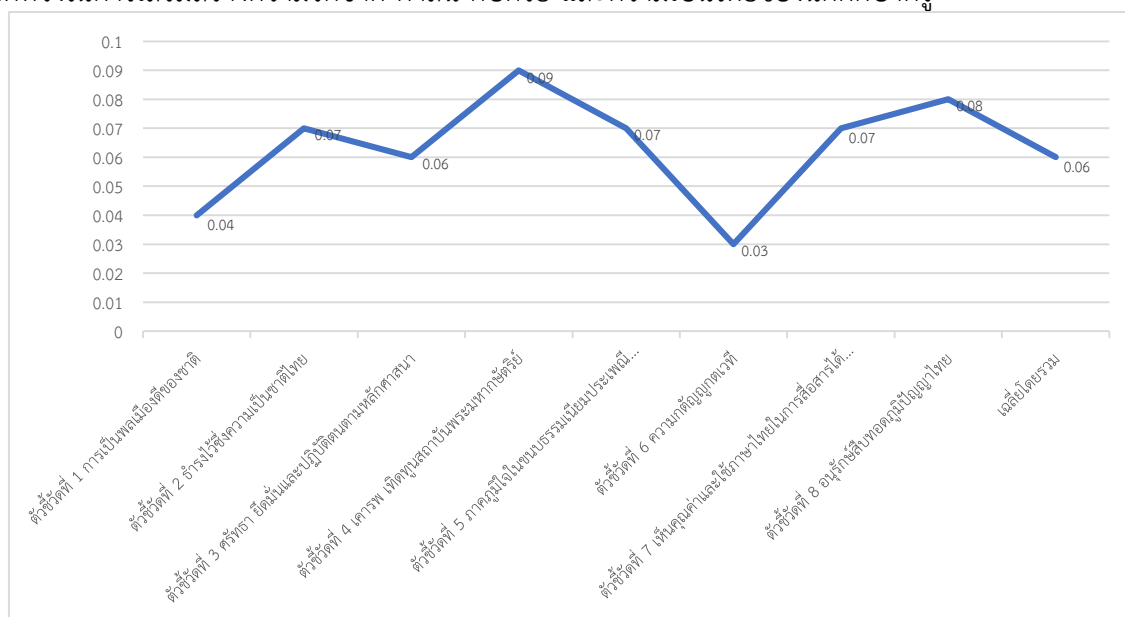
ตัวชี้วัดที่ 8 อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย

เมื่อพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อแสดงถึงความสำคัญของสภาพปัญหาที่มีอยู่จริงด้วยดัชนี $PNI_{modified}$ ซึ่งจากการสำรวจ พบว่า โดยภาพรวมตัวชี้วัดที่ 8 อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.08 เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ “นักศึกษาทำอุปกรณ์ตกแต่งห้องเรียนโดยบูรณาการจากการใช้เศษวัสดุธรรมชาติกับภูมิปัญญาไทย” (0.10) “นักศึกษาร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น และนักศึกษาแนะนำให้ผู้อื่นรู้จักและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นของตนเอง” (0.08) และ “นักศึกษาเรียนรู้ และรักษา

ภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นของตนเองตามโอกาสและความเหมาะสม” (0.07) ตามลำดับ ซึ่งทั้งสามข้อดังกล่าวถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน

แผนภาพที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระหว่างสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทยของนักศึกษาครู

แผนภาพที่ 2 ดัชนี $PNI_{modified}$ แสดงลำดับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย ของนักศึกษาครู

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัย เรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย ของนักศึกษาครู ผู้วิจัยพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย ของนักศึกษาครุศึกษาค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.06 ถือว่ามีความต้องการจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนา โดยความต้องการจำเป็นลำดับแรก พบว่า ตัวชี้วัดที่ 4 เคารพ เทิดทูนสถาบัน พระมหากษัตริย์ (0.09) โดยเฉพาะในพฤติกรรมบ่งชี้เกี่ยวกับการร่วมถวายพระพรเมื่อถึงวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ตามโอกาสและความเหมาะสม และการรับฟัง รับชมข่าว ในพระราชสำนัก ด้วยความเคารพและเทิดทูนสถาบัน ทั้งนี้ เนื่องจากช่วงเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ครั้งใหญ่ เหตุการณ์เสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2559 ได้ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของปวงชนชาวไทย พระองค์ทรงเป็นเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชาติ เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ด้วยพระมหากรุณาธิคุณนานัปการที่ทรงปฏิบัติ มีผลให้ประเทศไทยเป็นปึกแผ่น รุ่งเรือง สงบร่มเย็น เป็นเอกราชมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ประชาชนต่างล้วนแสดงออกเพื่อถวายความอาลัยแด่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ในหลายลักษณะทั้งทางกาย วาจา ใจ หรือการแสดงตัวตนด้วยการบำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวม เช่น การแสดงความเคารพด้วยการร่วมถวายพระพรเมื่อถึงวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ตามโอกาสและความเหมาะสม และรับฟัง รับชมข่าวในพระราชสำนัก ด้วยความเคารพและเทิดทูนสถาบัน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักศึกษาครุมีความคิดเห็นว่าความเคารพ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน จะต้องได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (2562: 7-8) เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดว่าให้สถาบันการศึกษากำหนดกิจกรรมเสริมความเป็นครูในแต่ละปีโดยอาจจัดกิจกรรมหรือโครงการเป็นการเฉพาะหรืออาจบริหารจัดการให้บูรณาการกับการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นครูและเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งปละไม่น้อยกว่าสองกิจกรรม

2. จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นลำดับที่สอง ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 8 อนุรักษ์ สืบทอด ภูมิปัญญาไทย มีดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ (0.08) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการอนุรักษ์สืบทอด ภูมิปัญญาไทยนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เพราะภูมิปัญญาไทยเป็นสมบัติล้ำค่าที่ได้มีการสร้างสรรค์ สั่งสม ปลุกฝัง และสืบทอดในชุมชนจากคนรุ่นหนึ่งมายังคนอีกรุ่นหนึ่งสอดคล้องกับกนก จันทรา และคณะ (2559: 8) ได้เขียนอธิบายไว้ในหนังสือเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง 5-6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ว่า ภูมิปัญญาไทยทำให้เกิดความรัก และความเป็นไทยเกิดเอกลักษณ์ของชาติที่ไม่เหมือนชาติอื่นใดในโลกแสดงถึงมรดกทางวัฒนธรรมช่วยให้เกิดความสามัคคีในชาติส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาประเทศ พัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข แต่ในปัจจุบันภูมิปัญญาไทย ได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ บางครั้งมีการนำภูมิปัญญาไทยไปใช้ในทางที่บิดเบือนหรือไม่เหมาะสมเป็นเหตุให้ภูมิปัญญาไทยต้องเสื่อมสูญไป ดังนั้นจึงควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและรักษาภูมิปัญญาไทยให้มีความสืบเนื่องและยั่งยืนสืบไป ดังที่กระมล ทองธรรมชาติและคณะ (2546: 90-91) ได้กล่าวถึงแนวทางในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยไว้หลายประการ คือ การค้นคว้าวิจัยโดยการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาไทยในด้านต่าง ๆ การอนุรักษ์โดยการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรม สร้างจิตสำนึกความรู้ และความภาคภูมิใจ พื้นฟูภูมิปัญญาที่ขาดหายไปเกี่ยวกับพื้นฐานทางจริยธรรม คุณธรรม ค่านิยม พัฒนาริเริ่มสร้างสรรค์ ปรับปรุงภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันการนำเศษวัสดุธรรมชาติกับ

ภูมิปัญญาไทยไปบูรณาการสร้างเป็นอุปกรณ์ตกแต่งห้องเรียน ถ่ายทอดโดยนำภูมิปัญญาที่ผ่านการเลือกสรรอย่างรอบคอบไปถ่ายทอดให้แก่คนในสังคมได้รับรู้ เกิดความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่า ประโยชน์และปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม และส่งเสริมกิจกรรมสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายการสืบสาน จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักศึกษาครุมีความคิดเห็นว่าการเสริมสร้างการอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทยเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน จะต้องได้รับการพัฒนาเป็นอันดับสอง

3. จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นลำดับที่สาม ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 2 อารงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ตัวชี้วัดที่ 5 ภาควิชาใจในขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรมไทย และตัวชี้วัดที่ 7 เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ (0.07) เท่ากัน ทั้งนี้เนื่องมาจากขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยเป็นสมบัติของชาติที่บรรพบุรุษที่สั่งสมไว้มานับแต่อดีต เป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความคิด ความเชื่อ องค์ความรู้และวิถีชีวิตที่ดีงามของคนไทย เป็นการอารงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย เราคนไทยจึงต้องมีความรักความหวงแหนในขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย โดยร่วมกันอนุรักษ์สืบสานให้คงอยู่ต่อไป ดังที่สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์ (2566: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงความสำคัญของขนบธรรมเนียมประเพณีไทยไว้ว่า ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ช่วยทำให้คนไทยอยู่ในกรอบที่ดีงาม ถือว่าเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมได้ขนบธรรมเนียมประเพณีในแต่ละท้องถิ่นแม้ว่าจะแตกต่างกันแต่ทุกคนก็มีความรู้สึกรู้ว่าทุกคนเป็นคนไทย ความเป็นชาติเดียวกัน และสามารถบอกถึงความป็นมาของชาติได้ แต่ในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงและเผยแพร่ของวัฒนธรรมสากลในสังคมไทยอย่างหลากหลายรูปแบบ หลากหลายลักษณะ และได้ส่งผลต่อการผสมผสานวัฒนธรรมไทยก่อให้เกิดผลกระทบอย่างยิ่งต่อเอกลักษณ์ของชาติไทยทำให้เยาวชนไทยเกิดความสำนึกและมีพฤติกรรมที่แตกต่างไปจากอดีต เช่น การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ดังนั้น นักศึกษาจึงมีความคิดเห็นว่าการจำเป็นลำดับที่สามทั้งสามตัวชี้วัดจะต้องได้รับการพัฒนาและถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน สอดคล้องกับกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านวัฒนธรรมที่ต้องเร่งรัดการดำเนินงานปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรัก ความหวงแหนและภาควิชาใจในอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมรวมทั้งสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ (Minister of Culture, 2016) ตลอดจนนำทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเพิ่มคุณค่าและมูลค่า

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ความต้องการจำเป็น คือ สภาพปัญหาที่ต้องการได้รับการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคล หน่วยงาน ซึ่งวัดได้จากการเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น ในงานวิจัยครั้งนี้ได้ประเมินความต้องการจำเป็นของนักศึกษาครู ในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่นักศึกษาคาดหวัง คณะหรือหน่วยงานควรคิดหาแนวทางในการจัดเสริมสร้างกิจกรรมความเป็นครูให้กับนักศึกษาครูที่หลากหลายเน้นทั้งความรู้ในข้อเท็จจริง การปฏิบัติ และเจตคติที่ดีที่ถูกต้อง ต้องสอดคล้องกับความจำเป็นต้องการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของประเทศและของโลก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย ของนักศึกษาครู ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาคูมีความต้องการจำเป็นในตัวชี้วัดที่ 4 เคารพ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์มากที่สุด ดังนั้น ถือว่าเป็นปัญหามากที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ จึงเป็นสารสนเทศที่มหาวิทยาลัยสามารถนำไปแก้ปัญหาหรือพัฒนาเป็นลำดับแรก ๆ ก่อนตัวชี้วัดอื่น เพื่อตอบสนองความต้องการสูงสุดของนักศึกษาในฐานะผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์และความเป็นไทย ของนักศึกษาครู ตัวชี้วัดที่ 1 การเป็นพลเมืองดีของชาติ ตัวชี้วัดที่ 3 ศรัทธา ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักศาสนา และตัวชี้วัดที่ 6 ความกตัญญูต่เวที ถึงแม้ว่าจะมีความต้องการจำเป็น แต่จากดัชนี PNI_{modified} ที่วิเคราะห์ได้ ถือว่ายังไม่ใช่ความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องรีบเร่งแก้ไข แต่ความต้องการจำเป็นประเด็นดังกล่าวยังมีอยู่ แต่หากจะพัฒนาให้สูงขึ้นก็จะส่งเสริมให้เป็นไปตามความต้องการของนักศึกษามากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย ของนักศึกษาทุกระดับ และทุกภูมิภาค เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความเป็นไทย ของนักศึกษาทั้งประเทศ

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์และความเป็นไทย ของนักศึกษาแต่ละคณะ มหาวิทยาลัย ว่ามีความต้องการต่างกันหรือไม่

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนก จันทรา และคณะ. (2559). หนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติม หน้าที่พลเมืองชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- กรมประชาสัมพันธ์. (2566). ความสำคัญของขนบธรรมเนียมประเพณีไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://thainews.prd.go.th/banner/th/culture_th/celebrate.php. สืบค้นเมื่อ 9 เมษายน 2566.
- กระทรวงศึกษาธิการ(2562). มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562. เอกสารแนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562.
- กรมพล ท่องธรรมชาติ และคณะ. (2546). หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม. กรุงเทพฯ: อักษรการพิมพ์.
- กองบริการการศึกษา. (2565). จำนวนนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://academic.ur.ac.th/AcademicWEB/index.php>. สืบค้นเมื่อ 9 เมษายน 2566.

- คณะกรรมการเพื่อพัฒนาคู่มือวิทยากรด้านค่านิยม. (2529). วิทยากรกับการปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ดาวใจ ประกอบทรัพย์. (2553). การวิจัยแบบผสมผสานเพื่อศึกษาระดับสำนึกความเป็นไทยของนักศึกษาและรูปแบบกิจกรรมปลูกฝังสำนึกความเป็นไทยของนักศึกษาประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 1. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: บริษัทสุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2547) การปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย ความรักชาติและรักวัฒนธรรมไทย Establishment of Thainess, Love of Nation and Thai Culture. การประชุมทางวิชาการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 42 สาขาศึกษาศาสตร์ สาขามนุษยศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาบริหารธุรกิจ สาขาคหกรรมศาสตร์. วันที่ 3-6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 กรุงเทพฯ: 409-417.
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2560). ปรัชญาวิจัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภิดา นนทะมาตย์. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความรักชาติของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Minister of Culture. (2016). Draft a 20-year strategic direction framework on culture according to the Thailand's National Strategy 2018-2037. Retrieved from https://www.m-culture.go.th/th/more_news.php?cid=24 (In Thai).

การประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถ
ในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครู
The Needs Assessment for Capability Enhancement in Creative Writing
Teaching by Students of Teacher Education

พิชญา สกุลวิทย์¹ วิเชียร อารังโสธธิสกุล² ชลายุทธ์ ครุฑเมือง³
Phitchaya Sakunwit, Wichian Thamrongsotthisakul, Chalayut Khrootmuang

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครู กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 1-5 จำนวน 232 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดแบบตอบสนองคู่ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ในการจัดลำดับของความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยสรุป พบว่า ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครู โดยภาพรวม มีค่าดัชนี PNI_{modified} เท่ากับ 0.14 ถือว่ามีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ซึ่งผู้วิจัยสอบถามความต้องการจำเป็น 2 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และด้านที่ 2 ความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยมีค่าดัชนี PNI_{modified} เท่ากัน (0.14) ถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาพร้อมกัน

คำสำคัญ (Keywords): การประเมินความต้องการจำเป็น; การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์; นักศึกษาครู

Abstract

The objectives of this research were to assess and prioritize the needs for capability enhancement of the students of teacher education in the creative writing teaching.

The sample consisted of the 1st-5th year students of Thai language teacher education, obtained by a multi-stage random sampling method. The research instrument was a double-response questionnaire. Data analysis and descriptive statistics were used: frequency, percentage, mean, standard deviation; and Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) technique was used to rank the needs. The research findings showed that the needs for capability

Received: 2023-04-10 Revised: 2023-04-19 Accepted: 2023-04-21

¹ สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Uttaradit Rajabhat University. E-mail: Phichaya.sak@uru.ac.th

² สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Naresuan University. E-mail: wichianth@nu.ac.th

³ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Uttaradit Rajabhat University. E-mail: chalayuth@gmail.com

enhancement of the students of teacher education in the creative writing teaching were overall with a ($PNI_{modified}$) index value of 0.14. It was necessary to develop them. Considering side by side, a researcher found two essential aspects: capability of creative writing and capability for teaching creative writing of creative writing teaching. These aspects were with the same ($PNI_{modified}$) index (0.14). It was urgent to develop them simultaneously.

Keywords: needs assessment; enhancement in creative writing teaching;
students of teacher education

บทนำ (Introduction)

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thailand Qualification Frameworks, TQF) ได้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิต 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา หมายถึง ความสามารถคิดวิเคราะห์และใช้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่าง ๆ ได้ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลขและการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการคิดเป็นอย่างมาก การพัฒนาการศึกษาที่ดีต้องมีการพัฒนาคนให้มีความสามารถ สอดคล้องกับทศนา แหมมณี (2556: 13) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์เป็นจุดมุ่งหมายของการศึกษา เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการเกิดกับผู้เรียน นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการคิดที่จำเป็นและสำคัญสำหรับผู้เรียนทุกระดับโดยความคิดสร้างสรรค์เป็นการคิดขั้นสูงที่แสดงถึงความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์และจากการวิจัยอนาคตแบบ EDFR ในเรื่อง ของทิศทางการผลิตและใช้บัณฑิตครูภาษาไทยในอนาคต (แสงสุริ วาตวิจิตร, 2561) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อทิศทางการผลิตและใช้บัณฑิตครูภาษาไทยในอนาคต (พ.ศ. 2560-2574) ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาศึกษาทางต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและใช้ครูภาษาไทยในอนาคตตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญได้สรุปผลออกมาเป็น 9 หัวข้อตามประเด็นองค์ประกอบในแต่ละด้าน ซึ่งในด้านที่ 1 ด้านการสร้างความรู้ตระหนักรู้ในคุณค่าภาษาไทย กล่าวโดยภาพรวมได้ว่า ทุกฝ่ายควรตระหนักในคุณค่าของภาษาไทย การดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ครูภาษาไทยที่มีคุณภาพและปริมาณเหมาะสม ควรเห็นความสำคัญของภาษาไทยในฐานะเอกลักษณ์ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาของชาติ มิใช่เพียงเครื่องมือในการสื่อสาร ควรกำหนดบทบาทองค์กรที่ดูแลการผลิต พัฒนาและใช้ ให้อำนาจและกำหนดขอบเขตให้ชัดเจน เพราะภาษาเป็นรากฐานของการพัฒนาในทุกภาคส่วนอีกทั้ง ภาษาไทยยังเป็นทักษะการสื่อสารที่สำคัญที่สุด ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21

ยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ กล่าวถึง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ปีงบประมาณ พ.ศ.2565-2569 (กองนโยบายและแผน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, 2565: 22-23) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาพันธกิจหลักเพื่อขับเคลื่อนสู่การเป็นมหาวิทยาลัยพันธกิจสัมพันธ์ เป้าประสงค์หลัก 2.1 การผลิตบัณฑิตและการยกระดับคุณภาพการศึกษาและเป้าประสงค์หลัก 2.2 การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการศึกษาด้านการพัฒนากำลังคน เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงของประเทศ โดยกลยุทธ์ของ 2 เป้าประสงค์หลักทั้งสองข้อ คือ ยกระดับการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการจัดการศึกษาที่สามารถผลิตบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์ องค์ความรู้ ทักษะ ที่ตอบสนองต่อตลาดแรงงานและสามารถ

Re-skill, Up-skill และสร้าง New-skill ที่ตอบสนองการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นได้ รวมถึงเป้าหมายของคณะครุศาสตร์ ที่มีเป้าประสงค์ ผลิตรุ่นต้นแบบ Smart Teacher ตามความต้องการของหน่วยงานผู้ใช้ครู ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย(4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2562 (มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, 2562: 15) ได้ให้ปรัชญาของหลักสูตรว่า ผลิtbัณฑิตครูภาษาไทย ให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะเทคนิคการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างเชี่ยวชาญ นำเอาองค์ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ไปใช้พัฒนาตนและสังคม อารงรักษาภาษาไทยและภูมิปัญญาไทยให้มั่นคงสืบไป

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ (2562: 110) ในองค์ประกอบที่ 5 หลักสูตรการเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 การประเมินผู้เรียน การตรวจสอบการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ซึ่งในปีการศึกษา 2564 หลักสูตรมีการตรวจสอบการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยการทวนสอบการเรียนรู้ของนักศึกษา เป็นรายวิชาต่าง ๆ จำนวนร้อยละ 25 ของรายวิชาที่หลักสูตรเปิดสอนเองและรายวิชาที่นำมาทวนสอบต้องเป็นรายวิชาของอาจารย์ผู้สอนทุกคนอย่างน้อยคนละ 1 รายวิชา ซึ่งผลการดำเนินงานตามระบบและกลไกของปีการศึกษานี้ มีรายวิชาที่ผู้วิจัยนำมาทวนสอบ คือ รายวิชาการจัดทำหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็ก โดยได้รายงานสรุปถึงผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในรายวิชานี้อยู่ในเกณฑ์ดี แต่ยังมีนักศึกษาที่ยังมีผลงานการพัฒนาในการออกแบบการเขียนในรูปแบบต่าง ๆ ยังอยู่ในเกณฑ์ปานกลางหรือยังอยู่ในระดับการเขียนงานเขียนที่ยังต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมในองค์ความรู้ในเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อมาประกอบในเรื่องของการพัฒนากิจกรรมงานการจัดทำหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กได้หลากหลายขึ้น รวมถึงถ้าได้รับพัฒนาองค์ประกอบในเรื่องของการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วยแล้วก็จะพัฒนาต่อไปในเรื่องของการนำเอาสื่อการจัดทำหนังสือภาษาไทยสำหรับเด็กไปออกแบบกิจกรรมการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ในห้องเรียนให้กับนักเรียนได้ ตามเนื้อหาของรายวิชาที่ต้องนำเอาผลงานของตนไปถ่ายทอดได้อย่างเป็นรูปธรรมในการจัดการเรียนการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์รายวิชาภาษาไทยได้

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นความสำคัญในการใช้กระบวนการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลที่ได้มานั้นมีความถูกต้อง มีน้ำหนักและเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในการพัฒนาและปรับปรุงในขั้นต่อไป ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครู เพื่อจะได้นำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาครูภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครู

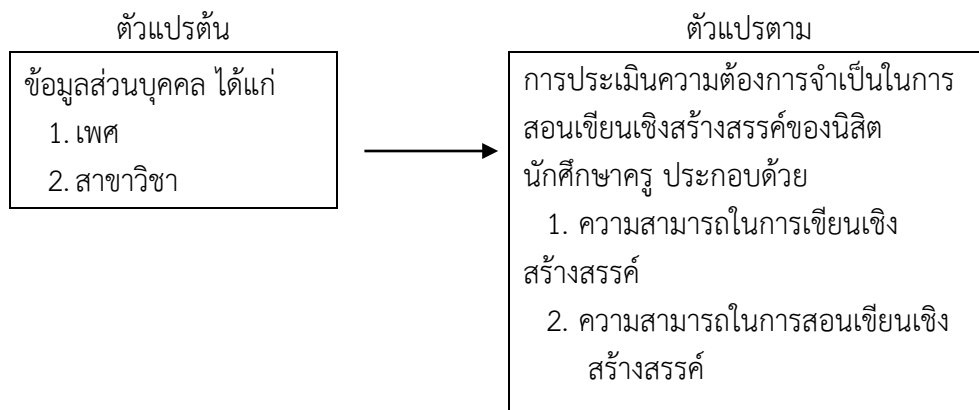
วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาเป็นการประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครู ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ 1.ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ 2. ความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

กรอบแนวความคิด

การประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตนักศึกษาครู จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.2 ขอบเขตด้านประชากร/กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 362 คน (กองบริการการศึกษา, 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 232 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Simple Size) โดยเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างใน อธิรุฒิ เอกะกุล, 2543: 78) ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) โดยมีขั้นตอนการเลือก ดังนี้

แบ่งนักศึกษาทั้งหมดออกเป็น 4 ชั้นปี คือ ชั้นปีที่ 1, 2, 3, 4 และ 5 เลือกนักศึกษาตามสัดส่วนของจำนวนนักศึกษาแต่ละชั้นปี โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ซึ่งให้ชั้นปีที่ศึกษาเป็นชั้น (Strata) และนักศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling unit) รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั้นปี

ชั้นปีที่ศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ชั้นปีที่ 1	61	36
ชั้นปีที่ 2	59	39
ชั้นปีที่ 3	75	48
ชั้นปีที่ 4	89	56
ชั้นปีที่ 5	78	53
รวม	362	232

เลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ปีการศึกษา 2565 ที่เลือกไว้ในตาราง 1 โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ให้ได้จำนวนนักศึกษาตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 232 คน ชั้นปีที่ 1 จำนวน 36 คน ชั้นปีที่ 2 จำนวน 39 คน ชั้นปีที่ 3 จำนวน 48 คน ชั้นปีที่ 4 จำนวน 56 คน และชั้นปีที่ 5 จำนวน 53 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

เป็นการศึกษาของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ปีการศึกษา 2565

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

เป็นการศึกษาในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2555-เมษายน 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามการประเมินความต้องการจำเป็นในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตนักศึกษาครู มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่าและคำถามปลายเปิด ชนิดแบบตอบสนองคู่ (Dual-response format) ครอบคลุมประเด็น 2 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยมีข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 15 ข้อ โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.8-1.0 ซึ่งเกินเกณฑ์การพิจารณา คือ มีค่ามากกว่า 0.5 แสดงว่ามีความตรงเชิงเนื้อหาผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ทั้ง 15 ข้อ

2.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับนักศึกษาครูที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาความเที่ยง (Reliability) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.88

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยประสานงานกับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อชี้แจงรายละเอียดและเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 232 คน โดยใช้ Google Forms ใช้ระยะเก็บข้อมูลเวลาประมาณ 30 วัน จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม พบว่า ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวนทั้งสิ้น 232 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของนักศึกษาครูเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นตามสภาพที่คาดหวัง ด้วยสถิติเชิงบรรยายได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

เกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นตามสภาพที่เป็นจริง และ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นตามสภาพที่คาดหวัง ใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าคะแนนตามวิธีของบุญชม ศรีสะอาด (2554: 67) มี 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 ถึง 5.00 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 ถึง 4.50 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 ถึง 3.50 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 ถึง 2.50 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.50 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 ผลการประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครู โดยกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่จริง และสภาพที่ควรจะเป็น แล้วนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยเรียงดัชนีจากมากไปหาน้อยโดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

$$PNI_{modified} = (I - D)/D$$

โดย $PNI_{modified}$ หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ได้รับการปรับปรุง (สุวิมล ว่องวานิช, 2558: 279)

I (Importance) หมายถึง ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิด

D (Degree of success) หมายถึง ระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการดำเนินการวิจัย เรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครู สรุปผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังของนักศึกษาครูเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์และการจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้วยดัชนี $PNI_{modified}$ โดยภาพรวม

ข้อรายการ	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพที่คาดหวัง (I)		$PNI_{modified}$ (I - D)/D	ลำดับความต้องการจำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านที่ 1 ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์	3.82	0.70	4.36	0.63	0.14	1
2. ด้านที่ 2 ความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์	3.89	0.73	4.42	0.63	0.14	1
เฉลี่ยโดยรวม	3.86	0.72	4.40	0.63		

จากตารางที่ 2 สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครูตามความคิดเห็นของนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ด้านที่ 2 ความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.89$, S.D = 0.73) รองลงมา ได้แก่ ด้านที่ 1 ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.83$, S.D = 0.70) ตามลำดับ

ส่วนสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครู ตามความคิดเห็นของนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D =

0.63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ด้านที่ 2 ความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.42$, S.D = 0.63) รองลงมา ได้แก่ ด้านที่ 1 ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.36$, S.D = 0.63) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อแสดงถึงความสำคัญของสภาพปัญหาที่มีอยู่จริงด้วยดัชนี $PNI_{modified}$ ซึ่งจากการสำรวจ พบว่า โดยภาพรวมมีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.14 และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทั้งด้านที่ 1 ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์และด้านที่ 2 ความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ (0.14) มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นลำดับเท่ากัน ถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังของนักศึกษาครูเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครูและการจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้วยดัชนี $PNI_{modified}$

ข้อรายการ	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพที่คาดหวัง (I)		PNI _{modified} (I - D)/D	ลำดับความต้องการจำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านที่ 1 ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์						
1. นักศึกษามีแนวคิดที่แปลกใหม่มีจินตนาการ ไม่มีกฎเกณฑ์การเขียนที่ตายตัว	3.77	0.69	4.22	0.62	0.12	3
2. นักศึกษาใช้คำ ประโยค ระดับของภาษาได้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา สื่อความหมายได้ชัดเจนและสละสลวย	3.80	0.68	4.38	0.64	0.15	1
3. นักศึกษาใช้สำนวนโวหารสุภาพสละสลวยได้เหมาะสม	3.77	0.71	4.35	0.65	0.15	1
4. นักศึกษาเขียนเรียบเรียงจัดระเบียบความคิดของเรื่องความน่าสนใจของแนวคิด	3.78	0.73	4.36	0.64	0.15	1
5. นักศึกษาเขียนเรื่องเป็นประโยชน์มีคุณค่า ทางอารมณ์และจิตใจ โดยใช้ความรู้ความคิดและประสบการณ์รวมทั้งจินตนาการของตนเอง	3.97	0.52	4.47	0.49	0.13	2
เฉลี่ยรวมรายด้าน	3.82	0.70	4.36	0.63	0.14	
ด้านที่ 2 ความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์						
1. นักศึกษากำหนดจุดมุ่งหมายการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่กำหนดอย่างชัดเจนเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	3.81	0.66	4.39	0.62	0.15	1
2. นักศึกษาตั้งคำถามเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์	3.79	0.73	4.36	0.66	0.15	1
	3.87	0.77	4.42	0.67	0.14	2

ข้อรายการ	สภาพปัจจุบัน (D)		สภาพที่คาดหวัง (I)		PNI _{modified} (I - D)/D	ลำดับความต้องการจำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
3. นักศึกษามีกิจกรรมกระตุ้นการคิดสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์	3.86	0.75	4.39	0.62	0.14	2
4. นักศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้มีการแสดงความคิดเห็นและจัดลำดับความคิดเห็นของผู้เรียน	3.93	0.73	4.45	0.66	0.13	3
5. นักศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยมีสื่อการสอนประกอบการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์	3.94	0.71	4.46	0.62	0.13	3
6. นักศึกษามีการสร้างแรงจูงใจต่อผู้เรียนในการเขียนเชิงสร้างสรรค์	3.81	0.77	4.39	0.64	0.15	1
7. นักศึกษามีการประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์	3.94	0.76	4.42	0.60	0.12	4
8. นักศึกษาปฏิบัติการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยเรียงลำดับความยากง่าย	3.85	0.74	4.39	0.64	0.14	2
9. นักศึกษาสอนเขียนให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบงานเขียนประเภทต่าง ๆ และผู้เรียนสร้างสรรค์งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ของตนด้วยรูปแบบเฉพาะตนได้	4.06	0.70	4.53	0.60	0.12	4
10. นักศึกษาสอนให้ผู้เรียนมีจินตนาการและสนุกในการเขียนเชิงสร้างสรรค์						
เฉลี่ยรวมรายด้าน	3.89	0.73	4.42	0.63	0.14	
ภาพรวม	3.85	0.71	4.39	0.63	0.14	

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครู เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน มีรายละเอียดสรุปได้ ดังนี้

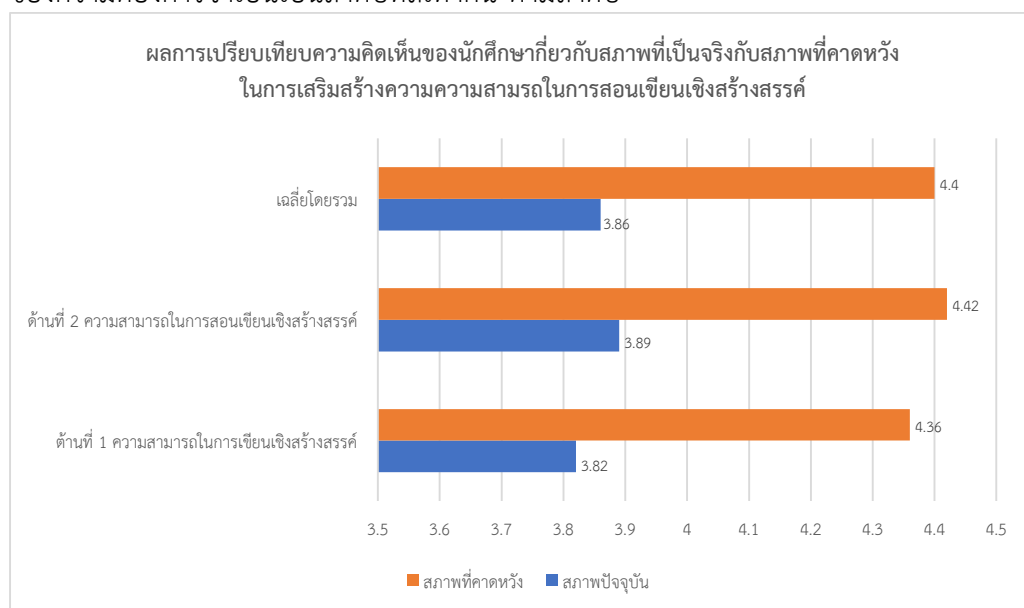
ด้านที่ 1 ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

เมื่อพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อแสดงความสำคัญของสภาพปัญหาที่มีอยู่จริงด้วยดัชนี PNI_{modified} ซึ่งจากการสำรวจ พบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่า โดยภาพรวมของด้านที่ 1 ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีค่าดัชนี PNI_{modified} เท่ากับ 0.14 ซึ่งถือว่าเป็นความต้องการจำเป็น เมื่อพิจารณาข้อพบว่า “นักศึกษาใช้คำ ประโยค ระดับของภาษาได้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา สื่อความหมายได้ชัดเจนและสละสลวย ” “นักศึกษาใช้สำนวนโวหาร สุภาพ คำพังเพยได้เหมาะสม” และ “นักศึกษาเขียนเรียบเรียงจัดระเบียบความคิดของเรื่องความน่าสนใจของแนวคิดการสร้างสีสันและบรรยากาศของเรื่อง” สูงที่สุดเป็นลำดับแรกเท่ากัน (0.15) รองลงมาเป็น “นักศึกษาเขียน

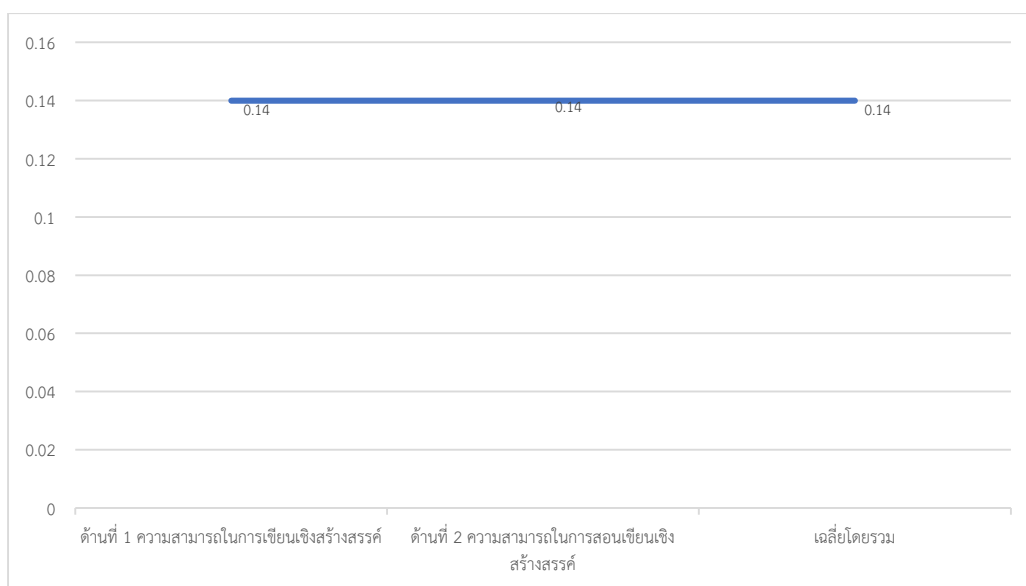
เรื่องเป็นประโยชน์มีคุณค่าทางอารมณ์และจิตใจ โดยใช้ความรู้ความคิดและประสบการณ์รวมทั้งจินตนาการของตนเอง” (0.13) มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเป็นลำดับที่สอง ลำดับถัดมา “นักศึกษาที่มีแนวคิดที่แปลกใหม่มีจินตนาการ ไม่มีกฎเกณฑ์การเขียนที่ตายตัว” (0.12) มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเป็นลำดับที่สาม ตามลำดับ

ด้านที่ 2 ความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

เมื่อพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อแสดงความสำคัญของสภาพปัญหาที่มีอยู่จริงด้วยดัชนี $PNI_{modified}$ ซึ่งจากการสำรวจ พบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่า โดยภาพรวมของด้านที่ 2 ความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์มีค่าเท่ากับ 0.14 ซึ่งถือว่าเป็นความต้องการจำเป็น พิจารณารายข้อพบว่า “นักศึกษากำหนดจุดมุ่งหมายการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่กำหนดอย่างชัดเจนเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน” “นักศึกษาตั้งคำถามเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์” และ “นักศึกษามีการประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์” สูงที่สุดเป็นลำดับแรกเท่ากัน (0.15) รองลงมาเป็น “นักศึกษามีกิจกรรมกระตุ้นการคิดสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์” “นักศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้มีการแสดงความคิดเห็นและจัดลำดับความคิดเห็นของผู้เรียน” และ “นักศึกษาสอนเขียนให้ผู้เรียนมีความรู้ เกี่ยวกับรูปแบบงานเขียนประเภทต่าง ๆ และผู้เรียนสร้างสรรค์งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ของตนด้วยรูปแบบเฉพาะตนได้” (0.14) มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเป็นลำดับที่สองเท่ากัน ลำดับถัดมา “นักศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยมีสื่อการสอนประกอบการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์” และ “นักศึกษามีการสร้างแรงจูงใจต่อผู้เรียนในการเขียนเชิงสร้างสรรค์”(0.13) มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเป็นลำดับที่สามเท่ากัน ลำดับถัดมา “นักศึกษาปฏิบัติการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยเรียงลำดับความยากง่าย”และ “นักศึกษาสอนให้ผู้เรียนมีจินตนาการและสนุกในการเขียนเชิงสร้างสรรค์” (0.12) มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเป็นลำดับที่สี่เท่ากัน ตามลำดับ

แผนภาพที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาระหว่างสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครู

แผนภาพที่ 3 ดัชนี PNI_{modified} แสดงลำดับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครู

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัย เรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครู ผู้วิจัยพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

จากผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครูมีค่าดัชนี PNI_{modified} เท่ากับ 0.14 ถือว่ามีค่าความต้องการจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนา โดยความต้องการจำเป็นด้านที่ 1 ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ (0.14) และด้านที่ 2 ความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ (0.14) ถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วน กล่าวคือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มีความคาดหวังสูงทั้งสองด้าน

หลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เห็นความสำคัญถึงคุณลักษณะเฉพาะและความเป็นครูภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ครูภาษาไทยควรพัฒนาความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์และการสอนเขียนสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาการคิดสร้างสรรค์โดยเฉพาะการเขียนสร้างสรรค์และการสอนเขียนสร้างสรรค์ได้อย่างเชี่ยวชาญ เพราะเป็นผลประโยชน์ของนักศึกษาครูที่นำไปใช้ได้ในการพัฒนาภาษาในรูปแบบใหม่ที่จะเป็นการต่อยอดมิให้ภาษาไทยกลายเป็นภาษาที่ตายแล้วหรือปรับเปลี่ยนอะไรไม่ได้อีกต่อไปเมื่อก้าวสู่ศตวรรษหน้า ซึ่งสอดคล้องกับอาเจีย หลิมกุล (2557: 1304) ที่ได้กล่าวว่า จากประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2554 ของนักศึกษาที่มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ประเภทบันเทิงคดีอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดมีนักศึกษาจำนวนร้อยละ 40 ของทั้งหมดที่มีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 60 ทั้งนี้ เพราะในการเขียนบันเทิงคดีนักศึกษาจำเป็นต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการเป็นองค์ประกอบสำคัญในการถ่ายทอดเรื่องราวเมื่อนักศึกษาขาดการคิดสร้างสรรค์ จึงทำให้ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีระดับต่ำไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับอุดมศึกษาครูผู้สอน

จำเป็นต้องส่งเสริมให้นักศึกษามีความคิดริเริ่มแปลกใหม่ในการสร้างสรรค์งานเขียน สามารถถ่ายทอดความคิดอย่างเป็นระบบเห็นความสำคัญและพลังของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถพัฒนาตนเองและสังคมได้

ส่วนด้านที่ 2 การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ จากผลการวิจัย โดยพิจารณารายชื่อพบว่า “นักศึกษา กำหนดจุดมุ่งหมายการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่กำหนดอย่างชัดเจนเหมาะกับระดับของผู้เรียน” “นักศึกษาตั้งคำถามเพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์” และ “นักศึกษามีการประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์” มีความต้องการจำเป็นมีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.15 สูงที่สุดเป็นลำดับแรกเท่ากัน กล่าวคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนสำหรับครูผู้สอนภาษาไทยจึงมีความสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังนั้น ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยต้องมีความรู้ความเข้าใจในส่วนของการคิดสร้างสรรค์และต่อยอดไปถึงการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ รวมถึง สามารถออกแบบกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับความเห็นของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557: 40-41) ที่กล่าวว่าการศึกษาไทยในยุคปัจจุบันควรเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ ตระหนักในความสำคัญของการเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งเพื่อสร้างประกายความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นนวัตกรรมใหม่โดยมีความเป็นตัวของตัวเองไม่ต้องตามทุกอย่างจากประเทศที่เจริญแล้ว ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดได้ต้องอาศัยคนในสังคมที่มีความกล้าที่จะคิดสิ่งใหม่อย่างสร้างสรรค์ การคิดสิ่งใหม่อย่างสร้างสรรค์ได้นั้นต้องอาศัยความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในศาสตร์นั้น ๆ ดังนั้น บทบาทของครูผู้สอนภาษาไทยจึงจำเป็นต้องฝึกฝนให้ผู้เรียนได้เกิดความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาไปในระดับที่สูงขึ้น จำเป็นจะต้องสอดแทรกอยู่ในการสอนในทุกเนื้อหาวิชาที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนในการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยนั้น ความคิดสร้างสรรค์ของคนเราจะสามารถฝึกฝนและพัฒนาให้เกิดขึ้นได้โดยผ่านการเรียนรู้ในหัวข้อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจะปรากฏอยู่ในเนื้อหาบทเรียนที่เกี่ยวกับการฝึกทักษะการเขียนของผู้เรียนในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครูและผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

1. ได้ทราบแนวทางในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครู
2. ได้ทราบแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาครู ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1.1 จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความต้องการจำเป็นทั้ง 2 ด้าน คือ การเขียนเชิงสร้างสรรค์และการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังนั้นถือว่าควรเป็นปัญหาที่ควรนำไปแก้ปัญหาหรือพัฒนาเป็นลำดับแรก ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการสูงสุดของนักศึกษา

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นในด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยค่าดัชนี PNI_{modified} ที่วิเคราะห์ได้ ให้ความต้องการจำเป็นเท่ากันพร้อมที่จะได้รับการแก้ไข ดังนั้นถ้าหากจะพัฒนาให้สูงขึ้นไปก็จะส่งเสริมให้เป็นไปตามต้องการของนักศึกษามากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เท่ากัน ดังนั้น หากมีการวิจัยในโอกาสต่อไปควรมุ่งศึกษาสำรวจในรายละเอียดเกี่ยวกับความต้องการด้านการเรียนรู้ภาษาไทยด้านอื่น ๆ ที่ยังเป็นปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาไทย อันจะเป็นประโยชน์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองนโยบายและแผน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. (2565). **แผนปฏิบัติการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ 2022-2026**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://plan.ur.ac.th/download/y65_69.pdf สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2566.
- กองบริการการศึกษา. (2565). **จำนวนนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://academic.ur.ac.th/AcademicWEB/index.php> สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2566.
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. (2562). **รายงานผลการดำเนินงานระดับหลักสูตร (มคอ.7) หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2562**. รายงานทางวิชาการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ทศนา เขมมณี. (2556). **ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรภูมิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: บริษัท. สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2557). **เพื่อความเป็นผู้นำของการครุศึกษาไทย : รวมบทบรรยายและบทความ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. (2562). **หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย(4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2562**. รายงานทางวิชาการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- แสงสุริ วาดวิจิตร. (2561/กันยายน-ธันวาคม). **ทิศทางการผลิตและใช้บัณฑิตครูภาษาไทยในอนาคต (พ.ศ. 2560-2574)**. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 9(3): 122-130.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาจิยา หลิมกุล. (2557). **การศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่จัดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การสำรวจงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจสายการบินใน
บริบทประเทศไทยและนานาชาติ

The Exploration of the Studies: Environmental Sustainability Dimensions of
Airline Business in Thailand and International Contexts

วงศา เหล่าวรวิทย์¹ อัศวิน แสงพิกุล²
Vongsa Laovoravit, Aswin Sangpikul

บทคัดย่อ (Abstract)

ปัจจุบันมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอยู่เป็นจำนวนมาก ตามกระแสของโลกที่ตอบสนองต่อเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม และธุรกิจนันทนาการ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ธุรกิจสายการบินยังไม่มีข้อมูลการศึกษาในเรื่องดังกล่าวเท่าไรนัก ทั้งนี้เพื่อขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมในธุรกิจสายการบินให้กว้างขวางมากขึ้น งานวิจัยในครั้งนี้จึงใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมในธุรกิจสายการบินในบริบทประเทศไทยและนานาชาติ โดยเก็บข้อมูลออนไลน์จากฐานข้อมูลวิชาการ ได้แก่ ฐานข้อมูล Scopus, TCI (Thailand Citation Index) และ Google Scholar และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ (ความถี่และร้อยละ) ในการนำเสนอข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า ในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา มีจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาในมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมในธุรกิจสายการบินในบริบทประเทศไทยและนานาชาติ จำนวนทั้งหมด 21 เรื่อง ในจำนวน 21 เรื่องนี้ พบว่ามีจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสายการบินในประเทศไทยร่วมกับสายการบินของต่างประเทศ เพียง 3 เรื่อง และงานวิจัยเกือบทั้งหมดเป็นการศึกษาโดยนักวิจัยชาวต่างประเทศ นอกจากนี้ งานวิจัยในครั้งนี่ยังได้จัดกลุ่มประเด็นที่ศึกษาในมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจสายการบิน โดยจำแนกออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ นวัตกรรมเทคโนโลยีเครื่องบินแบบใหม่ (Innovation of Aircraft Technology) การจัดการอนุรักษ์พลังงาน (Energy Conservation Management) การใช้เชื้อเพลิงหมุนเวียน (Sustainable Fuels : SAF) และการจัดการของเสีย (Waste Management)

คำสำคัญ (Keywords): ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม; ธุรกิจสายการบิน; การวิจัยเชิงเอกสาร

Received: 2023-04-22 Revised: 2023-05-01 Accepted: 2023-05-02

¹ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการพัฒนาศึกษาและฝึกอบรมด้านการบิน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Lecturer, College of Aviation Development and Training, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand. Email: vongsa.lao@dpu.ac.th

² ผู้อำนวยการหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Director of Graduate Program in Tourism Management, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand. E-mail: aswin.sal@dpu.ac.th

Abstract

Today, there are many studies examining the topics of environmental sustainability dimensions in various tourism businesses, following the global trend to respond to the sustainable development goals such as hotels, food & beverage businesses, and tour operators. However, airline business, one of the key elements of tourism industry, has few studies of such issues. In order to expand knowledge regarding environmental sustainability dimension, this study employs the documentary research with the objective to preliminary explore the environmental sustainability dimension of the airline business in Thailand and international contexts. Data are collected through online databases, namely, Scopus, TCI (Thailand Citation Index), and Google Scholar. Contexts and description analyses are used to analyze the data.

According to the findings, during the past 10 years there are 21 studies, Thai and international contexts, examining the topics of environmental sustainability dimension in airline business. Among them, there are only 3 studies examining the airlines in Thailand, together with international airlines. Most studies are undertaken by international scholars. In addition, the studies of environmental sustainability dimension of airline business are classified into 4 issues: innovation of aircraft technology, energy conservation management, sustainable fuels, and waste management.

Keywords: environmental sustainability; airline business; documentary research

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันการเผชิญกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก ปัญหามลพิษทางอากาศ รวมถึงปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กในอากาศ (PM2.5) ซึ่งเป็นผลกระทบจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ เป็นประเด็นสำคัญที่อุตสาหกรรมการบินและอื่นๆ อุตสาหกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่างให้ความสนใจภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ซึ่งได้รับการรับรองจาก 193 ประเทศภาคีสมาชิก ในวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) ประเทศไทยในฐานะประเทศภาคีสมาชิกขององค์การสหประชาชาติลำดับที่ 55 ได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศว่าเป็นปัญหาระดับประเทศที่ทุกอุตสาหกรรมและทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องจำเป็นต้องร่วมแสดงความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ในทุกวิถีทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากรายงานการประเมินโดยคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change : IPCC) ในบทสรุปรายงาน IPCC ฉบับที่ 5 (Fifth Assessment Report : AR5) ระบุถึงผลกระทบอย่างรุนแรงต่อระบบนิเวศทางธรรมชาติ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Drouet, Bosetti, & Tavoni, 2015: 937-940) ข้อมูลดังกล่าว ยังได้ถูกนำไปในการจัดอันดับประเทศที่อ้างอิงตามดัชนีความเสี่ยงของสภาพภูมิอากาศโลก (Global Climate Risk Index) โดยในรายงานเผยแพร่ฉบับล่าสุดที่จัดทำขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2564 (ค.ศ. 2021) ระบุประเทศไทยซึ่งถูกจัดอยู่ในอันดับ 9 ของโลกในกลุ่มประเทศที่มีความเปราะบางต่อการเผชิญความเสี่ยงอย่างรุนแรงด้านภัย

พิบัติทางธรรมชาติ อาทิ พายุ ฝนที่ตกหนักอย่างรุนแรง น้ำท่วม ดินถล่ม และคลื่นความร้อน ซึ่งล้วนเป็นผลกระทบสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นในระหว่างปี พ.ศ. 2543 ถึง 2562 (ค.ศ. 2000 ถึง 2019) (Global Climate Risk Index, 2021)

ดังนั้น เพื่อเป็นการตอบสนองต่อการแสดงจุดยืนของประเทศไทยต่อประชาคมโลกในการลดปัญหาโลกร้อนจากการดำเนินงานในภาคอุตสาหกรรมการบินของประเทศ สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย (Civil Aviation Authority of Thailand : CAAT) ซึ่งมีภารกิจหลักด้านการส่งเสริมและพัฒนากิจการการบินพลเรือนของประเทศให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาในมิติของสิ่งแวดล้อมมา นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 โดยวางข้อกำหนดให้ผู้ประกอบสายการบินที่จดทะเบียนในประเทศไทยซึ่งดำเนินกิจการเที่ยวบินระหว่างประเทศทำการศึกษาเพื่อกำหนดมาตรการในการดำเนินงานพร้อมทั้งจัดทำเป็นรายงานให้กับสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย เพื่อรวบรวมและส่งมอบให้แก่องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization : ICAO) ต่อไป อีกทั้งเพื่อเป็นการร่วมสนับสนุนต่อนโยบายของภาครัฐบาลตามกรอบแผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจกที่มีเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศให้สำเร็จที่ร้อยละ 40 ภายในปี พ.ศ. 2573 (ค.ศ. 2030) และการเข้าสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) ภายในปี พ.ศ. 2583 (ค.ศ. 2050) รวมถึงการนำประเทศไทยมุ่งสู่เป้าหมายของการบรรลุการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emissions) ให้ได้ภายในปี พ.ศ. 2608 (ค.ศ. 2065) ซึ่งได้ประกาศเจตนารมณ์ไว้ต่อเวทีโลกในคราวประชุมสมัชชาประเทศภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สมัยที่ 26 (Conference of the Parties : COP26) ระหว่างวันที่ 31 ตุลาคม ถึง 12 พฤศจิกายน 2564 ที่เมืองกลาสโกว์ ประเทศสกอตแลนด์ (United Nations, 2023)

ทั้งนี้ที่ผ่านมา มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอยู่เป็นจำนวนมาก ตามกระแสของโลกที่ตอบสนองต่อเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติ เช่น ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม และธุรกิจนาเที่ยว เป็นต้น อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเกี่ยวกับธุรกิจสายการบินที่ศึกษาในประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกยังไม่มีกล่าวถึงมากนัก ถึงแม้ประเด็นดังกล่าวจะเป็นนโยบายสำคัญในระดับประเทศและระดับโลก ดังที่กล่าวไปข้างต้น รวมทั้งยังขาดงานวิจัยที่สำรวจในประเด็นดังกล่าวเพื่อขยายความรู้ความเข้าใจในมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจสายการบิน ดังนั้น งานวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นการสำรวจงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจสายการบินในบริบทประเทศไทยและนานาชาติ เพื่อให้วงการวิชาการได้ทราบถึงข้อมูลจำนวนงานวิจัยและประเด็นงานวิจัยที่ศึกษาในเรื่องดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น อันจะเป็นแนวทางการศึกษาวิจัยอย่างเหมาะสมในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมในธุรกิจสายการบินในบริบทประเทศไทยและนานาชาติ
2. เพื่อจัดกลุ่มข้อมูลงานวิจัยศึกษาเกี่ยวกับมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมในธุรกิจสายการบินในบริบทประเทศไทยและนานาชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร สืบหาข้อมูลจากบทความวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจสายการบินในบริบทประเทศไทยและบริบทนานาชาติในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา โดยสำรวจบทความวิจัยฉบับเต็มเท่านั้น (full articles)

1.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

งานวิจัยนี้สำรวจบทความทั้งภาษาไทยและอังกฤษที่เผยแพร่อยู่ในฐานข้อมูลเชิงวิชาการ (journals) จากฐานข้อมูลเชิงวิชาการออนไลน์ ได้แก่ ฐานข้อมูล Scopus, TCI (Thailand Citation Index) และ Google Scholar

1.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

งานวิจัยนี้สำรวจงานวิจัยในช่วงปี 10 ปีที่ผ่านมา คือตั้งแต่ พ.ศ. 2556 ถึง 2565

2. เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสำรวจข้อมูลขึ้นมา (survey form) จากการทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (สร้อยัญญา จันทร์ชูสกุล, 2560: 160-175; ปิยะวิทย์ ทิพรส และอศวิน แสงพิกุล, 2565: 75-87; อศวิน แสงพิกุล, 2564: 23-60) และได้ปรับปรุงเนื้อหาเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ทดลองใช้แบบสำรวจนี้กับงานวิจัยจำนวน 5 เรื่อง พบว่าแบบสำรวจนี้สามารถเก็บข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์การวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย ผลการวิจัยอย่างคร่าวๆ และข้อเสนอแนะ โดยเน้นรวบรวมข้อมูลที่สะท้อนด้านการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจสายการบิน การสืบค้นข้อมูลดำเนินการโดยใช้คำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น สิ่งแวดล้อมและธุรกิจสายการบิน หรือมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมและธุรกิจสายการบิน โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลเชิงวิชาการดังที่กล่าวข้างต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจสายการบิน เพื่อขยายความรู้ความเข้าใจในประเด็นดังกล่าวให้ชัดเจนขึ้น โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่และร้อยละ เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ผลการวิจัย (Research results)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนงานวิจัย จำแนกตามบริบทที่ศึกษา (ในประเทศไทยกับต่างประเทศ)

บริบทงานวิจัย	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
งานวิจัยที่ศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจสายการบินในบริบทประเทศไทยเท่านั้น	0 (ร้อยละ 0)
งานวิจัยที่ศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจสายการบินในบริบทประเทศไทยและต่างประเทศ	3 (ร้อยละ 14)

บริบทงานวิจัย	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
งานวิจัยที่ศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจสายการบินในบริบทต่างประเทศเท่านั้น	18 (ร้อยละ 86)
รวม	21 (ร้อยละ 100)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนงานวิจัย จำแนกตามบริบทที่ศึกษา (ในประเทศไทยกับต่างประเทศ) พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษามิติด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจสายการบินในบริบทต่างประเทศ จำนวน 18 เรื่อง จาก 21 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 86 ในขณะที่งานวิจัยที่ศึกษาในประเทศดังกล่าวโดยศึกษาในบริบทประเทศไทยและต่างประเทศ มีจำนวนเพียง 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14 ส่วนงานวิจัยที่ศึกษาในบริบทประเทศไทยเท่านั้นมีจำนวน 0 เรื่อง

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนงานวิจัย จำแนกตามประเภทนักวิจัย (นักวิจัยชาวไทยและชาวต่างประเทศ)

ประเภทนักวิจัย	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
งานวิจัยที่ศึกษาโดยนักวิจัยชาวไทยเท่านั้น	0 (ร้อยละ 0)
งานวิจัยที่ศึกษาโดยนักวิจัยชาวไทยร่วมกับชาวต่างประเทศ	1 (ร้อยละ 5)
งานวิจัยที่ศึกษาโดยนักวิจัยชาวต่างประเทศเท่านั้น	20 (ร้อยละ 95)
รวม	21 (ร้อยละ 100)

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนงานวิจัย จำแนกตามประเภทนักวิจัย (นักวิจัยชาวไทยกับนักวิจัยชาวต่างประเทศ) พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ที่ศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจสายการบิน เป็นการศึกษาโดยนักวิจัยชาวต่างประเทศ จำนวน 20 เรื่อง จาก 21 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 95 ในขณะที่ งานวิจัยที่ศึกษาโดยนักวิจัยชาวไทยร่วมกับชาวต่างประเทศ มีเพียง 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5 ส่วนงานวิจัยที่ศึกษาโดยนักวิจัยชาวไทย มีจำนวน 0 เรื่อง

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนงานวิจัย จำแนกตามประเภทงานวิจัย

ประเภทงานวิจัย	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
งานวิจัยเชิงคุณภาพ	18 (ร้อยละ 85.72)
งานวิจัยเชิงปริมาณ	2 (ร้อยละ 9.52)
งานวิจัยเชิงผสมผสาน	1 (ร้อยละ 4.76)
รวม	21 (ร้อยละ 100)

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมในธุรกิจสายการบิน จำแนกตามประเภทงานวิจัย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 18 เรื่อง (ร้อยละ 85.72) รองลงมา คือ งานวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 2 เรื่อง (ร้อยละ 9.52) และงานวิจัยเชิงผสมผสาน จำนวน 1 เรื่อง (ร้อยละ 4.76) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนงานวิจัย จำแนกตามภูมิภาคที่ศึกษา

ภูมิภาคที่ศึกษา	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
เอเชีย-แปซิฟิก <i>Australia, China, Hong Kong, India, Indonesia, Japan, Malaysia, New Zealand, Singapore, South Korea, Taiwan, Thailand, Vietnam</i>	15 (ร้อยละ 71.42)

ภูมิภาคที่ศึกษา	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
ยุโรป <i>Belgium, Croatia, Czech Republic, Denmark, Finland, France, Germany, Italy, Luxembourg, Netherlands, Norway, Poland, Sweden, United Kingdom</i>	11 (ร้อยละ 52.38)
ตะวันออกกลาง <i>Bahrain, Qatar, Turkey, United Arab Emirates</i>	7 (ร้อยละ 33.33)
อเมริกาเหนือ <i>Canada, USA</i>	6 (ร้อยละ 28.57)
อเมริกาใต้ <i>Chile</i>	2 (ร้อยละ 9.52)
แอฟริกา <i>Ethiopia</i>	2 (ร้อยละ 9.52)

หมายเหตุ: งานวิจัยบางเรื่องมีการศึกษามากกว่า 1 ภูมิภาค

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมในธุรกิจสายการบิน จำแนกตามภูมิภาคที่ศึกษา พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ศึกษาในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก มากที่สุด จำนวน 15 เรื่อง (ร้อยละ 71.42) รองลงมา คือ ภูมิภาคยุโรป จำนวน 11 เรื่อง (ร้อยละ 52.38) ภูมิภาคตะวันออกกลาง จำนวน 7 เรื่อง (ร้อยละ 33.33) ภูมิภาคอเมริกาเหนือ จำนวน 6 เรื่อง (ร้อยละ 28.57) ภูมิภาคอเมริกาใต้ จำนวน 2 เรื่อง (ร้อยละ 9.52) และภูมิภาคแอฟริกา จำนวน 2 เรื่อง (ร้อยละ 9.52) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนงานวิจัย จำแนกตามสายการบินที่ศึกษา

สายการบินที่ศึกษา	จำนวนงานวิจัย
งานวิจัยที่ศึกษาในบริบทของสายการบินในประเทศไทย : <i>Thai Airways International</i>	3 (ร้อยละ 14.29)
งานวิจัยที่ศึกษาในบริบทของสายการบินต่างประเทศ : <i>Air Berlin, Air Canada, Air China, Air Dolomiti, Air France-KLM, Air India, Air New Zealand, Air Transat, AirAsia India, AirAsia X Malaysia, Alaska Airline, Alitalia, All Nippon Airways, American Airlines, Asiana Airlines, British Airways, Brussels Airlines, Cathay Pacific Airways, China Airlines, China Eastern, China Southern, Croatia Airlines, Czech Airlines, Delta Airlines, Easy Jet, Emirates, Ethiopian Airlines, Etihad Airways, Eva Air, Finnair, Flybe, Garuda Indonesia, GoAir, Gulf Air, Hawaiian Airlines, Indigo, Japan Airlines, Jetstar, Korean Air, LATAM Airlines, LOT Polish Airlines, Lufthansa, Malaysia Airlines, Qantas Airways, Qatar Airway,</i>	18 (ร้อยละ 85.71)

สายการบินที่ศึกษา	จำนวนงานวิจัย
<i>Scandinavian Airlines (SAS), Sichuan Airlines, Singapore Airlines, Southwest Airlines, Spice Jet, TUI Airway, Turkish Airlines, United Airlines, Vietnam Airlines, Virgin Atlantic Airways, Virgin Australia Airlines, Vistara</i>	
รวม	21 (ร้อยละ 100)

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับศึกษามิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมในธุรกิจสายการบิน จำแนกตามสายการบินที่ศึกษา พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาในสายการบินของต่างประเทศ จำนวน 18 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 85.71 ในขณะที่งานวิจัยที่ศึกษาในบริบทของสายการบินในประเทศไทย คือสายการบินไทย (Thai Airways International) มีจำนวนเพียง 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.29

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนงานวิจัย จำแนกตามระดับชั้นสายการบิน (Skytrax airline categories)

ระดับชั้นสายการบิน	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
สายการบินระดับ 1 ดาว	0 (ร้อยละ 0)
สายการบินระดับ 2 ดาว	0 (ร้อยละ 0)
สายการบินระดับ 3 ดาว <i>Air Berlin, Air China, Air India, Alaska Airlines, American Airlines, China Eastern, Croatia Airlines, Czech Airlines, Delta Airlines, Gulf Air, Hawaiian Airlines, LATAM Airlines, LOT Polish Airlines, Scandinavian Airlines (SAS), Sichuan Airlines, TUI Airway, Turkish Airlines, United Airlines</i>	12 (ร้อยละ 57.14)
สายการบินระดับ 3 ดาว (Low Cost) <i>AirAsia India, AirAsia X Malaysia, Flybe, GoAir, Jetstar, Spice Jet</i>	3 (ร้อยละ 14.29)
สายการบิน 4 ดาว <i>Air Canada, Air Dolomiti, Air France-KLM, Air New Zealand, Air Transat, Alitalia, British Airways, Brussels Airlines, China Airlines, China Southern, Emirates, Ethiopian Airlines, Etihad Airways, Finnair, Lufthansa, Malaysia Airlines, Qantas Airways, Thai Airways International, Vietnam Airlines, Virgin Atlantic Airways, Virgin Australia Airlines, Vistara</i>	17 (ร้อยละ 80.95)
สายการบินระดับ 4 ดาว (Low Cost) <i>Easy Jet, Indigo, Southwest Airlines</i>	3 (ร้อยละ 14.29)
สายการบินระดับ 5 ดาว <i>All Nippon Airways, Asiana Airlines, Cathay Pacific Airways, Eva Air, Garuda Indonesia, Japan Airlines, Korean Air, Qatar Airways, Singapore Airlines</i>	10 (ร้อยละ 47.62)

หมายเหตุ: งานวิจัยบางเรื่องมีการศึกษามากกว่า 1 ระดับชั้นของสายการบิน

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมในธุรกิจสายการบิน โดยจำแนกตามระดับชั้นของสายการบิน (Skytrax airline categories) พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาสายการบินระดับ 4 ดาว มากที่สุด จำนวน 17 เรื่อง (ร้อยละ 80.95) รองลงมา คือ สายการบินระดับ 3 ดาว จำนวน 12 เรื่อง (ร้อยละ 57.14) สายการบินระดับ 5 ดาว จำนวน 10 เรื่อง (ร้อยละ 47.62) สายการบินระดับ 3 ดาว (Low Cost) จำนวน 3 เรื่อง (ร้อยละ 14.29) และสายการบินระดับ 4 ดาว (Low Cost) จำนวน 3 เรื่อง (ร้อยละ 14.29) ตามลำดับ ส่วนสายการบินระดับ 1-2 ดาว ยังไม่พบการศึกษาในเรื่องดังกล่าว

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษา จำแนกตามประเด็นที่ศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)	แหล่งที่มา
1.นวัตกรรมการใช้เทคโนโลยีเครื่องบินแบบใหม่ (Innovation of Aircraft Technology) ประเด็นที่ศึกษาได้แก่ 1.1. การลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (Carbon emissions reduction) 1.2. การใช้เชื้อเพลิงอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งช่วยลด ความสิ้นเปลืองของปริมาณการใช้เชื้อเพลิง (Fuel efficiency: less fuel consumption) 1.3. การลดมลภาวะทางเสียง (Mitigating noise pollution)	20 (ร้อยละ 95.24)	Amankwah-Amoah (2020: 1-10); Baxter, Srisaeng, & Wild (2021: 73-85); Hoang, (2020: 943-950); Thummala & Hiremath (2022: 1-10); Mrázová (2014: 109- 122)
2. การจัดการอนุรักษ์พลังงาน (Energy Conservation Management) ประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ 2.1. การลดน้ำหนักเครื่องบิน (การใช้วัสดุน้ำหนักเบา ในการผลิตเครื่องบินและการผลิตตู้บรรจุสินค้า ขนส่งทางอากาศ (Reduction in aircraft weight using lightweight material and Unit Load Device : ULD) 2.2. การปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานการบิน (Optimizing flight operation processes)	12 (ร้อยละ 57.14)	Amankwah-Amoah (2020: 1-10); Baxter et al. (2021: 73-85); Thummala & Hiremath (2022: 1-10)
3. การใช้เชื้อเพลิงหมุนเวียน (Sustainable Fuels : SAF) ประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ 3.1. การใช้เชื้อเพลิงชีวภาพอากาศยาน (Aviation Biofuel)	11 (ร้อยละ 52.38)	Amankwah-Amoah (2020: 1-10); Baxter et al. (2021: 73-85); Thummala & Hiremath (2022: 1-10)
4. การจัดการของเสีย (Waste Management) ประเด็นที่ศึกษา ได้แก่	9 (ร้อยละ 42.86)	Amankwah-Amoah (2020: 1-10); Baxter et al. (2021: 73-85);

ประเด็นที่ศึกษา	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)	แหล่งที่มา
4.1. การลดการก่อเกิดขยะจากงานบริการในห้องโดยสาร (Reduction of cabin wastes generation) 4.2. การใช้ผลิตภัณฑ์รีไซเคิล (Using recycled products) 4.3. เที่ยวบินไร้กระดาษ (ปรับเปลี่ยนไปใช้เอกสารการทำงานในรูปแบบดิจิทัล รวมถึง เมนูอาหาร นิตยสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ บนเที่ยวบิน) (Paperless Flight - by using digital format documents including food menus, in-flight magazines, and all reading materials)		Thummala & Hiremath (2022: 1-10)

หมายเหตุ: งานวิจัยบางเรื่องมีการศึกษามากกว่า 1 ประเด็น

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมในธุรกิจสายการบิน โดยสามารถจำแนกออกเป็น 4 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ นวัตกรรมการใช้เทคโนโลยีเครื่องบินแบบใหม่ (Innovation of Aircraft Technology) มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.24 รองลงมา คือ การจัดการอนุรักษ์พลังงาน (Energy Conservation Management) ร้อยละ 57.14 การใช้เชื้อเพลิงหมุนเวียน (Sustainable Fuels : SAF) ร้อยละ 52.38 และการจัดการของเสีย (Waste Management) ร้อยละ 42.86

อนึ่ง งานวิจัยในครั้งนี้นี้ไม่มีหัวข้อของการอภิปรายผล เนื่องจากเป็นงานวิจัยเชิงเอกสารที่สำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับงานวิจัยที่ศึกษาในบริบทความยั่งยืนในมิติด้านสิ่งแวดล้อมในธุรกิจสายการบิน ผลการวิจัยเป็นลักษณะของข้อมูลเชิงข้อเท็จจริง (facts) จากการสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร (ข้อมูลทุติยภูมิ) ดังแสดงในตารางที่ 1 ถึง ตารางที่ 7

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย (Research Knowledge)

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย คือ การรวบรวมงานวิจัยที่ศึกษาในหัวข้อที่หลากหลายในมิติด้านสิ่งแวดล้อมของธุรกิจสายการบินในบริบทประเทศไทยและนานาชาติ โดยวิเคราะห์และจัดกลุ่มงานวิจัยเหล่านี้ได้ 4 ประเด็น ได้แก่ (1) นวัตกรรมการใช้เทคโนโลยีเครื่องบินแบบใหม่ (Innovation of Aircraft Technology) (2) การจัดการอนุรักษ์พลังงาน (Energy Conservation Management) (3) การใช้เชื้อเพลิงหมุนเวียน (Sustainable Fuels : SAF) และ (4) การจัดการของเสีย (Waste Management) ดังแสดงผลในตารางที่ 7 ซึ่งเป็นความรู้ที่ทำให้ทราบว่า การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของสายการบินทั่วโลกให้มีความยั่งยืนในปัจจุบัน ได้มีการดำเนินการภายใต้ 4 แนวทางดังกล่าว ซึ่งเป็นแนวทางของสายการบินทั่วโลกเพื่อช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

งานวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น สำหรับนักวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

งานวิจัยในครั้งนี้นำพบว่า ในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมานักวิจัยทั่วโลกให้ความสนใจและศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมในธุรกิจสายการบินในขอบเขตที่หลากหลายทั้งแง่ของภูมิภาคที่ศึกษา ประเภทของสายการบิน และประเด็นที่ศึกษา (รวม 21 เรื่อง) ในขณะเดียวกัน ผลการวิจัยยังพบว่า งานวิจัยในเรื่องดังกล่าวเกือบทั้งหมดเป็นการศึกษาโดยนักวิจัยชาวต่างประเทศ โดยอาจมีการศึกษาในบริบทของสายการบินในประเทศไทยอยู่บ้าง แต่มีจำนวนค่อนข้างน้อย นอกจากนั้น งานวิจัยในครั้งนี่ยังสะท้อนให้เห็นว่า งานวิจัยในมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมในธุรกิจสายการบินในประเทศไทยยังมีการศึกษาน้อยมากทั้งในแง่ของเนื้อหาและจำนวนนักวิจัยชาวไทยที่ศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าว อาจทำให้อุตสาหกรรมการบินในประเทศไทยขาดองค์ความรู้ในเรื่องดังกล่าวเพื่อส่งเสริมความยั่งยืนในมิติด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้น งานวิจัยในครั้งนีจึงขอเสนอแนะและกระตุ้นให้นักวิจัยชาวไทยเห็นถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าวให้มากขึ้น เนื่องจากมิติความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะธุรกิจสายการบินที่มีส่วนสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยตรงทั้งในแง่ของการใช้ทรัพยากร การใช้พลังงานเชื้อเพลิง และผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศของโลก

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

แนวทางการศึกษาวิจัยในอนาคตสำหรับนักวิชาการชาวไทย อาจใช้แนวทางหรือกรอบแนวคิดของงานวิจัยในต่างประเทศเป็นแนวทางการศึกษาวิจัยได้ ซึ่งเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล นอกจากนั้น นักวิชาการชาวไทยควรแสวงหาโอกาสสร้างเครือข่ายกับนักวิจัยในต่างประเทศให้กว้างขวางมากขึ้น รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านอุตสาหกรรมการบินของประเทศควรส่งเสริมและสนับสนุนการให้ทุนวิจัยในเรื่องสายการบินกับมิติสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น เพื่อให้ธุรกิจสายการบินในประเทศไทยสามารถตอบโจทย์ทิศทางการพัฒนาความยั่งยืนของโลกได้

เอกสารอ้างอิง (References)

- ปิยะวิทย์ ทิพรส และอัศวิน แสงพิกุล. (2565). การวิเคราะห์งานวิจัยและคำวิจารณ์ของลูกค้าในธุรกิจเชิงสุขภาพประเภทเดย์สปา. *วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 5(3): 75-87.
- สร้อยญา จันทรชูสกุล. (2560). การประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ)*. 10(2): 160-175.
- อัศวิน แสงพิกุล. (2564). การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบการประเมินคุณภาพการบริการของธุรกิจโรงแรมในบริบทประเทศไทยกับต่างประเทศ. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*. 19(2): 23-36.
- Amankwah-Amoah, J. (2020). Stepping up and stepping out of COVID-19: New challenges for environmental sustainability policies in the global airline industry. *Journal of Cleaner Production*. 271: 1-10.

- Baxter, G., Srisaeng, P., & Wild, G. (2021). Environmentally Sustainable Airline Waste Management: The Case of Finnair PLC. **Environmental Research, Engineering and Management**. 77: 73–85.
- Drouet, L., Bosetti, V., & Tavoni, M. (2015). Selection of climate policies under the uncertainties in the fifth assessment report of the IPCC. **Nature Climate Change**. 5(10): 937–940.
- “Global Climate Risk Index”. (2021). Retrieved 1 April 2023 from <https://reliefweb.int/report/world/global-climate-risk-index-2021>.
- Hoang, T. (2020). The impact of corporate social responsibility on customer loyalty: Empirical study for the case of Vietnam Airlines. **Accounting**. 6: 943–950.
- Mrázová, M. (2014). Sustainable development-the key for green aviation. **INCAS BULLETIN**. 6: 109–122.
- Thummala, V., & Hiremath, R. B. (2022). Green aviation in India: Airline’s implementation for achieving sustainability. **Cleaner and Responsible Consumption**. 7: 1-10.
- United Nations. (2023). **Together for our planet**. Retrieved 1 April 2023, from <https://www.un.org/en/climatechange/cop26>

ความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19

The Public Opinion toward the Policy of General Prayut Chan-o-cha Government

ปัญญา สุทธิยุทธ์¹ เทพวรา ธนพัฒน์² ณัฐกฤต เกิดกุลกิตติ³ บุษยรังสี หาสุทธิใจ⁴

Panya Suttijut, Thepwara Thanapat, Natthakrit Kerdkoolkit, Budsayarangsri Hasuttijai

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19” มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 400 คน การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-way ANOVA

ผลการศึกษา พบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ 2) ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพสมรส และอาชีพ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ (Keywords) : นโยบาย; พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา

Abstract

This research aimed: 1) to study the level of the public opinion toward the policy of the General Prayut Chan-o-cha government; and 2) to compare the different demographic factors and the public opinion toward the policy of the General Prayut Chan-o-cha government. The research used a quantitative methodology with the sample 400 people,

Received: 2023-04-09 Revised: 2023-05-01 Accepted: 2023-05-02

¹ อาจารย์พิเศษ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, lecturer of Political Science Faculty, Siam University.
E-mail: polsiamsu10@gmail.com

² อาจารย์พิเศษ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, lecturer of Political Science Faculty, Siam University.
E-mail: polsiamsu10@gmail.com

³ อาจารย์พิเศษ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, lecturer of Political Science Faculty, Siam University.
E-mail: natthakrit.arm@gmail.com

⁴ อาจารย์พิเศษ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, lecturer of Political Science Faculty, Siam University.
E-mail: budsayarangsri.h@rsu.ac.th

living in Bangkok and metropolitan area. The research tool was questionnaire to collect data; and the statistical measurements were percentage, mean, standard deviation, t-test and One-way ANOVA.

The results showed that the overall of the public opinion level toward the policy of the Gen. Prayut Chan-o-cha government was high; and the differences of incomes, marital statuses, and occupations affected level degree of the public opinion toward the policy of the General Prayut Chan-o-cha government at 0.05.

Keywords: policy; General Prayut Chan-o-cha

บทนำ (Introduction)

ความคิดเห็นของมนุษย์ คือภาพสะท้อนถึงมุมมองในเรื่องหนึ่งๆ ซึ่งประเด็นทางการเมืองนั้นสามารถนำมาเป็นปัจจัยทางความคิดเพื่อก่อรูปเป็นทัศนคติของคนได้ตลอดเวลา ความคิดทางการเมืองจึงเป็นมุมมองที่สะท้อนถึงการยอมรับหรือปฏิเสธสิ่งต่างๆ หรือกล่าวได้ว่า เป็นภาพสะท้อนของความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบที่มีต่อนโยบายทางการเมือง

นโยบายทางการเมืองซึ่งกำหนดขึ้นได้จากทั้งรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น ล้วนมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารจัดการภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงการเกิดภาวะวิกฤติทางสังคมและเศรษฐกิจดังที่พิจารณาได้จากกรณีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ที่ส่งผลกระทบในวงกว้างต่อทุกคนในสังคม

นโยบายของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นับว่ามีบทบาทสูงในการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 โดยพบว่า มีหลายมาตรการที่รัฐบาลกำหนดออกมาในช่วงเวลาตลอดปี 2563 จวบจนปัจจุบัน ซึ่งปัจจุบันมีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจรอบใหม่ ที่ยังคงยึดตามแนวทางของมาตรการเดิม แจกเงินเยียวยา และลดค่าครองชีพ ค่าน้ำ-ค่าไฟให้ครัวเรือน ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (เอสเอ็มอี) โดยยังคงมุ่งเป้าช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย และก่อให้เกิดเม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจอยู่ตลอดเวลา ดังเห็นได้ว่า นโยบายที่แปลงรูปออกมาเป็นโครงการต่างๆ และมาตรการเหล่านี้ล้วนต้องใช้งบประมาณของรัฐจำนวนมากมหาศาลจำนวนมาก ถึงแม้จะเกี่ยวข้องกับประชาชนไทยทั้งประเทศก็ตาม แต่ก็พบว่า ผลที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติหลายฝ่ายในทางการเมืองและภาคส่วนทางสังคมต่างยังคงตั้งคำถามถึงความคุ้มค่าที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงทางการคลังของประเทศไปพร้อมกันด้วย

การตั้งคำถามในประเด็นดังกล่าวจึงทำให้เกิดการติดตามข้อมูลข่าวสารของการใช้งบประมาณ ควบคู่ไปกับความคาดหวังของประชาชนที่พึงมีต่อนโยบาย โครงการ และมาตรการต่างๆ ของรัฐ เนื่องจากทุกผลผลิตเชิงนโยบายที่เกิดขึ้นนั้นล้วนมุ่งเป้าไปที่การแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองไปพร้อมกัน โดยมีประชาชนเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักจากการดำเนินโครงการทุกเรื่องของรัฐบาลชุดนี้ โดยรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา เองก็เร่งระดมการขับเคลื่อนนโยบายอย่างเร่งด่วนผ่านกลไกของระบบราชการ ซึ่งมุ่งหวังให้นโยบายและมาตรการของรัฐที่กำหนดขึ้นนั้นสามารถเรียกกระดมความเชื่อมั่น และความศรัทธาจากประชาชนให้ยังคงสนับสนุนการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลต่อไป

การศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19” ทั้งในด้านระดับความคิดเห็นเชิงทัศนคติ และปัจจัยที่แตกต่างกันต่อทัศนคติ

ยอมทำให้มองเห็นว่า ประชาชนโดยทั่วไปคิดอย่างไรต่อนโยบายสาธารณะที่เป็นมาตรการต่างๆ ของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานที่ 1 เพศ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 สถานภาพทางเศรษฐกิจ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 สถานภาพสมรส ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 อาชีพ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19” นี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ประเด็นในการศึกษาเน้นการศึกษามาตรการของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยทั่วไปเท่านั้นตามนโยบายหรือมาตรการแจกเงิน “เราชนะ” 7,000 บาท การลดภาระค่าน้ำ-ค่าไฟฟ้า-ค่าเน็ต ลูกจ้างส่งเงินประกันสังคม 0.5% การพักเงินต้น-ยึดหนี้-ลดดอกเบี้ย และการปรับเกณฑ์ “ขอพดโลน”

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างในครั้งนี้เป็นประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกรุงเทพมหานครที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) กับกลุ่มตัวอย่างที่พบเจอในเขตพื้นที่ที่ศึกษา จำนวน 400 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการศึกษา 1-30 พฤศจิกายน พ.ศ.2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยนำผลข้อมูลที่รวบรวมได้มาประมวลผล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้ สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

ตัวแปรในการวิจัย แบ่งเป็น

ตัวแปรอิสระ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพสมรส และ อาชีพ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19” นี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19

2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19

ข้อมูลทั่วไป

คุณลักษณะเชิงประชากรของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะ ดังนี้

เพศชาย มีจำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49.0 น้อยกว่าเพศหญิง มีจำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0

สถานภาพทางเศรษฐกิจ มีกลุ่มน้อยกว่า 20,000 บาท มีจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 เป็นกลุ่มน้อยที่สุด กลุ่ม 20,001-30,000 บาท มีจำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 และกลุ่ม 30,001 บาท ขึ้นไป มีจำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.0 เป็นกลุ่มมากที่สุด

สถานภาพสมรส มีกลุ่มโสด มีจำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49.0 เป็นกลุ่มมากที่สุด กลุ่มแต่งงาน มีจำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 และกลุ่มหม้าย มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 เป็นกลุ่มน้อยที่สุด

อาชีพ มีกลุ่มรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจหรือองค์กรภาครัฐ มีจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 กลุ่มบริษัทหรือองค์กรเอกชน มีจำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 เป็นกลุ่มมากที่สุด กลุ่มธุรกิจส่วนตัว มีจำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 กลุ่มไม่ประกอบอาชีพ หรืออื่นๆ มีจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 เป็นกลุ่มน้อยที่สุด

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 พบว่า

ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 มีค่าเฉลี่ย 3.92 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ประเด็น “ท่านตระหนักถึงความสำคัญของมาตรการช่วยเหลือช่วงการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิดของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.30 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ประเด็น ท่านสนับสนุนมาตรการช่วยเหลือต่างๆ ช่วงการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิดของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.26 อยู่ในระดับมากที่สุด และประเด็น ท่านพร้อมเข้าร่วมโครงการตามมาตรการต่างๆ ช่วงการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิดของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา กับประเด็น ท่านเห็นด้วยกับการลดการส่งเงินเข้ากองทุนประกันสังคมของลูกจ้าง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.22 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ประเด็นที่น้อยที่สุด ได้แก่ ท่านคิดว่าการแก้ไขปัญหาช่วงการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิดของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชานั้นยังไม่ดีพอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.18 อยู่ในระดับปานกลาง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า

สมมติฐานที่ 1 เพศ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 สถานภาพทางเศรษฐกิจ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 สถานภาพสมรส ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 อาชีพ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผลของการดำเนินนโยบายโดยรวมนั้นตอบสนองต่อความต้องการทางเศรษฐกิจของประชาชนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการได้รับเงินจากรัฐและการดูแลจากรัฐในหลายลักษณะ ซึ่งสอดคล้องกับ ญัฐวัฒน์ สิริพวุฒิ (2565: 45) ความคิดเห็นต่อความสำเร็จนโยบายสาธารณะ กรณีศึกษาโครงการคนละครึ่ง ซึ่งสะท้อนไปในทิศทางเดียวกันว่าการสนับสนุนจากรัฐนั้นเอื้อประโยชน์และสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนได้เป็นอย่างดี

เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 พบว่า

สถานภาพทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 แตกต่างกัน เนื่องจากความต้องการเชิงนโยบายของแต่ละบุคคล ที่มีพื้นฐานทางด้านรายได้ที่แตกต่างกันนั้นต่างมีความต้องการที่ต่างกันไปด้วย โดยเฉพาะความต้องการที่มุ่งหวังให้รัฐตอบสนองนั้นไม่เหมือนกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐวัฒน์ สิริพวุฒิ (2565: 43) เรื่อง “ความคิดเห็นต่อความสำเร็จนโยบายสาธารณะ: กรณีศึกษาโครงการคนละครึ่ง” พบว่า

สถานภาพทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อความสำเร็จนโยบายสาธารณะเช่นเดียวกัน เนื่องจากรัฐสามารถกระตุ้นการสนับสนุนจากประชาชนกลุ่มต่างๆ ได้เป็นอย่างดีผ่านการสนับสนุนด้านการเงินต่อประชาชนทุกเพศ

สถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 แตกต่างกัน เนื่องจากผู้ที่มีสถานภาพสมรสนั้นต้องแบกรับความผิดชอบในครอบครัวมากกว่าคนที่ไม่มีสถานภาพโสด ความต้องการเชิงนโยบายจากรัฐจึงมีสูงกว่า เพราะนโยบายรัฐเป็นฐานที่สำคัญในการสนับสนุนการดำรงชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถนันท อนุบุญนวล ชาติ (2561: 196) เรื่อง “ความคิดเห็นของพยาบาลศิริราชที่มีต่อนโยบายสุขภาพแห่งชาติ” พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลศิริราช ที่มีสถานภาพการสมรสที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อนโยบายการพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ แตกต่างกัน โดยเห็นว่ากลุ่มบุคคลที่มีการสมรสแล้วต้องการการดูแลจากสังคมโดยรวมมากขึ้นตามความรับผิดชอบที่มีต่อครอบครัว

อาชีพที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละอาชีพนั้นได้รับผลกระทบหรือเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสียต่อนโยบายหนึ่งๆ แตกต่างกัน หรือกล่าวได้ว่าความต้องการในเชิงนโยบายของแต่ละอาชีพนั้นแตกต่างกันนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศินี วีรศิลป์ และรังสิยา กลีบจ่อ หอ (2564: 23) เรื่อง “ความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง ในการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา บ้านเหล่าเหนือ หมู่ 4 ตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่” พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง ในการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติแตกต่างกัน โดยเห็นว่าความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้นของบุคคลแต่ละอาชีพย่อมมองเห็นผลที่ได้รับต่อนโยบายหนึ่งๆ แตกต่างกันตามไปด้วย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ผลของการวิจัยนี้ช่วยอธิบายให้เห็นถึงความคิดเห็นที่มีต่อการกำหนดและดำเนินนโยบายของรัฐ ซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการนโยบายทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนผู้ที่อยู่ในฐานะของการเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากนโยบาย กระบวนการเชิงนโยบายดังกล่าวจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการบริหารประเทศ เพราะเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของการยอมรับจากประชาชนซึ่งส่งผลโดยตรงต่อเสถียรภาพของรัฐบาล

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 รัฐบาลควรมีการวางแผนการจัดการภาวะวิกฤต โดยมีการจัดทำแนวนโยบาย มาตรการ และโครงการ รวมทั้งศึกษาความเป็นไปได้และความพร้อมในการดำเนินการ

1.2 รัฐบาลควรมีการกำหนดแนวทางการพัฒนานโยบาย มาตรการ และโครงการ ที่สามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมในระยะยาวจากนโยบาย มาตรการ และโครงการที่ประสบความสำเร็จในช่วงภาวะวิกฤต

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพถึงความคิดเห็นเชิงลึกที่มีต่อนโยบายโดยรวม มาตรการ และโครงการที่เกี่ยวข้องของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา

2.2 การศึกษานี้ศึกษาเฉพาะพื้นที่เขตปริมณฑลจึงยังไม่ครอบคลุมกลุ่มประชาชนโดยส่วนใหญ่ การวิจัยในอนาคตจึงควรเพิ่มพื้นที่ในการศึกษาให้กว้างขึ้น

2.3 ควรศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 ได้แก่ ความพึงพอใจต่อนโยบาย บทบาทของพรรคร่วมรัฐบาลในการกำหนดนโยบาย และ อิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์ต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในช่วงภาวะวิกฤติ

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกศินี วีรศิลป์ และ รังสิยา กลีบจ่อหอ. (2564). ความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง ในการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติ : กรณีศึกษา บ้านเหล่าเหนือ หมู่ 4 ตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*. 1(3): 22-36.
- ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ. (2565). ความคิดเห็นต่อความสำเร็จนโยบายสาธารณะ: กรณีศึกษาโครงการคนละครึ่ง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ*. 11(2): 42-55.
- อรรถนนท์ อรุณบุญนวลชาติ และเชี่ยวชาญ อาศุวัฒนกุล. (2561). ความคิดเห็นของพยาบาลโรงพยาบาลศิริราชที่มีต่อนโยบายพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. 5(2): 195-215.

**ความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่ง
ของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ**
**Policy Implementation Accomplishment: the 50-50 Co-payment Scheme of
the General Prayut Chan-o-cha Government**

เทพวรา ธนพัฒน์¹ ปัญญา สุทธิยุทธ์² สมใจ เมฆหมอก³ ดวงฤทัย สังข์ทอง⁴
Thepwara Thanapat, Panya Suttiyut, Somjai Mekmok, Duangruthai Sangthong

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ โดยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ และประชาชนทั่วไป จำนวน 15 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ นั้นเป็นไปตามแนวคิดของ Van Meter and Van Horn (1975) ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ด้านทรัพยากรนโยบาย ด้านสื่อสารระหว่างองค์กร ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านเงื่อนไขเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ เนื่องจากการกำหนดนโยบายคนละครึ่งนั้นมีความชัดเจนถึงกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย งบประมาณ และรูปแบบการดำเนินโครงการ ซึ่งทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างมีความพร้อมในการดำเนินโครงการ ภายใต้ข้อจำกัดทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่อยู่ภาวะวิกฤติ โดยเฉพาะความเพียงพอของงบประมาณและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความพร้อมในการดำเนินโครงการ รวมทั้งการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบาย ดังนั้น การดำเนินนโยบายจึงประสบผลสำเร็จในทางปฏิบัติได้

คำสำคัญ (Keywords) : นโยบาย; โครงการคนละครึ่ง; พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา

Received: 2023-04-09 Revised: 2023-05-01 Accepted: 2023-05-03

¹ อาจารย์พิเศษ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, lecturer of Political Science Faculty, Siam University.
E-mail: polsiamsu10@gmail.com

² อาจารย์พิเศษ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, lecturer of Political Science Faculty, Siam University.
E-mail: polsiamsu10@gmail.com

³ อาจารย์พิเศษ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, lecturer of Political Science Faculty, Siam University.
E-mail: somchai.polsu@hotmail.com

⁴ อาจารย์พิเศษ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, lecturer of Political Science Faculty, Siam University.
E-mail: kw_fahsai@hotmail.com

Abstract

This research article was to study the 50-50 co-payment scheme policy implementation accomplishment of the General Prayut Chan-o-cha government. It was the qualitative research. The sample consisted of 15 government officials and people; data were collected by in-depth interview. The interview form was the research tool.

The research showed that policy implement factors, related to the 50-50 co-payment scheme policy implementation accomplishment of the General Prayut Chan-o-cha government, followed the concepts of Van Meter and Van Horn (1975), such as policy standards and objectives, policy resources, interorganizational communication and enforcement activities, the characteristics of the implementation agencies, economic, social, and political conditions, and the disposition of implementors. In fact, the 50-50 co-payment scheme policy initiation was unquestionable; then it was comprehensible to identify the stakeholder, budget, and how to do project implementation. In addition, all involving organizations prepared to join this project upon the crisis condition of economy, society and politics: provisions of the enough budget, infrastructure of information technology, and the support from all policy partners. Therefore, the policy implementation succeeded.

Keywords: policy; 50-50 co-payment scheme; General Prayut Chan-o-cha

บทนำ (Introduction)

การดำเนินนโยบายของรัฐถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดินมาตลอดทุกยุคสมัย เนื่องจากนโยบายถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญของรัฐบาลในการกำหนดทิศทางการบริหารประเทศทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติของประเทศ แม้ว่ารัฐบาล พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา จะมาจากกระบวนการเลือกตั้งในสมัยที่สอง แต่ก็ต้องเผชิญกับปัญหาอันเป็นผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2562 มาจวบจนปัจจุบัน โดยมีการออกพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และมีการจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) ตามมา ซึ่งหลายนโยบายและมาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดของรัฐนั้นได้ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ไปพร้อมกัน กล่าวคือ

ด้านเศรษฐกิจส่งผลให้เกิดการภาวะเงินฝืด เนื่องจากกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศลดลงจากอุปสรรคจากการประกอบอาชีพที่ไม่สามารถทำได้ตามปกติ เนื่องจากรัฐมีนโยบายควบคุมการเปิดดำเนินการของเอกชน โดยเฉพาะการควบคุมการเปิด-ปิดสถานที่ต่างๆ เช่น ภัตตาคาร ร้านอาหาร โรงภาพยนตร์ สถานบันเทิง เป็นต้น

ด้านสังคมส่งผลให้ประชาชนต้องปรับตัวต่อภาวะที่เรียกว่า “ปกติใหม่ (New Normal)” เช่น การสวมหน้ากากขณะอยู่ภายนอก การเว้นระยะกับบุคคลภายนอก การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง โดยเฉพาะการหยุดอยู่บ้าน ตามการรณรงค์ “หยุดเพื่อชาติ” เป็นต้น

ด้านการเมืองส่งผลให้เกิดการโจมตีการทำงานของรัฐบาลจากฝ่ายต่อต้าน ซึ่งมีผลให้รัฐบาลจำเป็นต้องออกมาตรการต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาโดยรวมของประเทศอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลยังได้มีการกำหนดมาตรการที่ช่วยเหลือประชาชนในช่วงโควิด-19 ที่ผ่านมา อาทิ การลดค่าเทอมนักเรียน-นักศึกษา แบ่งเบาภาระผู้ประกอบการ การปรับเงื่อนไขสินเชื่อช่วยเหลือ SMEs ภาคการท่องเที่ยว การจ้างนักศึกษาจบใหม่ 1 หมื่นอัตราเป็นพนักงานราชการ 1 ปี การรวมมาตรการด้านการเงินเพื่อแก้ปัญหาหนี้ให้ประชาชน การลดเงินสมทบกองทุนประกันสังคม การจัดหาและประกันภัยแพ้วคชินฟรี 13 ล้านสิทธิ มาตรการพิเศษเพื่อคนพิการในสถานการณ์โควิด-การขยายพื้นที่ให้บริการตรวจโควิด ฟรี แก่ผู้ที่มีประกันสังคม การกำหนดมาตรการเยียวยาเพิ่มเติม เพื่อลูกจ้าง เกษตรกร และประชาชนทั่วไป โครงการ “เราชนะ” เยียวยาพิษโควิด-19 เป็นต้น

ทั้งนี้ นโยบายภาครัฐกับการเยียวยาประชาชนในช่วงโควิด-19 ที่สำคัญ ได้แก่ “โครงการคนละครึ่ง” ซึ่งเป็นหนึ่งในมาตรการที่ดำเนินการโดยรัฐบาล มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกระตุ้นการจับจ่ายใช้สอยภายในประเทศ ด้วยการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน และช่วยเพิ่มสภาพคล่องให้แก่ร้านค้ารายย่อยทั่วประเทศ เป็นการสนับสนุนเศรษฐกิจฐานรากและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศทั้งระบบ การลงทะเบียนโครงการคนละครึ่งจะมีด้วยกัน 2 ส่วน คือ การลงทะเบียนรับสิทธิสำหรับประชาชน และการลงทะเบียนโครงการคนละครึ่งสำหรับร้านค้า โดยรัฐบาลได้เข้ามาดำเนินการอุดหนุนการจับจ่ายใช้สอยในส่วนของประชาชนที่ได้รับสิทธิในโครงการคนละครึ่งและให้ร้านค้าที่ต้องการเข้าร่วมโครงการคนละครึ่ง ซึ่งลงทะเบียนผ่านเว็บไซต์คนละครึ่ง โดยรัฐจะช่วยออกค่าใช้จ่ายให้ครึ่งหนึ่งของมูลค่าสินค้า ในขณะที่ผู้ได้รับสิทธิจะต้องจ่ายเพิ่มอีกครึ่งหนึ่งของมูลค่าสินค้า ซึ่งผลการดำเนินโครงการดังกล่าวนี้ได้นำไปสู่การขยายโครงการอยู่หลายครั้ง

ดังนั้น การวิจัยเรื่อง “ความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ ” จึงมุ่งศึกษาถึงความสำเร็จเชิงนโยบายของความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ เพื่อทำให้เกิดองค์ความรู้ถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการก่อให้เกิดประสิทธิผลหรือความสำเร็จเชิงนโยบายของรัฐ ซึ่งย่อมใช้เป็นฐานแนวคิดในการพัฒนาโยบายรัฐภายใต้ภาวะวิกฤติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research objectives)

เพื่อศึกษาความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ” นี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยนี้ได้นำแนวคิดและทฤษฎีของ Van Meter and Van Horn (1975) ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ 6 ด้าน มากำหนดเป็นตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 1.ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย 2.ด้านทรัพยากรนโยบาย 3.ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร 4.ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ 5.ด้านเงื่อนไขเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง 6.ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ โดย ตัวแปร

ตาม ได้แก่ ความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ

1.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ซึ่งในการวิจัยมีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 15 คน โดยไม่ระบุชื่อผู้ให้สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยนี้

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

พฤษภาคม-กรกฎาคม พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน และไม่ระบุชื่อผู้ให้สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยนี้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมกลุ่มตัวอย่างแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ (Snowball Sampling) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ช่วงระหว่างเดือน พฤษภาคม - กรกฎาคม พ.ศ. 2565 จำนวน 15 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกข้อมูล โดยทำการจัดกลุ่มประเภทของข้อมูลตามชุดข้อคำถามในแต่ละตัวแปร

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์แยกส่วนประกอบข้อมูลแต่ละชุดตามตัวแปร โดยพิจารณาเพื่อนำมาใช้ในการสังเคราะห์เปรียบเทียบในแต่ละประเด็น โดยระบุผู้ให้สัมภาษณ์หากแต่เก็บเป็นความลับของผู้วิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การเปรียบเทียบข้อมูลของแต่ละชุดตามตัวแปร เพื่อใช้เป็นฐานการสร้างข้อสรุป โดยเปรียบเทียบคุณสมบัติของข้อมูลทั้งหมดตามส่วนประกอบ โดยพิจารณาความเหมือนและความแตกต่าง แล้วสร้างข้อสรุปที่ได้จากการเปรียบเทียบโดยบรรยายโยงให้เห็นคุณสมบัติของข้อมูลตามส่วนประกอบนั้น ๆ

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “ความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ” นี้แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 6 ด้าน ตามแนวคิดและทฤษฎีของ Van Meter and Van Horn (1975) เกี่ยวกับปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย
2. ด้านทรัพยากรนโยบาย
3. ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร
4. ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

5. ด้านเงื่อนไขเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

6. ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ

โดยสะท้อนถึงความสัมพันธ์กับความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ ซึ่งจะนำเสนอเป็นลำดับๆ ต่อไป

1. ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย

จากผลการสัมภาษณ์พบว่า การดำเนินนโยบายที่เกิดขึ้นนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งในส่วนบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และประชาชน ต่างมีความเห็นพ้องกันว่า เป้าหมายของนโยบายที่มุ่งหวังให้ประชาชนที่มีความพร้อมในการเข้าร่วมโครงการนั้นมีส่วนร่วมในการกระตุ้นเศรษฐกิจร่วมกับภาครัฐนั้นสามารถดำเนินการได้อย่างบรรลุผล กล่าวคือ สามารถพิจารณาได้ใน 3 มิติ

มิติภาครัฐ คือ การกำหนดมาตรการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกระตุ้นเศรษฐกิจพื้นฐานในชุมชนท้องถิ่น โดยการนำเงินส่วนหนึ่งของตนเองมาใช้ร่วมกับเงินที่ได้รับจากภาครัฐอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งช่วยลดภาระด้านการคลังของรัฐได้ส่วนหนึ่ง

มิติภาคประชาชน หรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการนั้น สามารถลดภาระรายจ่ายในชีวิตประจำวันได้ส่วนหนึ่ง เนื่องจากเงินสนับสนุนจากรัฐครั้งหนึ่งก็นำมาเป็นค่าใช้จ่ายนั้นช่วยภาระทางการเงินของประชาชนในแต่ละวันตลอดช่วงระยะเวลาดำเนินโครงการได้

มิติภาคสังคม หรือชุมชนท้องถิ่นโดยรวมนั้นได้รับประโยชน์ร่วมกันจากการช่วยกระตุ้นการจับจ่ายใช้สอยภายในร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการ โดยเงินทั้งหมดได้หมุนเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจชุมชนทั้งในทางตรงและทางอ้อม ทำให้เกิดการกระจายรายได้ลงถึงประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง

2. ด้านทรัพยากรนโยบาย

จากผลการสัมภาษณ์พบว่า การดำเนินโครงการที่เกิดขึ้นนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งในส่วนบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และประชาชน ต่างมีความเห็นคล้ายคลึงกันว่า นโยบายคนละครึ่งใช้เงินจำนวนมากในการขับเคลื่อนโครงการ แต่เมื่อพิจารณาถึงความคุ้มค่าในการจัดการทรัพยากรที่เกิดขึ้นกลับพบว่า เป็นการจัดสรรทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและทั่วถึงประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะการดำเนินโครงการในระยะที่สาม สี และห้า ซึ่งถือว่า ประชาชนสามารถเข้าถึงการดูแลของรัฐได้เป็นอย่างดี

3. ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร

จากผลการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งในส่วนบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และประชาชน ต่างมีความเห็นพ้องกันว่า การดำเนินโครงการในระยะแรกนั้นยังขาดการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนถึงผลดีของนโยบาย แต่เมื่อดำเนินโครงการในระยะที่สองเป็นต้นมาสภาพปัญหาดังกล่าวก็คลี่คลายลง เนื่องจากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจถึงขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินนโยบายอย่างชัดเจนจากการปฏิบัติจริง

อย่างไรก็ดี การดำเนินนโยบายที่เกิดขึ้นนั้นภายใต้กระบวนการสื่อสารนั้น การกระตุ้นให้ประชาชนเข้าถึงการลงทะเบียนการใช้สิทธิในระยะที่สองนั้นมีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง หากแต่ขาดความพร้อมในการดำเนินโครงการ เช่น การกำหนดจำนวนสิทธิของการเข้าร่วมโครงการนั้นน้อยเกินไป และระบบของแอปพลิเคชัน “เป๋าตังค์” นั้นยังขาดความเสถียร แต่ก็ได้รับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยรวมในระยะต่อมาจนนำไปสู่การสร้างการยอมรับและความเชื่อมั่นจากประชาชนในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงได้ดีขึ้น

4. ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

จากผลการสัมภาษณ์พบว่า การดำเนินโครงการที่เกิดขึ้นในแต่ละระยะนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งในส่วนบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และประชาชน ต่างมีความเห็นคล้ายคลึงกันว่า การประชาสัมพันธ์โดยรวมของโครงการนั้นสามารถกระตุ้นการรับรู้การเข้าถึงสิทธิเข้าร่วมโครงการได้ดีนับตั้งแต่ระยะที่สอง ทั้งนี้หน่วยงานที่เผชิญกับปัญหาโดยตรงอย่างยิ่ง คือ ธนาครกรุงไทย ซึ่งต้องรับภาระด้านการยืนยันสิทธิของประชาชนและการเข้าร่วมโครงการของร้านค้า โดยมีระบบการสื่อสารออนไลน์เป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญในการดำเนินโครงการผ่านแอปพลิเคชัน “เปาตังค์” ซึ่งต้องอาศัยความเสถียรเป็นฐานการดำเนินโครงการให้ประสบความสำเร็จ โดยรัฐบาลได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินการดูแลระบบเครือข่ายการสื่อสารให้เกิดความเชื่อมั่นถึงประสิทธิภาพและความปลอดภัยได้เป็นอย่างดี

5. ด้านเงื่อนไขเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

จากผลการสัมภาษณ์พบว่า การดำเนินโครงการโดยรวมนี้ทั้งผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งในส่วนบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และประชาชน ต่างมองเห็นร่วมกันว่า โครงการนี้ถือเป็นการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างมาก เนื่องจากภายใต้บริบทเศรษฐกิจที่ขาดสภาพคล่องทางการเงินนั้น การกระตุ้นเศรษฐกิจต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกชุมชนท้องถิ่น ขณะเดียวกันสังคมโดยรวมก็เผชิญกับความตึงเครียดโดยเฉพาะการประกอบอาชีพที่กระทำได้อย่างจำกัดภายใต้มาตรการต่างๆ ของศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 อีกทั้ง บริบทการเมืองที่รัฐบาลต้องการเสียงสนับสนุนในการดำเนินนโยบายสร้างความมั่นคงของรัฐ จึงเห็นได้ว่าการกำหนดและดำเนินนโยบายคนละครึ่งจึงเกิดขึ้นและนำไปสู่การปฏิบัติที่ได้รับผลตอบแทนด้วยดีมาโดยตลอดนับตั้งแต่มีการดำเนินโครงการเกิดขึ้น

6. ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ

จากผลการสัมภาษณ์พบว่า ทั้งผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งในส่วนบุคลากรของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และประชาชน ต่างสะท้อนมุมมองในลักษณะเดียวกันว่า ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ อาทิ รัฐบาล กระทรวงการคลัง ธนาครกรุงไทย ร้านค้าหรือผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับสิทธิ ต่างเห็นว่าการดำเนินโครงการโดยรวมนี้เป็นไปตามเป้าหมายของรัฐบาลที่กำหนดนโยบายไว้ตั้งแต่ต้น ซึ่งถือเป็นภาพสะท้อนของการสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายต่อการดำเนินโครงการคนละครึ่ง กระทั่งนำไปสู่ความสำเร็จในการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับมหภาคภายใต้สถานการณ์วิกฤติได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาวิจัย เรื่อง “ความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ” สามารถสังเคราะห์ผลการศึกษาวิจัยเทียบเคียงกับแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยอื่นๆ ได้ ดังนี้

ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ผลการวิจัย พบว่า ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบายนั้น เป้าหมายของนโยบายที่มุ่งหวังให้ประชาชนที่มีความพร้อมในการเข้าร่วมโครงการนั้นมีส่วนร่วมในการกระตุ้นเศรษฐกิจร่วมกับภาครัฐนั้นสามารถดำเนินการได้อย่างบรรลุผล กล่าวคือ สามารถพิจารณาได้ใน 3 มิติ ทั้งมิติภาครัฐ มิติภาคประชาชน และมิติภาคสังคม เนื่องจากการกำหนดนโยบายมีความชัดเจนและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เกียรติศักดิ์ เศรษฐพิณิจ (2557) เรื่อง “ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด

นครปฐม” พบว่า นโยบายสาธารณะถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารของรัฐ โดยการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในแต่ละนโยบาย แผน และโครงการจำเป็นต้องมีความชัดเจนจึงจะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นผลที่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมได้

ด้านทรัพยากรนโยบาย ผลการวิจัยพบว่า ด้านทรัพยากรนโยบายนั้น นโยบายคนละครึ่งใช้เงินจำนวนมากในการขับเคลื่อนโครงการ แต่เมื่อพิจารณาถึงความคุ้มค่าในการจัดการทรัพยากรที่เกิดขึ้น กลับพบว่า เป็นการจัดสรรทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและทั่วถึงประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะการดำเนินโครงการในระยะที่สาม สี และห้า ซึ่งถือว่า ประชาชนสามารถเข้าถึงการดูแลของรัฐได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วันเพ็ญ กองคำ (2563) เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ ในจังหวัดอุดรธานี” พบว่า จำนวนทรัพยากรนั้นมีผลอย่างยิ่งต่อการนำนโยบายหนึ่งๆ ไปปฏิบัติ เนื่องจาก ความพอเพียงของทรัพยากรนั้นเป็นรากฐานของการนำทรัพยากรที่มีอยู่นั้นไปปรับใช้ให้พอเหมาะกับความต้องการของการดำเนินนโยบายต่างๆ

ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรนั้น การดำเนินโครงการในระยะแรกนั้นยังขาดการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนถึงผลดีของนโยบาย แต่เมื่อดำเนินโครงการในระยะที่สองเป็นต้นมา สภาพปัญหาดังกล่าวก็คลี่คลายลง เนื่องจากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจถึงขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินนโยบายอย่างชัดเจนจากการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศวิตา ประไพรัตน์ (2564) เรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำโครงการก้าวสู่งานที่ดี คนมีคุณภาพไปปฏิบัติ ภายใต้ศูนย์บริการจัดหางานเพื่อคนไทย (Smart Job Center)” พบว่า การสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กรนั้นต้องมีกระบวนการสื่อความหมายที่ตรงกันจนนำไปสู่การสร้าง ความเข้าใจในเนื้อหาหรือสาระเชิงนโยบายสอดคล้องกันเพื่อให้การดำเนินโครงการนั้นอยู่ในทิศทางเดียวกับที่วัตถุประสงค์ของโครงการนั้นกำหนดไว้

ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัตินั้น การประชาสัมพันธ์โดยรวมของโครงการนั้นสามารถกระตุ้นการรับรู้การเข้าถึงสิทธิเข้าร่วมโครงการได้ดีนับตั้งแต่ระยะที่สอง ทั้งนี้หน่วยงานที่เผชิญกับปัญหาโดยตรงอย่างยิ่ง คือ ธนาคารกรุงไทย ซึ่งต้องรับภาระด้านการยืนยันสิทธิของประชาชนและการเข้าร่วมโครงการของร้านค้า โดยมีระบบการสื่อสารออนไลน์เป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญในการดำเนินโครงการผ่านแอปพลิเคชัน “เปาตังค์” ซึ่งต้องอาศัยความเสถียรเป็นฐานการดำเนินโครงการให้ประสบความสำเร็จ โดยรัฐบาลได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินการดูแลระบบเครือข่ายการสื่อสารให้เกิดความเชื่อมั่น ประสิทธิภาพและความปลอดภัยได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราชนทร์ นพณัฐวงศ์ (2556) เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี สู่การปฏิบัติในสถานศึกษาเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา” พบว่า หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติจำเป็นต้องมีความพร้อมในหลายด้าน อาทิ บุคลากร ทรัพยากร ความเข้าใจในเชิงนโยบายที่สอดคล้องกัน เป็นต้น จึงจะสามารถทำให้การดำเนินนโยบายบรรลุผลเป็นความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมได้

ด้านเงื่อนไข เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ผลการวิจัยพบว่า ด้านเงื่อนไขเศรษฐกิจและการเมืองนั้น โครงการนี้ถือเป็นการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างมาก เนื่องจากภายใต้บริบทเศรษฐกิจที่ขาดสภาพคล่องทางการเงินนั้น การกระตุ้นเศรษฐกิจต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกชุมชนท้องถิ่น ขณะเดียวกันสังคมโดยรวมก็เผชิญกับความตึงเครียดโดยเฉพาะการประกอบอาชีพที่

กระทำได้อย่างจำกัดภายใต้มาตรการต่างๆ ของศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 อีกทั้ง บริบทการเมืองที่รัฐบาลต้องการเสียงสนับสนุนในการดำเนินนโยบายสร้างความมั่นคงของรัฐ จึงเห็นได้ว่าการกำหนดและดำเนินนโยบายคนละครึ่งจึงเกิดขึ้นและนำไปสู่การปฏิบัติที่ได้รับผลตอบแทนด้วยดีมาโดยตลอดนับตั้งแต่มีการดำเนินโครงการเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ กองคำ (2563) เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ ในจังหวัดอุดรธานี” พบว่า การดำเนินนโยบายหนึ่งๆ ให้สำเร็จนั้นต้องอิงอาศัยความพร้อมในเชิงบริบทของการดำเนินนโยบายด้วย โดยเฉพาะปัจจัยเชิงโครงสร้างทางสังคมที่ต้องเอื้ออำนวยต่อการดำเนินนโยบาย

ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัตินั้น ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ อาทิ รัฐบาล กระทรวงการคลัง ธนาคารกรุงไทย ร้านค้าหรือผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับสิทธิ ต่างเห็นว่าการดำเนินโครงการโดยรวมนั้นเป็นไปตามเป้าหมายของรัฐบาลที่กำหนดนโยบายไว้ตั้งแต่ต้น ซึ่งถือเป็นภาพสะท้อนของการสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายต่อการดำเนินโครงการคนละครึ่ง กระทั่งนำไปสู่ความสำเร็จในการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับมหภาคภายใต้สถานการณ์วิกฤติได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนเทพ ทองชมพู (2558) เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายเกี่ยวกับความโปร่งใสและเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมพัฒนาที่ดินไปปฏิบัติ” พบว่า บุคลากรที่มีส่วนในการดำเนินโครงการหนึ่งๆ ถือว่ามีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบายโดยรวมตามไปด้วย คุณลักษณะส่วนบุคคลที่ต้องมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบโครงการจึงถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งต่อการสร้างความสำเร็จโดยรวมในเชิงนโยบาย

ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ นั้นย่อมพบว่า ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จเชิงนโยบายตามการนำโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไปปฏิบัติ นั้นเป็นไปตามแนวคิดของ Van Meter and Van Horn (1975) เกี่ยวกับปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ด้านทรัพยากรนโยบาย ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านเงื่อนไขเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ เนื่องจากการกำหนดนโยบายคนละครึ่งนั้นมีความชัดเจนถึงกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียงบประมาณ และรูปแบบการดำเนินโครงการ ซึ่งทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างมีความพร้อมในการดำเนินโครงการ ภายใต้ข้อจำกัดทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่อยู่ภาวะวิกฤติ โดยเฉพาะความเพียงพอของงบประมาณและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความพร้อมในการดำเนินโครงการ รวมทั้งการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบาย ดังนั้น การดำเนินนโยบายจึงประสบผลสำเร็จในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ผลของการวิจัยนี้ช่วยอธิบายให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์เชิงนโยบายที่นำไปสู่ผลลัพธ์ของการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยอิงอาศัยแนวคิดของ Van Meter and Van Horn (1975) ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างคำอธิบายเชิงนโยบายในปรากฏการณ์ทางสังคม ซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นว่า แนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาอธิบายข้ามบริบททางสังคมได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะความแตกต่างระหว่างโครงสร้างทางการเมืองของประเทศตะวันตกและไทยที่มีความแตกต่างทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ภายใต้ภาวะวิกฤติ รัฐจำเป็นต้องมีแนวทางการจัดการความเสี่ยงเป็นเครื่องมือในการวางแผนการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า
 - 1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการในช่วงภาวะวิกฤติจำเป็นต้องมีความชัดเจน สื่อความหมายได้ดี เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างผู้กำหนดนโยบาย และผู้แปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
 - 1.3 การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาในช่วงภาวะวิกฤติ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดควบคู่ไปกับการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานภายใต้การบังคับบัญชาของรัฐ
 - 1.4 ระบบเทคโนโลยีถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการภาวะวิกฤติ รัฐจึงจำเป็นต้องสร้างความพร้อมของระบบการสื่อสารออนไลน์ให้ครอบคลุมและเข้าถึงได้ง่ายสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรมีการศึกษาเชิงปริมาณในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ความเชื่อมั่นต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในภาวะวิกฤติ ประสิทธิภาพการจัดการความเสี่ยงของรัฐบาล บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินนโยบายของรัฐ เป็นต้น
 - 2.2 ควรมีการศึกษาในเชิงปริมาณเพื่อสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนในการแก้ไขปัญหาของรัฐบาลในขณะที่เกิดภาวะการแพร่ระบาดของโรค

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกียรติศักดิ์ เศรษฐพิณิจ. (2557). ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ. มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาการพญาไท.
- ธนเทพ ทองชมพู. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายเกี่ยวกับความโปร่งใสและเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมกรมพัฒนาที่ดินไปปฏิบัติ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ราชนทร์ นพณัฐวงศ์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วันเพ็ญ กองคำ. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการนำนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีไปปฏิบัติ ในจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ศวิตา ประไพรัตน์. (2564). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำโครงการก้าวสู่งานที่ดี คนมีคุณภาพไปปฏิบัติ ภายใต้ศูนย์บริการจัดหางานเพื่อคนไทย (Smart Job Center). วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Van Meter, D. S., & Van Horn, C. E. (1975). The policy implementation process: a conceptual framework. *Administration and Society*. 6(4): 200-217.

**การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้งานวิจัยของธุรกิจสายการบิน
ในประเทศไทย: แนวทางเพื่อพัฒนาความยั่งยืนในมิติเศรษฐกิจ
Research Analysis and Synthesis of Airline Business
in Thailand: Approaches to the Development of Economic Dimension**

อนุสรณ์ โพธิ์แก่นแก้ว¹ อัศวิน แสงพิกุล²
Anusorn Phokankaew, Aswin Sangpikul

บทคัดย่อ (Abstract)

ปัจจุบันมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจสายการบินเพิ่มขึ้น ตามการขยายตัวของอุตสาหกรรมการบินภายในประเทศ เช่น การศึกษาความคิดเห็น ความพึงพอใจ คุณภาพการบริการ และปัจจัยการตลาด เป็นต้น งานวิจัยเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจของธุรกิจสายการบิน อย่างไรก็ตามหากงานวิจัยมารวบรวมและสังเคราะห์องค์ความรู้ให้ลึกซึ้ง เพื่อให้เห็นองค์ความรู้เชิงบูรณาการ จะเป็นประโยชน์ต่อภาคธุรกิจสายการบินในวงกว้าง บทความนี้จึงเป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร มีวัตถุประสงค์ 1) สืบหาข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานธุรกิจสายการบินในประเทศไทยในรอบ 10 ปี และ 2) สังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยที่เก็บรวบรวมมา เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้เชิงบูรณาการที่ลึกซึ้งขึ้น อันจะเป็นแหล่งความรู้และประโยชน์ต่อภาคธุรกิจในการประยุกต์ใช้ งานวิจัยนี้เก็บจากฐานข้อมูลวิชาการ TCI และ Google Scholar และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสถิติเชิงพรรณนาในการนำเสนอข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1) งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของธุรกิจสายการบินในประเทศไทยในรอบ 10 ปี มีทั้งหมด 47 เรื่อง เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณมากที่สุด 35 เรื่อง ส่วนหัวข้อที่นิยมศึกษามากที่สุดได้แก่ ความพึงพอใจ 2) การสังเคราะห์องค์ความรู้ แบ่งได้เป็น 5 ประเด็น ได้แก่ (1) องค์ประกอบของคุณภาพการบริการของธุรกิจสายการบิน (2) บทบาทและความสำคัญของคุณภาพการบริการที่มีต่อธุรกิจสายการบิน (3) องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยการตลาด (4) องค์ความรู้เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้โดยสาร และ (5) แนวทางการบริหารจัดการธุรกิจสายการบิน ทั้งนี้ ผู้บริหารอาจนำองค์ความรู้นี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจต่อไป

คำสำคัญ (Keywords) : สายการบิน; การพัฒนาอย่างยั่งยืน; มิติเศรษฐกิจ

Abstract

Today, there is an increasing number of studies in relation to airline business, following the expansions of aviation industry in Thailand, for example, studies related to passenger opinions, satisfactions, service quality, and marketing factors. These studies have

Received: 2023-04-23 Revised: 2023-05-01 Accepted: 2023-05-03

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรธุรกิจการบิน วิทยาลัยการพัฒนและฝึกอบรมด้านการบิน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Lecturer of Aviation Business, College of Aviation Development and Training, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand. E-mail: anusorn.pho@dpu.ac.th

² ผู้อำนวยการหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Director of Graduate Program in Tourism Management, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand. E-mail: aswin.sal@dpu.ac.th

the goals to promote the economic growth of airline business. However, if there is a collection of these studies by synthesizing them to provide the integrated knowledge, this will greatly benefit the airline business. This research has the objectives to 1) explore the preliminary information of research works in regard to economic growth of airline business in Thailand during the past 10 years and 2) synthesize such research works to provide a broad view of knowledge regarding airline business in Thailand. The study will be a good source of information for future research studies and for the implementations of airline business. This study collects data from academic database from TCI and Google Scholar as well as uses content analysis and descriptive statistics to analyze and present the data.

According to the findings, it was found that 1) there was a total of 47 studies regarding airline business in Thailand during the past 10 years. Most studies were quantitative studies while customer satisfactions; 2) the synthesis of research works, it was divided into 5 issues: (1) service quality elements of airline business, (2) the roles and the importance of airline business's service quality, (3) knowledge in regard to marketing (4) knowledge in regard to customer satisfactions, and (5) management approaches of airline business. In this regard, airline practitioners may implement the knowledge from this research to develop their works within the airline business for the sake of economics sustainability.

Keywords: airlines; sustainable development; economics dimension

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจสายการบินในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ตามการเติบโตและการขยายตัวของอุตสาหกรรมการบินภายในประเทศ เช่น การศึกษาความคิดเห็นของผู้โดยสารในประเด็นต่างๆ ความพึงพอใจ คุณภาพการบริการ และปัจจัยด้านการตลาด เป็นต้น หากวิเคราะห์ในรายละเอียดจะพบว่า ประการแรก งานวิจัยเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถของธุรกิจสายการบินเพื่อให้สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างเต็มศักยภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การศึกษาความพึงพอใจของผู้โดยสาร จะช่วยให้สายการบินทราบถึงจุดเด่นและข้อบกพร่องของสายการบินในการปรับปรุงคุณภาพการบริการให้ดีขึ้น หรือการศึกษาเรื่องปัจจัยทางการตลาดในการเลือกธุรกิจสายการบิน จะช่วยให้สายการบินทราบถึงปัจจัยการตลาดที่ผู้โดยสารให้ความสำคัญ อันจะนำไปสู่การส่งเสริมกลยุทธ์การตลาดที่เหมาะสมเพื่อการแข่งขันต่อไป ประการที่สอง จากการทบทวนวรรณกรรมเบื้องต้น ทำให้ทราบว่างานวิจัยที่ยกตัวอย่างข้างต้น เป็นงานวิจัยที่สร้างองค์ความรู้ในมิติด้านเศรษฐกิจของสายการบิน (economic growth) เนื่องจากองค์ความรู้นี้จะช่วยให้สายการบินสามารถนำองค์ความรู้ไปพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้ามากขึ้น อันจะนำมาซึ่งรายได้ของธุรกิจ และช่วยสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของธุรกิจ เป็นต้น และประการที่สาม หากวิเคราะห์หัวข้องานวิจัยที่ศึกษาในธุรกิจสายการบินในประเทศไทย พบว่างานวิจัยในด้านนี้เกือบทั้งหมดจะจำกัดการศึกษาเพียงประเด็นใดประเด็นหนึ่ง หรือหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งเท่านั้น (single/individual topics) ทั้งนี้ หากมีการนำงานวิจัยเหล่านี้มารวบรวมและสังเคราะห์องค์ความรู้ให้ลึกซึ้งมากขึ้น จะช่วยให้ผู้บริการสายการบินได้รับองค์ความรู้เชิงบูรณาการได้อย่างกว้างขวางและชัดเจนขึ้น และอาจนำองค์ความรู้เชิง

บูรณาการนี้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจได้กว้างขวางมากขึ้น เนื่องจากมีองค์ความรู้จากหลายๆ แหล่งมาผสมผสานกันเป็นความรู้ที่ลึกซึ้งขึ้น

ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจเป็นเสาหลักที่สำคัญมากเสาหนึ่ง จากสามเสาหลักของแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development principles) ซึ่งปัจจุบัน ผู้ประกอบการธุรกิจทั่วโลกเริ่มให้ความสำคัญและความสนใจในการดำเนินธุรกิจโดยอาศัยแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นฐาน โดยสามเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ (economic sustainability) ความยั่งยืนด้านสังคม (society sustainability) และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (environment sustainability) ทั้งนี้ งานวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาเสาหลักความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นเสาหลักแรกและสำคัญที่สุดของการดำเนินธุรกิจให้มีความยั่งยืน (อนันต์ เชื้อชาญกิจการ และอัศวิน แสงพิกุล, 2566: 82-95) กล่าวคือ การดำเนินธุรกิจให้มีความยั่งยืน จำเป็นต้องมีความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจมาก่อน จากนั้นองค์กรจึงใช้ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจเพื่อขับเคลื่อนหรือผลักดันปัจจัยความยั่งยืนด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมต่อไป (อัศวิน แสงพิกุล, 2566: 113-126) ในทางตรงกันข้าม หากธุรกิจยังไม่สามารถมีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจของตนเอง ปัจจัยความยั่งยืนด้านอื่นอาจจะไม่เกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นได้ลำบาก เนื่องจากอาจไม่มีทรัพยากร หรืองบประมาณที่เพียงพอเพื่อไปพัฒนาความยั่งยืนด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ แนวคิดเรื่องปัจจัยความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจนี้ สอดคล้องกับนโยบายขององค์การสหประชาชาติที่ได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือที่เรียกว่า Sustainable Development Goals (SDGs) ซึ่งมีทั้งหมด 17 เป้าหมาย โดยความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายลำดับที่ 8 (กัญญานุฐ เสี่ยงใหญ่ และศิริวรรณ วิสุทธิตนกุล, 2564: 14-23) ที่สังคมควรให้ความสำคัญกับการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของภาคธุรกิจ (economic growth) หนึ่งในปัจจัยที่มีส่วนช่วยสนับสนุนการเติบโตที่ยั่งยืนของธุรกิจสายการบิน คือ การเข้าใจถึงความต้องการของลูกค้าในมิติต่างๆ เพื่อสร้างความพึงพอใจ และการกลับมาใช้บริการซ้ำ

ด้วยเหตุผลหลายประการดังกล่าว งานวิจัยในครั้งนี้จึงใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงเอกสารเพื่อเติมเต็มช่องว่างความรู้ดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งยังขาดงานวิจัยเชิงสังเคราะห์องค์ความรู้ในภาพรวมที่ลึกซึ้งขึ้นของธุรกิจสายการบินในประเทศไทย ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแหล่งความรู้เพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัยและการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ของภาคธุรกิจสายการบินต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของธุรกิจสายการบินในประเทศไทยในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา โดยจำแนกออกเป็นประเด็นต่างๆ
2. เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยเกี่ยวกับธุรกิจสายการบินไทย เพื่อให้ได้องค์ความรู้เชิงบูรณาการและลึกซึ้งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าวิจัยและการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ของภาคธุรกิจสายการบิน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร สืบหาข้อมูลจากบทความวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานธุรกิจสายการบินในประเทศไทยในรอบ 10 ปี โดยสืบหาบทความวิจัยฉบับเต็มเท่านั้น (full articles)

1.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ งานวิจัยนี้สืบหาบทความภาษาไทยและอังกฤษที่เผยแพร่อยู่ในฐานข้อมูลเชิงวิชาการ (journals) จากฐานข้อมูลเชิงวิชาการออนไลน์ ได้แก่ ฐานข้อมูล TCI (Thailand Citation Index) และ Google Scholar

1.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา งานวิจัยนี้สืบหางานวิจัยในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา คือตั้งแต่ พ.ศ.2556 ถึง พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสำรวจข้อมูลขึ้นมา (survey form) จากการทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (สร้อยัญญา จันทร์ชูสกุล, 2560: 160-175; ปิยะวิทย์ ทิพรส และอัศวิน แสงพิกุล, 2565: 75-87; อัศวิน แสงพิกุล, 2556: 113-126) และได้ปรับปรุงเนื้อหาเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ทดลองใช้แบบสำรวจนี้กับงานวิจัยจำนวน 5 เรื่อง พบว่าแบบสำรวจนี้สามารถเก็บข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวม ได้แก่ ชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์การวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย ผลการวิจัยอย่างคร่าว และข้อเสนอแนะ การสืบค้นดำเนินการโดยใช้คำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเน้นคำสำคัญ คือ คำว่า ‘สายการบิน’ หรือ ‘ธุรกิจสายการบิน’ และคำที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการดำเนินงานของธุรกิจสายการบิน ได้แก่ ‘ความคิดเห็น’ ‘ความพึงพอใจ’ ‘คุณภาพการบริการ’ และ ‘ปัจจัยการตลาด’ เป็นต้น โดยรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลเชิงวิชาการดังที่กล่าวข้างต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจสายการบินในประเทศไทย โดยจำแนกออกเป็นประเด็นสำคัญ และวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ความรู้จากงานวิจัยที่ศึกษา โดยสังเคราะห์เนื้อหาพอสังเขปเพื่อประโยชน์สำหรับธุรกิจสายการบินในด้านต่างๆ และใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่และร้อยละ เพื่อนำเสนอข้อมูล

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจสายการบินในประเทศไทย ในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา

ตารางที่ 1 จำนวนงานวิจัยที่ศึกษา จำแนกตามลักษณะงานวิจัย

ประเภทงานวิจัย	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
1. งานวิจัยเชิงปริมาณ	35 (74.5%)
2. งานวิจัยเชิงคุณภาพ	3 (6.4%)
3. งานวิจัยเชิงผสมผสาน	9 (19.1%)
รวม	47 (100%)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษา จำแนกตามลักษณะงานวิจัย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 35 เรื่อง (ร้อยละ 74.5) รองลงมา คือ งานวิจัยเชิงผสมผสานจำนวน 9 เรื่อง (ร้อยละ 19.1) และงานวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 3 เรื่อง (ร้อยละ 6.4) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 จำนวนงานวิจัยที่ศึกษา จำแนกตามประเภทธุรกิจสายการบิน

ประเภทธุรกิจสายการบิน	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
1. สายการบินต้นทุนต่ำ	36 (76.6%)
2. สายการบินแบบให้บริการเต็มรูปแบบ	8 (17.0%)
3. ศึกษาทั้ง 2 ประเภท	3 (6.4%)
รวม	47 (100%)

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษา จำแนกตามประเภทธุรกิจสายการบิน พบว่า การศึกษาสายการบินต้นทุนต่ำมีจำนวนมากที่สุด คือ 36 เรื่อง (ร้อยละ 76.6) รองลงมา คือ สายการบินแบบให้บริการเต็มรูปแบบ จำนวน 8 เรื่อง (ร้อยละ 17.0) และศึกษาทั้ง 2 ประเภท จำนวน 3 เรื่อง (ร้อยละ 6.4) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนงานวิจัยที่ศึกษา จำแนกตามประเด็นหรือหัวข้อที่ศึกษา

ประเด็น/หัวข้อ	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
1. ความคิดเห็น	9 (19.1%)
- การให้บริการลูกค้า	7 (14.9%)
- การบริหารของสายการบิน	1 (2.1%)
- ความภักดีต่อตราสินค้า	1 (2.1%)
2. ความพึงพอใจ	15 (31.9%)
3. ปัจจัยทางการตลาด	13 (27.7%)
4. คุณภาพการบริการ	10 (21.3%)
รวม	47 (100%)

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษา จำแนกตามประเด็นที่ปรึกษา พบว่า ด้านความพึงพอใจมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 15 เรื่อง (ร้อยละ 31.9) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการตลาด จำนวน 13 เรื่อง (ร้อยละ 27.7) ด้านคุณภาพบริการ จำนวน 10 เรื่อง (ร้อยละ 21.3) และความคิดเห็นของผู้โดยสาร จำนวน 9 เรื่อง (ร้อยละ 19.1) ตามลำดับ

2. ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจสายการบิน

จากจำนวนงานวิจัยเกี่ยวกับธุรกิจสายการบินในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา รวมจำนวนทั้งสิ้น 47 เรื่อง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานในด้านต่างๆของธุรกิจสายการบิน

ตารางที่ 4 การสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจสายการบินในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา

แหล่งที่มา	ประเด็นองค์ความรู้จากงานวิจัย
มินญา โอปลอด (2558: 291-305); สุภา จิรวัฒนา นนท์ (2563: 263-282); สิริภักตร์ ศิริโท (2563: 15-28)	1.องค์ประกอบของคุณภาพการบริการของธุรกิจสายการบิน งานวิจัยส่วนใหญ่ระบุว่า คุณภาพการบริการของธุรกิจสายการบิน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ 1.1 ความน่าเชื่อถือ (reliability) 1.2 การให้ความมั่นใจ (assurance) 1.3 ความเป็นรูปธรรม (tangible)

แหล่งที่มา	ประเด็นองค์ความรู้จากงานวิจัย
ปกรณเกียรติ จารุวัฒนธนกิจ, เมทินี รัชฎารักษ์, และปวิศร์ มาเกิด (2562: 13-25); เฉลิมพล โชติเมธากุล, ศิริวิทย์ กุลโรจนภัทร และนรวัฒน์ เจริญรัชต์ภักดิ์ (2563: 1935-1946); อานนท์ จันจิตร และไพฑูรย์ มนต์พานทอง (2564: 236-251)	1.4 การเอาใจใส่ (empathy) 1.5 การตอบสนอง (responsiveness) 2. บทบาทและความสำคัญของคุณภาพการบริการที่มีต่อธุรกิจสายการบิน งานวิจัยหลายเรื่องได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการบริการของธุรกิจสายการบิน และได้ผลการวิจัยที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการบริการของธุรกิจสายการบิน ดังนี้ 2.1 คุณภาพการบริการ มีผลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของธุรกิจสายการบิน งานวิจัยชี้ว่า ผู้โดยสารส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับคุณภาพการบริการในองค์ประกอบด้านการตอบสนองลูกค้าและการเอาใจใส่ผู้โดยสารมากที่สุด 2.2 ปัจจัยคุณภาพการบริการสามอันดับแรกของสายการบินต้นทุนต่ำที่สร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้า ได้แก่ การมีเส้นทางบินที่ตรงตามความต้องการของลูกค้า การให้ความสำคัญกับความปลอดภัยในการเดินทาง และความปลอดภัยของทรัพย์สินและสัมภาระของผู้โดยสาร งานวิจัยชี้ว่า ปัจจัยเหล่านี้เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการสูงสุดสามอันดับแรก นอกจากนั้น ยังพบว่า คุณภาพการให้บริการด้านความเป็นรูปธรรม การให้ความมั่นใจแก่ผู้โดยสาร และความเห็นอกเห็นใจผู้โดยสารมีความสัมพันธ์โดยตรงเชิงบวกกับการตั้งใจกลับมาใช้บริการซ้ำของสายการบินต้นทุนต่ำ 2.3 ปัจจัยที่ลูกค้าให้ความสำคัญกับการบริการบนเครื่องบินของสายการบินแบบเต็มรูปแบบ ได้แก่ 1) การต้อนรับของพนักงานบนเครื่องบิน 2) รูปแบบการตกแต่งของห้องผู้โดยสาร 3) คุณภาพของอาหารและเครื่องดื่มที่บริการบนเครื่องบิน และ 4) ความสะอาดในการนอนหรือพักผ่อนในระหว่างเที่ยวบิน 2.4 คุณภาพการบริการในการเช็คอินด้วยตนเองที่เครื่องเช็คอิน ด้านการดูแลเอาใจใส่ มีผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความน่าเชื่อถือ และด้านความไว้วางใจ ตามลำดับ 2.5 คุณภาพการให้บริการมีผลกระทบทางบวกต่อภาพลักษณ์ ชื่อเสียง ความพึงพอใจของลูกค้า และความจงรักภักดีของลูกค้า 2.6 คุณภาพการบริการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อซ้ำของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำ
อรญา มาณวพัฒน์ (2560: 77-88); ธัญญธรณ์ นพสิทธิพันธ์, ประยงค์ มีใจชื่อ และแก้วตา ผู้พัฒนพงศ์ (2562: 277-290); เฉลิมพล โชติเมธากุล, ศิริวิทย์ กุลโรจนภัทร และ นรวัฒน์	3. องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาด งานวิจัยหลายเรื่องได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดของธุรกิจสายการบิน โดยผลการวิจัยอาจนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานด้านการตลาดได้ ดังนี้ 3.1 ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อความภักดีหรือการให้บริการซ้ำของธุรกิจสายการบิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสายการบินต้นทุนต่ำ

แหล่งที่มา	ประเด็นองค์ความรู้จากงานวิจัย
เจริญรัชต์ภาคย์ (2563: 1935- 1946); สุภา จีรวัฒนานนท์ (2563: 321-329)	3.2 คุณภาพการบริการของสายการบินมีความสำคัญต่อการกำหนดราคา ค่าโดยสารของสายการบิน 3.3 ประสบการณ์ในการเดินทางกับสายการบินมีความสัมพันธ์กับความไว้วางใจต่อสายการบิน 3.4 ความไว้วางใจของลูกค้าที่มีต่อสายการบินมีความสัมพันธ์กับความภักดีหรือการใช้บริการซ้ำ 3.5 ประสบการณ์ในการเดินทางกับสายการบินเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจและความภักดีของลูกค้า 3.6 ผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำให้ความสำคัญกับการจัดโปรโมชั่นตั๋วโดยสารราคาถูก เช่น การจัดโปรโมชั่นแพ็คเกจในช่วงเทศกาลการท่องเที่ยว วันหยุดในราคาที่ถูกลง โดยเฉพาะผู้โดยสารที่เป็นหมู่คณะ การจัดแพ็คเกจตั๋วโดยสารพร้อมที่พัก หรือการสะสมไมล์เดินทางเพื่อแลกตั๋วฟรี และสิทธิพิเศษอื่น ๆ 3.7 สำหรับสายการบินต้นทุนต่ำ ภาพลักษณ์และชื่อเสียงไม่มีผลกระทบโดยตรงต่อความจงรักภักดีของลูกค้า 3.8 ผู้โดยสารให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการทางการตลาด 7P's โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ 1) ช่องทางการจัดจำหน่าย 2) การส่งเสริมการตลาด 3) ราคา 4) พนักงานบริการ 5) ผลิตภัณฑ์ 6) กายภาพ และ 7) กระบวนการ
เรวัต กล้าโชตชัย และเจริญชัย เอกมาไพศาล (2556: 48-59); ณภัทร หงขวางค์ (2562: 20-35); ปกรณ์เกียรติ จารุวัฒนธนกิจ, เมทินี รัชฎารักษ์ และปวีร์ มาเกิด (2562: 13-25); ธัญธรณ์ นพสิทธิพันธ์, ประยงค์ มีใจชื่อ และแก้วตา ผู้พัฒนพงศ์ (2562: 277-290)	4. องค์ความรู้เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้โดยสารธุรกิจสายการบิน งานวิจัยหลายเรื่องได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้โดยสารธุรกิจสายการบินในบริบทต่างๆ และอาจสรุปเป็นแนวทางเพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้โดยสารธุรกิจสายการบินได้ดังนี้ 4.1 การต้อนรับของพนักงานบนเครื่องบินของสายการบินแบบเต็มรูปแบบมีผลกระทบต่อความพึงพอใจของลูกค้ามากที่สุด โดยสำคัญกว่าปัจจัยอื่นๆ และยังส่งผลต่อการจงรักภักดีต่อการใช้บริการของสายการบิน 4.2 การให้บริการและการเอาใจใส่ดูแลผู้โดยสาร มีกระทบโดยตรงต่อความพึงพอใจของผู้โดยสาร และมีผลโดยตรงต่อความจงรักภักดี 4.3 ผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อบุคลิกภาพทางวาจาของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินสายการบินต้นทุนต่ำ ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านบุคลิกภาพภายนอก และด้านบุคลิกภาพภายใน 4.4 ผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการด้านการให้ความมั่นใจ มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการตอบสนอง ด้านสิ่งที่สามารถจับต้องได้ ด้านความเอาใจใส่ และด้านความน่าเชื่อถือ ตามลำดับ 4.5 ความพึงพอใจของลูกค้ามีผลกระทบทางบวกต่อความจงรักภักดีของสายการบิน

แหล่งที่มา	ประเด็นองค์ความรู้จากงานวิจัย
	4.6 สำหรับสายการบินต้นทุนต่ำ พบว่า คุณภาพการบริการและราคาที่เป็นธรรม มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของผู้โดยสาร
อรญา มาณวพัฒน์ (2560: 77-88); จุฑารัตน์ เหล่าพราหมณ์ (2561: 124-145); สุภา จิรวพัฒนานนท์ (2563: 321-339); สุภาพร อรรถพิณ, ธนินท์ธร ธนรักษัวัฒนากุล, ดารินทร์ สีดาน้อย, จำนง แก้วเนียม และ บุศรินทร์ เดชดำรงศรี (2564: 131-143)	5. แนวทางการบริหารจัดการธุรกิจสายการบิน นอกจากการสังเคราะห์องค์ความรู้จากผลการวิจัยข้างต้นแล้ว งานวิจัยหลายเรื่องได้เสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการธุรกิจสายการบินไว้น่าสนใจในหลายประเด็นดังนี้ 5.1 ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้คุณภาพบริการส่งผลต่อระดับความพึงพอใจ และระดับความจงรักภักดีในทางบวก ดังนั้น สายการบินจึงควรเพิ่มคุณภาพการให้บริการที่สูงขึ้น อันจะส่งผลต่อระดับความจงรักภักดีที่เพิ่มสูงขึ้น โดยสายการบินควรเน้น เรื่องการตอบสนองต่อผู้โดยสาร เนื่องจากมิติดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการรับรู้คุณภาพการบริการสูงกว่ามิตีอื่น ๆ นอกจากนั้น สายการบินควรให้ความสนใจเกี่ยวกับความยินดีในการช่วยเหลือ และการให้บริการอย่างรวดเร็ว เนื่องจากทั้งสองประเด็นส่งผลต่อการรับรู้ด้านการตอบสนองของพนักงานสูง 5.2 ความพึงพอใจมีความสำคัญต่อความจงรักภักดี ดังนั้น สายการบินจึงควรรักษาระดับความพึงพอใจของผู้โดยสารพร้อมทั้งกำหนดกลยุทธ์และหาแนวทางในการเพิ่มความพึงพอใจของผู้โดยสารให้มากยิ่งขึ้น โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการบริการในภาพรวม 5.3 ธุรกิจสายการบินต้นทุนต่ำควรเน้นการสร้างการสื่อสารทางการตลาดเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มผู้โดยสารที่เป็นวัยรุ่นโดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับปัจจุบัน เช่น การสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์ เพราะพฤติกรรมของผู้ใช้บริการกลุ่มวัยรุ่นดำเนินชีวิตกับการออนไลน์อยู่ตลอด 5.4 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย 1) ผลิตภัณฑ์ ควรรักษาชื่อเสียงความมีมาตรฐานในการให้บริการเพื่อคุณภาพที่ดี 2) ราคา ควรรักษาระดับราคาให้คงที่ไม่ควรเปลี่ยนแปลงบ่อย หรือปรับราคาให้สูงขึ้น 3) ช่องทางการจัดจำหน่าย ควรมีการปรับปรุงช่องทางต่างๆ ให้ทันสมัยเพื่อผู้โดยสารจะได้รับข่าวสารมีความถูกต้อง และชัดเจน 4) การส่งเสริมการตลาด การแจ้งข่าวสารราคาหรือรายการต่างๆ ให้ผู้โดยสารรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว และทันที เพื่อให้ผู้โดยสารเกิดความพึงพอใจและความต้องการในการใช้บริการ 5) ด้านพนักงานบริการ ควรจัดการฝึกอบรมด้านทักษะและเทคนิคการบริการอยู่เสมอ 6) ด้านกระบวนการควรมีขั้นตอนที่อำนวยความสะดวกให้ผู้โดยสารได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และสะดวกสบาย 5.5 สายการบินควรมีมาตรฐานในการจัดวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ภายในห้องโดยสารอย่างเพียงพอ และทันสมัยเพื่อให้ผู้โดยสารเกิดความพึงพอใจในการเข้ามาใช้บริการ 5.6 สายการบินควรสร้างความเชื่อมั่น (Reliability) และความมั่นใจ (Assurance) ให้แก่ผู้โดยสารได้รับรู้ว่าสายการบินมีการบริหารจัดการอย่างมีมาตรฐาน เช่น มีตารางบินที่ตรงต่อเวลา ไม่เกิดการผิดพลาดใน

แหล่งที่มา	ประเด็นองค์ความรู้จากงานวิจัย
	การจ้องและการยกเลิกเที่ยวบิน หากเกิดการผิดพลาดต้องมีการแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างทันท่วงที (Responsiveness) และต้องสร้างความมั่นใจ (Assurance) ในการส่งมอบการบริการที่ดี 5.7 สายการบินควรให้ความสำคัญกับบุคลิกลักษณะและคุณภาพของพนักงาน (Personnel) โดยพนักงานทั้งภาคพื้นดินและบนเครื่องบินมีการสื่อสารที่ดี มีคุณภาพ มีการสื่อสารอย่างเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของผู้รับบริการ (Cross-cultural communication) ควรมีใจให้บริการ (Service-mindedness) ควรมีความเป็นมืออาชีพ (Professional) และควรมีน้ำใจ ช่วยเหลือและเอื้ออาทรต่อผู้โดยสาร (Empathy) 5.8 ประสบการณ์ต่อตราสินค้ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับไว้วางใจต่อตราสินค้าและความภักดีต่อตราสินค้า เช่นเดียวกับความไว้วางใจต่อตราสินค้าที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความภักดีต่อตราสินค้า ดังนั้น สายการบินจึงควรให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานทั้งในการให้บริการและความปลอดภัย รวมถึงการปฏิบัติตามคำสัญญาที่ให้ไว้และการคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นส่วนสำคัญเพื่อให้ผู้บริโภคเกิดไว้วางใจและยังคงเลือกใช้บริการจากสายการบินอย่างต่อเนื่อง

อนึ่ง งานวิจัยในครั้งนี้ไม่มีหัวข้อของการอภิปรายผล เนื่องจากเป็นงานวิจัยเชิงเอกสารที่สำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับงานวิจัยที่ศึกษาในบริบทของธุรกิจสายการบิน ผลการวิจัยส่วนใหญ่เป็นลักษณะของข้อมูลเชิงข้อเท็จจริง (facts) โดยผู้วิจัยได้รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัย (synthesis of research works) ออกมาได้ 5 ประเด็นสำคัญ ดังที่แสดงในตารางที่ 4

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยนี้ พบว่า มีนักวิจัยได้ศึกษาหัวข้อเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของธุรกิจสายการบินอยู่เป็นจำนวนมาก รวบรวม 47 เรื่องในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา โดยหากนำผลงานวิจัยมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานของธุรกิจสายการบิน สามารถแบ่งได้ 5 ประเด็น ได้แก่ (1) องค์ประกอบของคุณภาพการบริการของธุรกิจสายการบิน (2) บทบาทและความสำคัญของคุณภาพการบริการที่มีต่อธุรกิจสายการบิน (3) องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาด (4) องค์ความรู้เกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้โดยสารธุรกิจสายการบิน และ (5) แนวทางการบริหารจัดการธุรกิจสายการบิน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

งานวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น สำหรับนักวิจัยและผู้ประกอบการ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

สำหรับนักวิจัย งานวิจัยในครั้งนี้พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (74.5%) ในขณะที่งานวิจัยเชิงคุณภาพมีเพียงร้อยละ 6.4 ดังนั้น นักวิจัยอาจศึกษาเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยเชิงคุณภาพในธุรกิจสายการบินให้มากขึ้นในขอบเขตประเทศไทย นอกจากนี้ การสำรวจในครั้งนี้พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ (76.6%) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจสายการบินต้นทุนต่ำ ในขณะที่งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบยังมีอยู่น้อยมาก (17%) ดังนั้น นักวิจัยอาจศึกษางานวิจัยในธุรกิจ

สายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจสายการบินทุกประเภทและเพื่อพัฒนาธุรกิจสายการบินในประเทศไทย

สำหรับผู้บริหารธุรกิจสายการบิน งานวิจัยในครั้งนี้ได้รวบรวมองค์ความรู้จากงานวิจัยจำนวนมากเพื่อสังเคราะห์เนื้อหาที่สำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานของธุรกิจสายการบิน โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเด็นดังแสดงในตารางที่ 4 ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ดังกล่าว จะช่วยเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจเพื่อให้ผู้บริหารธุรกิจสายการบินโดยสามารถนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาและการบริหารจัดการธุรกิจสายการบินให้มีประสิทธิภาพต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หัวข้อเกี่ยวกับการตลาด การสร้างความพึงพอใจแก่ผู้โดยสาร และตัวอย่างการบริหารจัดการในธุรกิจสายการบิน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานของธุรกิจสายการบินในประเทศไทยเพียงบริบทเดียว งานวิจัยครั้งต่อไปอาจขยายขอบเขตโดยศึกษาเพิ่มเติมในบริบทของต่างประเทศด้วย เพื่อขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของธุรกิจสายการบินในขอบเขตที่กว้างขวางขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัญญาณัฐ เสี่ยงใหญ่ และศิริวรรณ วิสุทธิรัตนกุล. (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2564). ความสำเร็จของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. **วารสารรัชต์ภาคย์**. 15(43): 14-23.
- จุฑารัตน์ เหล่าพราหมณ์. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2561). ปัจจัยเชิงสาเหตุระหว่างการรับรู้คุณภาพการบริการ ความพึงพอใจและความจงรักภักดีของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย. **วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ**. 14(2): 124-145.
- เฉลิมพล โชติเมธากุล ศิริวิทย์ กุลโรจนภัทร และนรวัฒน์ เจริญรัชต์ภาคย์. (กันยายน-ตุลาคม 2563). การสร้างรูปแบบความเหมาะสมของราคาค่าโดยสารสายการบินต้นทุนต่ำ. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 8(5): 1935-1946.
- ณภัทร หงสาวงค์. (กรกฎาคม-กันยายน 2562). บุคลิกภาพและการบริการของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินมีผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำ. **วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. 16(4): 20-35.
- ธัญญธรณ์ นพสิทธิพันธ์ ประยงค์ มีใจเชื้อ และแก้วตา ผู้พัฒน์พงศ์. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2562). ผลกระทบของความพึงพอใจของลูกค้าและบุพปัจจัยที่มีผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย. **วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์**. 9(2): 277-290.
- ปกรณ์เกียรติ จารุวัฒน์ธนกิจ เมทินี รัชฎารักษ์ และปวิศร์ มาเกิด. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการการเช็คอินด้วยตัวเองด้วยตัวเองที่ตู้คีออสของสายการบินไทยแอร์เอเชีย. **วารสารวิชาการสังคมศาสตร์เครือข่ายวิจัยประชาชื่น**. 1(2): 13-25.
- ปิยะวิทย์ ทิพรส และอัศวิน แสงพิกุล. (พฤษภาคม-มิถุนายน 2565). การวิเคราะห์งานวิจัยและคำวิจารณ์ของลูกค้าในธุรกิจเชิงสุขภาพประเภทเดย์สปา. **วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. 5(3): 75-87.
- มิณญา โอปลอด. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2558). พฤติกรรมการใช้บริการสายการบินไทยแอร์เอเชีย. **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 23(4): 291-305.

- เรวัต กล้าโชติชัย และเจริญชัย เอกมาไพศาล. (มกราคม-มิถุนายน 2556). ความพึงพอใจและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถเชิงแข่งขันในการบริการบนเครื่องบิน. **วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ**. 9(2): 48-59.
- สร้อยญา จันทร์ชูสกุล (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560). การประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของ นักเรียนระดับประถมศึกษา. **Veridian E-Journal**. 10(2): 160-175.
- สิริภักตร์ ศิริโท. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563). การรับรู้คุณภาพเปรียบเทียบของสายการบินต้นทุนต่ำกรณีศึกษาสายการบินแอร์เอเชีย นกแอร์ และไทยไลอ้อนแอร์. **วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร**. 17(2): 15-28.
- สุภา จิรวพัฒนานนท์. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2563). ส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการรับรู้คุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำภายในประเทศ. **วารสารสมาคมนักวิจัย**. 25(2): 263-282.
- สุภาพร อรรถพิณ ธนินท์ธร ธนรัชชวัฒนากุล ดารินทร์ สีตาน้อย จ่านง แก้วเนียม และบุศรินทร์ เดชดำรงศรี. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2564). คุณภาพการจัดการส่วนประสมการตลาดของสายการบินต้นทุนต่ำที่ให้บริการในประเทศไทย. **วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์**. 6(2): 131-143.
- อรญา มาณวพัฒน์. (มกราคม-มิถุนายน 2560). ประสบการณ์ความไว้วางใจและความภักดีต่อตราสินค้าของผู้ใช้บริการในธุรกิจสายการบินของไทย. **วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรม นิด้า**. 4(1): 77-88.
- อนันต์ เขียวชาญกิจการ และอศวิน แสงพิกุล. (มกราคม-มีนาคม 2566). การวิเคราะห์คำวิจารณ์ของลูกค้าสู่การพัฒนาคุณภาพการบริการของโรงแรมสี่เขียว. **วารสารวิชาการศรีปทุมชลบุรี**. 19(3): 82-95.
- อศวิน แสงพิกุล. (มกราคม-มิถุนายน 2556). การวิเคราะห์งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมของประเทศไทยในรอบทศวรรษ (พ.ศ. 2543-2553). **BU Academic Review**. 12(1): 113-126.
- อานนท์ จันจิตร และไพฑูรย์ มนต์พานทอง. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564). แนวทางการพัฒนาคุณภาพบริการเพื่อการตั้งใจกลับมาใช้บริการซ้ำของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**. 15(2): 236-251.

การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับภาคอุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์:
กรณีศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ
Industry-integrated Education of Uttaradit Rajabhat University: A Case of
Bachelor of Engineering Program in Intelligent Electronics Engineering

ชลายุทธ์ ครุฑเมือง¹ ศุภราภรณ์ ทองสุขแก้ว² คทาวัธ ชาตistikดิ์ยุทธ³ รุ่งทิวา ปราบริปู⁴
Chalayuth Khrootmuang, Supparaporn Thongsukkaew,
Katawut Chartsakyut, Rungtiwa Prabripoo

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อออกแบบและสร้างเครื่องมือประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) 2) เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับภาคอุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ (URU-WIL) 3) เพื่อติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Talent-WIL) และ 4) เพื่อพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Talent-WIL) วิธีดำเนินการวิจัย กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ ปีการศึกษา 2/2563 จำนวน 10 คน นักศึกษาและผู้ประกอบการจำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ เกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) และการขับเคลื่อนหลักสูตรดังกล่าว มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แพลตฟอร์ม Google Form วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) มีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาผลการขับเคลื่อนหลักสูตร จำนวน 2 ฉบับ
2. การดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับภาคอุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มีกลไกในการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ

Received: 2023-03-30 Revised: 2023-05-04 Accepted: 2023-05-07

¹ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Curriculum and Instruction Program Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University. E-mail: chalayuth@gmail.com

² สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Educational Technology and Computer Program Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University. E-mail: eve_1710@hotmail.com

³ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Mathematics Program Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University. E-mail: katawut.cha@uru.ac.th

⁴ สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Elementary Education Program Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University. E-mail: rungtiwasweety@gmail.com

3. ผลการจัดการศึกษาและผลการประเมินหลักสูตรอยู่ในระดับมากทุกด้าน

4. การบริหารจัดการหลักสูตรที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) มีระบบและกลไกการบริหารจัดการ

คำสำคัญ (Keywords) : การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ; วิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ

Abstract

The research was intended to 1) design and develop assessment tools for Bachelor of Engineering Degree Program with work- and- research integrated learning in Intelligent Electronics Engineering (Talent- WIL), 2) study the performance of Uttaradit Rajabhat University's work-integrated learning (URU-WIL), 3) monitor and assess the Talent-WIL program, and 4) develop a system and mechanism for administering the Talent-WIL program. The sample consisted of 10 experts and lecturers from the Bachelor of Engineering Program in Intelligent Electronic Engineering in the 2nd semester of academic year 2020, and 18 students and entrepreneurs. The 5 rating scale questionnaires were used to collect data through the Google Form platform. Data were analyzed by mean, standard deviation and percentage.

The results showed that 1) the Bachelor of Engineering Degree Program in Intelligent Electronics Engineering (Talent-WIL) had two sets studying results of the curriculum promotion; 2) the URU- WIL had the systematic to administering the program; 3) the educational management and the curriculum evaluation of the Talent-WIL program were at the high level; and 4) the Talent-WIL program had a systematic and mechanism for curriculum administration.

Keywords: integrated education; intelligent electronics engineering

บทนำ (Introduction)

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ได้ดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และได้มีการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับภาคอุตสาหกรรมมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงการผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี สามารถไปปฏิบัติงานได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย 4.0 หลักสูตรวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะเป็นหลักสูตรสหวิทยาการศาสตร์ระหว่างอิเล็กทรอนิกส์สมองกลฝังตัว การสื่อสารและการควบคุม โดยมีการร่วมออกแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานร่วมกับบริษัท กราวิเทคไทย (ไทยแลนด์) จำกัด และ บริษัท สมาร์ท ไอที กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ตลอดการศึกษาในหลักสูตรและเน้นการปฏิบัติงานจริงในรูปแบบสหกิจศึกษาในปีการศึกษาสุดท้าย 1 ปี โดยมีโจทย์วิจัยที่เข้าโครงการ Talent Mobility ซึ่งให้นักศึกษาเป็นผู้ช่วยวิจัยที่มีอาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญเป็นการพัฒนาให้นักศึกษาได้รู้จักนวัตกรรมและมีโอกาสได้เป็นผู้ประกอบการใหม่ (Start Up) ในอนาคต ทั้งนี้ทั้งสองบริษัทเป็นผู้ประกอบการใหม่ทางด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี และจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไปทั่วโลก ดังนั้น บริษัทจึงมีความพร้อมที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ให้กับนักศึกษาได้บ่มเพาะความรู้ในภาคสนามร่วมกับสถานประกอบการ ตลอดปีการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน

หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) ได้ดำเนินการใช้หลักสูตรดังกล่าวมาเป็นระยะเวลากว่า 2 ปีการศึกษา ผลการจัดการศึกษาในรายวิชาตามหลักสูตรเป็นอย่างไร ผู้เรียนมีคุณลักษณะครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ รายวิชาตามโครงสร้างของหลักสูตรมีความทันสมัย ครอบคลุมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตเพียงใด คณาจารย์และนักศึกษารวมถึงหน่วยงาน สถานประกอบการต่าง ๆ มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาตามหลักสูตรเพียงใด กระบวนการที่จะได้มาซึ่งผลการจัดการศึกษาของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (หลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2561) นี้จำเป็นต้องดำเนินการประเมินหลักสูตร เนื่องจากการประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการในการจัดเตรียมสารสนเทศสำหรับใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงการบริหารหลักสูตร และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การประเมินหลักสูตรจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตร ปัจจุบันการประเมินหลักสูตรในรูปแบบ CIPPIEST เป็นทางเลือกหนึ่งที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการประเมิน เพราะเป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ สามารถประเมินได้ครอบคลุมองค์ประกอบทุกด้านของหลักสูตรอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ ไม่เน้นการวิเคราะห์จุดใดจุดหนึ่ง แต่เป็นรูปแบบการประเมินที่มีความต่อเนื่อง ทำให้ได้ข้อมูลครบถ้วน จึงสามารถนำไปใช้ในการประเมินหลักสูตรต่าง ๆ ได้ การประเมินหลักสูตรรูปแบบ CIPPIEST ประกอบด้วย ด้านต่าง ๆ 8 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดความรู้ โดยรูปแบบการประเมิน CIPPIEST คือ ส่วนปรับขยายของรูปแบบการประเมิน CIPP โดยปรับขยาย การประเมินผลผลิต (Product evaluation) ออกเป็นการประเมินผลกระทบ (Impact evaluation) การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness evaluation) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) และการประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability evaluation) ของสิ่งที่ได้รับการประเมิน ซึ่งมักได้แก่ โครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซงต่าง ๆ โดยที่ส่วนขยายของมิติการประเมิน ที่เพิ่มขึ้นนี้มีความหมายครอบคลุมรวมถึงการประเมินผลผลิตเดิมและการประเมินผลลัพธ์นั่นเอง ทั้งนี้ความหมายของมิติการประเมินที่เพิ่มขึ้น พิจารณาได้จากการตั้งคำถาม การประเมิน (Evaluation questions) ในแต่ละมิติ (Stufflebeam, Gulickson and Wingate, 2002: 66; Stufflebeam and Shinkfield, 2007: 327 อ้างถึงใน รัตนะ บัวสนธ์, 2556: 23-24) การดำเนินการศึกษาโครงการการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับภาคอุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ : กรณีศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (หลักสูตรปรับปรุงพ.ศ. 2561) จึงเป็นการดำเนินการประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ และเป็นการศึกษาผลการจัดการศึกษาให้กับนักศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าวด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อออกแบบและสร้างเครื่องมือประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL)

2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับภาคอุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ (WIL-URU)
3. เพื่อติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL)
4. เพื่อพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL)

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย
 - 1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นรายละเอียดขององค์ประกอบของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) และการดำเนินการจัดการศึกษาของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL)
 - 1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและผู้ประกอบการของบริษัทกราวีเทคโนโลยี (ไทยแลนด์) จำกัด และ บริษัท สมาร์ท ไอดี กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและผู้ประกอบการของบริษัทกราวีเทคโนโลยี (ไทยแลนด์) จำกัด และ บริษัท สมาร์ท ไอดี กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) จำนวน 28 คน
 - 1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ เป็นหลักสูตรหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ บริษัทกราวีเทคโนโลยี (ไทยแลนด์) จำกัด และ บริษัท สมาร์ท ไอดี กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) กรุงเทพมหานคร
 - 1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับภาคอุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ (WIL-URU) และแบบสอบถามความเหมาะสมของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตรอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แพลตฟอร์ม Google Form
4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ

ผลการวิจัย (Research Results)

การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับภาคอุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์: กรณีศึกษา หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ มีผลการวิจัยตามจุดประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อออกแบบและสร้างเครื่องมือประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL)

ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตรอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ ที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) มีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาผลการขับเคลื่อนหลักสูตรที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย และการประเมินหลักสูตร จำนวน 2 ฉบับ มีเครื่องมือสำหรับการศึกษาผลการจัดการศึกษาของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) จำนวน 2 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับภาคอุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ (WIL-URU) แบ่งออกเป็น 2 ชุดได้แก่ 1.1) แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ผู้สอน ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศและระดับการศึกษา ความคิดเห็นด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต (ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิภาพ ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดส่งต่อ) ในการดำเนินงานของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการหลักสูตร และ 1.2) แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการ และนักศึกษาประกอบด้วย 3 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ เพศและระดับการศึกษา ความคิดเห็นด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต (ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิภาพ ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดส่งต่อ) ในการดำเนินงานของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการหลักสูตร และ 2) แบบสอบถามความเหมาะสมของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) โดยมีรายละเอียดทั้งหมด 8 หมวดคือ หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการและโครงสร้างหลักสูตร หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและการประเมินผล หมวดที่ 5 หลักเกณฑ์ในการประเมินผลนักศึกษา หมวดที่ 6 การพัฒนาอาจารย์ หมวดที่ 7 การประกันคุณภาพหลักสูตร และหมวดที่ 8 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตร

2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับภาคอุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ (WIL-URU)

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับภาคอุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ (WIL-URU) ของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มีกลไกในการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับภาคอุตสาหกรรมอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่กระบวนการรับนักศึกษา การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาและอาจารย์ในหลักสูตร สถานประกอบการ การจัดการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร การนิเทศติดตามนักศึกษาในสถานประกอบการ และการวัดและประเมินผลการศึกษาอิงสมรรถนะ

3. เพื่อติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL)

ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินการจัดการศึกษาของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน พบว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยมีการดำเนินการสูงที่สุดในด้านบริบท

รองลงมาเป็นด้านปัจจัยนำเข้าและด้านผลผลิต และด้านกระบวนการ ตามลำดับ และตามความคิดเห็นสถานประกอบการและนักศึกษา พบว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน โดยมีการดำเนินการสูงที่สุดในด้านผลผลิต รองลงมาเป็นด้านบริบท ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัยนำเข้าตามลำดับ และผลการประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) พบว่าหลักสูตรดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยหมวดที่ 8 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตรมีความเหมาะสมสูงที่สุด รองลงมาเป็นหมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป และหมวดที่ 7 การประกันคุณภาพหลักสูตร ตามลำดับ ส่วนหมวดอื่น ๆ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

4. เพื่อพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL)

ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) ของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มีระบบในการเตรียมความพร้อมนักศึกษา 3 ระยะ ได้แก่ ก่อนเข้าเรียน ระหว่างเรียน และก่อนออกฝึกประสบการณ์ มีการวางแผนการเรียนตลอดหลักสูตรและจัดการศึกษาเป็นแบบทวิภาค มีการตรวจสอบความถูกต้องของรายวิชา หน่วยกิต และลำดับวิชา เพื่อปรับปรุงแก้ไข มีการจัดการศึกษาภาคฤดูร้อน จำนวน 3 ภาคเรียน หลักสูตรมีการประชุมอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร/อาจารย์ประจำหลักสูตรเพื่อวางแผนกำหนดอาจารย์นิเทศและวันดำเนินการนิเทศนักศึกษา โดยใน 1 ภาคเรียนจะมีการนิเทศทั้งหมด 12 ครั้ง โดยทางหลักสูตรดำเนินการเสนอและออกคำสั่งแต่งตั้งและประสานงานกับเครือข่ายผู้ประกอบการบริษัทกรวิเทคไทย (ไทยแลนด์) จำกัด เพื่อทราบและดำเนินการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบตลอดภาคเรียน จากนั้นหลักสูตรจะประเมินผลสรุปการดำเนินงานและนำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาต่อไป โดยมีการวางแผนกำหนดสมรรถนะของนักศึกษาแต่ละชั้นปีให้ตรงตาม New S-Curve และดำเนินการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีตามสมรรถนะที่กำหนดไว้ และดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามปฏิทินการศึกษาของมหาวิทยาลัย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับภาคอุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์: กรณีศึกษา หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามจุดประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

1. เพื่อออกแบบและสร้างเครื่องมือประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) จากการดำเนินการได้เครื่องมือในการศึกษาผลการจัดการศึกษาของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) จำนวน 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับภาคอุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ (WIL-URU) ตามรูปแบบ CIPPIest และแบบสอบถามประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) ที่มีองค์ประกอบครบถ้วน และสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้ ทั้งนี้เนื่องจากในการดำเนินการสร้างเครื่องมือทั้ง 2 ฉบับนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามของระพีพันธ์ โพธิ์ศรี (2554: 195-196) โดยเครื่องมือในการ

ประเมินการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับภาคอุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ (WIL-URU) ตามรูปแบบ CIPPIest ที่ยึดหลักการตามที่ รัตนะ บัวสนธิ์ (2556: 7-24) เสนอไว้ ส่วนเครื่องมือในการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) ได้ประยุกต์ใช้แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรการพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของครูของ ชลายุทธ์ ครุฑเมือง (2555: 209-211) แล้วนำองค์ประกอบของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) ในแต่ละหมวดมาเพิ่มเติมเพื่อให้มีรายละเอียดที่ครอบคลุม สมบูรณ์ ถูกต้องอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนที่ชัดเจน มีการประยุกต์และอ้างอิงแนวคิดของนักการศึกษาที่สอดคล้องและเหมาะสม และดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือทั้ง 2 ฉบับ มีการวิพากษ์ของภาคีเครือข่าย (มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางและมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี) รวมทั้งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านทำการตรวจสอบ วิพากษ์และให้คำแนะนำ และผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ ทำให้งานวิจัยนี้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ในการศึกษาวิจัยได้ตรงตามจุดประสงค์ของการวิจัย

2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับภาคอุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ (WIL-URU) ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับภาคอุตสาหกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ (WIL-URU) ของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มีกลไกในการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับภาคอุตสาหกรรมอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่กระบวนการรับนักศึกษา การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาและอาจารย์ในหลักสูตร สถานประกอบการ การจัดการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร การนิเทศติดตามนักศึกษาในสถานประกอบการ และการวัดและประเมินผลการศึกษาอิงสมรรถนะ โดยผลจากการประเมินการจัดการศึกษาของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561) ที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร ผู้ประกอบการและนักศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เป็นผลมาจากการดำเนินงานที่เป็นระบบของเครือข่ายที่เป็นความร่วมมือกันของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ บริษัท กรวิเทคไทย (ไทยแลนด์) จำกัด และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนของนักศึกษาที่อาศัยข้อสรุปของเครือข่ายความร่วมมือดังกล่าว นอกจากนี้ การดำเนินงานของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ยังดำเนินการในการรับนักศึกษา การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาและอาจารย์ในหลักสูตร สถานประกอบการ การจัดการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร การนิเทศติดตามนักศึกษาในสถานประกอบการ การวัดและประเมินผลการศึกษาอิงสมรรถนะ อย่างเป็นระบบ มีการวางแผนและกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติอย่างชัดเจน ทำให้การประเมินผลการจัดการศึกษาตามหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561) ที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย(Talent-WIL) ทั้งจากอาจารย์ผู้สอนตามหลักสูตรและจากผู้ประกอบการและนักศึกษามีความสอดคล้องกัน และมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากในทุก ๆ ด้านตามรูปแบบการประเมิน CIPPIest สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีดา ธงไพล (2559: ก) ที่ได้วิจัยประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่

บูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Based Learning : WIL) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคโนโลยีพาย์ัพและบริหารธุรกิจ แล้วพบว่านักศึกษา อาจารย์ ผู้บริหารและสถานประกอบการมีผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการกับการทำงาน (WIL) ของวิทยาลัยเทคโนโลยีพาย์ัพและบริหารธุรกิจ ในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก

3. เพื่อติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) ผลการประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561) มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้ คณะอาจารย์ผู้รับผิดชอบและอาจารย์ประจำหลักสูตรได้ร่วมกันปรับปรุงแก้ไข และดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดนโยบายผลิตหลักสูตร ที่มีลักษณะเป็น U50 + C50 (มหาวิทยาลัย 50 + สถานประกอบการ 50) ที่สามารถตอบโจทย์ S-Curve ได้อย่างเหมาะสม มีความร่วมมือกันในลักษณะของเครือข่าย แล้วจัดทำเป็นหลักสูตรที่มีความร่วมมือกันระหว่างหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ บริษัท กราวิเทคจำกัด และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ร่วมกันออกแบบ ปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรและรายวิชา แล้วนำเสนอคณะกรรมการบริหารคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงและทบทวน ดำเนินการนำส่งกองบริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารวิชาการ (กบวช.) มีดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการบริหารวิชาการ (กบวช.) อีกครั้งหนึ่งก่อนนำเสนอ สภามหาวิทยาลัย แล้วกองบริการการศึกษาดำเนินการเสนอ สกอ. เพื่อพิจารณา เมื่อหลักสูตรได้รับการอนุมัติแล้วจึงได้ดำเนินการใช้หลักสูตรอย่างเป็นขั้นตอนชัดเจนและรัดกุมทำให้สอดคล้องกับผลการประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561) ที่พบว่ามีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาจากผลการประเมินเป็นรายด้านก็พบว่า หมวดที่ 8 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ก็พบว่า หลักสูตรมีรายละเอียดการประเมินประสิทธิภาพของการสอนที่ครอบคลุม ชัดเจน และหลักสูตรมีภาคผนวกที่ชัดเจน เพียงพอ เหมาะสม ครบถ้วนต่อการอธิบายหรือให้รายละเอียดต่าง ๆ ในเล่มหลักสูตร มีความเหมาะสมสูงที่สุด รองลงมาเป็น หลักสูตรมีรายละเอียดการประเมินผลการดำเนินงานตามรายละเอียดหลักสูตรที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้ และหลักสูตรมีรายละเอียดการทบทวนการประเมินผลและการวางแผนปรับปรุงหลักสูตร และแผนกลยุทธ์การสอนที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้ตามลำดับ สอดคล้องกับการวิจัยของเจษฎา จันทรเปล่ง (2562: ง) ที่พบว่าผลการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อยู่ในระดับมากทุกด้านตามรูปแบบการประเมิน CIPP งานวิจัยของ เชษฐ ศิริสวัสดิ์ และคณะ (2564: ง) ที่พบว่าผลการประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ (ฉบับ พ.ศ.2559) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อยู่ในระดับมากทุกด้านตามรูปแบบการประเมิน CIPP นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรภัสสร อินทรบำรุง (2558: 700) ที่พบว่าผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากในการพัฒนาหลักสูตรต่าง ๆ ผู้รับผิดชอบจะดำเนินการอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมองค์ประกอบตามรูปแบบการประเมิน CIPP และมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรอย่างชัดเจน นอกจากนี้ขั้นตอนที่สำคัญของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรก็คือ

การประเมินหลักสูตร ดังนั้นผู้รับผิดชอบหลักสูตรส่วนใหญ่จึงใช้รูปแบบการประเมิน CIPP หรือ รูปแบบการประเมิน CIPPIest และการพัฒนาหลักสูตรในช่วงระยะเวลาเดียวกัน สภาพบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต จึงมีความคล้ายคลึงกัน จึงส่งผลให้ผลการประเมินหลักสูตรต่าง ๆ ได้ผลที่ตรงกันด้วย นอกจากนี้จากการวิจัยครั้งนี้ นักศึกษาและผู้ประกอบการได้ให้ข้อเสนอแนะว่า นักศึกษามีความพร้อมในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ และผลงานของนักศึกษามีคุณภาพตามที่สถานประกอบการกำหนด ซึ่งเห็นว่าหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) เป็นหลักสูตรที่สมควรได้รับการจัดการศึกษาในคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ อย่างต่อเนื่องต่อไป รวมถึง สอดคล้องกับการวิจัยของ นิธิภักดิ์ กพิศาสตร์ และคณะ (2564: 367) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจดิจิทัล สาขาวิชาธุรกิจดิจิทัล ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนกับการทำงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจดิจิทัลในรูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการระหว่างการทำงานกับการเรียนการสอน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษา คือ อาจารย์และบุคคลผู้เชี่ยวชาญเพื่อพัฒนาหลักสูตรรวม 13 ท่าน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง วิธิดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลและการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ และขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร ตามแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสนทนากลุ่มเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการระหว่างการทำงานกับการเรียนการสอนของหลักสูตรบริหารธุรกิจดิจิทัลอยู่ในรูปแบบของการบรรจุให้ทำงานหรือการฝึกเฉพาะตำแหน่ง โดยผลการวิจัยทำให้หลักสูตรได้รับองค์ความรู้ในการออกแบบ Work Integrated Learning (WIL) Study Plan ในรูป Modular system ประกอบไปด้วย 7 โมดูล 1) สังเกตการณ์ธุรกิจดิจิทัล 2) จัดการธุรกิจออนไลน์ 3) วางแผนสื่อดิจิทัล 4) สร้างธุรกิจดิจิทัล 5) ออกแบบสื่อธุรกิจระหว่างประเทศ 6) ฝึกงานการประเมินปัญหาธุรกิจ และ 7) การฝึกงานการจัดการและต่อยอดธุรกิจ ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาความเข้าใจในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการระหว่างการทำงานกับการเรียนการสอนได้ และการศึกษาวิจัยของ ทิปทัศน์ ชินตาปัญญากุล และคณะ (2560: 203) ได้กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรแนวใหม่: รูปแบบ CIPPIEST (THE NEW CURRICULUM EVALUATION: CIPPIEST MODEL). เป็นกระบวนการในการจัดเตรียมสารสนเทศสำหรับใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงการบริหารหลักสูตร และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การประเมินหลักสูตรจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตร รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบ CIPPIest เป็นทางเลือกหนึ่งที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการประเมิน เพราะเป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ ทำให้ประเมินครอบคลุมองค์ประกอบทุกด้านของหลักสูตรอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ ไม่เน้นการวิเคราะห์จุดใดจุดหนึ่ง แต่เป็นรูปแบบการประเมินที่มีความต่อเนื่องทำให้ได้ข้อมูลครบถ้วน จึงสามารถนำไปใช้ในการประเมินหลักสูตรทางการพยาบาลได้ด้วย ซึ่งรูปแบบการประเมินแบบ CIPPIest ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ 4) ด้านผลผลิต 5) ด้านผลกระทบ 6) ด้านประสิทธิภาพ 7) ด้านความยั่งยืน และ 8) ด้านการถ่ายทอดความรู้ จึงทำให้คณะผู้วิจัยสามารถจัดทำเครื่องมือวิจัยในการประเมินผลหลักสูตรตามรูปแบบ CIPPIest ได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ ทำให้ผลการประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561) มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ

4. เพื่อพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) จากผลการวิจัยที่พบว่า หลักสูตรหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) มีระบบและกลไกการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) ทั้งนี้เนื่องจาก กระบวนการพัฒนาหลักสูตร จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีกลไกการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างชัดเจน โดยคณะอาจารย์ผู้รับผิดชอบและอาจารย์ประจำหลักสูตรได้ร่วมกันปรับปรุงแก้ไข และดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดนโยบายผลิตหลักสูตร ที่มีลักษณะเป็น U50 + C50 (มหาวิทยาลัย 50 + สถานประกอบการ 50) ที่สามารถตอบโจทย์ S-Curve ได้อย่างเหมาะสม มีความร่วมมือกันในลักษณะของเครือข่าย แล้วจัดทำเป็นหลักสูตรที่มีความร่วมมือกันระหว่างหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ บริษัท กราวีเทคจำกัด และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ร่วมกันออกแบบ ปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรและรายวิชา แล้วนำเสนอคณะกรรมการบริหารคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และดำเนินการแก้ไขปรับปรุงและทบทวน ดำเนินการนำส่งกองบริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารวิชาการ (กบวช.) มีดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการบริหารวิชาการ (กบวช.) อีกครั้งหนึ่งก่อนนำเสนอสภามหาวิทยาลัย แล้วกองบริการการศึกษาดำเนินการเสนอ สกอ. เพื่อพิจารณา เมื่อหลักสูตรได้รับการอนุมัติแล้วจึงได้ดำเนินการใช้หลักสูตรอย่างเป็นขั้นตอนชัดเจนและรัดกุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมาข้างต้นชี้ให้เห็นว่า หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) มีระบบและกลไกในการบริหารจัดการหลักสูตรทั้งจากหลักสูตรสาขาวิชา คณะและ มหาวิทยาลัย รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการวิจัยนี้ ทำให้ทราบถึงรูปแบบการจัดการศึกษาที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัยของ หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561) ข้อดีและข้อจำกัดต่าง ๆ ของหลักสูตร และเป็นหลักสูตรที่มีเอกลักษณ์ คือ จัดการเรียนการสอนตามแนวคิด การเรียนรู้ด้วยการทำงาน (Work Integrated Learning) ที่เป็นการเรียนการสอนเน้นภาคปฏิบัติ การฝึกวิชาชีพ และการเพิ่มสมรรถนะในการทำงานในสถานประกอบการ โดยสถานประกอบการและอาจารย์ในหลักสูตรได้มีทำงานร่วมกันตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา การจัดการเรียนการสอน การนิเทศและการประเมินผลการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาผลการจัดการศึกษาของหลักสูตร วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) และ เครื่องมือในการประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561) ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นตัวอย่างในการสร้างเครื่องมือในการศึกษาผลการจัดการศึกษาและการประเมินผลหลักสูตร อื่น ๆ ทั้งที่เป็นหลักสูตรโดยทั่วไป และหลักสูตรที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) ได้ แต่ควรได้รับการพิจารณาโดย

ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความชำนาญของแต่ละสาขาวิชา ก่อน เพื่อให้สามารถนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาประยุกต์ ปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาผลการดำเนินการของหลักสูตรต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคงทนของสมรรถนะ ต่าง ๆ ของนักศึกษาตามหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบสมรรถนะของนักศึกษา ในหลักสูตรสาขาวิชาต่าง ๆ กับ หลักสูตรที่มีการบูรณาการการทำงานและงานวิจัย (Talent-WIL) ของ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ และควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลการบริหารหลักสูตรและผลการประเมินหลักสูตร สาขาวิชาต่าง ๆ ของสถาบันการศึกษาด้วย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรภัสสร อินทรบำรุง. (2558 มกราคม 1). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา ปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. วารสารวิชาการ Veridian E – Journal Slipakorn University ฉบับภาษาไทย สาขาวิชามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ. 8(1): 700-713.
- คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม. (2561). หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ. (หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561). อุตรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- เจษฎา จันทรเปล่ง. (2562). การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชลายุทธ์ ครุฑเมือง. (2555). พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของครู : ปัจจัยและการพัฒนา. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เชษฐ ศิริสวัสดิ์ กิตติมา พันธุ์พุกษา และสมศิริ สิงห์หลพ. (2564). การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ (ฉบับ พ.ศ.2559) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทีปทัศน์ ชินตาปัญญากุล และคณะ. (2560 กรกฎาคม 1). การประเมินหลักสูตรแนวใหม่: รูปแบบ CIPPIEST (THE NEW CURRICULUM EVALUATION: CIPPIEST MODEL). วารสารพยาบาลตำรวจ. 9(2): 203-212.
- นิธิภักดิ์ กิตติศาสตร์ และคณะ (2564 มกราคม 1). พัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจดิจิทัล สาขาวิชาธุรกิจดิจิทัลใน รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนกับการทำงาน. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 8(1): 365-376.
- ปรีดา ธงไพล. (2559). ประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการกับการทำงาน (Work-Integrated Based Learning : WIL) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ. เชียงใหม่: วิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ.
- ระพินทร์ โพธิ์ศรี. (2554). เอกสารประกอบการสอนการวิจัยทางการศึกษา. อุตรดิตถ์: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

รัตน์ะ บัวสนธิ์. (2556 กรกฎาคม 1). รูปแบบการประเมิน CIPP และ CIPPIEST มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและ
ถูกต้องในการใช้ CIPP and CIPPIEST Evaluation Models: Mistaken and Precise Concepts
of Applications. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 5(2): 7-24.

การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร
Development of the 21st Century Learning Management Competency
Indicators of Teachers In Schools under the Secondary Educational Service
Area Office Mukdahan

ศิริภัสสร คนยืน¹ ทรัพย์หิรัญ จันทรักษ์² วาโร เฟ่งสวัสดิ์³
Siraphatson Khonyuen Suphirun Jantarak Waro Phengsawat

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร ปีการศึกษา 2565 จำนวน 319 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรง ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.52-0.82 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ (Cronbach) เท่ากับ 0.97

ผลการวิจัย พบว่า

1. ตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 12 องค์ประกอบย่อย 48 ตัวบ่งชี้ จำแนกได้ ดังนี้ 1) การออกแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ตัวบ่งชี้จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ตัวบ่งชี้จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ 3) การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ตัวบ่งชี้จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ และ 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ตัวบ่งชี้ จำนวน 12 ตัวบ่งชี้

2. โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมี (Chi-square = 35.36, df = 37, P = 0.54, GFI = 0.98, AGFI = 0.96, RMSEA = 0.00, CN = 538.71) ค่า น้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 48 ตัวบ่งชี้ มีค่าตั้งแต่ 0.53-0.67

Received: 2023-04-27 Revised: 2023-05-04 Accepted: 2023-05-08

¹ นักศึกษาปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Master Degree Student in Master of Education, Educational Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University, E-mail: Pimmynew@hotmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Advisors and Fulltime Lecturer, Educational Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: nonsamran2011@gmail.com

³ อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Advisors and Fulltime Lecturer, Educational Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: Khai_p@hotmail.com

คำสำคัญ (Keywords) : การพัฒนาตัวบ่งชี้; สมรรถนะ; สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Abstract

The purposes of this research article were : 1) to develop competency indicators of the 21st century learning management, and 2) to examine the model congruence of developed competency indicators of the 21st century learning management. The data were collected from 319 administrators and teachers at the schools under the secondary educational service area office Mukdahan. The participants were recruited based on Stratified Random Sampling. The instrument used in the study was a 5-rating scale questionnaire with validity index between 0.60-1.00, discrimination power index between 0.52–0.82 and reliability index was at 0.97. The collected data were analyzed by a statistical software program.

The findings revealed that:

1. The competency indicators of the 21st century learning management of teachers in schools under the secondary educational service area office Mukdahan comprised four fundamental components, 12 sub-components, and 48 indicators which could be distinguished as 12 indicators 3 sub-components in instructional design, 12 indicators 3 sub-components in child center learning management, 12 indicators 3 sub-components in educational technology, and 12 indicators 3 sub-components in learning and evaluation assessment.

2. The competency structural model of the 21st century learning management of teachers in schools under the secondary educational service area office Mukdahan, was congruent with empirical data with Chi-square value = 35.36, degree of freedom (df) = 37, statistical significance (P-value) = 0.54, goodness of fit index (GFI) = 0.98, AGFI = 0.96, root mean square error of approximation (RMSEA) = 0.00 and critical N (CN) = 538.71 and the factor loading of 48 indicators between 0.53-0.67.

Keywords: development of indicators; competency;
competency of 21st century learning management

บทนำ (Introduction)

กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติเป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 1) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 มีเป้าหมาย คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีลักษณะและทักษะการเรียนรู้

ในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะ เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี ร่วมมือผนึกกำลังสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 76-79)

ปัจจุบันคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำเมื่อพิจารณาคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำในทุกกลุ่มสาระ ผลคะแนนจากการทดสอบโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (PISA) อยู่ในระดับต่ำกว่าหลายประเทศที่มีระดับการพัฒนาใกล้เคียงกัน ปัญหาเหล่านี้เกิดจากข้อจำกัดเรื่องหลักสูตรและระบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการสอนเนื้อหาสาระและความจำมากกว่าการพัฒนาทักษะและสมรรถนะ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 69-71) ส่วนด้านการสอนเน้นความรู้สามัญและทางอาชีพที่เน้นการท่องจำ และวัดผลในเรื่องเนื้อหา ไม่ได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัยอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ ขาดความเข้าใจ และละเลยการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และความฉลาดทางสังคมของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนไม่ได้แสดงออกความเป็นตัวของตัวเองหรือคิดสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560: 6) สถานศึกษาในจังหวัดมุกดาหารก็พบว่ามีปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว โดย ลิตาวรรณ เชื้อคมตา (2554: 137-138) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้โรงเรียนจังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ของสำนักพิมพ์จัดจำหน่าย ครูไม่สามารถเขียนแผนการเรียนรู้ บูรณาการเข้ากับสภาพจริง ทำให้นักเรียนไม่มีการเชื่อมโยงความรู้ ครูยังเน้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบครูเป็นศูนย์กลาง คือ ครูจะเป็นผู้บอกความรู้ให้กับนักเรียน ครูขาดเทคนิคและไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ขาดความตระหนักในกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญานิศ ประเทพา (2554: 156) พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูไม่เป็นระบบ สื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างไม่เหมาะสมและมีจำนวนจำกัด ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้น้อย ครูส่วนมากขาดทักษะและความมั่นใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งขาดความตระหนักในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาที่สำคัญ ครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญมากที่สุดในห้องเรียน แต่การที่ครูจะทำหน้าที่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างสมบูรณ์จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีกระบวนการยกระดับคุณภาพครูไทย เพื่อให้เป็น “ครูยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21” ได้อย่างแท้จริง (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2557: 3) ดังนั้น ครูจะต้องเป็นผู้มีสมรรถนะ (Competency) อันหมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งในด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะ (Attributes) ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง (Job roles) ให้ประสบความสำเร็จมีผลงานได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือสูงกว่า และมีความโดดเด่นกว่าคนอื่นในเชิงพฤติกรรม เช่น มากกว่าเพื่อนร่วมงานในสถานการณ์ที่หลากหลายกว่า และได้ผลงานดีกว่าคนอื่น (นันทิยา ไทยสมบูรณ์, 2562: 13-14) นอกจากนี้ ครูต้องเป็นผู้ที่รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นโค้ชที่จำเป็นต้องมีวิธีการที่สามารถฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้รอบด้าน สามารถบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่มี ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้โดยใช้สติปัญญา สามารถดำรงอยู่ภายในโลกความเป็นจริงได้อย่างปกติสุข (วิจารณ์ พานิช, 2556: 52) นอกจากนี้ พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และเพียร ยินดีสุข (2558: 12) ยังได้เสนอลักษณะของครูไทยในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ครูต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม (Ethics character) เป็นผู้ที่มีสมรรถนะด้านคอมพิวเตอร์ (Electronic person)

มีสมรรถนะด้านพัฒนาหลักสูตรรายวิชา (Curriculum competency) มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน (Instructional competency) มีสมรรถนะด้านการประเมินผลการเรียนรู้สู่การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Assessment competency) และมีสมรรถนะด้านการจัดการชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศเชิงบวก (Classroom Management competency) ปัจจุบันนักวิชาการได้ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว และได้ศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่ามี 7 องค์ประกอบ ดังนี้ สมรรถนะการออกแบบการเรียนรู้ สมรรถนะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สมรรถนะการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ผู้เรียนยุคใหม่ สมรรถนะการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ยุคใหม่ สมรรถนะการพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา สมรรถนะการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้และสมรรถนะการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ (จรรยา พานิชย์พลินไชย, 2559: 29-30)

ดังนั้น สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูจึงสำคัญ ครูต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องพัฒนาคนให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและหลากหลาย ต้องวางรากฐานการศึกษาที่มั่นคงตลอดชีวิต ต้องพัฒนาตนเองไปสู่ครูในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมให้ศิษย์มีความคิดสร้างสรรค์ สร้างองค์ความรู้จากการหาคำตอบด้วยตนเอง สร้างศิษย์ให้มีทักษะชีวิตการทำงานตามสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความสอดคล้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการจัดการศึกษา 4.0 ซึ่งเป็นนโยบายการพัฒนาประเทศไทยในปัจจุบัน จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการที่ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครว่า มีองค์ประกอบอะไรบ้างและเป็นอย่างไร สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะและความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนเป็นนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัยใช้รูปแบบเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การออกแบบการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และ 4) การวัดและประเมินผล การเรียนรู้

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 56 คน และครูในโรงเรียน จำนวน 998 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ในปีการศึกษา 2565 รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,054 คน รวม 30 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ, 2565: 10)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2565 จำนวนทั้งสิ้น 319 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Comrey and Lee (1992: 125) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยใช้พื้นที่ในการวิจัย คือ โรงเรียนทั้งหมดในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำนวน 30 โรงเรียน

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการระหว่าง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2564 ถึง เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การออกแบบการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา 4) การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ประกอบด้วยข้อคำถาม 48 ข้อ จำแนกออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Question) เกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศและประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ เป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบของ (Likert's Scale)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ที่ได้รับคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทางไปรษณีย์ และเก็บแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ครบทุกฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร ดังแสดงในตารางที่ 1-4

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโด่งของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครด้านการออกแบบการเรียนรู้

ลำดับที่	องค์ประกอบย่อย	$\bar{X}$	S.D.	Skew	Kur	ความเหมาะสม
องค์ประกอบหลักที่ 1 การออกแบบการเรียนรู้						
1	การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้	4.072	0.645	-0.697	1.011	มาก
2	การเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้	3.923	0.637	-0.645	0.952	มาก
3	การเลือกสื่อและแหล่งการเรียนรู้	3.941	0.672	-0.242	-0.267	มาก
รวมเฉลี่ยด้านการออกแบบการเรียนรู้		3.978	0.593	-0.566	0.861	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร องค์ประกอบหลัก ด้านการออกแบบการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและองค์ประกอบย่อย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.072, S.D. = 0.6454$) การเลือกสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.941, S.D. = 0.672$) และการเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.923, S.D. = 0.637$) เมื่อพิจารณาภาพรวมขององค์ประกอบหลัก ด้านการออกแบบการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.978, S.D. = 0.593$) และเมื่อพิจารณาความเบ้ (Skewness) จากตารางพบว่า ข้อมูลมีลักษณะเบ้ซ้าย

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโด่งของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ลำดับที่	องค์ประกอบย่อย	$\bar{X}$	S.D.	Skew	Kur	ความเหมาะสม
องค์ประกอบหลักที่ 2 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						
1	การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	4.043	0.643	-0.536	0.470	มาก
2	การเปลี่ยนบทบาทผู้สอน	3.840	0.693	-0.611	0.481	มาก
3	การสอนที่เน้นความต้องการของผู้เรียน	3.963	0.634	-0.634	1.309	มาก

ลำดับที่	องค์ประกอบย่อย	$\bar{X}$	S.D.	Skew	Kur	ความเหมาะสม
	รวมเฉลี่ยด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.949	0.592	-0.562	1.077	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร องค์ประกอบหลัก ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและองค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.043$, S.D. = 0.643) การสอนที่เน้นความต้องการของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.963$, S.D. = 0.634) และการเปลี่ยนบทบาทผู้สอน ($\bar{X} = 3.840$, S.D. = 0.693) เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลัก ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.949$, S.D. = 0.592) และเมื่อพิจารณาความเบ้ (Skewness) พบว่า ข้อมูลมีลักษณะเบ้ซ้าย

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโด่งของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา

ลำดับที่	องค์ประกอบย่อย	$\bar{X}$	S.D.	Skew	Kur	ความเหมาะสม
องค์ประกอบหลักที่ 3 การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา						
1	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้	3.685	0.668	-0.270	0.303	มาก
2	ความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.931	0.648	-0.384	0.012	มาก
3	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาตนเองและวิชาชีพ	4.056	0.714	-0.569	0.200	มาก
รวมเฉลี่ยด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา		3.891	0.608	-0.388	0.179	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร องค์ประกอบหลัก ด้านการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งภาพรวมและองค์ประกอบย่อย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.056$, S.D. = 0.714) ความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.931$, S.D. = 0.648) และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.685$, S.D. = 0.668) เมื่อพิจารณาภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.891$, S.D. = 0.608) และเมื่อพิจารณาความเบ้ (Skewness) พบว่า ข้อมูลมีลักษณะเบ้ซ้าย

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโด่งของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ลำดับที่	องค์ประกอบย่อย	$\bar{X}$	S.D.	Skew	Kur	ความเหมาะสม
องค์ประกอบหลักที่ 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้						
1	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	3.969	0.650	-0.619	0.891	มาก
2	การนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้	3.936	0.717	-0.578	0.656	มาก
3	การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้	3.960	0.680	-0.671	1.220	มาก
รวมเฉลี่ยด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้		3.955	0.641	-0.594	0.985	มาก

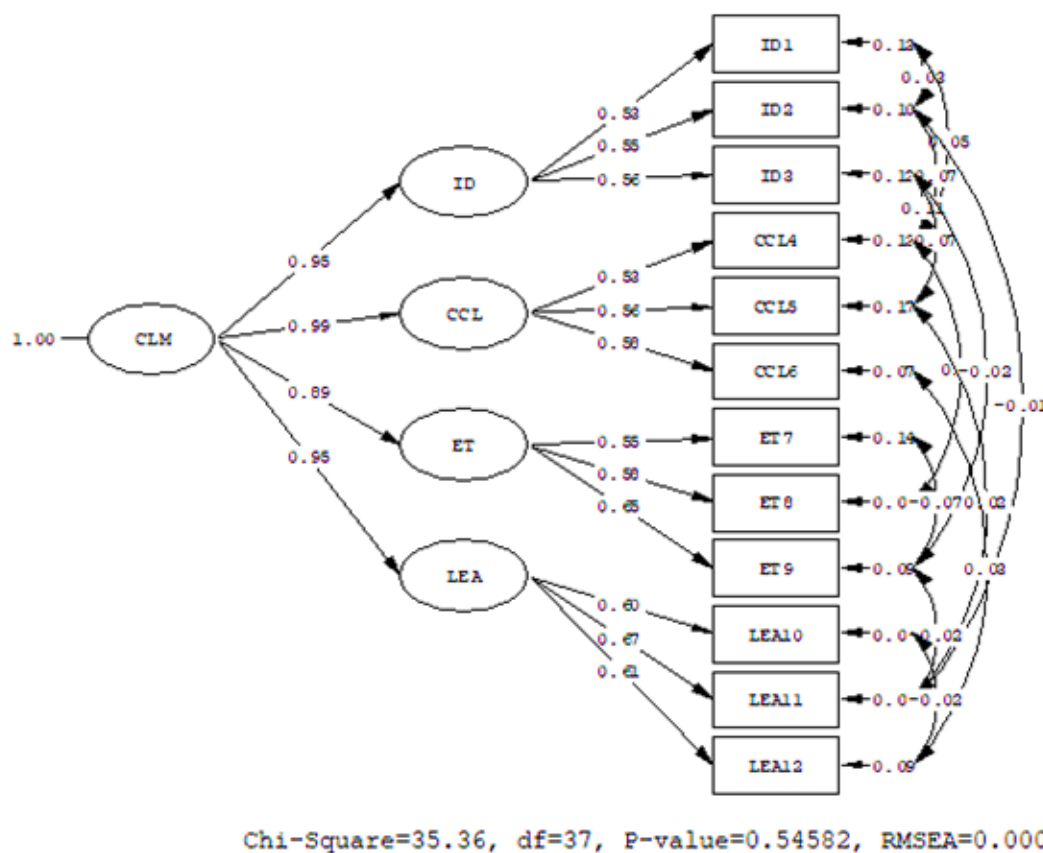
จากตารางที่ 4 พบว่า สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร องค์ประกอบหลัก ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งภาพรวมและองค์ประกอบย่อย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ($\bar{X} = 3.969$, S.D. = 0.650) การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.960$, S.D. = 0.680) และการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.936$, S.D. = 0.717) เมื่อพิจารณาภาพรวมองค์ประกอบหลัก ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.955$, S.D. = 0.641) และเมื่อพิจารณาความเบ้ (Skewness) พบว่า ข้อมูล มีลักษณะเบ้ซ้าย

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาครกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปได้ ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์การสร้างสเกลองค์ประกอบสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ในแต่ละโมเดลมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกค่า โมเดลมีความเหมาะสม สมสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า แสดงว่าตัวบ่งชี้ทั้ง 48 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร

2.2 การวิเคราะห์การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมี ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square : χ^2) มีค่าเท่ากับ 35.36 ไม่มีนัยสำคัญ ค่า df เท่ากับ 37 เมื่อพิจารณาค่า χ^2/df มีค่าเท่ากับ 0.955 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ คือ ต่ำกว่า 2 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.000 และค่าดัชนีที่แสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับ

(CN) เท่ากับ 538.71 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของทั้ง 48 ตัวบ่งชี้ พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.53–0.67 จึงสรุปว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวมีความเหมาะสม

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ของโมเดลสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตัวบ่งชี้ทุกตัวมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ คือ ค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.00 เพื่อคัดสรรกำหนดไว้ในโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้ (ID) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (CCL) การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา (ET) และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (LEA) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาพิชญ์ ธรรมศิลป์ (2557: 19) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ผู้เรียนยุคใหม่ การพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ยุคใหม่ การพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศกัญญา กตแก้ว (2558: 24-38) ที่ได้ศึกษา สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

จังหวัดนครพนม พบว่า สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวม ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ในเนื้อหาวิชา ด้านการสื่อสารและการใช้ภาษา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมทางการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ด้านภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม และด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ครูในยุคศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความรู้ความสามารถในหลากหลายด้าน เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 (สิทธิพล อาจอินทร์, 2562: 70) อีกทั้งครูหรือผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อคุณภาพของการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน ดังนั้น ครูจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นครูที่ดีมีคุณภาพ (ธราญา จิตรขญาณวิช, 2560: 149)

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร พบว่า โมเดลตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบหลักทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ การออกแบบการเรียนรู้ (ID) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (CCL) การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา (ET) และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (LEA) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.99 การออกแบบการเรียนรู้ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.95 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.95 การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.89 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นอันดับแรก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นวิธีการที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน สอดคล้องกับ ภัคดี วงษาเนาว์ (2560: 10) ที่ได้ศึกษา รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 และได้สรุปว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นกระบวนการสอนโดยผู้เรียนเป็นแกนกลางของการสร้างการเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมกระทำระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอนด้วยการใช้ยุทธวิธีที่หลากหลายและยืดหยุ่น คำนึงถึงความสามารถที่แตกต่างกันของผู้เรียน โดยครูผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ร่วมวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริมความคิดและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องกับ บุนหา คงราช (2560: 9) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ซึ่งได้สรุปว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยครูผู้สอนต้องแสวงหาแนวทางและวิธีการที่ชัดเจนมาใช้ในการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 48 ตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้น จึงสามารถเป็นตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้ แสดงให้เห็นว่าเป็นตัวบ่งชี้องค์ประกอบย่อยที่สามารถวัดองค์ประกอบหลักได้ เนื่องจากตัวแปรมีความคลาดเคลื่อนน้อย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

การวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีทั้งหมด 48 ตัวบ่งชี้ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ครูในโรงเรียนสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบตนเองและพัฒนาการจัดการเรียนรู้จะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้รวมโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ววิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นวิธีการที่พัฒนาตัวบ่งชี้รวมได้ดี สามารถนำวิธีการนี้ไปใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้เรื่องอื่นได้

1.2 ผลการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้ของสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร ทั้ง 48 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบตนเองและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถแสดงถึงสมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้ ดังนี้

1) การออกแบบการเรียนรู้ ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ 2) การเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ 3) การเลือกสื่อและแหล่งการเรียนรู้

2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) การเปลี่ยนบทบาทผู้สอน 3) การสอนที่เน้นความต้องการของผู้เรียน

การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ ดังนี้

1) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ 2) ความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาตนเองและวิชาชีพ

2) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ควรให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 2) การนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ 3) การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตัวแปรสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร โดยใช้แบบสอบถาม ดังนั้น หากมีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการเชิงคุณภาพที่หลากหลายจะทำให้สามารถอธิบายสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในโรงเรียนได้ชัดเจนอีกทางหนึ่ง

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดและประเมินสมรรถนะของครูในโรงเรียน เพื่อให้ครูในโรงเรียนใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบตนเองและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกศัญญา กตแก้ว. (2558). สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา. มหาวิทยาลัยนครพนม.
- จรรยา พานิชย์ผลินไชย. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2559). การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. สักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์. 22(2): 25-37.
- จุฑาพิชญ์ ธรรมศิลป์. (2557). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ของครูในศตวรรษที่ 21.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- ชญาณิศ ประเทพา. (2554). การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
ของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านหนองแขงน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร.
- ธราญา จิตรชญาวนิช. (2560). การศึกษาความเป็นครูไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทิยา ไทยสมบูรณ์. (2562). การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะการสอนของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ใน
โรงเรียน 5 จังหวัดชายแดนใต้. ปรชญาดุษฐ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัย
บูรพา.
- บุหงา คงราช. (2560). การพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2558). การจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภักดี วงษาเนา. (2560). รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ลิตาวรรณ เชื้อคมตา. (2554). การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการโรงเรียนบ้านดัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้ สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.
2565. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://sukpaiboon.go.th/upload/20211202125809.pdf>.
สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2565.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). การขับเคลื่อนการศึกษามัธยมศึกษาไทย 4.0 เพื่อ
การมีงานทำแห่งศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
จำกัด.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2557). **สรุปสาระสำคัญการประชุมวิชาการ อภิวิวัฒนาการเรียนรู้สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://seminar.qlf.or.th/File/DownloadFile/621>. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2564.
- สิทธิพล อัจฉินทร์. (2562). **ศาสตร์ และศิลป์ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. ขอนแก่น: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Comrey, & H.B. Lee. (1992). **A first course in factor analysis**. Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates.

**คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการเยี่ยมผู้ต้องขัง
ผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ของเรือนจำพิเศษมินบุรี**
**Quality of Service Affecting Satisfaction in Visiting Prisoners
through the Monitors with the Min Buri Remand Prison's Line application**

โชคชัย พันธุ์พล¹ ชินโสณ วิสิฐนิติกิจ² อิงอร ต้นพันธ์³

Chokechai Phanthuphon, Chinnaso Visitnitikija, Ingorn Thanphan

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณภาพการให้บริการในการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมินบุรี 2) ความพึงพอใจในการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมินบุรี 3) คุณภาพการให้บริการมีผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมินบุรี เลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูลและใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 31-40 ปี มีอาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท ภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพมหานครและมีความเกี่ยวข้องเป็นเพื่อนกับผู้ต้องขัง คุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจในการใช้บริการสำคัญมาก คุณภาพการให้บริการในการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ของเรือนจำพิเศษมินบุรี ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อญาติผู้ต้องขัง ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อญาติผู้ต้องขัง และด้านการรู้จักและเข้าใจญาติผู้ต้องขัง มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการให้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะ หน่วยงานควรพัฒนาแอปพลิเคชันไลน์ให้มีความสะดวกและง่ายในการใช้งานสำหรับผู้ให้บริการเยี่ยมญาติ ติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตของเรือนจำให้มีความเร็วสูง สามารถใช้งานได้เป็นอย่างดี คอมพิวเตอร์มีจำนวนเพียงพอต่อผู้ต้องขังที่เข้ารับการเยี่ยม และมีการกำหนดเวลาในการเยี่ยมญาติที่แน่นอน

คำสำคัญ (Keywords) : คุณภาพการให้บริการ; ความพึงพอใจ; เรือนจำพิเศษ มินบุรี

Abstract

The objectives of this study were to study: 1) the service quality of visiting prisoners through the monitors with a LINE application Min Buri Remand Prison; 2) satisfaction with the service of inmate visits through the monitors with Line application Min Buri Remand Prison;

Received: 2023-04-23 Revised: 2023-05-12 Accepted: 2023-05-13

¹ นักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต Advisor Master of Business Administration, Kasem Bundit University. E-mail : Chokeaveo@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต Advisor Master of Business Administration, Kasem Bundit University. E-mail : Chinnaso12@gmail.com

³ อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต Advisor Master of Business Administration, Kasem Bundit University. E-mail : Ingorn55@gmail.com

and 3) service quality affecting satisfaction in providing service for visiting inmates through the monitors with Line application of Min Buri Remand Prison. 400 questionnaires were used as a research tool to collect data. The results showed that the majority of respondents were male, aged 31 to 40, contractors or company employees with a bachelor's degree, and their monthly income with below 20,000 baht. They lived in Bangkok and had close friendships with the inmates. Service quality and service satisfaction were very important. The quality of service in the prisoner visits through the monitors with the Line application of Min Buri Remand Prison was important: concrete aspect of services, reliability, trust, response to relatives of inmates, confidence of relatives, knowing and understanding them. It had service satisfaction with the statistical significance at 0.05 level Suggestively, the agency should develop the Line application to be more convenient and easy for visiting relatives to use, and install the prison's Internet network with high speed. It can operate well. There should be enough computers for the visiting detainees. Also, there should be a fixed time to visit relatives.

Keywords: service quality; satisfaction; Min Buri remand prison

บทนำ (Introduction)

ในยุคปัจจุบันนี้ถือได้ว่าเป็นยุคของการให้บริการในทุกองค์กร การบริการถือเป็นสิ่งที่สำคัญต่อองค์กร ไม่ว่าจะเป็นในส่วนองภาครัฐและภาคเอกชนต่างมีเป้าหมายที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจหรือวัตถุประสงค์ของตัวเองให้ดีที่สุด การบริการถือว่าเป็นกิจกรรมหรือกระบวนการดำเนินการของบุคคลหรือองค์กรเพื่อที่จะตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลอื่น ซึ่งจะทำให้เกิดความพึงพอใจจากผลการกระทำนั้น ซึ่งการบริการที่ดีจะเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้ที่แสดงเจตจำนงให้ตรงกับสิ่งที่บุคคลนั้นคาดหวังไว้ พร้อมทั้งทำให้บุคคลดังกล่าวเกิดความรู้สึกที่ดีและประทับใจต่อสิ่งที่ได้รับในขณะเดียวกัน ในความหมายนี้จะครอบคลุมการให้บริการทุกด้านไม่ว่าจะเป็นการให้บริการทั่วไปที่รัฐให้เปล่าหรือการให้บริการในเชิงพาณิชย์ก็ตาม (จิรประภา มีเจริญ, 2553)

เรือนจำเป็นหน่วยงานหนึ่งของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม และเป็นหนึ่งในสถาบันทางสังคมที่ทุกคนรู้จักกันโดยทั่วไป อีกทั้งยังเป็นตัวแทนของรัฐดำเนินงานในด้านการป้องกันสังคมในส่วนของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นหน่วยงานที่ช่วยควบคุมผู้ที่กระทำความผิดตามคำพิพากษาของศาล เพื่อเป็นการลงโทษให้ผู้กระทำความผิดนั้นเกิดความหยาบจำ เพื่อให้สังคมมีความรู้สึกที่ตัวเองปลอดภัยจากการอาชญากรรม อีกทั้งยังทำการอบรมแก้ไข บำบัดและฟื้นฟูผู้ต้องขังก่อนที่จะกลับสู่สังคมตามเดิม ซึ่งการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังและญาติได้พบปะและพูดคุยกัน จะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ต้องขังได้สัมผัสกับญาติที่อยู่ภายนอกเรือนจำผ่านการพูดคุยและได้ปรับทุกข์กับญาติ ทำให้ผู้ต้องขังได้รู้สึกผ่อนคลายและช่วยลดความกดดันลงได้ในระดับหนึ่ง ดังนั้นการเยี่ยมญาติของผู้ต้องขังจึงเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่ง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังและญาติได้มีความใกล้ชิดผูกพันและถือเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้ต้องขัง ในการพยายามปรับพฤติกรรมของตนเพื่อที่จะได้กลับเข้าสู่สังคมตามปกติต่อไป ภารกิจดังกล่าวสอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ และนโยบายของกรมราชทัณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีมนุษยธรรม ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานความเห็นค่าความเป็นมนุษย์ ดังนั้นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและญาติของ

ผู้ต้องขังด้วยความเห็นอกเห็นใจและให้เขาได้มีความสุขเมื่อได้พบปะพูดคุยกับญาติของตน ทำให้ญาติผู้ต้องขังมีความพึงพอใจต่อการมาเยี่ยม หากมีการให้เยี่ยมญาติด้วยอัตราค่ามัดจำที่ดี สะดวกสบาย รวดเร็ว ก็จะเป็นแรงจูงใจให้ญาติของผู้ต้องขังมาเยี่ยมผู้ต้องขังบ่อยขึ้น ซึ่งเป็นตัวช่วยลดความกดดันของผู้ต้องขังได้อีกด้วย

การดำเนินงานของเรือนจำพิเศษมีนบุรี ซึ่งนอกจากจะดำเนินการด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังแล้วยังมีหน้าที่ในด้านการให้บริการประชาชนหรือญาติผู้ต้องขังในการเยี่ยมผู้ต้องขังซึ่งจากสถิติจำนวนญาติที่มาเยี่ยมผู้ต้องขังของเรือนจำพิเศษมีนบุรี ในรอบ 1 สัปดาห์ คือระหว่างวันที่ 4-8 มกราคม พ.ศ.2564 จำนวน 560 คน ซึ่งจำนวนญาติผู้ต้องขังเฉลี่ยที่ใช้บริการเรือนจำพิเศษมีนบุรีในรอบ 3 เดือน ตั้งแต่เดือน ตุลาคม-ธันวาคม 2563 จำนวน 33,490 คน ซึ่งจำนวนญาติผู้ต้องขังเฉลี่ยที่ใช้บริการเรือนจำพิเศษมีนบุรี จำนวน 11,163 คน ต่อเดือน ดังนั้น การให้บริการภายใต้ข้อจำกัดของกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับต่างๆ อาจเป็นสาเหตุที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการทุกคนได้ครบถ้วน อาจมีผลกระทบต่อความพึงพอใจต่อการให้บริการของญาติผู้ต้องขัง เรือนจำจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุง พัฒนา กระบวนการให้บริการให้ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการมากที่สุด เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กร และป้องกันปัญหาการร้องเรียนจากญาติผู้ต้องขัง และส่งผลดีต่อการปกครองและการควบคุม ดูแล ผู้ต้องขังภายในเรือนจำอีกด้วย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบความคิดเห็นของญาติผู้ต้องขังต่อคุณภาพการให้บริการของเรือนจำพิเศษมีนบุรี เพื่อการบริการที่มีคุณภาพและเป็นທີ່ประทับใจแก่ญาติผู้ต้องขัง

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ของเรือนจำพิเศษมีนบุรี เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการให้บริการในการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์เรือนจำพิเศษมีนบุรีและที่อื่นๆต่อไป

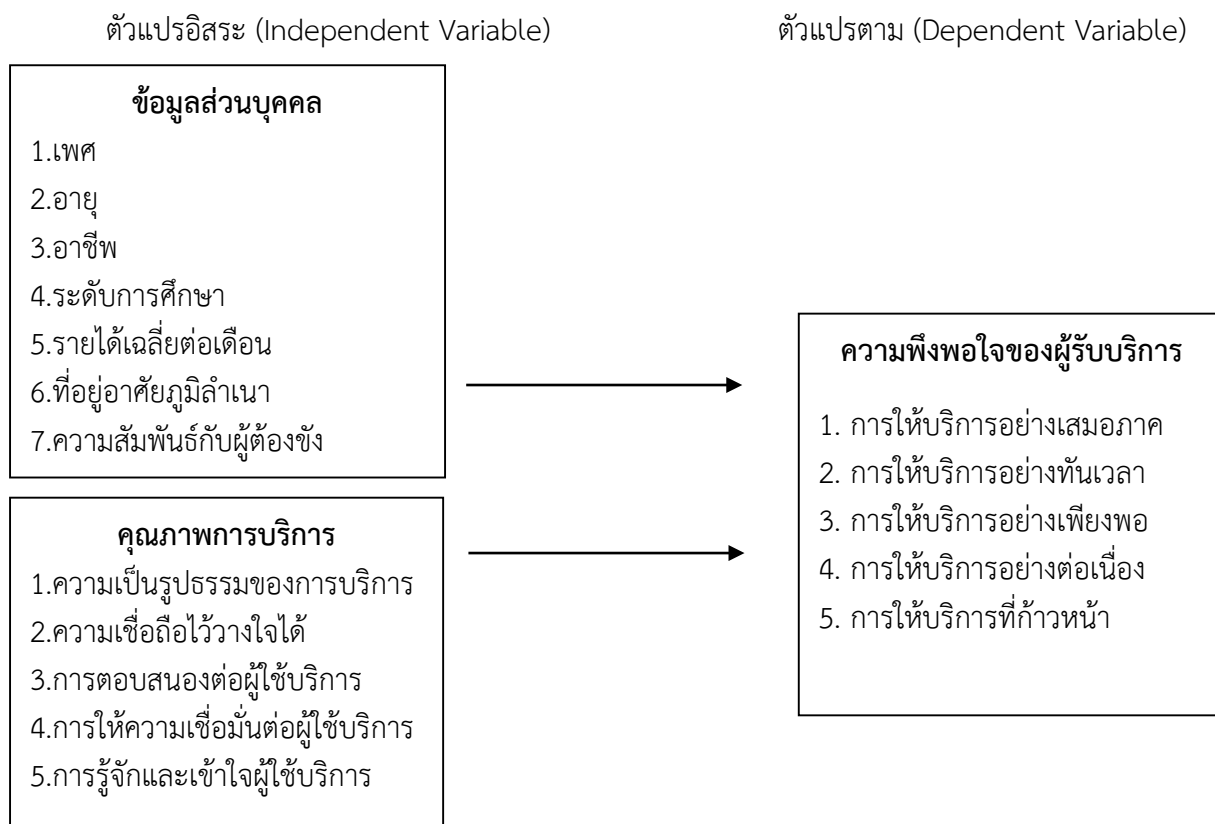
วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการในการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมีนบุรี
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมีนบุรี
3. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการมีผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมีนบุรี

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

คุณภาพการให้บริการในการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้ใช้บริการ และด้านการรู้จักและเข้าใจผู้ใช้บริการ มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมีนบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาเรื่องคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ของเรือนจำพิเศษมันบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการในการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมันบุรี ความพึงพอใจในการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมันบุรีและคุณภาพการให้บริการมีผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมันบุรี ข้อมูลจากการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการในการเยี่ยมผู้ต้องขังด้วยจอภาพผ่านแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมันบุรี ได้กำหนดวิธีในการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยทฤษฎีคุณภาพการบริการของ Parasuraman ประกอบด้วย ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ความเชื่อถือไว้วางใจได้ การตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้ใช้บริการ และการรู้จักและเข้าใจผู้ใช้บริการ และศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีความพึงพอใจของผู้รับบริการ โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีของ Millet ซึ่งประกอบไปด้วย การให้บริการอย่างเสมอภาค การให้บริการอย่างทันเวลา การให้บริการอย่างเพียงพอ การให้บริการอย่างต่อเนื่อง การให้บริการที่ก้าวหน้า

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ญาติผู้ต้องขังที่มารับการบริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ของเรือนจำพิเศษมีนบุรี เลือกตัวอย่างจำนวน 400 ราย โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 400 ชุด การศึกษาในครั้งนี้ ใช้การคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง (Sample size) แบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ของ W.G.Cochran ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ในการคำนวณ จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 ราย แต่ทั้งนี้เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ผู้ศึกษาจึงได้ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 400 ราย

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ เรือนจำพิเศษมีนบุรี

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา เริ่มต้นเดือน พฤศจิกายน 2565-กุมภาพันธ์ 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ แบบสอบถามของผู้มารับบริการเยี่ยมผู้ต้องขังของเรือนจำพิเศษมีนบุรี ที่สร้างขึ้นเองจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่อยู่อาศัยภูมิสำเนา และความสัมพันธ์กับผู้ต้องขัง การสร้างลักษณะคำถามเป็นลักษณะ นามบัญญัติ (Nominal Scale) เป็นการวัดข้อมูลเพื่อจัดแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่มๆ ตามคุณสมบัติที่กำหนดโดยมีคำตอบให้เลือกหลายคำตอบแต่ผู้ตอบสามารถเลือกตอบเพียงข้อเดียวข้อมูลที่วัดได้ในระดับนี้ใช้สถิติอย่างง่ายในการคำนวณคือค่าร้อยละ โดยในส่วนข้อมูลส่วนที่ 1 ประกอบด้วยจำนวนคำถามทั้งสิ้น 7 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพในการให้บริการ การเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ โดยลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ในการประมาณค่าได้มีการกำหนดค่าไว้ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	สำคัญมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	สำคัญมาก
ระดับ 3	หมายถึง	สำคัญปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	สำคัญน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	สำคัญน้อยที่สุด

การประเมินผลการวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจในการให้บริการการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านแอปพลิเคชันไลน์ โดยเป็นลักษณะคำถามแบบค่าคะแนน แบ่งค่าคะแนนระดับความพึงพอใจออกเป็น

5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ละในการประมาณค่าได้มีการกำหนดค่าไว้ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	พอใจมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	พอใจมาก
ระดับ 3	หมายถึง	พอใจปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	พอใจน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	พอใจน้อยที่สุด

การประเมินผลการวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่างๆ ทั้งตำรา เอกสาร และผลการศึกษาวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 ข้อมูลที่ได้จาก การตอบแบบสอบถาม ของกลุ่มเป้าหมาย และรับกลับคืนมาด้วยตนเอง ดำเนินการตรวจสอบความเรียบร้อย เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ ครบถ้วน และสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 คุณภาพในการให้บริการ การเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านแอปพลิเคชันไลน์ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 ระดับความพึงพอใจในการใช้บริการ การเยี่ยมผู้ต้องขังด้วยจอภาพผ่านแอปพลิเคชันไลน์ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ด้วยวิธีทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 31-40 ปี มีอาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท ภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานครและมีความเกี่ยวข้องเป็นเพื่อนกับผู้ต้องขัง

1. คุณภาพในการให้บริการ การเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านแอปพลิเคชันไลน์ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = .62) ประกอบด้วยด้านให้ความเชื่อมั่นต่อผู้ใช้บริการ ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = .61) ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = .65) ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้ใช้บริการ ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = .63) ด้านการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = .64) และด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = .64) ตามลำดับ รายละเอียดแสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับความสำคัญคุณภาพคุณภาพในการให้บริการ การเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของเรือนจำพิเศษมีนบุรี

ข้อที่	คุณภาพการให้บริการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความสำคัญ	ลำดับ
1	ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ	4.28	.65	มาก	2
2	ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้	4.25	.64	มาก	5
3	การตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ	4.27	.64	มาก	4
4	การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้ใช้บริการ	4.30	.61	มาก	1
5	การรู้จักและเข้าใจผู้ใช้บริการ	4.27	.63	มาก	3
ค่าเฉลี่ย		4.27	.62	มาก	

2. ระดับความพึงพอใจในการใช้บริการ การเยี่ยมผู้ต้องขังด้วยจอภาพผ่านแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมีนบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = .63) ประกอบด้วย การให้บริการที่ก้าวหน้า ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = .61) การให้บริการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = .61) การให้บริการอย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = .61) การให้บริการอย่างทันเวลา ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = .61) และการให้บริการอย่างเสมอภาค ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = .62) ตามลำดับ รายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงระดับความพึงพอใจในการใช้บริการ การเยี่ยมผู้ต้องขังด้วยจอภาพผ่านแอปพลิเคชันไลน์ของเรือนจำพิเศษมีนบุรี

ข้อที่	ความพึงพอใจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับ
1	การให้บริการอย่างเสมอภาค	4.30	.62	มาก	5
2	การให้บริการอย่างทันเวลา	4.31	.61	มาก	4
3	การให้บริการอย่างเพียงพอ	4.33	.61	มาก	3
4	การให้บริการอย่างต่อเนื่อง	4.33	.61	มาก	2
5	การให้บริการที่ก้าวหน้า	4.33	.61	มาก	1
ค่าเฉลี่ย		4.32	.63	มาก	

3. คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพการให้บริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมินบุรี

คุณภาพการให้บริการ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	p-value
	B	SE	Beta		
ค่าคงที่	1.910	.235		8.125	.000
ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (X1)	.116	.115	.119	1.011	.313
ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ (X2)	-.255	.120	-.259	-.2133	.034*
ด้านการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ (X3)	.054	.121	.055	.444	.657
ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้ใช้บริการ (X4)	.037	.114	.038	.324	.746
ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้ใช้บริการ (X5)	-.121	.116	-.124	-1.050	.295

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

$R^2 = .88$, Adjust $R^2 = .78$, $F = 354.67$, $SE = .32$, $P = .00$, Durbin-Watson = 1.87

จากตารางที่ 3 พบว่า คุณภาพการให้บริการมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขัง ผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมินบุรี โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 354.67$, $p = .00$) โดยด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการมีค่าคะแนนมาตรฐานมากที่สุด (Beta = .119, $p > .05$) รองลงมาได้แก่ ด้านการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ (Beta = .055, $p > .05$) ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้ใช้บริการ (Beta = .038, $p > .05$) ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้ใช้บริการ (Beta = -.124, $p > .05$) และด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Beta = -.259, $p < .034$) วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ด้วยวิธีการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณจะอธิบายคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการเยี่ยมผู้ต้องขัง ผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมินบุรี ได้ร้อยละ 78.2 (Adjusted R Square = .78) ที่เหลืออีกร้อย 21.80 เป็นผลจากตัวแปรอื่น ที่ไม่ได้นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ $Y = 1.910 + .119 (X1) + .055 (X3) + .038 (X4) + -.124 (X5) + -.259 (X2)$

หรือ $Y = 1.910 + .119$ ความเป็นรูปธรรมของการบริการ (X1) + .055 การตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ (X3) + .038 การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้ใช้บริการ (X4) + -.124 การรู้จักและเข้าใจผู้ใช้บริการ (X5) + -.259 ความเชื่อถือไว้วางใจได้ (X2)

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน $Z = .116 (X1) + .054 (X3) + .037 (X4) + -.121 (X5) + .255 (X2)$

หรือ $Y = .116$ ความเป็นรูปธรรมของการบริการ (X1) + .054 การตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ (X3) + .037 การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้ใช้บริการ (X4) + -.121 การรู้จักและเข้าใจผู้ใช้บริการ (X5) + .255 ความเชื่อถือไว้วางใจได้ (X2)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการเยี่ยมผู้ต้องขัง ผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ของเรือนจำพิเศษมีนบุรี มีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. คุณภาพการให้บริการในการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมีนบุรี จากการศึกษาคุณภาพการให้บริการในการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมีนบุรี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก ประกอบด้วยด้านให้ความเชื่อมั่นต่อ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้ใช้บริการ ด้านการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ และด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ คุ่มคง (2557) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลนายายอาม อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลนายายอาม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยณัฐ จันทรเกิด (2560) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพการให้บริการของเทศบาลนครนครสวรรค์ ตามการรับรู้ของประชาชนพบว่า คุณภาพการให้บริการ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ และด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ มีคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ การบริการที่มีคุณภาพในด้านต่างๆ มีความสำคัญต่อผู้มารับบริการการเข้าเยี่ยม ซึ่งจะเป็นผลที่ทำให้ผู้มารับบริการเกิดความพึงพอใจ ความเป็นรูปธรรมของการบริการที่มีความทันสมัยและหลากหลายในปัจจุบันต่างๆ เช่น แอปพลิเคชันไลน์มีความสะดวกและง่ายในการใช้งานสำหรับผู้ใช้บริการเยี่ยมญาติ ระบบคอมพิวเตอร์ของเรือนจำที่ให้บริการเยี่ยมญาติมีมาตรฐานและทันสมัย อีกทั้งการบริการมีความน่าเชื่อถือ เช่น เจ้าหน้าที่ห้องเยี่ยมญาติสามารถตอบข้อสงสัยของญาติและให้คำแนะนำได้อย่างถูกต้อง เจ้าหน้าที่รับรองคิวเยี่ยมสามารถให้กำหนดเวลาในการเยี่ยมที่เหมาะสม และแก้ปัญหาการจองคิวได้เป็นอย่างดี เจ้าหน้าที่มีการตอบสนองต่อญาติผู้ต้องขัง อำนวยความสะดวกต่อผู้มารับบริการ ให้บริการด้วยความรวดเร็ว เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การบริการมีคุณภาพมากขึ้น พร้อมทั้งจะให้บริการแก่ผู้เข้าเยี่ยมและเกิดความพึงพอใจเมื่อได้รับการบริการจากเจ้าหน้าที่

2. ความพึงพอใจในการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมีนบุรี จากการศึกษาความพึงพอใจในการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมีนบุรี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ประกอบด้วย การให้บริการที่ก้าวหน้า การให้บริการอย่างต่อเนื่อง การให้บริการอย่างเพียงพอ การให้บริการอย่างทันเวลา และการให้บริการอย่างเสมอภาค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัลภา โปหา และ สมพล พงษ์หว้า (2563) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลาพบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาโดยภาพ รวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ การบริการต่างๆที่มีความตรงไปตรงมา และให้บริการเพียงพอต่อการใช้บริการจะส่งผลให้ผู้มาใช้บริการนั้นเกิดความพึงพอใจเมื่อได้รับการบริการ อีกทั้งมีความทันสมัย ทันเวลาและมีความเป็นธรรม เช่น มีการจัดลำดับคิวในการจองการเข้าเยี่ยม ไม่เลือกปฏิบัติ และให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน มีอุปกรณ์ หรือช่องทางในการเข้าเยี่ยม ที่เพียงพอและหลากหลายต่อการใช้บริการ รวมถึง มีเจ้าหน้าที่คอยอำนวยความสะดวกและสามารถตอบข้อสงสัย แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมีนบุรี

3. คุณภาพการให้บริการมีผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมีนบุรี จากการศึกษาคุณภาพการให้บริการมีผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมีนบุรี พบว่า คุณภาพการให้บริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โตพล กมลรัตน์ (2564) ศึกษาเรื่องคุณภาพให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ อินเตอร์เนชั่นแนล รัตนาธิเบศร์ ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการให้บริการ ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ อินเตอร์เนชั่นแนล รัตนาธิเบศร์ ด้านการเข้าใจและการรู้จักผู้รับบริการ ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ และด้านความเชื่อถือได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่เป็นเช่นนี้เพราะ การบริการที่บริการด้วยความเต็มใจนั้นมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้มาใช้บริการ ที่จะรู้สึกพึงพอใจและประทับใจเมื่อได้รับการบริการที่ตรงตามความคาดหวังหรือเกินความคาดหวัง เช่น เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่ทำ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี มีการจัดการที่เป็นระบบ ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ และผู้มาใช้บริการเกิดความไว้วางใจในการจัดการของพนักงาน มีการให้บริการด้วยความเต็มใจ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี บทความวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง และผลของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ องค์ความรู้จากการวิจัย กล่าวคือ ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมีนบุรี ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบ และคุณภาพการให้บริการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อส่งผลให้ผู้มาใช้บริการเกิดความพึงพอใจ เช่น พัฒนาแอปพลิเคชันไลน์ให้มีความสะดวกและง่ายในการใช้งานสำหรับผู้ใช้บริการเยี่ยมญาติ ติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตของเรือนจำให้มีความเร็วสูง สามารถใช้งานได้เป็นอย่างดี ระบบคอมพิวเตอร์มีมาตรฐานและทันสมัย และมีจำนวนเพียงพอต่อผู้ต้องขังที่เข้ารับการเยี่ยม เจ้าหน้าที่รับจองคิวเยี่ยมสามารถให้กำหนดเวลาในการเยี่ยมที่เหมาะสม และแก้ปัญหาการจองคิวได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ของเรือนจำพิเศษมีนบุรี เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาระบบ ให้มีคุณภาพ พร้อมให้บริการต่อผู้มารับบริการ โดยหน่วยงานควรให้บริการด้วยความเต็มใจมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการอำนวยความสะดวกต่อผู้รับบริการ แจ้งกำหนดวัน เวลาและขั้นตอนในการเยี่ยมญาติให้ทราบลำดับการเยี่ยมที่แน่นอน เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการให้ความเอาใจใส่รับฟังปัญหาการใช้บริการ พร้อมเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาหน่วยงานอำนวยความสะดวกให้ผู้จองเยี่ยมสามารถเลือก วันที่ เวลาในการเยี่ยม สามารถลงทะเบียนเยี่ยมได้แน่นอน หากไม่สามารถให้เยี่ยมตามกำหนดได้ จะมีการแจ้งให้ทราบโดยเร็วเพื่อเลื่อนกำหนดการเยี่ยมใหม่ เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานและหลักการบริการที่ดี รวมถึงในเรื่องของเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงาน

เพื่อที่จะสามารถให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง หมั่นตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงาน เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัญหาและปรับปรุงแก้ไข หรือมีการเพิ่มช่องทางในการรับฟังข้อร้องเรียน ช่องทางรับฟังคำแนะนำการให้บริการ เพื่อการพัฒนาคุณภาพของการบริการ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการ การเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพด้วยแอปพลิเคชันไลน์ ในเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการและการบริการให้มีคุณภาพมากขึ้น ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- จิระประภา มีเจริญ. (2553). **ความคิดเห็นของผู้มาใช้บริการเยี่ยมเยียนผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดพะเยา.** การศึกษาอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- โตพล กมลรัตน์. (2564). **คุณภาพให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงพยาบาลเกษมราษฎร์ อินเตอร์เนชั่นแนล รัตนานิเบศร์.** การศึกษาค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปิยณัฐ จันทรเกิด. (2560). **คุณภาพการให้บริการของเทศบาลนครนครสวรรค์ ตามการรับรู้ของประชาชน.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐแนวใหม่. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ไพฑูรย์ คุ่มคง. (2557). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลนายายอาม อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัลภา โปหา และ สมพล พุ่มหว่า. (2563). **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา.** บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การพัฒนาชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์
The Activity Package Development: Mathematical Problem Solving
for Students of Early Childhood Education, the Faculty of Education

สุรเชษฐ์ บุญยรักษ์¹ วุฒารภณ์ บุญยรักษ์²
Surachet Boonyarug, Watcharaporn Boonyarug

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของ ชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ และศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ได้ใช้ในการทดลองได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่3 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ปีการศึกษา 2565 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ จำนวน 26 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่ม แบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ ชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และแบบวัดความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรม สถิติที่ใช้ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ส่วนการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้ E_1/E_2 และเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาหลังการทดลองกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ใช้ t-test แบบ One Sample Group ผลการวิจัยพบว่า

ชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มีจำนวน 5 ชุดกิจกรรม ประกอบด้วย ชุดที่ 1 ความรู้พื้นฐาน ชุดที่ 2 โพรโมชันไหนคุ้มกว่ากัน ชุดที่ 3 มาจัดทัวร์นาเมนต์กันเถอะ ชุดที่ 4 แก้วใบไหนเก็บความร้อนได้ดีที่สุดและชุดที่ 5 ทานพิซซ่าร้านไหนดี ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 71.65/ 70.15 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 70/70 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา หลังการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม พบว่า นักศึกษามีพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมในภาพรวมมีความพึงพอใจมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ (Keywords): ชุดกิจกรรม; การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Received: 2023-04-30 Revised: 2023-05-16 Accepted: 2023-05-17

¹ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Uttaradit Rajabhat University. E-mail: edboonyarug7@gmail.com

² สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Uttaradit Rajabhat University. E-mail: watcharapornboonyarug@gmail.com

Abstract

The purposes of the study were: to develop , assess the effectiveness and the satisfaction level of an activity package on mathematical problem solving for the students of early childhood education in their satisfaction. The samples of the study included 26 students in the 3rd year, majored in early childhood education, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University in the 2022 academic year. The instruments used were an activity package on mathematical problem solving and a satisfaction questionnaire. The data were analyzed by mean, standard deviation, and percentage. E_1 / E_2 was used to find out the effectiveness of the activity package; and t-test (one sample group) was used to compare the level of student satisfaction with the criteria.

The results of the study were: the activity package consisted of five sets set 1: Basic knowledge, set 2: Which promotion gains more advantages?, set 3: Let's organize a trip, set 4: Which glass can keep heat the best?", and set 5: Where should we have a pizza? The effectiveness of the activity package was 71.65 / 70.15 which reached the set criteria of 70/70. The students'satisfaction toward the package was at a high level; and it was significantly different at 0.01 level.

Keywords: activity package; mathematical problem solving

บทนำ (Introduction)

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่นๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560: 1) จากสภาพการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เป็นนามธรรม ยากแก่การทำความเข้าใจ การปูพื้นฐานโดยครูผู้สอนในทุกระดับชั้นควรมีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เนื่องจากนักการศึกษา คณิตศาสตร์ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นไม่เพียงแต่ประเทศไทยเท่านั้นที่หันมาใส่ใจส่งเสริมทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์ในทุกระดับชั้นของหลักสูตรคณิตศาสตร์ ยังมีประเทศอื่น ๆ อีกทั่วโลกที่สนใจส่งเสริมทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์ด้วยเช่นกัน เช่น ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกา สภาครูคณิตศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา (National Council of Teachers of Mathematics หรือ NCTM) ซึ่งเป็นองค์กรสำคัญที่มีบทบาทอย่างมากต่อการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียนในสหรัฐอเมริกาและทั่วโลก ได้เสนอหนังสือมาตรฐานหลักสูตรและการประเมินผลคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียน ในปี ค.ศ.1989 และหนังสือหลักการและมาตรฐานสำหรับคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียน ในปี ค.ศ.2000 ว่าด้วยมาตรฐานทางด้านทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่ควรส่งเสริมให้นักเรียนระดับโรงเรียนได้เรียนรู้ฝึกฝนทักษะและพัฒนาให้ดีขึ้น ประกอบด้วย การแก้ปัญหา (problem solving) การให้เหตุผล (reasoning) การสื่อสาร (communication)

การเชื่อมโยง (connection) และการแสดงแทน (representation) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้นักการศึกษาทั่วโลก รวมทั้งนักการศึกษาของไทยหันมาสนใจศึกษาเกี่ยวกับ การปูพื้นฐานที่ดีให้แก่ครูในการส่งเสริมทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์มากยิ่งขึ้น (สมวงศ์ แปลงประสพโชค, 2558)

การแก้ปัญหาเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์เป็นอย่างมาก โดยเป้าหมายเบื้องต้นของการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ คือ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ซับซ้อนและหลากหลาย (Rowan, 1993: 57) ผู้สอนส่วนมาก พบว่า ผู้เรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตั้งแต่เริ่มเรียนคณิตศาสตร์ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากผู้เรียนได้รับคำบอกเล่าว่าคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ยากไม่สามารถทำความเข้าใจได้ จึงทำให้ผู้เรียนไม่ชอบคณิตศาสตร์ ดังนั้น ผู้สอนจึงควรพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนวิธีการแก้ปัญหา โดยสร้างเจตคติที่ดีต่อการแก้ปัญหาและสามารถแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้ และวิธีหนึ่งที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการแก้ปัญหา คือ ชุดกิจกรรม หรือชุดการเรียนการสอน หรือชุดการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมที่พัฒนามาจากวิธีการเรียนการสอนหลาย ๆ ระบบมาประสมประสานให้กลมกลืนกับได้พอเหมาะนับตั้งแต่การเรียนรู้ด้วยตนเองการร่วมกิจกรรมกลุ่ม การใช้สื่อรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สนใจและ มีโอกาสคิดใคร่ครวญ มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างกระฉับกระเฉง ได้ลงมือปฏิบัติจริง และผู้เรียนมีโอกาสภาคภูมิใจในความสำเร็จ และการนำชุดกิจกรรมในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ เพื่อพัฒนาและทดลองใช้พร้อมทั้งหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และศึกษา ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ นับได้ว่าเป็นการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยในอนาคตให้มีทักษะทางการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ถูกต้องเหมาะสม

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มีบทบาทหน้าที่ในการผลิตครู ระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 4 ปี) โดยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้เริ่มโครงการสร้างโอกาสทางการศึกษาสำหรับนักเรียนในพื้นที่ห่างไกลเป็นครูรุ่นใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนของชุมชน (ครูรัก(ษ์)ถิ่น) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 เพื่อดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาตามมาตรา 5 (3) และมาตรา 5 (6) ที่ระบุให้กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาต้องเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน สามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพื้นฐานและศักยภาพที่แตกต่างกัน ดำเนินการหรือจัดให้มีการศึกษา วิจัย หรือค้นคว้าแนวทางในการพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณของความเป็นครูมีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความรู้ และมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาโดยมีแรงจูงใจที่เหมาะสม ซึ่งเป็นโครงการพิเศษที่สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยได้รับทุน โดยกำหนดคุณสมบัติเฉพาะในการคัดเลือกผู้เข้าศึกษาโดยเน้นคนดี คนเก่งและผู้ที่มีศรัทธาต่อวิชาชีพครู เพื่อให้ได้ครูดี ครูเก่งและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู เป็นครูที่มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนต้องจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์จัดให้ได้เรียนรู้หลักการและทฤษฎีต่างๆ อย่างถูกต้องครอบคลุมและนำไปใช้ได้ สถาบันที่ผลิตครูต้องจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษาให้เกิดทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านต่างๆ เช่น ทักษะกระบวนการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ เป็นต้น เพื่อให้การผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ผู้วิจัยจึงใช้ชุดกิจกรรมการแก้ปัญหาทาง

คณิตศาสตร์ โดยนำไปทดลองกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

จากเหตุผลและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นเรื่องที่สำคัญที่ต้องสร้างให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างชุดกิจกรรมการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์
2. เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยฉบับนี้มีรูปแบบการวิจัยจำแนกตามวิธีวิทยาการวิจัยเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 8)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ เกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์เชิงฟังก์ชันระหว่างข้อมูล และการประยุกต์ ซึ่งประกอบด้วยชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ ประกอบด้วย 5 ชุดกิจกรรม ประกอบด้วย ชุดที่ 1 ความรู้พื้นฐาน ชุดที่ 2 โปรโมชันไหนคุ้มกว่ากัน ชุดที่ 3 มาจัดทัวร์นาทัวร์กันเถอะ ชุดที่ 4 แก้วใบไหนเก็บความร้อนได้ดีที่สุด และชุดที่ 5 ทานพิซซ่าร้านไหนดี

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 44 คน (กองบริการการศึกษา, 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 26 คน โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ปีการศึกษา 2565

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

เป็นการศึกษาโดยเก็บข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลในระหว่าง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.1 ชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ ประกอบด้วย 5 ชุดกิจกรรม ประกอบด้วย ชุดที่ 1 ความรู้พื้นฐาน ชุดที่ 2 โพรโมชันไหนคุ้มกว่ากัน ชุดที่ 3 มาจัดทัวร์นำเที่ยวกันเถอะ ชุดที่ 4 แก้วใบไหนเก็บความร้อนได้ดีที่สุด และชุดที่ 5 ทานพิซซ่าร้านไหนดี ใช้เวลาเรียนทั้งหมด 13 ชั่วโมง ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ประเมินความเหมาะสมระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ การวัดผลและประเมินผลและแผนการจัดการเรียนรู้ ผลปรากฏว่าการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ของชุดการเรียนรู้มีความเหมาะสมระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 3.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45

2.2 แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งมีค่าความยาก-ง่าย ของแบบทดสอบ อยู่ระหว่าง 0.52 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 0.22-0.90 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.8571

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.29-0.74 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8051

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยการดำเนินการทดลองมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 3 วัน รวม 18 ชั่วโมง ระหว่างวันที่ 23-25 พฤศจิกายน 2565

3.2 เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน ให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรม

3.3 ตรวจสอบผลการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แล้วนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ดังนี้

4.1 หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อประเมินความเหมาะสมของชุดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของชุดกิจกรรม

4.2 หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้ E_1 / E_2 และ E_1 คือ ร้อยละของค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และ E_2 คือ ร้อยละของค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์จากนั้น นำผลที่ได้มาเทียบหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70

4.3 หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของนักศึกษาต่อชุดกิจกรรม

4.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากแบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมหลังการทดลองกับเกณฑ์ โดยใช้ t-test แบบ One Sample Group

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของ ค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121) แปลความหมาย ดังนี้ (การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์)

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51-5.00 หมายความว่า ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51-4.50 หมายความว่า ระดับมาก

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51-3.50 หมายความว่า ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51-2.50 หมายความว่า ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00-1.50 หมายความว่า ระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการดำเนินการวิจัย เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ สรุปผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงร้อยละของค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน

ชุดกิจกรรม	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	E ₁ (%)
ชุดที่ 1 ความรู้พื้นฐาน	40	28.80	72.01
ชุดที่ 2 โพรโมชันไหนคุ้มกว่ากัน	20	14.22	71.10
ชุดที่ 3 มาจัดทัวร์นาทัวร์กันเถอะ	20	14.32	71.60
ชุดที่ 4 แก้วใบไหนเก็บความร้อนได้ดีที่สุด	20	14.20	71.02
ชุดที่ 5 ทานพิซซ่าร้านไหนดี	20	14.44	72.20
เฉลี่ยรวม	120	85.98	71.65

จากตารางที่ 1 พบว่าชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มีค่าร้อยละของค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน (E₁) เท่ากับ 71.65

ตารางที่ 2 แสดงร้อยละของค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

แบบทดสอบ	R _{xx}	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	SD	E ₂ (%)
แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	85.71	35	24.56	3.24	70.15

จากตารางที่ 2 พบว่าจากการใช้แบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พบว่า มีค่าร้อยละของค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนแบบทดสอบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (E₂) เท่ากับ 70.15

จากตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์มีประสิทธิภาพเท่ากับ 71.65 / 70.15 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 70/70 และเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 ที่ระบุว่าชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นชุดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพไม่ต่ำกว่า 70/70

การศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

เมื่อทำการทดลองชุดกิจกรรมเสร็จแล้วผู้วิจัยได้วัดระดับความพึงพอใจของนักศึกษาโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นแบบให้ประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ พอใจน้อยที่สุด พอใจน้อย พอใจปานกลาง พอใจมากและพอใจมากที่สุด

ดังรายละเอียดความพึงพอใจแต่ละรายการและการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความพึงพอใจดังแสดงในตารางที่ 3 และตารางที่ 4 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหา ทางคณิตศาสตร์

รายการความพึงพอใจ	$\bar{x}$	SD	ผลความพึงพอใจ
1. ชุดกิจกรรม ง่ายต่อการทำความเข้าใจ	4.60	0.50	ระดับมากที่สุด
2. ชุดกิจกรรม เรียงลำดับเนื้อหาได้อย่างเหมาะสม	4.65	0.49	ระดับมากที่สุด
3. เนื้อหาของชุดกิจกรรม เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.65	0.49	ระดับมากที่สุด
4. การกำหนดเนื้อหาแต่ละชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.60	0.50	ระดับมากที่สุด
5. เนื้อหาของชุดกิจกรรมเหมาะสมกับเวลา	4.55	0.51	ระดับมากที่สุด
6. กิจกรรมที่ใช้ในชุดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา	4.60	0.60	ระดับมากที่สุด
7. กิจกรรมที่ใช้ในชุดกิจกรรมมีความหลากหลาย น่าสนใจ สนุก ไม่น่าเบื่อ	4.80	0.52	ระดับมากที่สุด
8. สื่อที่ใช้ในชุดกิจกรรมเหมาะสมกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้	4.65	0.49	ระดับมากที่สุด
9. สื่อที่ใช้ในชุดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา	4.70	0.47	ระดับมากที่สุด
10. ชุดกิจกรรมทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	4.95	0.22	ระดับมากที่สุด
11. สถานการณ์ที่ใช้ในชุดกิจกรรม เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.60	0.50	ระดับมากที่สุด
12. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้เรียนจากชุดกิจกรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.65	0.49	ระดับมากที่สุด
รวม	4.69	0.25	ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุดทุกรายการ สนับสนุนผลการวิเคราะห์ ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่พบว่า ชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 71.65 / 70.15 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 4 แสดงผลการทดสอบค่าสถิติ t ของระดับความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

เกณฑ์	$\bar{x}$	R_{xx}	SD	n	df	t	P - value
3.76	4.69	0.80	0.25	26	25	16.851	0.00**

** $p < 0.01$

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยเป็น 4.69 คะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 0.25 และ $t = 16.851$, $p = 0.00 < 0.01$ แสดงว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมหลังทดลองอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ระบุว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ หลังจากที่ได้รับการทดลองอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าการวิจัยครั้งนี้ประสบผลสำเร็จ โดยสามารถพัฒนาชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มี 5 ชุดกิจกรรม ประกอบด้วย ชุดที่ 1 ความรู้พื้นฐาน ชุดที่ 2 โพรโมชันไหนคุ้มกว่ากัน ชุดที่ 3 มาจัดทัวร์นำเที่ยวกันเถอะ ชุดที่ 4 แก้วใบไหนเก็บความร้อนได้ดีที่สุดและชุดที่ 5 ทานพิซซ่าร้านไหนดี ใช้เวลาเรียนทั้งหมด 18 ชั่วโมง ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านได้ประเมินความเหมาะสมระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ การวัดผลและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ ผลปรากฏว่าการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ของชุดกิจกรรม มีความเหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 3.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48

2. ผลการทดลองและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ พบว่า ชุดกิจกรรม มีประสิทธิภาพ 71.65 / 70.15 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 70 / 70 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ พบว่า นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรม หลังทดลองพึงพอใจมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการพัฒนาและทดลองใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มีความเหมาะสมระดับมาก และมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 70/70 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

1.1 ปัญหาหรือสถานการณ์ของชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัย พัฒนาขึ้น มุ่งเน้นสถานการณ์ปัญหาใกล้ตัว ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ในห้องเรียน กับชีวิตจริงได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอัมพร ม้าคะนอง (2553: 35) และปรีชา เนาว์เย็นผล (2554: 125) กล่าวว่า การแก้ปัญหาที่แท้จริงควรมุ่งเน้นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งมักจะแตกต่างจากปัญหาที่เป็นตัวอย่างในห้องเรียน ผู้เรียนที่แก้ปัญหาในห้องเรียนได้สำเร็จอาจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันไม่ได้ ดังนั้นผลสำเร็จของการแก้ปัญหาส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับปัญหาหรือสถานการณ์ที่กำหนด ส่งผลให้ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะงานวิจัยของผู้สอนควรมีบทบาทในการกระตุ้น สำหรับการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนในแต่ละด้านทั้งทางด้านการทำความเข้าใจปัญหาทางคณิตศาสตร์ ด้านการเลือกใช้กลยุทธ์ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ด้านการสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ จากปัญหาในชีวิตจริง และด้านการค้นหาคำตอบได้อย่างถูกต้องพร้อมทั้งคำอธิบายที่ชัดเจน (กษิธร ขวัญละมุล, 2559: 5)

1.2 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญใช้วิธีการเรียนโดยกระบวนการกลุ่มทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ร่วมแสดงความคิดเห็น(ทิสนา แคมมณี, 2560: 54) กล่าวว่า การสอนแบบกลุ่ม เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึงมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขึ้น ช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น ทักษะการพูด การแสดงความคิดเห็น การโต้แย้ง การวิพากษ์วิจารณ์และทักษะการคิดและในชุดกิจกรรม ยังสอดแทรกกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมที่ผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการสอน กิจกรรมที่นักศึกษาร่วมกันปฏิบัติเป็นกลุ่มและกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นรายบุคคล ทำให้ผู้เรียนอยากเรียนคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้ชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้เรียนต่อชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พิจารณาจากแบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรม ซึ่งเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจด้วยการจัดอันดับคุณภาพ 5 อันดับ ปรากฏว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ในภาพรวมมีความพึงพอใจมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษา ปรากฏว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ตั้งใจเรียนและสนใจเรียน สนุกสนานในการเรียน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม ช่วยในการเรียนรู้ ทั้งในแง่แนวคิด ระเบียบวิธีการ ซึ่งตรงกับแบบสอบถามความพึงพอใจข้อ 1 ว่าชุดกิจกรรมง่ายต่อการทำความเข้าใจและข้อ 7 ว่ากิจกรรมที่ใช้ในชุดกิจกรรมมีความหลากหลาย น่าสนใจ สนุก ไม่น่าเบื่อ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ คือ ชุดกิจกรรมที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในงานวิจัยครั้งนี้ได้พัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย โดยเน้นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งมักจะแตกต่างจากปัญหาที่เป็นตัวอย่างในห้องเรียน ผู้เรียนที่แก้ปัญหาในห้องเรียนได้สำเร็จ อาจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันไม่ได้ ดังนั้นผลสำเร็จของการแก้ปัญหาส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับปัญหาหรือสถานการณ์ที่กำหนดในงานวิจัยครั้งนี้ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรม เรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ในภาพรวมมีความพึงพอใจมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีส่วนร่วม ในการปฏิบัติกิจกรรม ช่วยในการเรียนรู้ ทั้งในแง่แนวคิด และทักษะการแก้ปัญหา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการวิจัยเรื่อง การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ผู้เรียนมีความสามารถที่จะเรียนรู้ ดังนั้น ผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้หรือใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ได้

1.2 ผู้สอนควรพัฒนาชุดกิจกรรม การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และปรับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคณิตศาสตร์ เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

1.3 การพัฒนาศักยภาพทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยนำไปใช้การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีศักยภาพทางคณิตศาสตร์ที่คงทนและเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาชุดกิจกรรมการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยการใช้สื่อCAI หรือ E-learning เพื่อจะได้นวัตกรรมสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยโดยนำชุดกิจกรรม เป็นสื่อที่ใช้ในการเรียนรู้กับรายวิชาอื่น ๆ

2.3 ควรมีการวิจัยและพัฒนาชุดกิจกรรมการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยและบูรณาการศาสตร์อื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

กษิตธร ขวัญละมุล. (2559). การจัดการเรียนรู้สำหรับการรู้แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การประยุกต์อนุพันธ์ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา. วิทยาลัยวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

กองบริการการศึกษา. (2565). จำนวนนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://academic.ur.ac.th/AcademicWEB/index.php>. สืบค้นเมื่อ 1 เดือน พฤศจิกายน 2565.

ทศนา แคมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่10. กรุงเทพฯ: บริษัทสุวีริยาสาส์น จำกัด.

ปรีชา เนาว์เย็นผล.(2554). ประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธีทางคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2560). การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทยจำกัด.

สมวงศ์ แปลงประสพโชค. (2558). ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://mathprocess2558.blogspot.com/2015/05/blog-post.html>. สืบค้นเมื่อ 20 เดือน สิงหาคม 2565.

อัมพร ม้าคะนอง. (2553). ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ : การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Rowan, T.E. & Morrow, J.L. (1993). Implementing the K-8 Curriculum and Evaluation Standard: Reading from the Arithmetic Teacher. Reston, VA: NCTM.

การประยุกต์เหมืองข้อมูลในการศึกษาปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยผ่านการ ทำแบบจำลองการจัดกลุ่ม

Application of Data Mining in Studying the Selection of University Admission through Clustering Modeling

ประจักษ์ เชิดโฉม¹

Prajak Chertchom

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้เป็นการประยุกต์ใช้การทำเหมืองข้อมูลและเทคนิค K-means Clustering ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ผ่านการจัดกลุ่มนักศึกษาตามลักษณะอาทิเช่น คะแนนเฉลี่ยของมัธยมปลาย ภูมิลำเนา เป็นต้น เพื่อพัฒนาแบบจำลองการจัดกลุ่มในการวิเคราะห์ปัจจัยการเลือกเข้าศึกษาของคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคใต้ และตรวจสอบความเหมาะสมและประสิทธิภาพของแบบจำลอง จากข้อมูล Clustering ที่ได้จากการวิเคราะห์ จากการแบ่งกลุ่มนักศึกษาของคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจเป็น 3 กลุ่ม นักศึกษาที่เลือกเรียนในภาคปีการศึกษาตั้งแต่ 2562-2564 จำนวน 2,238 คน จากการทำ Clustering ด้วย K-means แล้ว พบว่ากลุ่มที่ 1 มาจากจังหวัดสงขลามากที่สุด โดยมีจำนวนข้อมูล 1,379 คน และมีค่าเฉลี่ยของ GPA อยู่ที่ 3.2625 ดังนั้น ฐานลูกค้าของมหาวิทยาลัย คือ นักเรียนที่อยู่ในจังหวัดสงขลาที่เกรดเฉลี่ยอยู่ในระดับ “High” คือ 3.00-3.50 สำหรับการวัดความแม่นยำ (Accuracy) ใน Clustering DB Index จากโมเดลได้เท่ากับ -0.680 ในกรณีนี้ถือว่าใกล้เคียง 0 แสดงว่าการแบ่งกลุ่มเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิเคราะห์จะช่วยให้สถาบันการศึกษาสามารถพัฒนานโยบายและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับการรับสมัครนักศึกษาในภาวะการแข่งขันที่รุนแรงในปัจจุบัน

คำสำคัญ (Keywords) : การทำเหมืองข้อมูล; แบบจำลองการจัดกลุ่ม; การคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ

Abstract

In this research paper data mining and K-means clustering techniques were employed to examine the factors influencing the selection process for university admissions. The study involved categorizing students based on their characteristics, such as their high school average score and domicile, to develop a clustering model that could analyze the factors impacting the selection of studies in the Faculty of Economics and Business Administration at a university located in the South. The effectiveness and suitability of the model were tested using clustering data derived from the analysis. The results of the study indicate that the students in the Faculty of Economics and Business Administration could be grouped into three distinct

Received: 2023-04-30 Revised: 2023-05-16 Accepted: 2023-05-17

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรวิชาการค้าสมัยใหม่และนวัตกรรมบริการ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ Lecture of Program in Modern Trade and Service Innovation : B.B.A. (Modern Trade and Service Innovation), Faculty of Economics and Business Administration, Thaksin University. E-mail: prajak.c@tsu.ac.th

categories. Of the 2,238 students who opted to study in the academic year 2019-2021, the first group had the most students from Songkhla province, with 1,379 individuals having an average GPA of 3.2625. As a result, the university's customer base appears to be comprised of students from Songkhla province who have a high-grade point average, which is between 3.00-3.50 as per the measurement of accuracy (Accuracy) in clustering. The DB Index from the model is -0.680, which indicates that the segmentation is effective since it is close to 0. These findings can help educational institutions in developing policies and activities that are more relevant to student recruitment, especially in the context of the current competitive landscape.

Keywords: Data Mining; Clustering Model; University admission selection

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาการทำการตลาดเพื่อหานักศึกษาในสถาบันการศึกษาและลดต้นทุนในการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ เป็นเรื่องที่ทำนายในยุคปัจจุบันสำหรับหลายสถาบัน การทำวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์ใช้เทคนิคการเหมืองข้อมูลในการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของนักศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากระบบทะเบียนนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยรัฐแห่งหนึ่งในภาคใต้ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2562 ถึง 2564 และนำเทคนิคการแบ่งกลุ่มด้วยวิธี K-Means Clustering มาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหากลุ่มของปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยในปี 2564 สถานการณ์ของอุดมศึกษาไทยแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นของการปรับตัวของมหาวิทยาลัยในการรับนักศึกษามากยิ่งขึ้น เนื่องจากจำนวนนักศึกษาที่รับสมัครผ่านระบบ TCAS 61-64 ในแต่ละรอบมีจำนวนน้อยกว่าที่มหาวิทยาลัยสามารถรับได้กล่าวคือข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการสอบ GAT/PAT ในระบบ TCAS ในช่วงปีการศึกษา 2561-2564 ปี 2561 (GAT/PAT62) มีจำนวนผู้สมัครสอบทั้งหมด 265,552 คน และจำนวนผู้สมัครสอบน้อยที่สุดเกิดขึ้นในปี 2562 (GAT/PAT63) ที่มีจำนวนผู้สมัครสอบ 255,295 คน โดยในปีการศึกษา 2564 มีผู้สมัครสอบ จำนวน 257,282 คน โดยที่จำนวนมหาวิทยาลัย 155 ทั้งมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชน แห่งในประเทศไทย สามารถรับนักศึกษาใหม่ได้ประมาณ 420,000 ที่นั่งต่อปี แต่จากสถิติการสอบผู้สมัครสอบ TGAT/TPAT64 มีเพียงประมาณ 257,282 คนเท่านั้นและยังมีการสละสิทธิ์อย่างมากมาย หากภาวะนี้ยังคงเกิดขึ้นต่อไป มหาวิทยาลัยอาจเจอกับวิกฤตในอนาคต ดังนั้น การวิเคราะห์สถานการณ์เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นต่อการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาของมหาวิทยาลัยในอนาคต หากมหาวิทยาลัยไม่ปรับตัวตามสถานการณ์นี้ ก็อาจเสียเปรียบไม่น้อยเช่นกัน ในกรณีที่มหาวิทยาลัยไม่สามารถรับมือกับภาระขาดทุนได้ อาจต้องปิดไป เป็นต้น (สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2566)

การใช้เทคนิค K-means Clustering เป็นเทคนิคการแบ่งกลุ่มข้อมูล (clustering) ที่ใช้วิธีการแบ่งกลุ่มโดยทำการคำนวณระยะห่างของข้อมูล โดยการจัดกลุ่มที่มีค่าความคล้ายคลึงกันสูงสุดในกลุ่มเดียวกัน โดยแบ่งข้อมูลเป็น K กลุ่ม โดย K คือจำนวนกลุ่มที่ต้องการจัดแบ่งโมเดล K-means Clustering ใช้งานได้กับการจัดกลุ่มข้อมูลในหลายๆ สาขา (King, R. S., 2015: 5) เช่น การจัดกลุ่มหมู่เสี่ยงโรค หรือการจัดกลุ่มข้อมูลทางการศึกษา เป็นต้น โดยจุดเด่นของเทคนิค K-means Clustering ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางธุรกิจที่มีจำนวนมากคือ มีความเร็วในการทำงานสูง ดังนั้นถ้ามีจำนวนข้อมูลที่มากมาย ก็ยังสามารถจัดกลุ่มข้อมูลได้อย่าง

รวดเร็ว มีผลลัพธ์ที่สามารถตีความได้ง่าย (Asif, R. et al., 2017: 177; Goyal, M., & Vohra, R., 2012: 118) โดยเทคนิค K-means Clustering สามารถนำไปใช้ในธุรกิจได้หลากหลายแบบ ดังต่อไปนี้ เช่น การจัดกลุ่มลูกค้า ตัวอย่างเช่น องค์กรธุรกิจสามารถใช้ เทคนิค K-means Clustering เพื่อจัดกลุ่มลูกค้าเพื่อให้เข้าใจลักษณะและพฤติกรรม การซื้อของลูกค้าได้ง่ายขึ้น (Papamitsiou, Z., & Economides, A. A., 2014: 51)

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

การศึกษานี้ได้ทำการใช้เทคนิค K-means Clustering โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อแบ่งกลุ่มนักศึกษาตามปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย
2. เพื่อพัฒนาแบบจำลองการจัดกลุ่มเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ทดสอบและเปรียบเทียบแบบจำลองการจัดกลุ่มด้วยข้อมูลจริงเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและประสิทธิภาพของแบบจำลองจากเครื่องมือวิเคราะห์เหมืองข้อมูล WEKA และ RapidMiner
3. เพื่อพัฒนานโยบายและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับการรับสมัครนักศึกษาในภาวะการแข่งขันที่รุนแรงในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการวิจัยที่ค้นหาความรู้จากข้อมูลขนาดใหญ่โดยใช้เทคนิคเหมืองข้อมูล (Data Mining) แบบจำลองการจัดกลุ่ม (K-Mean Clustering) ซึ่งจะนำผลการวิจัยมาใช้ในการวางแผนการรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเพื่อหาคำตอบว่าปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักเรียนที่จะเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย โดยใช้ข้อมูลที่ได้รับจากระบบทะเบียนนักศึกษา โดยจะเน้นการวิเคราะห์การจัดกลุ่มระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องกัน เช่น คะแนนผลการเรียนเฉลี่ยของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดที่อาศัยและสถานภาพของครอบครัว

1.2 ขอบเขตด้านประชากร

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ คือ การนำข้อมูลนักศึกษาจากระบบทะเบียนของมหาวิทยาลัยรัฐแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา ระหว่าง ปีการศึกษา 2562 ถึงปีการศึกษา 2564 โดยเลือกข้อมูลเฉพาะคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจจำนวน 2,238 คน (รายการ)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

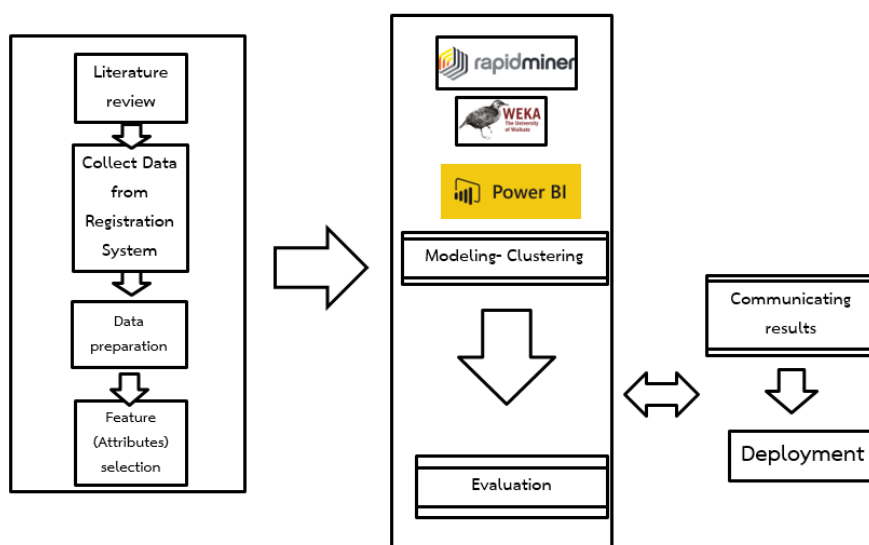
งานวิจัยนี้ได้ทำการวิจัยจากข้อมูลระบบทะเบียนของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

งานวิจัยนี้ได้ทำการวิจัยจากข้อมูลระบบทะเบียนของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา จากระบบทะเบียนของมหาวิทยาลัยรัฐแห่งหนึ่งในภาคใต้ ของปีการศึกษา 2562 ถึงปีการศึกษา 2564

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกเทคนิคและโมเดลในการทำเหมืองข้อมูลด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่ม (Clustering) ซึ่งเป็นวิธีการจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยที่ไม่ต้องมีความรู้ล่วงหน้าเกี่ยวกับกลุ่มที่อยู่ภายในข้อมูลมาทำการศึกษาและคัดข้อมูลที่มีลักษณะเดียวกันมาอยู่ในกลุ่มเดียวกันโดยการใช้ K-Means Algorithm จากสมการ $d(x, y) = \sqrt{\sum_{i=1}^n (x_i - y_i)^2}$ (Celebi, M. E. (Ed.), 2014: 147) นอกจากนี้ผู้วิจัยนำกระบวนการทำเหมืองข้อมูลในรูปแบบ (Cross Industry Standard Process for Data Mining: CRISP-DM) [10] ดังรูปที่ 1 กรอบการวิจัย (Research Framework) มาประกอบการดำเนินงาน (Martínez-Plumed, F et al., 2019: 3048)

รูปที่ 1 กรอบการวิจัย (Research Framework)

2.1 สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ 3 โปรแกรมคือ Power BI ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ถูกใช้ในการวิเคราะห์และสร้างรายงานข้อมูลเบื้องต้นเชิงพรรณนา (Descriptive) เพื่อสร้าง Visualization และ Dashboard เครื่องมือที่สองคือ Weka เป็นเครื่องมือซอฟต์แวร์โอเพนซอร์ส (open-source software) ที่ใช้สำหรับการทำงานทางด้าน machine learning และ data mining ผู้วิจัยใช้เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบตรวจเทียบกับ Rapid Miner ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สาม และทำการเปรียบเทียบผลจากสองโปรแกรมด้านการทำเหมืองข้อมูลระหว่าง WEKA และ RapidMiner

2.2 จากรูปที่ 1 ผู้วิจัยเริ่มกระบวนการเตรียมข้อมูล (Data Preparation) เป็นขั้นตอนสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมข้อมูลให้เหมาะสมกับการนำไปวิเคราะห์ โดยประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ (Ayele, W. Y., 2020: 20) พร้อมทั้งทำการทบทวนวรรณกรรม

การเก็บข้อมูล (Data Collection) จากระบบทะเบียน

การเตรียมข้อมูล (Data Preparation) และตรวจสอบข้อมูล (Data Inspection) คือการเตรียมข้อมูลก่อนนำเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์หรือการประมวลผลข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลมีคุณภาพและเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ โดยรวมถึงการเลือกข้อมูลที่จะนำเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล แปลงรูปแบบของข้อมูลเป็นต้น

ตารางที่ 1 การแปลงข้อมูล GPA (Grade Point Average)

Range Of GPA	Scale	Number
3.50-4.00	Excellent	5
3.00-3.49	High	4
2.75-2.99	Good	3
2.50-2.74	medium	2
2.00-2.49	Poor	1
1.50-1.99	Bad	0
N/A	(blank)	7

จากตารางที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการแปลงข้อมูล 2 ครั้ง โดยนำเกรดจากระบบทะเบียนรายบุคคลมาจัดระดับ 7 ระดับดังตารางและใส่หมายเลขในแต่ละระดับ

ตารางที่ 2 ตัวอย่างการแปลงข้อมูลจังหวัด (Province)

Province	Province Index No.
Bangkok	1
Buriram	2
Chiang Rai	3
Chonburi	4
Narathiwat	11
Nonthaburi	12
Pathum Thani	13
Pattani	14
Songkhla	25
Surat Thani	26
Surin	27
Trang	28
Udon Thani	29
Yala	30
(blank)	31

จากตารางที่ 1 และ 2 คือการทำความสะอาดข้อมูล (Data Cleaning): เป็นการลบข้อมูลที่ไม่เหมาะสมหรือไม่เกี่ยวข้องออก ผู้วิจัยได้ทำการแปลงข้อมูล 2 ครั้ง โดยนำจังหวัดที่นักศึกษาอาศัยมาแปลงเป็นภาษาอังกฤษและตัวเลข เพื่อให้ง่ายต่อการใช้ Software ต่างประเทศในการทำภาพเสมือน (Visualization) และให้ง่ายสำหรับการประมวลผล

การเลือกข้อมูล (Data Selection): เป็นการเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ เพื่อลดเวลาในการวิเคราะห์

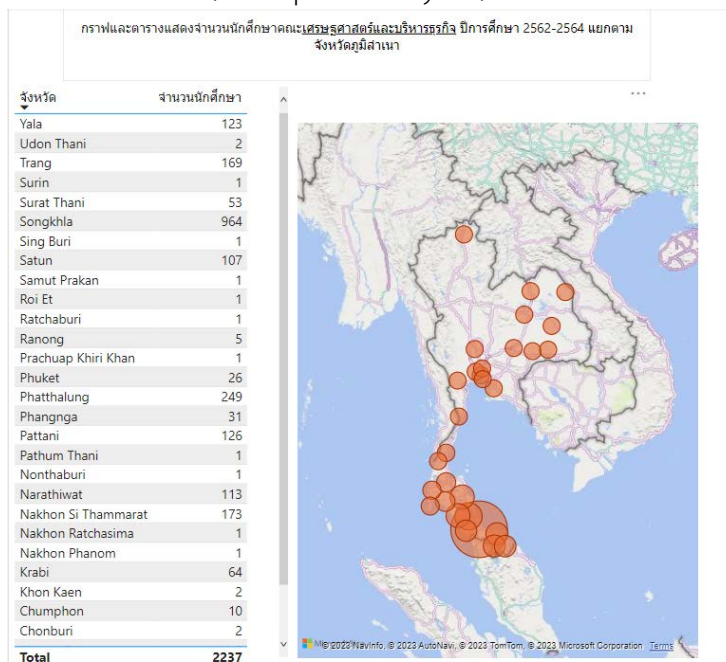
การเตรียมข้อมูล (Data Transformation): เป็นการแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมกับการนำไปวิเคราะห์ โดยการแปลงข้อมูล เป็นตัวเลข (Numerical Feature) เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ด้วยเทคนิค K-means Clustering ได้ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิค K-means ซึ่งเป็นวิธีการแบ่งกลุ่มข้อมูล (Clustering) ที่ใช้ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลเพื่อแบ่งข้อมูลออกเป็นกลุ่มตามความคล้ายคลึงกัน โดยจะใช้

ข้อมูลตัวเลข หรือคุณลักษณะของข้อมูลเพื่อทำการคำนวณหาจุดศูนย์กลางของกลุ่ม (Centroid) แล้วจัดกลุ่มข้อมูลที่มีค่าใกล้เคียงกับจุดศูนย์กลางเดียวกัน แล้วทำการวิเคราะห์และอธิบายคุณสมบัติของแต่ละกลุ่ม

ผลการวิจัย (Research Result)

ผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analytics)

รูปที่ 2 กราฟและตารางแสดงจำนวนนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2562-2564 แยกตามจังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 2 เป็นกราฟและตารางที่แสดงจำนวนนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2562-2564 แยกตามจังหวัดอุบลราชธานีจัดทำโดย POWER BI โดยแสดงจำนวนนักศึกษาที่เรียนอยู่ในคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจในแต่ละจังหวัดของประเทศไทย กราฟแสดงข้อมูลในรูปแบบแผนที่ภูมิภาคของประเทศไทย โดยแต่ละจังหวัดถูกแทนด้วยสัญลักษณ์เป็นวงกลมขนาดต่าง ๆ ซึ่งขนาดของวงกลมแสดงถึงจำนวนนักศึกษาในแต่ละจังหวัด จากกราฟจะเห็นได้ว่ามีจำนวนนักศึกษาในคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจที่เรียนอยู่มากที่สุดอยู่ในจังหวัดสงขลา ตามด้วยจังหวัดภูเก็ตและภาคใต้ของประเทศไทย

ตารางแสดงจำนวนนักศึกษาที่เรียนอยู่ในคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจในแต่ละจังหวัด แสดงจำนวนนักศึกษาในแต่ละจังหวัดของประเทศไทย โดยจังหวัดที่มีนักศึกษาเรียนอยู่มากที่สุด 5 ลำดับคือ สงขลามีนักศึกษาเรียนอยู่ 964 คน ตามมาด้วยจังหวัดพัทลุง โดยมีจำนวนนักศึกษา 249 คน จังหวัดนครศรีธรรมราชมีจำนวนนักศึกษา 173 คน จังหวัดตรังนครศรีธรรมราชมีจำนวนนักศึกษา 169 คน จังหวัดปัตตานีมีจำนวนนักศึกษา 126 คน และจังหวัดยะลามีจำนวนนักศึกษา 123 คนตามลำดับ

Final cluster centroids:

Attribute	Full Data (2237.0)	Cluster#		
		0 (1379.0)	1 (411.0)	2 (447.0)
BEFOREGPA-Num	3.2682	3.2625	2.0803	4.3781
PROVINCE_Num	20.9428	25.7542	12.9367	13.4609

Time taken to build model (full training data) : 0.02 seconds

=== Model and evaluation on training set ===

Clustered Instances

0	1379 (62%)
1	411 (18%)
2	447 (20%)

รูปที่ 3 การทำโมเดล Clustering ด้วย WEKA

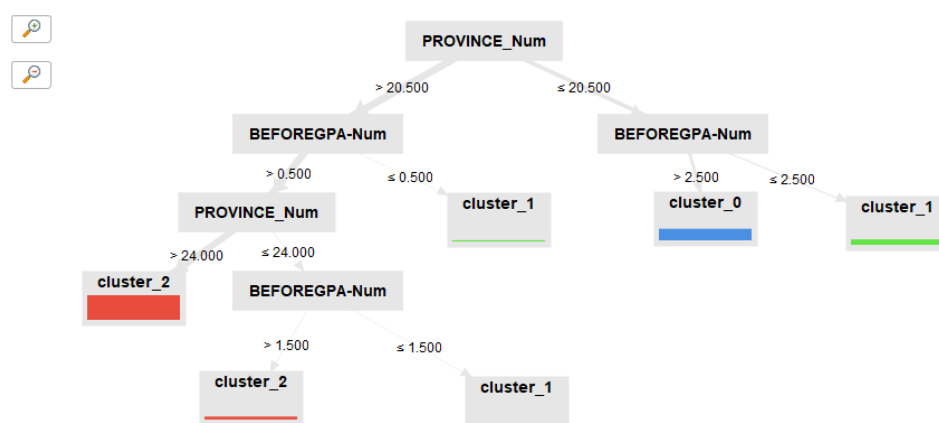
จากรูปที่ 3 แสดงตาราง Clustering ซึ่งเป็นผลการทำ Clustering บนข้อมูล 2 ตัวแปรคือ เกรดมัธยมปลาย (GPA) (BEFOREGPA-Num) และ จังหวัดภูมิลำเนา (PROVINCE_Num) โดยจำนวนข้อมูลทั้งหมดคือ 2,237 ตัวอย่าง ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 0, 1 และ 2 โดยแต่ละกลุ่มจะมีจำนวนข้อมูลและค่าเฉลี่ยของแต่ละตัวแปร ดังนี้

กลุ่มที่ 0 มีจำนวนข้อมูล 1,379 ตัว โดยมีค่าเฉลี่ยของ BEFOREGPA-Num เท่ากับ 3.2625 และมีค่าเฉลี่ยของ PROVINCE_Num เท่ากับ 25.7542

กลุ่มที่ 1 มีจำนวนข้อมูล 411 ตัว โดยมีค่าเฉลี่ยของ BEFOREGPA-Num เท่ากับ 2.0803 และมีค่าเฉลี่ยของ PROVINCE_Num เท่ากับ 12.9367

กลุ่มที่ 2 มีจำนวนข้อมูล 447 ตัว โดยมีค่าเฉลี่ยของ BEFOREGPA-Num เท่ากับ 4.3781 และมีค่าเฉลี่ยของ PROVINCE_Num เท่ากับ 13.4609 ซึ่งหมายความว่าข้อมูลในกลุ่มนี้มีค่าเฉลี่ยของ BEFOREGPA-Num และ PROVINCE_Num สูงกว่ากลุ่ม 0 และกลุ่มที่ 1

k-Means - Cluster Tree

รูปที่ 4 การทำโมเดล K-means Cluster Tree ด้วย RapidMiner

จาก Cluster Tree ที่ได้จากการใช้เทคนิค K-means Clustering ด้วย RapidMiner จะสามารถอธิบายได้ ดังนี้

มีทั้งหมด 3 กลุ่มหลักๆ โดยแต่ละกลุ่มจะแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ไปอีก โดยกลุ่มหลักแรก (Cluster 0) มีจำนวนข้อมูลน้อยที่สุด และมีค่าเฉลี่ยของเกรด GPA ระดับมัธยมปลาย (BEFOREGPA-Num) และมีค่าเฉลี่ย BEFOREGPA-Num สูงสุด ที่ 3.955 กลุ่มหลักที่สอง (Cluster 1) มีจำนวนข้อมูลทีน้อยที่สุด และมีค่าเฉลี่ย BEFOREGPA-Num ต่ำกว่ากลุ่มอื่นๆ ที่ 1.470 กลุ่มหลักที่สาม (Cluster 2) มีจำนวนข้อมูลทีมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยของรหัสจังหวัด (PROVINCE_Num) สูงสุด ที่ 25.692 และมีค่าเฉลี่ย BEFOREGPA-Num อยู่ที่ 3.301

สำหรับการวัดความแม่นยำ (Accuracy) เป็นการวัดความเหมือนกันของข้อมูลที่อยู่ใน cluster เดียวกันว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกันมากแค่ไหน โดยใช้ตัววัดที่เรียกว่า Davies Bouldin เป็น DB Index เป็นตัววัดความคลาดเคลื่อนในการแบ่งกลุ่มของ Clustering Algorithm ที่คำนวณด้วยความสัมพันธ์ระหว่างระยะทางระหว่าง Centroids ของแต่ละกลุ่มและขนาดของกลุ่ม เป็นการวัดว่าแต่ละกลุ่ม (Cluster) แต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด ใน DB Index ค่าที่น้อยกว่าจะแสดงถึงความแตกต่างของกลุ่ม (Cluster) ที่น้อยกว่า และในกรณีที่ DB Index เป็น 0 จะแสดงว่าการแบ่งกลุ่มเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากโมเดลได้เท่ากับ -0.680 ในกรณีนี้ถือว่าใกล้เคียง 0 แสดงว่าการแบ่งกลุ่มเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากข้อมูล Clustering ที่ได้จากการวิเคราะห์ พบว่ามีการแบ่งกลุ่มนักศึกษาของคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจเป็น 3 กลุ่ม โดยจำนวนข้อมูลแต่ละกลุ่มมีดังนี้

Cluster 0: มีนักศึกษาอยู่ในกลุ่ม (Cluster) ที่ 1 จำนวน 1,379 คน

Cluster 1: มีนักศึกษาอยู่ในกลุ่ม (Cluster) ที่ 2 จำนวน 411 คน

Cluster 2: มีนักศึกษาอยู่ในกลุ่ม (Cluster) ที่ 3 จำนวน 447 คน

จากการดูค่า centroid ของแต่ละกลุ่ม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยเฉลี่ยของ ระดับเกรดมัธยมปลาย (BEFOREGPA-Num) ซึ่งเทียบกับตารางที่ 2 (มี 7 ระดับ) แต่ละกลุ่มมีค่าดังนี้

Cluster 0: 3.2625 ค่าเฉลี่ยของระดับเกรดมัธยมปลาย (BEFOREGPA-Num) ของกลุ่ม (Cluster) ที่ 0 เท่ากับ 3.2625

Cluster 1: 2.0803 ค่าเฉลี่ยของระดับเกรดมัธยมปลาย (BEFOREGPA-Num) ของ กลุ่ม (Cluster) ที่ 1 เท่ากับ 2.0803

Cluster 2: 4.3781 ค่าเฉลี่ยของระดับเกรดมัธยมปลาย (BEFOREGPA-Num) ของ กลุ่ม (Cluster) ที่ 2 เท่ากับ 3.2625

และเฉลี่ยของรหัสจังหวัด (PROVINCE_Num) แต่ละกลุ่มมีค่าดังนี้

Cluster 0: 25.7542, Cluster 1: 12.9367, Cluster 2: 13.4609

สรุปได้ว่าจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 แบ่งกลุ่มนักศึกษาตามปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย จากการทดลองผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่ม (Cluster) ออกเป็น 3 กลุ่ม ผลวิจัยพบว่านักศึกษาที่เลือกเรียนคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ ปีการศึกษา 2562-

2564 กลุ่มที่มีจำนวนข้อมูลที่มากที่สุดอยู่ในกลุ่ม 0 ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนจากจังหวัดสงขลา โดยมีจำนวนข้อมูลมากถึง 1,379 คน ส่วนในกลุ่มนี้มีค่าเฉลี่ยของ GPA อยู่ที่ 3.2625 ซึ่งใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของ GPA ทั้งหมดที่อยู่ระดับ 3.2682 แปลว่านักศึกษาส่วนใหญ่มาจากจังหวัดสงขลา ดังนั้น ฐานลูกค้าของมหาวิทยาลัย คือนักเรียนที่อยู่ในจังหวัดสงขลา ที่เกรดเฉลี่ยอยู่ในระดับ “High” คือ 3.00-3.50 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Goyal, M., & Vohra, R., (2012: 113) ที่มีการเสนอให้ใช้เทคนิคเหมืองข้อมูลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสถาบันการศึกษา โดยใช้เทคนิคเหมืองข้อมูล เช่น การจัดกลุ่มข้อมูล (clustering) ต้นไม้การตัดสินใจ (decision tree) และสมมติฐาน (association) ไปใช้กับกระบวนการทางการศึกษาของสถาบันการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอนของนักเรียนได้

สำหรับวัตถุประสงค์ที่ 2 พัฒนาแบบจำลองการจัดกลุ่มเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ทดสอบและเปรียบเทียบแบบจำลองการจัดกลุ่มด้วยข้อมูล จากรูปที่ 4 พบว่า ผลการทดสอบและเปรียบเทียบแบบจำลองจัดกลุ่มแสดงให้เห็นว่าแบบจำลองที่พัฒนาด้วย RapidMiner ให้ผลลัพธ์ที่เหมือนกับ WEKA และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกมหาวิทยาลัยแห่งนี้คือใกล้ภูมิลำเนา นั่นก็คือจังหวัดสงขลา และจังหวัดใกล้เคียง เช่น ปัตตานี นราธิวาส และพัทลุง เป็นต้น โดยระดับคะแนนของนักศึกษาที่สมัครมาอยู่ในระดับ 3.00-3.50 DB Index ซึ่งจากโมเดลได้เท่ากับ -0.680 ในกรณีนี้ถือว่าใกล้เคียง 0 แสดงว่าการแบ่งกลุ่มเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Larose, D. T., & Larose, C. D. (2014: 149) และ Davies, D. L., & Bouldin, D. W. (1979: 224-227) ที่อธิบายถึงการวัดเป็นระยะทางคลัสเตอร์ขั้นต่ำที่ยอมรับได้หรือค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานขั้นต่ำที่ยอมรับได้

สำหรับวัตถุประสงค์ที่ 3 นำผลลัพธ์ที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อให้สถาบันการศึกษาสามารถพัฒนานโยบายและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับการรับสมัครนักศึกษาในภาวะการแข่งขันที่รุนแรงในปัจจุบันนี้ ผู้วิจัยเสนอว่าการทำการตลาดเพื่อหานักศึกษาสามารถทำได้หลากหลายวิธีโดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Papamitsiou, Z., & Economides, A. A. (2014: 49) และ Goyal, M., & Vohra, R. (2012: 113) ต่อไปนี้ คือ วิธีการทำการตลาดที่อาจช่วยให้สถาบันการศึกษาได้รับความสนใจจากนักศึกษาที่เป็นเป้าหมาย:

1. การสร้างกิจกรรมทำความรู้จักสถาบันการศึกษาผ่านโฆษณา เช่น จัดนิทรรศการ งานแสดงสินค้า หรือกิจกรรมกีฬา การโฆษณาบนสื่อออนไลน์ เช่น โซเชียลมีเดีย เป็นต้น เพื่อเพิ่มโอกาสในการเห็นและทำความรู้จักสถาบันการศึกษาในเขตพื้นที่ที่ใกล้กับที่ตั้งของมหาวิทยาลัยเป็นหลัก เพราะนักศึกษาในรอบ 4 ปีที่ผ่านมาจากจังหวัดใกล้เคียง และไม่มีความจำเป็นต้องออกไปทำกิจกรรมในพื้นที่ไกลๆ เพื่อลดต้นทุนในการบริหาร
2. การใช้บริการทางการตลาดออนไลน์ เช่น Google Ads, Facebook Ads, Instagram Ads เป็นต้น เพื่อให้สถาบันการศึกษาประชาสัมพันธ์ตัวเองและเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายอย่างได้ผล และไปยังพื้นที่ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มลูกค้าในอดีต
3. ติดต่อกับโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงจังหวัดสงขลา โดยติดต่อกับโรงเรียนท้องถิ่นและโรงเรียนมัธยมปลาย เพื่อเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันการศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

การวิจัยนี้ได้เสนอเทคนิคการเหมืองข้อมูล (Data Mining) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการวางแผนนโยบายเชิงกลยุทธ์สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยหากนำเทคนิคการเหมืองข้อมูล เช่นการจัดกลุ่ม (Clustering) มาใช้ในกระบวนการการศึกษาระดับสูง จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการรับสมัครกลุ่มนักศึกษาได้ตามเป้าหมาย จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมนี้ นอกจากนี้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญที่สำคัญสำหรับการสนับสนุนการตัดสินใจในทุกๆ อุตสาหกรรมไม่ว่าจะเป็นประเภทใด ส่วนสำคัญของงานวิจัยนี้คือการทบทวนบทบาทของเทคโนโลยีเหมืองข้อมูลในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

มหาวิทยาลัยสามารถนำไปใช้เรียนรู้ผลการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมของนักเรียน ออกแบบหลักสูตรและการรับสมัครอย่างระมัดระวัง เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนและนักศึกษาประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น และสร้างกิจกรรมรับสมัครที่ตรงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อลดงบประมาณสิ้นเปลืองที่ไม่ตรงกลุ่มเป้าหมาย

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เพิ่มขนาดของข้อมูล งานวิจัยในอนาคตจะทำการเพิ่มขนาดของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย เพื่อที่จะได้เห็นภาพรวมที่มีความแท้จริงของปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย โดยนำข้อมูลจากทุกคณะมาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวมมากขึ้น รวมทั้งการนำเข้าข้อมูลจากแหล่งที่มาต่างๆ เช่น ข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ ข้อมูลจากการสอบและทดสอบความสามารถ ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสถาบันการศึกษา เป็นต้น

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคอื่นเพิ่มเติมและทำการเปรียบเทียบผลลัพธ์ เช่นนำเทคนิควิเคราะห์ข้อมูลอื่นๆ เช่น Decision tree หรือ Association Rule Mining เข้ามาใช้งานเพื่อเพิ่มความแม่นยำในการวิเคราะห์ข้อมูล

เอกสารอ้างอิง (References)

- สถิติการสมัครสอบ และชำระเงินค่าสมัครสอบ GAT/PAT. (2566). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.dek-d.com/tcas/61505/> สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2566.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2566). **จำนวนนักศึกษาใหม่ ปีการศึกษา 2564 ภาคเรียนที่ 1 จำแนกตาม จังหวัด.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://info.mhesi.go.th/stat_std_new.php?search_year=2564&download=7085&file_id=202208151109.xlsx. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2566.
- Asif, R., Merceron, A., Ali, S. A., & Haider, N. G. (2017). Analyzing undergraduate students' performance using educational data mining. *Computers & Education*. 113: 177-194.
- Ayele, W. Y. (2020). Adapting CRISP-DM for idea mining: a data mining process for generating ideas using a textual dataset. *International Journal of Advanced Computer Sciences and Applications*. 11(6): 20-32.
- Celebi, M. E. (Ed.). (2014). *Partitional clustering algorithms*. Springer. 147-192

- Davies, D. L., & Bouldin, D. W. (1979). A cluster separation measure. **IEEE Transactions on Pattern Analysis and Machine Intelligence**. (2): 224-227.
- Goyal, M., & Vohra, R. (2012). Applications of data mining in higher education. **International Journal of Computer Science Issues (IJCSI)**. 9(2): 113-120.
- King, R. S. (2015). **Cluster analysis and data mining: An introduction**. Mercury Learning and Information.
- Larose, D. T., & Larose, C. D. (2014). **Discovering knowledge in data: an introduction to data mining** (Vol. 4). John Wiley & Sons. 149.
- Martínez-Plumed, F., Contreras-Ochando, L., Ferri, C., Hernández-Orallo, J., Kull, M., Lachiche, N., & Flach, P. (2019). CRISP-DM twenty years later: From data mining processes to data science trajectories. **IEEE Transactions on Knowledge and Data Engineering**. 33(8): 3048-3061.
- Papamitsiou, Z., & Economides, A. A. (2014). Learning analytics and educational data mining in practice: A systematic literature review of empirical evidence. **Journal of Educational Technology & Society**. 17(4): 49-64.

การพัฒนาคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

The development of a Learning Resource Management Manual within
Educational Institutions under the Office of Kamphaeng Phet Secondary
Education Service Area

ชัยวัฒน์ จันทรหอม¹ พิมพกา ธรรมสิทธิ์² ชัชภูมิ สีชมภู³

Chaiwat Junhom, Phimpaka Thammasit, Chatphum Sichomphoo

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา พัฒนาคู่มือ และประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ระยะที่ 1 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 32 คน และครู 308 คน รวม 340 คน ระยะที่ 2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 11 คน ระยะที่ 3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 8 คน และครู 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบบันทึกการประชุม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสรุปรายงานผล ปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ และด้านการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ ส่วนผลการพัฒนาคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คำนำ สารบัญ คำชี้แจง ส่วนที่ 2 เนื้อหาประกอบด้วย บทที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ ความหมาย ความสำคัญ ประเภท ประโยชน์ นิยามศัพท์และบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง บทที่ 2 แนวคิดการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ส่วนที่ 3 บรรณานุกรมภาคผนวก และประวัติย่อของผู้เขียน และผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรทั้ง 7 ด้าน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords) : การพัฒนาคู่มือ; การบริหารแหล่งเรียนรู้

Received: 2023-05-08 Revised: 2023-05-18 Accepted: 2023-05-21

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Education Administration Master of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: chaiwat.yim1234@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Lecturer, Graduate School Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: Phimpaka@live.ur.ac.th

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Lecturer, Graduate School Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: Chatphum.Sri @live.ur.ac.th

Abstract

This research article aims to study the problem conditions, develop and evaluate the appropriateness of the manual for managing learning resources within schools under the Kamphaeng Phet Secondary Educational Service Area Office. Samples consisted of: phase 1 32 school administrators and 308 teachers, totaling 340 people; phase 2 the target group of 11 experts; phase 3 the target group of 8 school administrators and 8 teachers. The research tools were questionnaires and meeting recordings. The statistics used to analyze the data were mean, standard deviation and content analysis.

The results of the research showed that the condition of learning resource management problems within educational institutions under the Office of Kamphaeng Phet Secondary Educational Service Area was with the overall picture at the moderate level: ranking from the most to the least, the summary report including improvement and development of the learning resource management, its evaluation and follow up, and its planning. As a result, there was a manual. There are three components: Part 1 Introduction, contents, explanations; Part 2 Chapter 1: Knowledge about learning resources within educational institutions with background and importance, objectives, meanings, types, benefits, definitions, terminology and roles and responsibilities of educational institutions, related persons, Chapter 2: Concepts of learning resource management within educational institutions, and Part 3 Appendix Bibliography and a brief biography of the author, and the results of the evaluation of the appropriateness of the manual for managing learning resources within educational institutions under the Office of Kamphaeng Phet Secondary Education Service Area. The overall picture of all seven aspects was at the highest level.

Keywords: development manual; management of learning resources

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันวิทยาการต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้จะหยุดอยู่เพียงการศึกษาในรั้วโรงเรียนเท่านั้นไม่ได้ ทุกคนจะต้องศึกษาหาความรู้อย่างต่อเนื่องไปตลอดชีวิต ดังนั้นแหล่งเรียนรู้ต่างๆ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้บุคคลสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาประเทศ ดังนั้นในการปฏิรูปการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) กลยุทธ์ที่ 3 การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ระบุการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยส่งเสริมให้ภาคส่วนต่างๆ สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564: 147) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวเกี่ยวกับแนวการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษา กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 19) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ได้กำหนดทิศทางการบริหารจัดการศึกษา เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเป้าประสงค์ในการบริหารงาน กล่าวว่า ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีทักษะและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 นำไปพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันสู่สากล จึงเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องตระหนักเห็นความสำคัญและเห็นคุณค่าในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร, 2565: 44)

การบริหารสถานศึกษาปัจจุบันเน้นการบริหารคุณภาพตามวงจรเดมมิง (Deming Cycle : PDCA) ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำมาใช้ในการบริหารแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 38) สอดคล้องกับสูตรรัตน์ งามวิสัย (2561: 53) สรุปว่า แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้จะประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนเป็นขั้นตอนที่มีการกำหนดนโยบายแผนโครงการก่อนการปฏิบัติงาน การปฏิบัติตามแผนงานเป็นปฏิบัติตามขั้นตอนวิธีการที่วางไว้ การตรวจสอบเป็นการตรวจสอบการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายจากที่ได้กำหนดไว้ และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้กำหนดกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่สอง (พุทธศักราช 2552-2561) ไว้ว่า สถานศึกษาทุกระดับต้องพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ สำหรับการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 22) สอดคล้องกับปรีชา บุญอินทร์ (2562: 23) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอนของผู้เรียนและเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาและชุมชนที่จะต้องร่วมมือกันสำรวจ แสวงหา จัดหา จัดสร้างแหล่งเรียนรู้ขึ้นอย่างหลากหลาย เพื่อใช้ประกอบการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร และจัดทำคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครู และนักเรียนในการจัดการศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษาและการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร
2. เพื่อพัฒนาคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย(Research Methods)

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี (Mixed Method) มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร เป็นการบริหารแหล่งเรียนรู้ ตามกระบวนการ

บริหารคุณภาพ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ และด้านการสรุปรายงานผล ปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้

1.2 ขอบเขตด้านประชากร/กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ได้แก่ โรงเรียนมัธยมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรจำนวน 32 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 32 คน ครูจำนวน 1,382 คน รวมทั้งหมด จำนวน 1,414 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 32 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และครูจำนวน 340 คน ได้มาโดยการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร ยามาเน ด้วยการสุ่มอย่างง่าย

กลุ่มเป้าหมายการวิจัยในวัตถุประสงค์ของข้อที่ 2 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 11 คน ได้มาโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive selection)

กลุ่มเป้าหมายการวิจัยในวัตถุประสงค์ของข้อที่ 3 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คนและครูจำนวน 8 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามขนาดของโรงเรียน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนมัธยมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรจำนวน 32 โรงเรียน

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

สิงหาคม 2565-พฤษภาคม 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมี 3 ชนิด ได้แก่

2.1 แบบสอบถามใช้เก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย 3 ตอน ซึ่งตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 สอบถามสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) 4 ด้าน ประกอบด้วย 1.ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ 2.ด้านการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ 3.ด้านการตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ 4.ด้านการสรุปรายงานผล ปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ และตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.6-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

2.2 แบบบันทึกการประชุมกลุ่มใช้เก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสถานภาพของกลุ่มเป้าหมาย และตอนที่ 2 เป็นกรอบประเด็นคำถาม โดยนำสภาพปัญหาเป็นประเด็นเพื่อจัดทำคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

2.3 แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 สอบถามความเหมาะสมของคู่มือ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใน 7 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเนื้อหา

ด้านรูปแบบ ด้านการใช้ภาษา ด้านการออกแบบ ด้านรูปเล่ม ด้านประโยชน์จากการนำคู่มือไปใช้และด้านความเป็นไปได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถาม

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยส่งแบบสอบถามให้กับผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ดำเนินการในระหว่างเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2566 ได้ข้อมูลกลับคืนมา ร้อยละ 100

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ โดยการใช้สัมภาษณ์หรือการประชุมกลุ่ม

ผู้วิจัยดำเนินการประชุมกลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพัฒนาคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในวันที่ 24 มีนาคม 2566 และปรับปรุงแก้ไขร่างคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาดำเนินการดังนี้

4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการวิเคราะห์เนื้อหา

4.2 ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้ผนวกพร้อมกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขร่างคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

4.3 ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

ตารางที่ 1 แสดงสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

สภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	อันดับ
1. การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้	3.29	1.07	ปานกลาง	3
2. การดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้	3.04	1.07	ปานกลาง	4
3. การตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้	3.34	0.99	ปานกลาง	2

สภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	อันดับ
4. ด้านการสรุปรายงานผล ปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้	3.42	0.96	ปานกลาง	1
ภาพรวม	3.27	1.02	ปานกลาง	

ตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสรุปรายงานผล ปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้และด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้

ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	อันดับ
1. สถานศึกษากำหนดนโยบายและเป้าหมายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา	3.57	1.07	มาก	1
2. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา	3.31	1.08	ปานกลาง	2
3. สถานศึกษาสร้างความเข้าใจแก่คณะครู เพื่อให้มีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา	3.28	0.99	ปานกลาง	3
4. สถานศึกษาสำรวจและรวบรวมแหล่งเรียนรู้ภายใน โดยมี การจัดทำภาคเรียนละ 1 ครั้ง	3.15	1.07	ปานกลาง	5
5. สถานศึกษามีโครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน	3.17	1.04	ปานกลาง	4
รวม	3.29	1.07	ปานกลาง	

ตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อสามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษากำหนดนโยบายและเป้าหมายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา รองลงมาคือ สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และสถานศึกษาสร้างความเข้าใจแก่คณะครู เพื่อให้มีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ด้านการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายใน

ด้านการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายใน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	อันดับ
1. สถานศึกษาชี้แจงให้คณะครูเห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ภายในที่ใช้ในการพัฒนานักเรียน	3.14	1.06	ปานกลาง	1

ด้านการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายใน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	อันดับ
2. สถานศึกษาจัดบริการให้คำแนะนำ เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในแก่ครู	3.09	1.04	ปานกลาง	2
3. สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ภายในที่มีสภาพพร้อมและเพียงพอต่อการให้ครูนำแหล่งเรียนรู้มาใช้	3.01	1.07	ปานกลาง	3
4. สถานศึกษาให้ครูบันทึกการนำแหล่งเรียนรู้ภายในมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน	2.99	1.08	ปานกลาง	4
5. สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้และบันทึกการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายใน	2.96	1.11	ปานกลาง	5
รวม	3.04	1.07	ปานกลาง	

ตารางที่ 3 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ด้านการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายใน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อสามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาชี้แจงให้คณะครูเห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ภายในที่ใช้ในการพัฒนานักเรียน รองลงมาคือ สถานศึกษาจัดบริการให้คำแนะนำ เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในแก่ครู และสถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ภายในที่มีสภาพพร้อมและเพียงพอต่อการให้ครูนำแหล่งเรียนรู้มาใช้

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ด้านการตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายใน

ด้านการตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายใน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	อันดับ
1. สถานศึกษามีแผนการกำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน	3.51	0.99	มาก	1
2. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน	3.26	0.96	ปานกลาง	5
3. สถานศึกษามีเครื่องมือในการนิเทศติดตามที่เหมาะสมและหลากหลาย	3.29	0.99	ปานกลาง	4
4. สถานศึกษามีการนิเทศกำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในอย่างสม่ำเสมอ	3.34	0.98	ปานกลาง	2
5. สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในเมื่อสิ้นปีการศึกษา	3.30	0.99	ปานกลาง	3
รวม	3.34	0.99	ปานกลาง	

ตารางที่ 4 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ด้านการตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายใน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อสามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีแผนการกำกับติดตาม

การใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน รองลงมาคือ สถานศึกษามีการนิเทศกำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในอย่างสม่ำเสมอ และสถานศึกษาจัดทำรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในเมื่อสิ้นปีการศึกษา

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ด้านการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายใน

ด้านการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายใน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	อันดับ
1. สถานศึกษานำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในมาวิเคราะห์ให้ได้ข้อมูล จุดเด่น จุดด้อย และข้อเสนอแนะ	3.64	0.90	มาก	1
2. สถานศึกษานำข้อมูลจากการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย และข้อเสนอแนะมาเป็นสารสนเทศในการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในปีการศึกษาต่อไป	3.52	0.96	มาก	2
3. สถานศึกษาเผยแพร่รายงานการใช้แหล่งเรียนรู้แก่สาธารณชน	3.31	0.94	ปานกลาง	4
4. สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายใน	3.27	0.95	ปานกลาง	5
5. สถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายใน	3.35	1.00	ปานกลาง	3
รวม	3.42	0.96	ปานกลาง	

ตารางที่ 5 พบว่า สภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ด้านการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายใน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อสามอันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษานำผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในมาวิเคราะห์ให้ได้ข้อมูล จุดเด่น จุดด้อย และข้อเสนอแนะ รองลงมาคือ สถานศึกษานำข้อมูลจากการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย และข้อเสนอแนะมาเป็นสารสนเทศในการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในปีการศึกษาต่อไป และสถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายใน

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

จากการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปข้อมูลจากการศึกษาสภาพการบริหารงานแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำข้อคำถามการประชุมกลุ่มและการจัดทำร่างคู่มือ พบว่า มีองค์ประกอบโดยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คำนำ สารบัญ คำชี้แจง ส่วนที่ 2 เนื้อหา มี 2 บท คือ บทที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา บทที่ 2 แนวคิดการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ส่วนที่ 3 บรรณานุกรม ภาคผนวก และประวัติย่อของผู้เขียน

ตอนที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมของคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

ระดับความเหมาะสมของคู่มือ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านเนื้อหา	4.53	0.50	มากที่สุด	5
2. ด้านรูปแบบ	4.42	0.49	มาก	7
3. ด้านการใช้ภาษา	4.56	0.50	มากที่สุด	4
4. ด้านการออกแบบ	4.64	0.48	มากที่สุด	1
5. ด้านรูปเล่ม	4.50	0.50	มากที่สุด	6
6. ด้านประโยชน์จากการนำคู่มือไปใช้	4.57	0.49	มากที่สุด	3
7. ด้านความเป็นไปได้	4.58	0.49	มากที่สุด	2
ภาพรวม	4.54	0.49	มากที่สุด	

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับความเหมาะสมของคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการออกแบบ รองลงมาคือ ด้านความเป็นไปได้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านรูปแบบ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ด้านการสรุปรายงานผลปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ และด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ทั้งนี้การจัดการศึกษาในสถานศึกษาผู้บริหารต้องส่งเสริมให้บุคลากรครูนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อบูรณาการความรู้ที่หลากหลาย ดังที่สาวิตรี บุญยพันธ์ (2563: 15) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญเป็นแหล่งที่รวบรวมองค์ความรู้อันหลากหลาย พร้อมทั้งจะให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงแหล่งเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ที่สามารถเข้าใจได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้มีความสนุกสนานน่าสนใจ และทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจวรรณ นามะพันธ์ (2563: 74) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการพัฒนาคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คำนำ สารบัญ คำชี้แจง ส่วนที่ 2 เนื้อหาประกอบด้วย บทที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ ความหมาย ความสำคัญ ประเภท ประโยชน์ นิยามศัพท์และบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง บทที่ 2 แนวคิดการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ส่วนที่ 3 บรรณานุกรมภาคผนวก และ

ประวัติย่อของผู้เขียน ทั้งนี้เพราะการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา จะเป็นส่วนสำคัญที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคู่มือที่สามารถนำไปใช้ได้จริงและเหมาะสมกับบริบทของผู้ที่จะนำไปใช้ สอดคล้องกับวันไชย ไชยชนะ (2564: 17) ได้กล่าวว่า คู่มือที่ดีควรมีลักษณะในประเด็นหลักๆ ดังนี้ ด้านเนื้อหาต้องถูกต้องและครอบคลุมสาระของคู่มือนั้น ด้านการจัดลำดับข้อมูลนำเสนอเป็นขั้นตอนเข้าใจง่าย ด้านรายละเอียดของคู่มือชัดเจน เข้าใจง่าย ผู้ได้อ่านแล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้ และด้านรูปแบบคู่มือสวยงามและทนต่อการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของคู่มือที่ดีตามแนวคิดของ คเชนเทพ จันทรวงศ์ (2561: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคู่มือการบริหารงานสถานักเรียนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า คู่มือการบริหารงานสถานักเรียนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย ชื่อคู่มือ (Name), คำชี้แจง (Explanation), ความเป็นมาและความสำคัญ (Background and Signification), วัตถุประสงค์ (Objectives), ขอบเขต (Scope), คำจำกัดความ (Definition), การบริหารงานสถานักเรียนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยประกอบด้วย ขั้นตอนการบริหารงาน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน(Planning), ขั้นตอนที่ 2 การนำแผนสู่การปฏิบัติ (Implementation) และขั้นตอนที่ 3 การประเมินผล (Evaluation), เอกสารอ้างอิง (Reference Document) และภาคผนวก (appendix)

3. ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ทั้ง 7 ด้าน พบว่า ระดับความเหมาะสมของคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการออกแบบ รองลงมาคือ ด้านความเป็นไปได้ ส่วนด้านสุดท้ายคือด้านรูปแบบ ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรได้ระบุขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจนและมีตัวอย่างการดำเนินงานจึงง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพัฒน์ ฤงพลอย (2563: 110) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า ความเหมาะสมของคู่มือโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ด้านรูปแบบ ด้านการใช้ภาษา ด้านการออกแบบ ด้านประโยชน์จากการนำคู่มือไปใช้ ด้านเนื้อหา ด้านรูปเล่ม และด้านความเป็นไปได้ และสอดคล้องกับ งานวิจัยของกิตติยา ต้อยทั้ง (2562: 86) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการบริหารงานแนะแนวที่มุ่งเน้นทักษะความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่กุ่มน้อย อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่าด้านความเหมาะสมของคู่มือการบริหารงานแนะแนวที่มุ่งเน้นทักษะความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่กุ่มน้อย อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ คู่มือมีองค์ประกอบของรูปแบบชัดเจน ภารกิจและขอบข่ายงานตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในคู่มือสามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติได้ และรูปเล่มของคู่มือมีความเหมาะสมต่อการใช้งาน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร สามารถนำปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรทั้งหมด 4 ด้านที่ได้จากการสังเคราะห์ ประกอบด้วยด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ และด้านการปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายใน มาเป็นประเด็นหลักในการพัฒนาคู่มือ จากการศึกษาเอกสารตำรา งานวิจัย รวมถึงข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารแหล่งเรียนรู้และดูแลแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษามือถือประกอบ 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 คำนำ สารบัญ คำชี้แจง ส่วนที่ 2 เนื้อหาประกอบด้วย บทที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ ความหมาย ความสำคัญ ประเภท ประโยชน์ นิยามศัพท์และบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง บทที่ 2 แนวคิดการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ส่วนที่ 3 บรรณานุกรมภาคผนวก และประวัติย่อของผู้เขียน ทั้งนี้เพราะการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ทั้ง 7 ด้าน พบว่า ระดับความเหมาะสมของคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยได้คู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ดังนั้นโรงเรียนในสังกัดควรนำคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในไปใช้ในการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ตลอดจนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชรควรมีการประชาสัมพันธ์ให้กับเขตพื้นที่การศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

2.2 ควรศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิตติยา ต้อยทั้ง. (2562). **การพัฒนาคู่มือการบริหารงานแนะแนวที่มุ่งเน้นทักษะความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านแม่กุ่มน้อยอำเภอแม่สอดจังหวัดตาก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- คเชนเทพ จันทรวงศ์. (2561). **การพัฒนาคู่มือการบริหารงานสถานักเรียนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณัฐพัฒน์ ฤงพลอย. (2563). การพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เบญจวรรณ นามะพันธ์. (2563). แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปรีชา บุญอินทร์. (2562). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วันไชย ไชยชนะ. (2564). การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปัว 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- สุดารัตน์ งามวิลัย. (2561). แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตร่มเกล้าฉนวนมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สาวิตรี บุญยพันธ์. (2563). แนวทางการบริหารการจัดการแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเขตอำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. พิมพ์ครั้งที่ 1. กำแพงเพชร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2564. ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

Administrators Leadership Affecting Community Participation in Schools
under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3

อัสনী อัมพร¹ วัลนิกา ฉลากบัง² เอกลักษณ์ เพียสา³

Assanee Omprom, Wannika Chalakbang, Akkaluck Pheasa

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 326 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.60-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.26-0.90 และค่าความเชื่อมั่น 0.98 และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน มีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.80-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.36-0.87 และค่าความเชื่อมั่น 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการคำนึงถึงเอกบุคล (X₆) ด้านการนำการเปลี่ยนแปลง (X₄) และด้านการดลใจ (X₅) มีอำนาจพยากรณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 72.50
3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน มีจำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการคำนึงถึงเอกบุคล ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงและด้านการดลใจ

คำสำคัญ (Keywords) : ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา; การมีส่วนร่วมของชุมชน;
การมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน

Received: 2023-05-16 Revised: 2023-05-22 Accepted: 2023-05-26

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Student Master of Education Program, Department of Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: assanee.toomtarn@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Advisor Department of Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: chuleeporn@snru.ac.th

³ อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร Advisor Department of Education Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University. E-mail: akkaluckpheasa@gmail.com

Abstract

The purpose of this study was to investigate the leadership of the school administrators affecting community participation in schools and the guidelines for improving leadership of the school administrators affecting community participation in schools under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3. The sample of this study were 326 participants comprising school administrators and teachers who were selected using multi-stage random sampling. The instrument used in data collection was a set of 5-rating scale questionnaire which contained a part of questions on leadership of administrators indicated validity index ranged between 0.60- 1.00, discrimination power index ranged between 0.26- 0.90 and reliability index was at 0.98, and another part comprised questions on community participation in schools indicated validity index ranged between 0.80- 1.00, discrimination power index ranged between 0.36-0.87 and reliability index was at 0.97. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation and stepwise multiple regression analysis.

The findings were as follows

1. The relationship between leadership of school administrators and community participation in schools showed high level of positive correlation with statistical significance at .01.

2. The leadership of school administrators in individualized consideration (X_6), transformational leadership (X_4) and inspirational leadership (X_5) were able to predict the community participation in schools (Y) with statistical significance at .01, and obtained a predictive power at 72.50 percent.

3. The guidelines for improving the leadership of school administrators affecting community participation in schools under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3, comprised three aspects, namely individualized consideration, transformational leadership and inspirational leadership.

Keywords: Leadership of School Administrator; Community Participation;
Community Participation in Schools

บทนำ (Introduction)

การเปลี่ยนแปลงของโลกได้ส่งผลกระทบทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการเมืองของทุกประเทศ โดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ทำให้โลกเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วและเป็นโลกที่ไร้พรมแดน ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างและเตรียมเยาวชนของชาติเพื่อเข้าสู่โลกไร้พรมแดน จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงทักษะจากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ทำทลายข้อจ้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้ นอกจากนี้

การศึกษายังมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศโดยตรงในด้านการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพ มีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ การศึกษาจึงสำคัญต่อการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557: 1) การจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาของชาติในปัจจุบันมีเป้าหมายที่การพัฒนาคน พัฒนาครูอาจารย์ พัฒนาสังคมในหลากหลายรูปแบบ เน้นการมีส่วนร่วมขององค์กร ภาครัฐและเอกชน เน้นการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษามากขึ้น การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับปริญญาตรี เน้นการมีงานทำ (ประหยัด พิมพา, 2561: 242)

การบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการใช้อำนาจหน้าที่อย่างเป็นทางการให้เกิดประโยชน์สูงสุด แต่อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารจะต้องเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา และทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นและมีอิสระ ในการตัดสินใจ ผู้บริหารจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถที่มี เพื่อให้เกิดการยอมรับ โดยจัดระบบการบริหารอย่างมีแบบแผน ต้องมีภาวะผู้นำจึงจะทำให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด พฤติกรรมของผู้นำนั้นว่ามีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร ภาวะผู้นำประกอบด้วยศาสตร์และศิลป์ ผู้นำจะต้องเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของผู้ตามและทำให้ผู้ตามมีความพยายามที่จะปฏิบัติงานเกินเป้าหมายที่กำหนด เปลี่ยนทัศนคติ ความเชื่อ แรงจูงใจ และความเชื่อมั่นของผู้ตาม ส่งเสริมให้มีวุฒิภาวะในระดับสูง หากผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแสดงว่าผู้บริหารเป็นมืออาชีพ (บุญยะสิต ยดทิวงสา, 2562: 5)

การบริหารจัดการองค์การโดยเฉพาะหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษานั้น ปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานภายในองค์กร คือ การมีผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในการบริหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สามารถนำพาองค์กรให้มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันที่จะปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันได้ ภาวะผู้นำเปรียบเสมือนอาวุธประจำกายของผู้บริหารและผู้นำที่เป็นนักบริหารมืออาชีพ ตัวชี้วัดภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ได้ชื่อว่ามีอาชีพ คือ ผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพของงาน ภาวะผู้นำจึงเป็นตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพของงาน อีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพของงาน คือ ผู้บริหารที่สามารถประสานความร่วมมือกับ ชุมชน สังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (โอโษชา ทนกล้า, 2563: 475) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคนที่มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนเป็นอย่างมาก เพราะฉะนั้นหากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการจูงใจ ด้านการกำหนดเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นผู้นำ มีบุคลิกที่น่าเชื่อถือ ด้านการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจพร้อมเปิดใจรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย หรือเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีก็จะส่งผลให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนมากขึ้น (มนตรา ผลศรัทธา, 2557: 86-89)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน และ หาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยจะเป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 นำไปประกอบการพิจารณา ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาภาวะผู้นำของตนเอง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยฉบับนี้ เป็นรูปแบบงานวิจัยเชิงปริมาณ มีขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีบุคลิกน่าเชื่อถือ 2) การมีวิสัยทัศน์ 3) การส่งเสริมการมีส่วนร่วม 4) การนำการเปลี่ยนแปลง 5) การตัดสินใจ 6) การคำนึงถึงเอกบุคล

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล 4) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,970 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3, 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประจำปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (วโร เฟ็งสวัสต์, 2551: 191) ได้จำนวน 326 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 92 โรงเรียน

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการศึกษาในระยะเวลาตั้งแต่ เดือนพฤษภาคม-ตุลาคม 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ

สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนตามแนวทางของ Likert (Likert Five's Rating Scale) และ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 100)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองการทำวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์จากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.2 ขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

3.3 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ดำเนินการส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเป็นรายสถานศึกษา ตามจำนวนที่กำหนด

3.4 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2551: 307)

2. ศึกษาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

3. การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 นำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ด้วยการหาความถี่ ร้อยละและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = .831$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาด้านที่มีอำนาจพยากรณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านการคำนึงถึงเอกบุคล (X₆) การนำการเปลี่ยนแปลง (X₄) และการคลใจ (X₅) โดยตัวแปรทั้ง 3 ร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน ได้ร้อยละ 72.50 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (Standard Error) .246

สามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$Y' = 0.559 + 0.330 (X_6) + 0.301 (X_4) + 0.246 (X_5)$$

และสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$Z'_y = 0.333 (Z_6) + 0.305 (Z_4) + 0.253 (Z_5)$$

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน มีดังนี้

3.1 แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการคำนึงถึงเอกบุคล ประกอบด้วย

3.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงออกถึงความสนใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

3.1.2 ผู้บริหารควรทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ

3.1.3 ผู้บริหารควรเป็นที่ปรึกษาให้กับบุคลากรในองค์กร เป็นผู้ฟังที่ดี เข้าใจปัญหาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน รับรู้ความต้องการของแต่ละคน

3.1.4 ผู้บริหารควรปฏิบัติต่อบุคคลตามความแตกต่าง และให้โอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

3.1.5 ผู้บริหารควรมอบหมายงานเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคคล

3.1.6 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้ความสามารถพิเศษ และส่งเสริมระบบการทำงานให้เอื้อประโยชน์ต่อบุคลากร

3.1.7 หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดให้ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเอง ในด้านการคำนึงถึงเอกบุคล หรือจัดหลักสูตรอบรมพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร

3.1.8 ผู้บริหารควรแสดงออกถึงวิสัยทัศน์ และกระบวนทัศน์ใน การดำเนินงานร่วมกับชุมชน อย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้ความสามารถในการร่วมพัฒนางาน โดยคำนึงถึงความแตกต่างอย่างเท่าเทียม เคารพสิทธิของบุคคล

3.1.9 ผู้บริหารควรแสดงให้เห็นว่าได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และติดต่อสื่อสารแบบสองทางเป็นรายบุคคล เป็นพี่เลี้ยงสอนงาน และให้คำแนะนำส่งเสริมพัฒนาผู้ร่วมงานให้พัฒนาตนเอง ผู้นำกระจายอำนาจโดยมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงานอย่างเหมาะสม

3.2 แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย

3.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำกระบวนการต่าง ๆ มาใช้และมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง

3.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีจิตวิทยาในการทำให้คนเชื่อหรือคล้อยตามในแงุ่มใหม่

3.2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นชี้แนะให้เกิดความสนใจระหว่างผู้ร่วมงาน

3.2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ผู้ร่วมงานส่วนร่วมในการพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงาน

3.2.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานไปสู่ระดับความสามารถที่สูงขึ้น

3.2.6 หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดอบรมการพัฒนาภาวะผู้นำให้สามารถนำการเปลี่ยนแปลงแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้

3.2.7 ควรเปิดใจกว้างยอมรับสิ่งใหม่ๆ ควรมีนวัตกรรมใหม่ ๆ ช่วยในการพัฒนาอยู่เสมอ เป็นต้นแบบ มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ รับฟังข้อคิดเห็นและข้อสะท้อนจากผู้ร่วมงาน

3.2.8 ผู้นำควรแสดงให้เห็นในการจัดการหรือการทำงาน โดยการเปลี่ยนสภาพหรือเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง เปิดโอกาสให้พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น

3.3 แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการดูแลประกอบด้วย

3.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาโน้มน้าวจิตใจให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ร่วมงานโดยใช้วิธีการพูดที่สร้างความไว้วางใจ

3.3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาโน้มน้าวจิตใจให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ร่วมงานโดยใช้วิธีการยกย่อง ชมเชย

3.3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาโน้มน้าวจิตใจให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ร่วมงานทั้งความคาดหวังในสิ่งที่ต้องการอย่างชัดเจนภายใต้ผลประโยชน์ร่วมกัน

3.3.4 ผู้บริหารสถานศึกษาโน้มน้าวจิตใจให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ร่วมงาน เพื่อให้ทุกคนสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

3.3.5 หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดหลักสูตรฝึกอบรมด้านจิตวิทยาด้านการพัฒนาบุคลิกภาพให้ผู้บริหารสามารถดูแลผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานได้

3.3.6 ควรใช้หลักจิตวิทยามาช่วยในการโน้มน้าวจิตใจให้กับผู้ร่วมงาน ให้เกิดพฤติกรรมการทำงานเชิงบวก มีการเสริมแรงตามความเหมาะสมในบางโอกาสที่แสดงความเชื่อมั่น ไว้วางใจอย่างเป็นกัลยาณมิตรโดยปราศจากการบริหารเชิงอำนาจ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .831 ($r_{xy} = .831$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านการมีบุคลิกน่าเชื่อถือ การมีวิสัยทัศน์ การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การนำการเปลี่ยนแปลง การดูแล และการคำนึงถึงเอกบุคล ทุกองค์ประกอบล้วนมีส่วนสำคัญ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยอมรับ ได้รับความศรัทธาจากผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ปกครองและชุมชน องค์ประกอบเหล่านี้จะครอบคลุมทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ สมรรถนะ ตลอดจนคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์และมีใจเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ท้ายที่สุดก็นำมาสู่การให้ความร่วมมือเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน รวมถึงชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนตรา ผลศรัทธา (2557: 81) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.769

2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 3 ด้าน สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การคำนึงถึงเอกบุคล (X₆) การนำการเปลี่ยนแปลง (X₄) และการคลใจ (X₅) โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 72.50 สามารถอธิบายผลในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการคำนึงถึงเอกบุคล ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า หากผู้บริหารมีภาวะผู้นำในด้านการคำนึงถึงเอกบุคล โดยแสดงออกถึงความสนใจในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ก็จะทำให้ผู้บริหารสามารถเข้าใจผู้อื่น เป็นการเอาใจเขามาใส่ใจเรา เมื่อสามารถเข้าใจความต้องการของผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นผู้ร่วมงาน ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนได้เสียในโรงเรียน หรือชุมชน ก็จะส่งผลให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนมากขึ้นเกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิทธิชัย พลายแดง (2557: 88-89) ที่ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา โดยภาพรวม มีทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน ด้านลักษณะทางสังคม และด้านบุคลิกภาพ โดยร่วมกันส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีประสิทธิภาพในการทำนายคิดเป็นร้อยละ 78 ซึ่ง คุณลักษณะทางสังคม นั้นหมายถึง การที่ผู้บริหารมีความสามารถในการขอความช่วยเหลือและประสานงาน มีความสามารถในการบริหาร มีความเอาใจใส่ผู้อื่นมีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่ยอมรับ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของภาวะผู้นำในด้านการคำนึงถึงเอกบุคล

2.2 ด้านการนำการเปลี่ยนแปลง ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะ และพฤติกรรมที่จะทำให้เกิดการเคารพและศรัทธาเชื่อมั่นว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น นำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายได้ เมื่อเกิดความศรัทธา เชื่อมั่นก็นำมาสู่การให้ความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิทธิชัย พลายแดง (2557: 88-89) ที่ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา โดยภาพรวม มีทั้งหมด 3 ด้าน โดยด้านที่ดีที่สุดที่ถูกคัดเลือกเข้าสมการเป็นด้านแรก คือ ด้านลักษณะ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน หมายถึง การที่ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีความมุ่งมั่นในการกำจัดอุปสรรค สามารถบริหารงานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นได้ ถัดมาคือ ด้านลักษณะทางสังคม และด้านบุคลิกภาพ ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.884 ประสิทธิภาพในการทำนาย ร้อยละ 78.20 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย ร้อยละ 12.50 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ด้านการคลใจ ทั้งนี้ก็อาจจะเป็นว่าหากผู้บริหารเป็นผู้ที่มีวาทีศิลป์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจ จูงใจ สร้างความไว้วางใจ หรือสร้างแรงบันดาลใจเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรวมถึงผู้ปกครอง และชุมชนก็จะทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัย

ของ มนตรา ผลศรัทธา (2557: 80-81) เรื่อง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ที่พบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญของพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 คือ ด้านการควบคุมการปฏิบัติงาน ด้านที่ถูกคัดเลือกในลำดับถัดมา คือ ด้านการตัดสินใจ ด้านการจูงใจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการกำหนดเป้าหมาย และด้านการเป็นผู้นำ ตามลำดับ โดยตัวแปรทั้ง 5 ตัว ร่วมกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ร้อยละ 59.10 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนายร้อยละ 25.40 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ผู้วิจัยได้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการคำนึงถึงเอกบุคล 2) ด้านการนำการเปลี่ยนแปลง และ 3) ด้านการดูแลใจ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูง ดังนั้นในการเตรียมและพัฒนาบุคลากรเพื่อเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำองค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน ได้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำของผู้บริหารในด้านต่าง ๆ ที่มีอำนาจพยากรณ์สูงสุด 3 ลำดับแรก ดังนี้

1.2.1 ด้านการคำนึงถึงเอกบุคล ผู้บริหารต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อให้สามารถรับรู้ถึงความต้องการของชุมชน

1.2.2 ด้านการนำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องสร้างความเปลี่ยนแปลงนำพาสถานศึกษาให้พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น และแสวงหาวิธีการปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ชุมชนเกิดความเชื่อมั่น

1.2.3 ด้านการดูแลใจ ผู้บริหารต้องใช้หลักจิตวิทยาในการโน้มน้าวใจผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งผู้นำชุมชน และคนในชุมชนให้อาสาเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการบริหารงานสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน ได้แก่ 1) ด้านการมีบุคลิกน่าเชื่อถือ 2) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 3) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม 4) ด้านการนำการเปลี่ยนแปลง 5) การดูแลใจ และ 6) การคำนึงถึงเอกบุคล ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน และนำมาซึ่งคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ทราบถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน ในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียน เพื่อให้ได้สารสนเทศที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

บุญชุม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญยะสิต ยดทิวงสา. (2562). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อผลสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยครูสทวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ประหยัด พิมพ์. (2561). การศึกษาไทยในปัจจุบัน. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด. 7(1): 242.

มนตรา ผลศรีธธา. (2557). พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). วิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สิทธิชัย พลายแดง. (2557). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 (2565). ข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำปีการศึกษา 2565. กลุ่มบริหารงานบุคคล. สกลนคร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมศตวรรษที่ 21. รายงานการวิจัย. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

อโนชา ทนกล้า. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2. วิทยานิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต. สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ.

การขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการ
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก

Driving Policies of Developing Grassroots Economy for Sustainable
Development: A Case Study of Community Tourist Development in
Phitsanulok Province

ก้านรงค์ แสนพะเยาว์¹ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์² ธนัสถา โรจนตระกูล³

Klanarong Sanpayao, Kampanart Wongwatthanaphong, Tanastha Rojanatrakul

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ และ 3) แนวทางการขับเคลื่อนตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก โดยกลุ่มตัวอย่างในการใช้แบบสอบถาม คือ สมาชิกชุมชนท่องเที่ยว 3 ชุมชน จำนวน 335 คน และกลุ่มที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้นำชุมชนหรือผู้แทนชุมชน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกในชุมชน จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้รูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$) ได้แก่ คุณภาพชีวิตคนในชุมชน ($\bar{X}=3.95$) ความเข้มแข็งของชุมชนและการบริหารจัดการ ($\bar{X}=3.93$) ความสัมพันธ์ของชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X}=3.89$) แนวคิดและความสามารถของคน ($\bar{X}=3.86$)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีทั้งหมด 5 ด้าน และส่งผลร้อยละ 92.60 คือ ความชัดเจนของนโยบาย ศักยภาพขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ทรัพยากร ทักษะและสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติงานนโยบาย การกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผล

3. แนวทางการขับเคลื่อนตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ที่มีความเหมาะสมโดยเรียงลำดับความสำคัญคือ ความชัดเจนของนโยบาย ผู้บริหารหรือผู้นำคนสำคัญ การสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ศักยภาพขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ การกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผล ทักษะและสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติงานนโยบาย และทรัพยากร

Received: 2023-05-13 Revised: 2023-05-22 Accepted: 2023-05-26

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Master of Public Administration Program Students, Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand, Phitsanulok. E-mail: klanarong.sa@psru.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Master of Public Administration Program Lecturer, Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand, Phitsanulok. E-mail: klanarong.sa@psru.ac.th

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Master of Public Administration Program Lecturer, Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand, Phitsanulok. E-mail: klanarong.sa@psru.ac.th

คำสำคัญ (Keywords) : การขับเคลื่อนนโยบาย; การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก; การพัฒนาอย่างยั่งยืน

Abstract

This research's objectives were to study: 1) the effectiveness of the implementation of the grassroots economic development policy, 2) factors affecting the effectiveness of the grassroots economic development policy implementation, and 3) the guideline for the implementation of the grassroots economic development policy for sustainable development. It was a case study of community tourism development in Phitsanulok Province. The sample group for using the questionnaire consisted of 335 members of three tourism communities. The groups used in the interview were community leaders or community representatives, community board and 30 community members. Data were analyzed by percentage, mean, and standard deviation. Also, multiple regression analysis of data, and content analysis were used.

The results showed that

1. The effectiveness of implementing the grassroots economic development policy was at a high level ($\bar{X}=3.91$), including the quality of life of people in the community ($\bar{X}=3.95$), community strength and management ($\bar{X}=3.93$), community relations with relevant agencies ($\bar{X}=3.89$) concepts and abilities of people ($\bar{X}=3.86$).

2. Factors affecting the effectiveness of implementing the grassroots economic development policy were at the statistical level of 0.05, consisting of 5 aspects; and had 92.60% of the effect, namely policy clarity, capacities of organizations implementing policies, resources, skills, incentives of policy practitioners, oversight, monitoring and evaluation.

3. Guidelines for driving the grassroots economic development policy should have, in order of importance, policy clarity, executives or key leaders' support from all relevant sectors, the organizational capacity of policy implementation, supervision monitoring, and evaluation of policy practitioners' skills and incentives, and resources.

Keywords: policy driving; grassroots economy development; sustainable development

บทนำ (Introduction)

ในสถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยได้มุ่งพัฒนาประเทศให้หลุดจากกับดักประเทศกำลังพัฒนา เนื่องจากสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ทวีความรุนแรงขึ้นเป็นปัญหาสำคัญที่ฉุดรั้งการพัฒนาประเทศ อีกทั้งประสบปัญหาด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความยากจนและความเหลื่อมล้ำโดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรและแรงงานทั่วไป ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยและไม่มั่นคง ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ รวมถึงที่ดินทำกิน การเข้าถึงแหล่งทุน ขาดองค์ความรู้ ที่เกี่ยวข้องสำหรับการวางแผนการพัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์ รวมทั้งยังมีพฤติกรรมขาดการออมและมีแนวโน้มจะมีหนี้สินที่สะสมเรื้อรัง การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก จึงเป็นความคาดหวังในการที่จะคิดหาวิธีจัดการแก้ไขความ

ยากจนและความเหลื่อมล้ำอย่างถูกต้องและมีความยั่งยืน ตามนโยบายรัฐบาลในการขับเคลื่อนประเทศโดยใช้กลไกของประชารัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและให้มีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ชุมชนพึ่งตนเองได้ ด้วยการใช้พลังประชารัฐในระดับกลางและระดับพื้นที่ภายใต้ความร่วมมือกันของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562: 1-5) สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ โดยกำหนดเป้าหมายสำคัญประการหนึ่ง คือ การมุ่งขจัดความยากจนทุกรูปแบบ ตามที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ในหมวดที่ 16 ว่าด้วยการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ได้กำหนดให้สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมรวมถึงการสร้างกลไกเพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพของประชาชน และการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ในยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยกำหนดไว้ในประเด็นที่ 4.1 เรื่องการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ ซึ่งจะต้องมีการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก โดยเน้นระบบจัดการตนเองของเกษตรกร และมีกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากเพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงฐานทรัพยากร การวิจัยความรู้ทั้งทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการผลิต ตลอดจนเพิ่มช่องทางการตลาดที่สำคัญ (คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์เศรษฐกิจฐานราก, 2559: 19-38) และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) เป้าหมายที่ 1) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยยกระดับภาคการท่องเที่ยว และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรายย่อยและชุมชนสามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าได้ เป้าหมายที่ 2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ เป้าหมายที่ 3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม และ เป้าหมายที่ 4) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริโภคไปสู่ความยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) รวมถึงมีความเชื่อมโยงกับโครงการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนให้เป็นต้นแบบชุมชนนาร่องในการวางแผนการจัดการ และสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความยั่งยืนอยู่บนพื้นฐานของความเป็นชุมชน การอนุรักษ์วิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่น และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ภายใต้การมีส่วนร่วมในการดำเนินการของชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนได้ด้วยตนเอง (สำนักท่องเที่ยวโดยชุมชน, 2561: 2-3)

ที่ผ่านมาจังหวัดพิษณุโลกได้ดำเนินการเพื่อสนับสนุนชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านรูปแบบของโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดพิษณุโลก ตามแผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมเศรษฐกิจและพัฒนาศักยภาพชุมชน งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ปี พ.ศ. 2561 ของกรมการพัฒนาชุมชน ผ่านสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 215,020,000 บาท ดำเนินการในหมู่บ้านเป้าหมาย จำนวน 72 หมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เกิดรายได้กับชุมชน พัฒนาคุณภาพ ยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่มปรับตัวเข้าสู่การพัฒนา (กลุ่ม D) ให้พร้อมขาย สร้างรายได้มากขึ้น เชื่อมโยงเส้นทางในการท่องเที่ยว ให้มีความพร้อมบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก, 2562: 1-4)

จากการดำเนินงานตามโครงการฯ ของจังหวัดพิษณุโลก พบว่ามีการประกวดชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมจังหวัดพิษณุโลก โดยที่จังหวัดพิษณุโลกได้รับจัดสรรงบประมาณดำเนินกิจกรรมการประกวดชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม ระดับจังหวัด งบประมาณรวมทั้งสิ้น 669,600 บาท จำนวน 72 ชุมชนๆ ละ 9,300 บาท ซึ่งผลการประกวดชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมระดับจังหวัด ของจังหวัดพิษณุโลก ที่ได้รับคัดเลือกเป็นชุมชนท่องเที่ยวดาวเด่น “Attractive” มีความพร้อมรองรับนักท่องเที่ยว (ประเภทชุมชนท่องเที่ยว A) มีจำนวน 3 ชุมชน ได้แก่ 1) บ้านวังส้มซ่า หมู่ที่ 1 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมืองพิษณุโลก 2) บ้านบุง หมู่ที่ 5 ตำบลศรีภิรมย์ อำเภอพรหมพิราม และ 3) บ้านผาผึ้ง หมู่ที่ 3 ตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปราง และทั้ง 3 ชุมชนนี้ ยังได้รับการจัดสรรงบประมาณกิจกรรมต่อยอดการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม ระดับจังหวัด จากกรมการพัฒนาชุมชน เพื่อให้ชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมระดับจังหวัด ตามประกาศผลการประกวดของจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 ชุมชนๆ ละ 200,000 บาท รวมทั้งสิ้น 600,000 บาท (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก, 2562: 29-35)

จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกจากการประกวดชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม ระดับจังหวัด ของจังหวัดพิษณุโลกนั้น แสดงให้เห็นถึงการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ด้านการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม และตอบโจทย์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อให้การเติบโตของประเทศเป็นการเติบโตที่ยั่งยืน ผ่านการส่งเสริมเศรษฐกิจระดับชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการแข่งขัน สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก” ว่าประสิทธิผลของการขับเคลื่อนนโยบายในปัจจุบันอยู่ในระดับใด และมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย รวมทั้งมีแนวทางในการดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายอย่างไร ของชุมชนท่องเที่ยวทั้ง 3 ชุมชนดังกล่าว จนเป็นที่ยอมรับของจังหวัดพิษณุโลกตลอดกรมการพัฒนาชุมชน และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชนอื่นๆ ได้ เพื่อส่งเสริมให้เศรษฐกิจฐานรากเกิดความเข้มแข็งและส่งผลถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Integrated

research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ จากการแจกแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีลำดับขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้ ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตการศึกษา คือ แนวคิดเกี่ยวกับการขับเคลื่อนนโยบาย แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจฐานราก แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ สมาชิกชุมชนท่องเที่ยวจำนวน 3 ชุมชน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,061 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์, 2565; เทศบาลตำบลไทรย้อย, 2565; องค์การบริหารส่วนตำบลศรีภิรมย์, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง (เชิงปริมาณ) คือ สมาชิกชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีทั้ง 3 ชุมชน จำนวน 335 คน ที่ได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95.5 และความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (เชิงคุณภาพ) เป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก (in-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) จากชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จำนวน 3 ชุมชน ในการนี้ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง จำนวน 30 คน โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ดังนี้ 1) ผู้นำชุมชนหรือผู้แทนชุมชน ชุมชนละ 1 คน รวมเป็น 3 คน 2) คณะกรรมการชุมชน ชุมชนละ 5 คน รวมเป็น 15 คน และ 3) สมาชิกในชุมชน ชุมชนละ 4 คน รวมเป็น 12 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาค้นคว้าดำเนินการเก็บข้อมูลจาก ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จากชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จำนวน 3 ชุมชน ดังนี้

1.3.1 ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี บ้านส้มซ่า หมู่ที่ 1 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

1.3.2 ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี บ้านผาผึ้ง หมู่ที่ 3 ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งช้าง จังหวัดพิษณุโลก

1.3.3 ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี บ้านบึง หมู่ที่ 5 ตำบลศรีภิรมย์ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ช่วงเวลาในการศึกษารวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สรุปผลการวิจัย อยู่ระหว่างเดือน กันยายน 2564 ถึง วันที่ 11 พฤษภาคม 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม จะแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก

ส่วนที่ 2 สอบถามประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ ของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก

ส่วนที่ 3 เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้นำชุมชนหรือผู้แทน และสมาชิกในชุมชนของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก (in-depth interview) เพื่อให้ผู้นำชุมชนหรือผู้แทนสมาชิกในชุมชน ของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพิษณุโลก และนักท่องเที่ยวในแต่ละชุมชน ได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของตนเอง ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เชิงปริมาณ เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามไปสำรวจกับสมาชิกชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีทั้ง 3 ชุมชนจำนวน 335 คน

3.2 เชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ไปสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวพร้อมกับมีการบันทึกเสียงบทสนทนาและจดบันทึก เพื่อนำมาใช้ถอดความ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปจากชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จำนวน 3 ชุมชน ในการนี้ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง จำนวน 30 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และส่วนที่ 3 เป็นการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยการคัดเลือกตัวแปรอิสระแบบ Enter Method

4.2 เชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก มีผลวิจัยพอสรุปได้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ โดยภาพรวม

ประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับประสิทธิผล
1. แนวคิดและความสามารถของคน	3.86	0.973	มาก
2. คุณภาพชีวิตคนในชุมชน	3.95	0.960	มาก
3. ความเข้มแข็งของชุมชนและการบริหารจัดการ	3.93	0.963	มาก

ประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ ฐานรากไปปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ประสิทธิผล
4. ความสัมพันธ์ของชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.89	0.947	มาก
รวม	3.91	0.930	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ คุณภาพชีวิตคนในชุมชน ($\bar{X} = 3.95$) ความเข้มแข็งของชุมชนและการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.93$) ความสัมพันธ์ของชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.89$) แนวคิดและความสามารถของคน ($\bar{X} = 3.86$) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีทั้งหมด 5 ด้าน คือ ด้านความชัดเจนของนโยบาย ด้านศักยภาพขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านทรัพยากร ด้านทักษะและสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติงานนโยบาย ด้านการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผล โดยทั้ง 5 ด้านนี้ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ ร้อยละ 92.60 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบายที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

Coefficients^a

Model	Unstandardized Coefficients		Standardize Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	β		
1 (Constant)	0.082	0.071		1.157	0.248
ความชัดเจนของนโยบาย (X_1)	0.194	0.041	0.182	4.797	0.000*
การสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (X_2)	0.046	0.046	0.043	1.001	0.318
ศักยภาพขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (X_3)	0.185	0.045	0.183	4.105	0.000*
ผู้บริหารหรือผู้นำคนสำคัญ (X_4)					
ทรัพยากร (X_5)	0.035	0.029	0.035	1.215	0.225
ทักษะและสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติงานนโยบาย (X_6)	0.078	0.038	0.076	2.044	0.042*
การกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผล (X_7)	0.209	0.040	0.201	5.215	0.000*
	0.282	0.042	0.302	6.752	0.000*

R = 0.962 R² = 0.926 Adjusted R² = 0.924 SE = 0.25606

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ ปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบาย ได้แก่ ความชัดเจนของนโยบาย (X_1) ศักยภาพขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (X_3) ทรัพยากร (X_5) ทักษะและสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัตินโยบาย (X_6) การกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผล (X_7) ซึ่งสามารถทำนายประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Y) ได้ร้อยละ 92.60 ($R^2 = 0.926$)

ผู้วิจัยจึงได้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวทำนายมาเขียนเป็นสมการทำนายประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Y) โดยใช้คะแนนดิบ ดังนี้

$$Y = 0.082 + 0.194(X_1) + 0.185(X_3) + 0.078(X_5) + 0.209(X_6) + 0.282(X_7)$$

จากค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าว ปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบาย ได้แก่ ความชัดเจนของนโยบาย ศักยภาพขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ทรัพยากร ทักษะและสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติ นโยบาย การกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผล ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนอธิบายได้ ดังนี้

ปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบาย ด้านความชัดเจนของนโยบาย เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก เพิ่มขึ้น 0.194 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยด้านอื่นๆ คงที่

ปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบาย ด้านศักยภาพขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก เพิ่มขึ้น 0.185 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยด้านอื่นๆ คงที่

ปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบาย ด้านทรัพยากร เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก เพิ่มขึ้น 0.078 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยด้านอื่นๆ คงที่

ปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบาย ด้านทักษะและสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัตินโยบาย เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก เพิ่มขึ้น 0.209 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยด้านอื่นๆ คงที่

ปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบาย ด้านการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผล เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก เพิ่มขึ้น 0.282เมื่อกำหนดให้ปัจจัยด้านอื่นๆ คงที่

ส่วนตัวแปรที่ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก มี 2 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และผู้บริหารหรือผู้นำคนสำคัญไม่ได้เป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก

3. แนวทางการขับเคลื่อนตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มี 7 ด้าน 1) ด้านความชัดเจนของนโยบาย มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจน ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และ

สิ่งแวดล้อม รวมทั้งกำหนดทิศทางการตลาดนำการพัฒนาการขับเคลื่อนสู่แหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้วยการบูรณาการอย่างเป็นระบบ และการมีส่วนร่วม เพื่อสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ กระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชน 2) ด้านการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีการสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ในการประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลข่าวสาร แก่นักท่องเที่ยวทราบช่วงเวลาของกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนต่าง ๆ และมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันกับชุมชน 3) ด้านศักยภาพขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มีการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับผู้ประกอบการอื่นๆ กับการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเป็นไปอย่างมีเอกภาพและสามารถสร้างอัตลักษณ์การท่องเที่ยวชุมชนให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอกและนักท่องเที่ยว 4) ด้านผู้บริหารหรือผู้นำคนสำคัญ พัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนให้มีวิสัยทัศน์ ความรู้ จัดการกับผลกระทบหรือปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และเป็นแกนนำในการพัฒนาต่อยอดชุมชนท่องเที่ยวต่อเนื่อง เพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนให้เป็นรูปธรรมเพิ่มขึ้น 5) ด้านทรัพยากร จัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเพื่อสื่อถึงองค์ความรู้ที่ต้องการถ่ายทอดให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ในพื้นที่ที่มีความน่าสนใจ ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต้องการเข้ามาสัมผัส รวมถึงการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลการเดินทาง กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้งภายในพื้นที่จังหวัด เช่น ป้ายและแผ่นพับ และภายนอกพื้นที่โดยผ่าน Facebook, Line, website ของหน่วยราชการ 6) ด้านทักษะและสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติงานนโยบาย จัดฝึกอบรม เพิ่มพูนองค์ความรู้ เพื่อความเข้าใจถึงการท่องเที่ยวชุมชนอย่างถูกต้อง ถูกทิศทาง ทำให้คนในชุมชนมีความพร้อม มีความมั่นใจในการบริหารงานด้านการท่องเที่ยวชุมชนอย่างมีเป้าหมาย และ 7) ด้านการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผล วางแผนจัดสรรงบประมาณการท่องเที่ยวชุมชนระยะเวลา 3 ปี 5 ปี เพื่อพัฒนาศักยภาพ และความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้เกิดความยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง ประเมินการปฏิบัติงานของบุคคลที่ดำเนินการให้บริการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อน นำมาพัฒนาทักษะการให้บริการท่องเที่ยวชุมชนที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว อีกทั้งประเมินผลความพึงพอใจของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมและบริการของท่องเที่ยวชุมชน เพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของชุมชนต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปประเด็นสำคัญและนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ

ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ คุณภาพชีวิตคนในชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชนและการบริหารจัดการความสัมพันธ์ของชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แนวคิดและความสามารถของคน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคุณภาพชีวิตเป็นเรื่องของการดำรงอยู่ของชีวิตอย่างมีคุณภาพและมีความสุข ปัจจุบันคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนที่ทำการท่องเที่ยวชุมชน มีการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและมีความเป็นเอกลักษณ์ เพื่อดึงดูดการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ และเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศโดยชุมชน ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การเข้าถึงทรัพยากรและบริการสาธารณะ การสร้างอาชีพ และกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวชุมชนสู่คนในชุมชนสอดคล้องกับงานวิจัยของ McLeod

(2020) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นมีอยู่หลากหลายปัจจัยที่สามารถส่งผลกระทบเพื่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น หากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งมีผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นไปในทางลบต่อคุณภาพชีวิต แต่ในบางครั้งผลกระทบดังกล่าวนั้นอาจจะก่อให้เกิดการทดแทนเป็นผลกระทบทางบวกได้ด้วย โดยปัจจัยทางด้านอื่นๆ ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นคุณภาพชีวิตเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพึงพอใจต่อองค์ประกอบต่างๆ ของชีวิต การดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีมีความสุข มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ สามารถใช้ศักยภาพส่วนบุคคลสร้างสรรค์พัฒนาตนเองและสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านความชัดเจนของนโยบาย รองลงมา คือ ด้านผู้บริหารหรือผู้นำคนสำคัญ ด้านการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ด้านศักยภาพขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผล ด้านทักษะและสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัตินโยบาย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านทรัพยากร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความชัดเจนของนโยบาย เป็นรากฐานสำคัญของความมุ่งหมายของนโยบายทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ หากนโยบายมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนมากเพียงใดก็จะยิ่งส่งเสริมให้การนำนโยบายของการท่องเที่ยวชุมชนไปปฏิบัติมีความสอดคล้องกันและนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่พึงปรารถนาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ หยี่ฟาง แซ่ฟาง (2564: 134-149) ได้ศึกษาการนำนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ได้แก่ มีการกำหนดอำนาจหน้าที่และบทบาทการดำเนินงานตามนโยบายไว้อย่างชัดเจน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบายที่มีความชัดเจน มีการกำหนดมาตรฐานของนโยบายที่มีความชัดเจน และมีการจัดทำแผนงาน แผนปฏิบัติที่สอดคล้องกับการดำเนินงาน มีการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3. แนวทางการขับเคลื่อนตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก

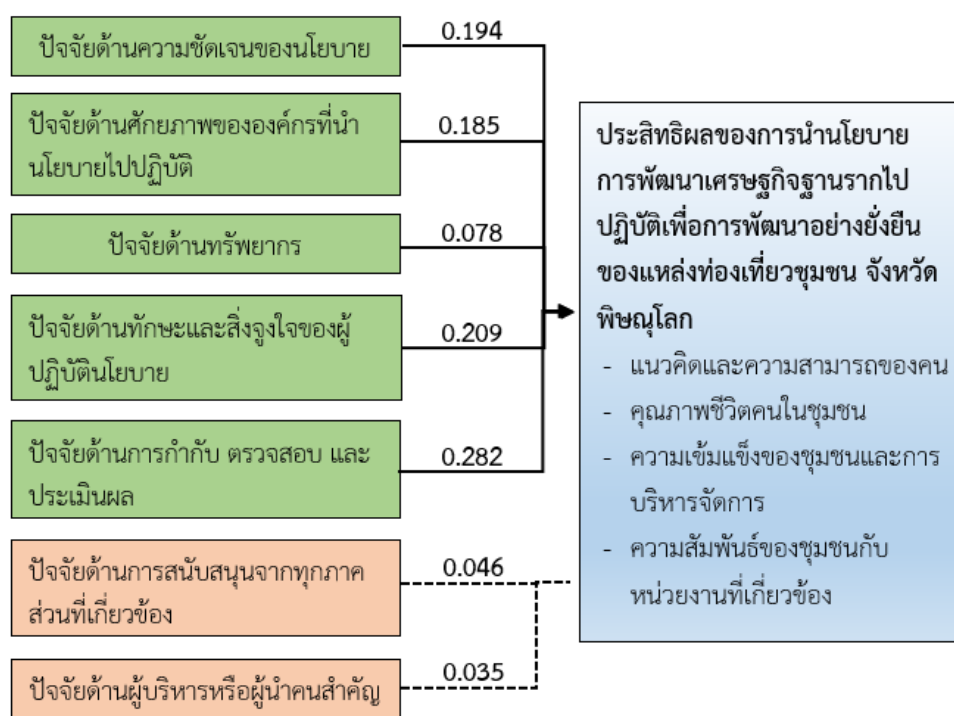
ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการขับเคลื่อนตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 7 ด้าน มีความชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นนโยบายที่ดี ช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ กระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชน ชุมชนมีความเข้าใจถึงความสำคัญของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างถ่องแท้ โดยได้รับการสนับสนุนจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีการสร้างอัตลักษณ์การท่องเที่ยวชุมชนผ่านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ทาง Facebook, Line, website ของหน่วยราชการ เพื่อให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอกและนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร ศรีราพัฒน์ (2562) ศึกษาการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติภายใต้การดำเนิน โครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชรัฐ : กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านหนองงูเห่า ตำบลศิระจรเข้ชัยน้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมองว่านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายที่ดี ช่วยแก้ปัญหาการว่างงาน การเพิ่มรายได้ การสร้างงานให้แก่ภาคประชาชน การดำเนินนโยบายต้องปฏิบัติตามระเบียบและวิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมาย รัฐต้องทำความเข้าใจหรือสื่อสารให้ความรู้แก่ประชาชน และเป็นการสร้างระบอบประชาธิปไตยในการแสดงความคิดเห็น ความร่วมมือกันในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ และใช้การการจูงใจจากผู้นำมาสร้างให้เกิดแรงกระตุ้นในการลงมือทำงานร่วมกับผู้ปฏิบัติงาน

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัฒน์ ทองแสง และฉัตรวิญญู องค์กร (2564: 241-242) ศึกษาวัฒนธรรมเชิงนิเวศน์ นวัตกรรมรากหญ้ากับการสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน 2030 : พหุกรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (MSMEs) พบว่า วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม SME ประเภทนวัตกรรมเชิงนิเวศน์ และวิสาหกิจชุมชน ประเภทนวัตกรรมรากหญ้า มีส่วนช่วยเหลือและสนับสนุนให้เกิดความมีสัมฤทธิ์ผลด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ตามเป้าหมายในการพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างชัดเจน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

การวิจัยเรื่องการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก สามารถนำไปใช้เป็นปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบาย และส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก ตามแผนภาพแสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ

หมายเหตุ —————> หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
 - - - - - หมายถึง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1) หน่วยงานภาครัฐ ควรจัดทำมาตรฐานการบริหารการท่องเที่ยวยุคใหม่ โดยเฉพาะ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เป็นทางเลือกให้แต่ละชุมชนพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของ

แต่ละชุมชนนั้นๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน สร้างความมั่นใจให้กับชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่าทรัพยากรทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนจะได้รับการปกป้อง รวมทั้งเกิดการสร้างอาชีพและการกระจายรายได้ที่จะนำไปพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ และการพัฒนาคุณภาพของบริการที่จำเป็นให้ตรงตามมาตรฐาน ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจและน่าเชื่อถือสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะได้รับบริการจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีคุณภาพในระดับเดียวกันจากทุกๆ ชุมชน และ 2) ประชาชน และ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชน ควรมีการวางแผนการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวตามนโยบาย การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของรัฐบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการท่องเที่ยว และพัฒนาต่อยอด ความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการของชุมชน ตลอดจนศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว การเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีความรู้อย่างถ่องแท้ในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน เพื่อถ่ายทอดแก่นักท่องเที่ยวที่ได้เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ในพื้นที่อื่น เพื่อทราบความแตกต่าง และนำมาเปรียบเทียบ แก้ไขเป็นแนวทางให้แหล่งท่องเที่ยวชุมชนนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2.2 ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในปัจจัยอื่นๆ เช่น การมีส่วนร่วมภายในชุมชน ที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ชุมชน จังหวัดพิษณุโลก เพื่อความหลากหลายของข้อมูลในการนำผลวิจัยไปใช้ตามวัตถุประสงค์และความ คาดหวังที่ผู้วิจัยต้องการ

2.3 ควรทำการศึกษาถึงขีดความสามารถในการรองรับของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชนในอนาคต รวมทั้งหาแนวทางในการป้องกันหากมีนักท่องเที่ยว เกินความสามารถในการรองรับของชุมชน

เอกสารอ้างอิง (References)

- คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์เศรษฐกิจฐานราก (บก.). (2559). **คู่มือการส่งเสริมการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ฐานราก**. กรุงเทพฯ: สำนักสนับสนุนขบวนองค์กรชุมชนและสำนักสื่อสารการพัฒนาสถาบันพัฒนา องค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).
- เทศบาลตำบลไทรย้อย. (2565). **สภาพทั่วไป(เขตการปกครอง)**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.saiyoi.go.th/condition.php>. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2565.
- สำนักท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2561). **กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: สำนัก ท่องเที่ยวโดยชุมชน.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [https://www.nesdc.go.th/main.php? filename=plan13](https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=plan13). สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2565.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561- 2580)/สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก. (2562). การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ จังหวัดพิษณุโลก. พิษณุโลก: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก. (2562). สรุปผลการดำเนินโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีจังหวัดพิษณุโลก. พิษณุโลก: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก. (2562). ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดพิษณุโลก. พิษณุโลก: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก.
- สุภาพร ศรีราพัฒน์. (2562). การนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติภายใต้การดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ : กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านหนองงูเห่า ตำบลศิระจรเข้ร้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/files/2562_1582275899_6114830057.pdf สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2565.
- หยีฟาง แซ่ฟาง. (2564). การนำนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน. วารสารศิลปการจัดการ. 5(1): 134-149.
- องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์. (2565). ข้อมูลประชากร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.thapho.go.th/condition.php>. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2565.
- องค์การบริหารส่วนตำบลศรีภิรมย์. (2565). สภาพทั่วไป(เขตการปกครอง). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.sripirom.go.th/condition.php>. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2565.
- อนุวัฒน์ ทองแสง และฉัตรวิรัช องค์กรสิงห์. (2564). นวัตกรรมเชิงนิเวศน์ นวัตกรรมรากหญ้ากับการสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน 2030 : พหุกรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (MSMEs). วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์. 8(3): 241-242.
- McLeod, S. (2020). Maslow's Hierarchy of Needs. Retrieved from <https://www.simplypsychology.org/maslow.html> Retrieved September 6, 2022.

องค์ความรู้จากงานวิจัยสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดน้ำใน
มิติความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

Research-based Knowledge in the Floating Market Tourism Promotion:
Sustainability Dimensions of Economics, Society, and Environment

ศิริพร อำไพลาสุข¹ อัศวิน แสงพิกุล²

Siriporn Ampailapsuk, Aswin Sangpikul

บทคัดย่อ (Abstract)

ที่ผ่านมา มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตลาดน้ำในประเทศไทยอยู่เป็นจำนวนมาก งานวิจัยส่วนใหญ่เลือกศึกษาเพียงหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง (single topic) เช่น บางเรื่องเน้นด้านเศรษฐกิจ การตลาด แรงจูงใจ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่ศึกษาและสะท้อนการท่องเที่ยวตลาดน้ำในภาพรวมเพื่อให้เห็นภาพของการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ไปพร้อมกันยังมีอยู่อย่างจำกัด บทความวิจัยนี้จึงเป็นงานวิจัยเชิงเอกสารโดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำในประเทศไทย โดยจำแนกออกเป็นข้อมูลพื้นฐานในประเด็นต่างๆ และ 2) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำ เพื่อชี้แนะองค์ความรู้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในแต่ละมิติ งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากฐานข้อมูลวิชาการ TCI และ Google Scholar และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1) งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำในประเทศไทยในรอบ 15 ปี มีทั้งหมด 91 เรื่อง โดยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีสัดส่วนจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 45 และ ร้อยละ 27.5 เป็นการศึกษาด้านเศรษฐกิจท้องถิ่นในพื้นที่ตลาดน้ำ ส่วนภูมิภาคกลางเป็นภูมิภาคที่มีการศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวตลาดน้ำมากที่สุด ร้อยละ 69 ส่วนการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้งานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำ งานวิจัยนี้แยกแยะและสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดน้ำออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ องค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม องค์ความรู้ในแต่ละมิติจะช่วยเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำในประเทศไทยให้มีความยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ (keywords) : การท่องเที่ยวตลาดน้ำ; การท่องเที่ยวชุมชน; ความยั่งยืน

Abstract

In the past, there have been a number of studies about the floating market tourism. Most studies are likely to examine single topics such as economical dimension in terms of marketing, motivation, factors for visiting floating markets, focus on community-based tourism or community participation. However, the studies examining and reflecting the overall picture

Received: 2023-05-03 Revised: 2023-05-26 Accepted: 2023-05-27

¹ อาจารย์ประจำคณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Lecturer, Faculty of Tourism and Hospitality, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand. E-mail: siriporn.amp@dpu.ac.th

² ผู้อำนวยการหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Director of Graduate Program in Tourism Management, Dhurakij Pundit University, Bangkok, Thailand. E-mail: aswin.sal@dpu.ac.th

of floating market tourism in terms of economics, society and environment is limited. This article, with a documentary study, has the objectives to 1) survey the preliminary information of studies in regard to the floating market tourism in Thailand by classifying them into major issues and 2) analyze and synthesize a body of knowledge in regard to the floating marketing tourism to provide a clearer picture of the development of floating marketing tourism in each dimension. This study collects data from academic database from TCI and Google Scholar as well as uses content analysis and descriptive statistics to analyze and present the data.

According to the findings, it is was found that there are a total of 91 studies during 15 years. Among them, the highest proportion is qualitative approaches with 45%, while 27.5% are studies about local economy in floating market. Most studies are conducted in the central area with 69%. In terms of the analysis and synthesis of knowledge from the literature, this study classifies and synthesizes the body of knowledge into 3 dimensions of sustainability, namely, economics, society, and environment. The knowledge in each dimension may be the guidelines for further development of Thailand's sustainable floating market tourism.

Keywords: floating market tourism; community tourism; sustainability

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบัน การท่องเที่ยวในประเทศไทยมีหลายรูปแบบ ซึ่งเกิดขึ้นตามพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของสังคม รวมทั้งความสนใจของนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวในเขตเมืองเพื่อพบเห็นความทันสมัย สิ่งดึงดูดใจ และความเจริญก้าวหน้าของเมือง การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติเพื่อได้ใกล้ชิดสัมผัสกับธรรมชาติอันสวยงาม หรือการท่องเที่ยวเชิงชุมชนเพื่อมีโอกาสได้สัมผัสและเรียนรู้วิถีชีวิตดั้งเดิมของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้รูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้นจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา อย่างเช่น การท่องเที่ยวตลาดน้ำ (floating marketing tourism) ซึ่งปัจจุบันเกิดขึ้นหลายแห่งในหลายจังหวัดของประเทศ ในช่วงเวลาที่ผ่านมา การท่องเที่ยวตลาดน้ำได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้นตามลำดับ อาจเนื่องมาจากหลายปัจจัย เช่น ตลาดน้ำส่วนใหญ่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากตัวเมือง การเดินทางสะดวก มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ตลอดจนได้ลิ้มลองอาหารพื้นบ้าน ได้ซื้อของฝากจากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และได้รับประสบการณ์เรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมชุมชน ทำให้การท่องเที่ยวตลาดน้ำมีรูปแบบที่แตกต่างจากการท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ และได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (ชลลดา มงคลวนิช, 2556: 44-57; พรราว อรุณรังสีเวช, 2563: 25-42; ศิริพร อำไพลาภสุข และอัศวิน แสงพิกุล, 2565: 29-40)

ทั้งนี้ในอีกมุมมองหนึ่ง การท่องเที่ยวตลาดน้ำควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้เป็นต้นแบบของการท่องเที่ยวเชิงชุมชนอย่างยั่งยืน (sustainable community-based tourism) (ศิริพร อำไพลาภสุข และอัศวิน แสงพิกุล, 2565: 29-40; ณรงค์ โพธิ์พฤชานันท์ 2564: 98-110) เนื่องจากเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เอื้อทั้งในแง่ของการส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรมของคนในชุมชน เช่น การนำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นมาจำหน่าย การส่งเสริมการเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น และส่งเสริมเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ความเป็นไทยให้คงอยู่กับชุมชน

ดังนั้น ในปัจจุบันจึงมีนักวิชาการและนักวิจัยให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำกันมากขึ้น โดยมี การศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำมาพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดน้ำให้มีความ ยั่งยืนในชุมชนต่างๆของประเทศ

อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์วรรณกรรมเบื้องต้น ถึงแม้จะมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตลาดน้ำใน ประเทศไทยอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ทว่างานวิจัยส่วนใหญ่นิยมเลือกศึกษาการท่องเที่ยวตลาดน้ำเพียงหัวข้อใด หัวข้อหนึ่ง (single topic) เช่น บางเรื่องเน้นด้านเศรษฐกิจ การตลาด ปัจจัยในการเลือกมาท่องเที่ยวตลาดน้ำ หรือบางเรื่องอาจเน้นการท่องเที่ยวเชิงชุมชนหรือการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น มากกว่าการศึกษาแบบ บูรณาการครบทุกมิติของความยั่งยืน ทั้งนี้ หากวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งจะพบว่า งานวิจัยที่ศึกษาและสะท้อนการ ท่องเที่ยวตลาดน้ำในภาพรวมหรือภาพกว้างเพื่อให้เห็นการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม ของตลาดน้ำไปพร้อมกันๆยังมีอยู่อย่างจำกัด ทั้งนี้ ด้วยข้อจำกัดของการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวตลาดน้ำเพื่อสะท้อนให้เห็นภาพองค์ความรู้ให้ครบทุกมิติของความยั่งยืน งานวิจัยในครั้งนี้จึงใช้ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) เพื่อสำรวจ วิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำที่มีอยู่ เพื่อบรรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำและการนำไป ประยุกต์ใช้ประโยชน์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ความรู้ที่สะท้อนมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ของการท่องเที่ยวตลาดน้ำ อันจะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้บริหารตลาดน้ำ สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในแต่ละพื้นที่

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research objectives)

1. เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำในรอบ 15 ปีที่ผ่านมา โดยจำแนกเป็นข้อมูลพื้นฐานในประเด็นต่างๆ
2. เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำ โดยจำแนก องค์ความรู้ออกเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย
 - 1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา
งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเนื้อหาเชิงเอกสารเกี่ยวกับบทความวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ตลาดน้ำในประเทศไทย
 - 1.2 ขอบเขตด้านพื้นที่
ศึกษาบทความวิจัยฉบับเต็ม (full articles) ทั้งบทความภาษาไทยและอังกฤษที่เผยแพร่อยู่ใน ฐานข้อมูลเชิงวิชาการ (journals) จากฐานข้อมูลเชิงวิชาการออนไลน์ ได้แก่ ฐานข้อมูล TCI (Thailand Citation Index) และ Google Scholar
 - 1.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา
ศึกษาช่วง 15 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ พ.ศ. 2551-2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสำรวจข้อมูลขึ้นมา (survey form) จากการทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (ศิริพร อำไพลาภสุข และอศรินทร์ แสงพิบูล 2565: 29-40) และได้ปรับปรุงเนื้อหาเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ทดลองใช้แบบสำรวจนี้กับงานวิจัยจำนวน 5 เรื่อง พบว่าแบบสำรวจนี้สามารถเก็บข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวม ได้แก่ ชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์การวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย ผลการวิจัยอย่างคร่าวๆ และข้อเสนอแนะ โดยเน้นรวบรวมข้อมูลที่สะท้อนด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยว ตลาดน้ำ การสืบค้นข้อมูลดำเนินการโดยใช้คำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น การท่องเที่ยว ตลาดน้ำ หรือ ตลาดน้ำ เป็นต้น โดยผู้วิจัยเก็บรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลเชิงวิชาการดังที่กล่าวข้างต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำในประเทศไทย และวิเคราะห์สังเคราะห์เนื้อหาพอสังเขปเพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ในแต่ละด้านเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้บริหารตลาดน้ำในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่และร้อยละ เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำในรอบ 15 ปีที่ผ่านมา โดยจำแนกเป็นข้อมูลพื้นฐานในประเด็นต่างๆ

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำในประเทศไทย

ประเภทงานวิจัย	จำนวนงานวิจัย
งานวิจัยที่ศึกษาโดยนักวิชาการชาวไทย	77 (85%)
งานวิจัยที่ศึกษาโดยนักวิชาการชาวต่างประเทศ	14 (15%)
รวม	91 (100%)

จากตารางที่ 1 พบว่า จำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตลาดน้ำเพื่อการท่องเที่ยวในภาพรวมมีจำนวนทั้งสิ้น 91 เรื่อง โดยแบ่งเป็นงานวิจัยที่ศึกษาโดยนักวิชาการชาวไทย จำนวน 77 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 85 และ งานวิจัยที่ศึกษาโดยนักวิชาการชาวต่างประเทศจำนวน 14 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำ จำแนกตามประเภทงานวิจัย

ประเภทงานวิจัย	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
งานวิจัยเชิงคุณภาพ	41 (45%)
งานวิจัยเชิงปริมาณ	28 (31%)
งานวิจัยเชิงผสมผสาน	22 (24%)
รวม	91 (100%)

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตลาดน้ำเพื่อการท่องเที่ยว จำแนกตามประเภทงานวิจัยพบว่างานวิจัยเชิงคุณภาพมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมาคือ งานวิจัยเชิงปริมาณ ร้อยละ 31 และงานวิจัยเชิงผสมผสาน ร้อยละ 24

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำ จำแนกตามภูมิภาค

ประเภทงานวิจัย	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
ภาคกลาง	63 (69%)
ภาพรวมประเทศไทย	20 (22%)
ภาคใต้	8 (9%)
รวม	91 (100%)

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตลาดน้ำเพื่อการท่องเที่ยว จำแนกตามภูมิภาคพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับตลาดน้ำในภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 69 รองลงมาคือ งานวิจัยเกี่ยวกับตลาดน้ำในภาพรวมของประเทศไทย ร้อยละ 22 และงานวิจัยเกี่ยวกับตลาดน้ำในภาคใต้ ร้อยละ 9

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำ จำแนกตามมิติความยั่งยืน

ลำดับ	หัวข้อที่ศึกษา (Topics)	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
1	มิติเศรษฐกิจ	25 (27.5%)
2	มิติสังคม	20 (22%)
3	มิติสิ่งแวดล้อม	8 (8.8%)
4	มิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม	18 (19.9%)
5	มิติเศรษฐกิจ และด้านสังคม	15 (16.5%)
6	มิติสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม	3 (3.3%)
7	มิติเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม	2 (2%)
	รวม	91 (100%)

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตลาดน้ำเพื่อการท่องเที่ยวจำแนกตามมิติความยั่งยืน พบว่า มิติความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.5 รองลงมาคือมิติสังคม ร้อยละ 22 มิติเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 19.9 ในขณะที่มีงานวิจัยที่ศึกษาหลากหลายมิติพร้อมกัน มิติเศรษฐกิจและสังคม ร้อยละ 16.5 หรือมิติสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 8.8 มิติสิ่งแวดล้อมและสังคม ร้อยละ 3.3 ตามลำดับ หรือมิติเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 2

2. ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำ โดยจำแนกออกเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำ จำแนกตามหัวข้องานวิจัยในแต่ละด้าน ตามมิติต่างๆ

ลำดับ	หัวข้อที่ศึกษา (Topics)	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
1	มิติเศรษฐกิจ ได้แก่ การบริหารจัดการ กลยุทธ์การพัฒนา ปัจจัยความสำเร็จ และแนวคิดการออกแบบ	25 (27.5%)

ลำดับ	หัวข้อที่ศึกษา (Topics)	จำนวนงานวิจัย (ร้อยละ)
2	มิติสังคม ได้แก่ การจัดการความรู้ การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว ทักษะคนและการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการบริหารจัดการที่มีผลต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรม การจัดการมรดกวัฒนธรรม ศักยภาพของชุมชน และการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต	20 (22%)
3	มิติสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแนวทางการฟื้นฟู	8 (8.8%)
4	มิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (3 มิติ) ได้แก่ ศักยภาพการพัฒนา การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว และการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน	18 (19.9%)
5	มิติเศรษฐกิจ และด้านสังคม (2 มิติ) ได้แก่ การจัดการการท่องเที่ยวท้องถิ่น และการสื่อสารการตลาดเชิงวัฒนธรรม	15 (16.5%)
6	มิติสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม (2 มิติ) ได้แก่ ผลกระทบการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชน ภาพลักษณ์ตลาดน้ำ และทัศนคติกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	3 (3.3%)
7	มิติเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม (2 มิติ) ได้แก่ ปัจจัยการส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดน้ำอย่างยั่งยืน และ แนวทางการฟื้นฟู	2 (2%)
	รวม	91 (100%)

ปัจจัยมิติเศรษฐกิจอาจกล่าวได้ว่า เป็นปัจจัยพื้นฐานของมิติความยั่งยืนในการดำเนินธุรกิจทุกประเภท เนื่องจากผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีรายได้ มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจมาก่อน จึงจะสามารถนำสรรพกำลังหรือทรัพยากรที่มีอยู่ไปพัฒนาความยั่งยืนในมิติด้านอื่นๆต่อไป ในกรณีของการท่องเที่ยวตลาดน้ำก็เช่นเดียวกัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ประกอบการควรมีความรู้ความเข้าใจในปัจจัยด้านเศรษฐกิจเพื่อนำองค์ความรู้เหล่านั้นมาพัฒนาตลาดน้ำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าใจ สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวให้มาเยือนและควรเข้าใจถึงปัจจัยต่างๆที่นักท่องเที่ยวคาดหวังหรือกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือน ดังตัวอย่างแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 6 การสังเคราะห์องค์ความรู้งานวิจัยเพื่อส่งเสริมมิติเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวตลาดน้ำ

แหล่งที่มา	ตัวอย่างองค์ความรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์
สุทธยา สมสุข และคณะ (2561: 43-60); กัญญารัตน์ แห้วเพชร และคณะ (2561: 9-19); วิริยา บุญมาเลิศ และคณะ (2563: 229-237);	ปัจจัยที่นักท่องเที่ยวคาดหวังและกระตุ้นให้เกิดการเดินทางมาท่องเที่ยวตลาดน้ำ ได้แก่ 1. พ่อค้าแม่ค้าและคนในท้องถิ่น (people) โดยเน้นการมีอัธยาศัยดี การยิ้มแย้มแจ่มใส และการต้อนรับนักท่องเที่ยว 2. อาหารและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย (local products) รวมทั้งมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

แหล่งที่มา	ตัวอย่างองค์ความรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์
(พิกุลแก้ว สุขขำ และคณะ, 2558: 129-142)	3. ราคาของสินค้าที่เหมาะสม (reasonable price) 4. กิจกรรมการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมของชุมชน (tourism/community activities) เป็นปัจจัยหนึ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเยือนได้ รวมทั้งสร้างความเพลิดเพลินได้ 5. ความสะอาด ความสวยงาม และสภาพแวดล้อมที่กลมกลืนกับธรรมชาติ หรือสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์หรือวัฒนธรรมท้องถิ่น (environment & local culture) 6. ปัจจัยอื่นๆ เช่น การเดินทางที่สะดวก การบริการสิ่งอำนวยความสะดวก และการประชาสัมพันธ์

นอกเหนือจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจแล้ว องค์ความรู้จากงานวิจัยอีกหลายเรื่องได้ให้แนวทางหรือผลการวิจัยที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาในด้านสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นของการท่องเที่ยวตลาดน้ำ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้บริหารตลาดน้ำ อาจศึกษาองค์ความรู้เหล่านี้เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้แก่การท่องเที่ยวตลาดน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เน้นการทำงานร่วมกันของคนในชุมชน และส่งเสริมการนำเสนออัตลักษณ์ของคนในท้องถิ่นเป็นจุดขายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยมีแนวทางต่างๆ หลายแนวทาง ดังที่นำเสนอในตารางที่ 6

ตารางที่ 7 การสังเคราะห์องค์ความรู้งานวิจัยเพื่อส่งเสริมมิติสังคมของการท่องเที่ยวตลาดน้ำ

แหล่งที่มา	ตัวอย่างองค์ความรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์
อรธนพ เรืองกลปวงศ์ และคณะ (2559: 7-21); สุวิทย์ คงสงค์ และคณะ (2562: 178-190); พงศ์กฤษฎี พลเลิศ และคณะ (2564: 51-62); ชิตสุภาวงศ์ เกิดส้าองค์ และคณะ (2564: 49-64)	1. งานวิจัยบางเรื่องระบุว่า แนวทางการพัฒนาตลาดน้ำโดยทั่วไป อาจแบ่งผู้ที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินงานตลาดน้ำในจังหวัด นอกจากนั้นควรพัฒนาจำลองเพื่อให้มีความสะอาดสวยงามเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถนั่งเรือชมวิถีชีวิตของชุมชนได้ รวมทั้งส่งเสริมให้สื่อมวลชนเข้ามาทำสื่อประชาสัมพันธ์ให้กับตลาดด้วย และ 2) ด้านผู้บริหารตลาดและร้านค้าควรสร้างความแตกต่าง เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ตลาดน้ำ รวมถึงสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ประกอบการให้กับผู้ประกอบการในตลาดด้วย และจัดหากิจกรรมต่างๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวตลอดจนผู้บริหารและร้านค้าควรเข้มงวดเรื่องการทิ้งขยะมูลฝอยในพื้นที่ที่กำหนดให้ 2. แนวทางการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนตลาดน้ำในอีกมุมมองหนึ่ง งานวิจัยชี้ว่าผู้บริหารตลาดน้ำควรมีวิธีการบริหารต้นทุนทางสังคมและทางวัฒนธรรม ได้แก่ 1) ควรตั้งเครือข่ายคณะกรรมการผู้นำชุมชนเพื่อเป็นผู้บริหารดูแลจัดการตลาดน้ำได้อย่างเหมาะสม 2) ควรมีการประชุมวางแผน จัดระบบ

แหล่งที่มา	ตัวอย่างองค์ความรู้เพื่อการนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์
	ดำเนินงาน และทำการประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสม เช่น จัดกิจกรรมตามประเพณีหรือเทศกาล และ 3) ควรส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาดน้ำ 4) ภาครัฐและภาคเอกชนควรปลูกฝังความเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชนด้วยการสร้างจิตสำนึก ความร่วมมือ และการตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อให้คนรุ่นใหม่ได้ช่วยกันอนุรักษ์สืบสานกันไป 3. สำหรับแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาตลาดน้ำที่เน้นความเป็นอัตลักษณ์/วัฒนธรรมท้องถิ่นและสินค้าท้องถิ่น อาจมีแนวคิดได้ 3 องค์ประกอบหลัก 1) ความเป็นธรรมชาติ โดยการสร้างภาพลักษณ์ของตลาดน้ำที่สะท้อนคุณค่าวิถีชีวิตที่ผูกพันกับสายน้ำ เช่น การพัฒนาตลาดน้ำให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมความเป็นธรรมชาติและวิถีชีวิตของชาวบ้านที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมน้ำ 2) วิถีชีวิตดั้งเดิม ควรสะท้อนภาพลักษณ์วิถีชีวิตอย่างเรียบง่ายของคนในชุมชน การประกอบอาชีพในท้องถิ่น และการผลิตสินค้าท้องถิ่น เป็นต้น และ 3) วัฒนธรรมกระแสนิยม โดยส่งเสริมการอยู่แบบร่วมสมัย เช่น การนำลวดลายแฟชั่นเสื้อผ้าสมัยใหม่มาเป็นส่วนหนึ่งของลวดลายผ้าขาวม้าที่มีสีสันสวยงาม รวมถึงการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับสินค้าที่มีอยู่เดิมเพื่อนำเสนอขายให้กับนักท่องเที่ยว 4. แนวทางการบริหารจัดการเพื่อดำรงรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของตลาดน้ำ งานวิจัยระบุว่า ควรมีองค์ประกอบดังนี้ 1) ชุมชนควรมีแผนการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่ดูแลตลาดน้ำกับชาวบ้าน โดยคำนึงถึงความต้องการของคนในชุมชน มีการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคของชุมชน เพื่อวางแผนเป้าหมายในการดำเนินการร่วมกัน 2) ชุมชนควรนำต้นทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในหลายรูปแบบ เช่น การผลิตผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น หรือบรรจุภัณฑ์ที่สวยงามและได้มาตรฐาน 3) ผู้นำชุมชนควรบูรณาการองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับองค์ความรู้ใหม่ เช่น งานวิจัยต่างๆ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานตลาดน้ำอย่างมีทิศทาง เช่น การจำหน่ายอาหารท้องถิ่นที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่นและมีมาตรฐานด้านสุขลักษณะอนามัย 4) ชุมชนควรมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านช่องทางต่างๆ เช่น การจัดนิทรรศการการสาธิต และกิจกรรมต่างๆ ให้แก่บุคคลภายนอก

แหล่งที่มา	ตัวอย่างองค์ความรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์
	เพื่อเป็นการถ่ายทอด สืบสาน และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 5) ชุมชนมีคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อให้ทราบถึงข้อผิดพลาดที่ควรนำไปแก้ไขอย่างสม่ำเสมอ

นอกเหนือจาก 2 ปัจจัยข้างต้นแล้ว การดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดน้ำอาจสร้างผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในชุมชนได้ ปัจจุบันมีงานวิจัยหลายเรื่องได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและการรักษาสิ่งแวดล้อมของตลาดน้ำให้มีความยั่งยืน เพื่อลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวตลาดน้ำ โดยมีหลายแนวทางดังนำเสนอในตารางที่ 7

ตารางที่ 8 การสังเคราะห์องค์ความรู้งานวิจัยเพื่อส่งเสริมมิติสิ่งแวดล้อมของการท่องเที่ยวตลาดน้ำ

แหล่งที่มา	ตัวอย่างองค์ความรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์
อรรณพ เรืองกัลปวงศ์ และคณะ (2559: 7-21); มณีนุช ทิมทอง และคณะ (2563: 53-74); สุวิทย์ คงสงค์ และคณะ (2562: 178-190)	1. แนวทางการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมของตลาดน้ำ งานวิจัยระบุว่าผู้บริหารตลาดน้ำ ควรมีแนวทางการรักษาสิ่งแวดล้อมของตลาดน้ำ โดยเสนอแนวทางดังนี้ 1) ควรเข้มงวดเรื่องความสะอาดและระบบการจัดการขยะมูลฝอยในตลาด โดยกำกับดูแลทั้งผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวให้ทิ้งขยะในที่ที่กำหนดให้และไม่ทิ้งสิ่งปฏิกูลต่างๆ ลงแม่น้ำลำคลองโดยจัดพื้นที่และปริมาณถังขยะให้เพียงพอ 2) ผู้บริหารตลาดและคนในชุมชนควรช่วยกันกำจัดวัชพืชในแม่น้ำลำคลองอย่างต่อเนื่องเพื่อระบบการระบายน้ำในลำคลองเกิดประสิทธิภาพ และ 3) ผู้บริหารตลาดน้ำควรรณรงค์ให้ผู้ประกอบการร้านค้าใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้กล่องโฟมที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม 2. งานวิจัยบางเรื่องเสนอแนวทางการรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ตลาดน้ำไว่น่าสนใจ เช่น 1) ควรลดความเสี่ยงในเรื่องสิ่งแวดล้อมโดยแยกพื้นที่สูบบุหรี่และปลอดบุหรี่ การรณรงค์ลดปริมาณขยะและไม่ทิ้งของเสียลงสู่แม่น้ำลำคลอง 2) ควรปกป้องสิ่งแวดล้อมของตลาดน้ำ เช่น ไม่ควรจัดกิจกรรมที่รบกวนพื้นที่ของตลาดน้ำ ไม่มีการซื้อขายสัตว์ป่า/ไม่มีการบริโภคสัตว์ป่า 3) ลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยลดการเผาสิ่งที่ไม่จำเป็นหรือจำกัดจำนวนการเผาขยะในพื้นที่ตลาดน้ำ และช่วยกันปลูกต้นไม้ในบริเวณพื้นที่ตลาดน้ำ 4) ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน โดยดูแลเครื่องใช้ของพ่อค้าแม่ค้าในตลาดอย่างเหมาะสม และการใช้หลอดประหยัดพลังงาน 5) ควรมีการบริหารจัดการน้ำไม่ให้เน่าเสีย ควบคุมดูแลไม่ให้ทิ้งขยะลงในน้ำ และลดขยะมูลฝอย โดยควรมีการคัดแยกขยะ ไม่ทิ้งขยะนอกพื้นที่ และมีน้ำขยะไปกำจัดอย่างถูกวิธี

แหล่งที่มา	ตัวอย่างองค์ความรู้เพื่อการนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์
	3. ในทำนองเดียวกัน งานวิจัยบางเรื่องเสนอแนะให้ชุมชนควรมีวิธีการบริหารจัดการปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของตลาดน้ำ เช่น การจัดการการระบายน้ำเสียลงสู่คลอง การจัดพื้นที่สำหรับทิ้งขยะมูลฝอยให้เหมาะสม และการรณรงค์ให้ร้านค้าและนักท่องเที่ยวช่วยกันรักษาความสะอาดของตลาดน้ำ เป็นต้น

อนึ่ง เนื่องจากงานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) จากข้อมูลทุติยภูมิ จึงไม่มีหัวข้อของการอภิปรายผล เพราะผลการวิจัยข้างต้นเป็นข้อมูลเชิงข้อเท็จจริง (fact-based information) จากวรรณกรรมที่มีอยู่ โดยผู้วิจัยได้รวบรวมและวิเคราะห์องค์ความรู้งานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำโดยวิเคราะห์องค์ความรู้แบ่งออกเป็น 3 มิติ ดังที่แสดงในตารางที่ 6-8 ได้แก่ มิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย (Research knowledge)

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยในครั้งนี้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่

1. องค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจ

งานวิจัยหลายเรื่องได้ให้องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนกระตุ้นและผลักดันให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนตลาดน้ำ เช่น เช่น อธิบายมิติเศรษฐกิจของพ่อค้าแม่ค้า อัตลักษณ์ของตลาดน้ำ คุณภาพของสินค้า ความหลากหลายของสินค้า ตลอดจนมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่น่าดึงดูดและน่าสนใจ รวมถึงสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่สวยงามที่สะท้อนความเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชนและความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในแต่ละพื้นที่

2. องค์ความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรม

งานวิจัยหลายเรื่องได้เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน โดยระบุว่า คนในท้องถิ่นและความร่วมมือกันเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาตลาดน้ำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่ยั่งยืน โดยเน้นส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เน้นการทำงานร่วมกันของคนในชุมชน และการนำอัตลักษณ์ของคนในท้องถิ่นมาเป็นจุดขายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

3. องค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

งานวิจัยหลายเรื่องได้เสนอแนวทางการรักษาสิ่งแวดล้อมของตลาดน้ำเพื่อลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวและการดำเนินงานของตลาดน้ำโดยเน้นไปที่ผู้บริหารตลาดน้ำในการกำหนดแนวทางลดผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้น รวมทั้งการขอความร่วมมือจากพ่อค้าแม่ค้าในตลาด และนักท่องเที่ยว ตลอดจนการมีระบบกำจัดขยะและของเสียต่างๆภายในตลาดน้ำ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

งานวิจัยในครั้งนี้ได้วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดน้ำให้มีความยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ความรู้จากผลการวิจัยในตารางที่ 8-10 ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปและรวบรวมเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำให้มีความยั่งยืนในทั้ง 3 มิติ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้บริหารตลาดน้ำ อาจนำองค์ความรู้เหล่านั้นไปปรับประยุกต์ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการดำเนินงานของตลาดน้ำในบริบทพื้นที่ของตนเอง เพื่อผลักดันให้ตลาดน้ำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงชุมชนที่ยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากรูปแบบการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีหลายรูปแบบ เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชิงธรรมชาติ เชิงนิเวศ และเชิงสุขภาพ ดังนั้นงานวิจัยครั้งต่อไปอาจขยายขอบเขตการสังเคราะห์งานวิจัยให้ครอบคลุมรูปแบบการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ เพื่อสะท้อนให้เห็นภาพรวมของและองค์ความรู้ของการท่องเที่ยวประเภทนั้นๆ โดยอาจให้แนวทางจากงานวิจัยในครั้งนี้เป็นแนวทางการศึกษา เพื่อให้ขยายองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้กว้างขวางขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัญญารัตน์ แห้วแพ้ สุธิดา ติดยัชย และ พิมพางา เพ็งนาเรนทร์. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2561). ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม. **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี**. 1(2): 9-19.
- ชลลดา มงคลวนิช (มกราคม-มิถุนายน 2556). ภาพลักษณ์ตลาดน้ำในสายตาของเยาวชนไทย. **กระแสวัฒนธรรม**. 14(25): 44-57.
- ชิตสุรางค์ เกิดสำอังก และ จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2564). รูปแบบการจัดการเพื่อการดำรงอยู่ของภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. **วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 23(1): 49-64.
- ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. (กันยายน 2564). การมีส่วนร่วมของชุมชนตลาดน้ำวัดลำพญาจังหวัดนครปฐมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ**. 6(9): 98-110.
- พิกุลแก้ว สุขขำ และ พิมพา หิรัญกิตติ. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2558). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการบริหารจัดการตลาดน้ำแบบดั้งเดิมและตลาดน้ำแบบจำลอง. **วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี**. 2(2): 129-142.
- พงศ์กฤษฎี พลเลิศ และ ชาญ เดชอัสวณง. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2564). ภาพและความหมายเชิงสัญลักษณ์เป็นท้องถิ่นผ่านสินค้าและวัฒนธรรมของชุมชนตลาดน้ำคลองลัดมะยม. **วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน**. 6(2): 51-62.
- พราร อรุณรังสีเวช. (มกราคม-มิถุนายน 2563). ตลาดน้ำปักษ์ใต้. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยพะเยา**. 8(1): 25-42.

- มณีนุช ทิมทอง กนิษฐา แยมโพธิ์ใช้ และ สายทิพย์ เหล่าทองมีสกุล. (มกราคม-มิถุนายน 2563). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของการทำให้สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวได้รับประโยชน์มากที่สุด และเกิดผลกระทบน้อยที่สุดตามเกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก ตลาดน้ำจังหวัดเพชรบุรี. *Thai Journal of East Asian Studies*. 24(1): 53-74.
- วิริยา บุญมาเลิศ และ ชัยฤทธิ์ ทองรอด. (มกราคม-มิถุนายน 2563). การศึกษาพฤติกรรมทางการตลาดของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาการท่องเที่ยวตลาดน้ำในจังหวัดนครปฐม. *วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*. 7(1): 229-237.
- ศิริพร อำไพลาภสุข และ อศวิน แสงพิกุล. (กรกฎาคม-สิงหาคม 2565). การวิเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยสู่แนวทางการพัฒนาตลาดน้ำเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. *วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 5(4): 29-40.
- สุทธยา สมสุข สุวัชร อำพันสุโข และ ธันยาภรณ์ ดำจตุ. (มิถุนายน-ธันวาคม 2561). การให้บริการการท่องเที่ยวของตลาดน้ำคลองแห. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. 9(1): 43-60.
- สุวิทย์ คงสงค์ สุวิชัย โกศัลยะวัฒน์ และ จันทรชลิ มาพุทธ. (มกราคม-มิถุนายน 2562). ชุมชนเข้มแข็งบนฐานทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนตลาดน้ำตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม*. 14(2): 178-190.
- อรรณพ เรืองกัลปวงศ์ และ สราวรรณ เรืองกัลปวงศ์. (กรกฎาคม-กันยายน 2559). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการของแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำนนทบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาอีสเทอร์น*. 10(3): 7-21.

การใช้ภาษาและวัจนกรรมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกวด
มิสแกรนด์อินเตอร์เนชันแนล

Language Used and Speech Acts in Comment about the
Miss Grand International Contest

ทศพล ร่มโพธิ์¹ สมชาย สำเนียงงาม²

Thotsaphol Romphoree, Somchai Sumniengngam

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษา และประเภทของวัจนกรรม ในช่องแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการประกวดมิสแกรนด์อินเตอร์เนชันแนล โดยศึกษาข้อมูลจากช่องแสดงความคิดเห็น ในสื่ออินเทอร์เน็ตผ่านยูทูป (YouTube) การประกวด Miss Grand International 2020 ทั้งนี้คัดเลือกจากช่องที่ได้รับความนิยมสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ Sprite Bang Channel, Arty Universe Channel และพ่อเอื้อใจกล้า Channel

ผลการศึกษาพบลักษณะการใช้ภาษา 8 ลักษณะ โดยมีลำดับจำนวนความถี่ในการแสดงความคิดเห็นจากมากไปน้อย ดังนี้ 1.การใช้คำภาษาต่างประเทศ 2.การใช้คำแทน 3.การใช้ตัวเลข เครื่องหมาย และสัญลักษณ์ 4.การใช้อักษรย่อ 5.การใช้คำสแลง 6.การใช้การตัดคำ 7.การใช้ภาษาถิ่น และ 8.การใช้สัมผัส สำหรับการเลือกใช้วัจนกรรมพบ 4 กลุ่ม มีลำดับจำนวนความถี่ในการแสดงความคิดเห็นจากมากไปน้อย ดังนี้ 1.วัจนกรรมกลุ่มแสดงความรู้สึก ประกอบด้วย การชื่นชม การไม่ชื่นชม และการขอบคุณ 2. วัจนกรรมกลุ่มบอกกล่าว ประกอบด้วย การคาดการณ์ การยืนยัน และการโอ้อวด 3.วัจนกรรมกลุ่มชี้แนะ ประกอบด้วย การถาม และการเสนอแนะ 4.วัจนกรรมกลุ่มผูกมัด ประกอบด้วย การสัญญา และการขู่

คำสำคัญ (Keywords) : การใช้ภาษา; วัจนกรรม; ช่องแสดงความคิดเห็น

Abstract

This research article aimed to study the use of language and types of speech acts in the comment boxes about the Miss Grand International contest. The researcher studied information from the comment box in internet media (YouTube) in the Miss Grand International 2020 contest. The researcher selected from the top three of most popular channels, namely Sprite Bang Channel, Arty Universe Channel, and Por-Eua-Jai-Kla Channel.

The results of the study revealed eight characteristics of language use. The researcher ranked the frequency in the comments from high to low as follows: 1.use of foreign words,

Received: 2023-05-17 Revised: 2023-05-28 Accepted: 2023-05-31

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร Master Degree Student in Master of Arts, Department of Thai language, Silpakorn University. E-mail: woody.thotsaphol@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ประจำหลักสูตร ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร Advisor and Fulltime Lecturer, Master of Arts, Advisor and Fulltime Lecturer, Master of Arts, Silpakorn University, E-mail: somchaisum1@gmail.com

2.use of substitutions, 3.use of numbers, signs and emoticons, 4.use of abbreviations, 5.use of slang, 6.use of cut words, 7.use of dialects, and 8.use of rhyme. The results of the study about speech acts were categorized in four groups. The researcher ranked the frequency in the comments from high to low as follows: 1.expressive consists of complimenting, disapprobation and thanking, 2.representative consists of anticipating, asserting and boasting, 3.directive consists of questioning and suggesting and 4.commissive consists of promising and threatening.

Keywords: language used; speech acts; comment box

บทนำ (Introduction)

การจัดการประกวดนางงามในระยะแรก จะเห็นว่าผู้หญิงถูกระบบการเมืองนำมาใช้เพื่อเป็นสีสันและสร้างแรงดึงดูดให้แก่ประชาชนทั่วไป อีกทั้งถูกใช้ในลักษณะเป็นเครื่องมือของความเป็นประชาธิปไตย สะท้อนภาพความเป็นเสรีนิยมว่า ผู้หญิงก็มีโอกาสแสดงออกและมีความเท่าเทียมกับผู้ชายผ่านการนำตัวเองออกสู่พื้นที่สาธารณะ แม้ว่าการจัดการประกวดในครั้งนั้น ประชาชนส่วนใหญ่ก็ยังคงไม่เข้าใจในระบอบของความเป็นประชาธิปไตย แต่การได้รับตำแหน่งนางสาวสยามก็เป็นเสมือนเงื่อนไขสำคัญในการพาสาวงามเข้าสู่อาชีพดารารายวัน หรือถ่ายโฆษณาสินค้าต่าง ๆ จึงทำให้เกิดการประกวดสาวงามขึ้นในอีกหลาย ๆ จังหวัดต่อมา (เพ็ญสุภา สุขคตะ ใจอินทร์, 2554: 76)

การประกวดนางงามในปัจจุบัน มีการจัดการประกวดขึ้นหลายเวที ซึ่งในแต่ละเวทีการประกวดก็มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน แต่ล้วนมีวัตถุประสงค์เดียวกันคือ การส่งเสริมภาพลักษณ์ของผู้หญิงยุคใหม่ โดยเกณฑ์การตัดสินไม่ได้วัดจากความงามจากรูปร่างเพียงอย่างเดียว แต่พิจารณาถึงไหวพริบปฏิภาณทั้งในลักษณะ Intelligence Quotient หรือ ไอคิว (IQ) คือความฉลาดทางสติปัญญา และ Emotional Quotient หรือ อีคิว (EQ) คือความฉลาดทางอารมณ์ นอกจากนี้ ความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ ก็เป็นอีกหนึ่งเกณฑ์หลักที่คณะกรรมการใช้ในการพิจารณาตัดสินด้วย การประกวดนางงามระดับประเทศที่ได้รับกระแสนิยมมากที่สุดและเป็นการประกวดหลักมีอยู่ 3 การประกวดคือ มิสยูนิเวิร์สไทยแลนด์ มิสไทยแลนด์เวิลด์ และมิสแกรนด์ไทยแลนด์ หากพิจารณาการประกวดมิสยูนิเวิร์สไทยแลนด์ และมิสไทยแลนด์เวิลด์ ถือว่าเป็นการประกวดที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน มีความผูกพัน และสร้างค่านิยมความงามแก่ผู้ชมนางงามของไทย เป็นการประกวดที่ได้ซื้อลิขสิทธิ์มาจากต่างประเทศ ทำให้รูปแบบหรือลักษณะการจัดการประกวดถูกกำหนดด้วยเจ้าของลิขสิทธิ์ ส่วนการประกวดมิสแกรนด์ไทยแลนด์เป็นการประกวดนางงามที่เกิดขึ้นหลังสุด โดยลิขสิทธิ์เป็นของคนไทย จึงทำให้รูปแบบการจัดการประกวดมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างอย่างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับการประกวดทั้งสองที่กล่าวข้างต้น

การประกวดมิสแกรนด์ (Miss Grand) ได้รับการรับรองจาก Global Beauties ผู้จัดลำดับ Ranking Gland Slam Beauty pageant ระดับโลก ซึ่งการจัดการประกวด Miss Grand International เป็นการจัดในรูปแบบมาตรฐานสากล โดยมีรูปแบบแตกต่างจากการประกวดอื่น ๆ กล่าวคือ ในรอบตอบคำถามของผู้เข้าประกวด 10 คนสุดท้าย มีการกำหนดหัวข้อไว้อย่างกว้างและให้ผู้ประกวดกล่าวสุนทรพจน์ความยาว 5-7 นาที ซึ่งลักษณะการกล่าวสุนทรพจน์ในรอบ 10 คนสุดท้ายเช่นนี้ ไม่ปรากฏในการประกวดอื่น ๆ และในปี พ.ศ.2558 การประกวดมิสแกรนด์ (Miss Grand) ที่คุณฉวีรัตน์ อิศรโกศล เป็นผู้ดูแลจัดการประกวด ถูกจัด

อันดับให้อยู่ใน Grand Slam Top 5 ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ภาคภูมิใจของคนไทย ที่สามารถมีเวทีการประกวดนางงามทัดเทียมในระดับสากล (โสภาพรรณ วิรุฬหมาส, 2561)

การประกวดมิสแกรนด์อินเตอร์ เนชันแนล ปี 2020 ได้รับความนิยมจากผู้ชมนางงามอย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นเวทีการประกวดที่สนับสนุนการยุติความขัดแย้งและการใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ และด้วยสถานการณ์ของหลายประเทศที่ต้องเผชิญภัยสงครามหรือความขัดแย้งทางการเมือง จึงทำให้ผู้ชมนางงามต่างรอคอยรับฟังการกล่าวสุนทรพจน์ของผู้เข้าประกวด ปี 2020 มิสแกรนด์อินเตอร์ เนชันแนล จัดขึ้นที่ประเทศไทย ณ SHOW DC HALL และด้วยสถานที่จัดการประกวดคือประเทศไทย จึงทำให้ผู้ชมนางงามชาวไทยต่างให้ความสนใจเป็นพิเศษ

จากกระแสการจัดการประกวดมิสแกรนด์อินเตอร์ เนชันแนล ปี 2020 จึงมีความแตกต่างจากการชมการประกวดนางงามในอดีตซึ่งมีลักษณะการชมนางงามแบบปัจเจกบุคคล ประกอบกับเทคโนโลยีในการเผยแพร่การประกวดนางงามที่ผู้ชมไม่สามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้ ในทางตรงกันข้ามปัจจุบันรูปแบบการชมนางงามมีความเป็นกลุ่ม เกิดการสร้างชุมชนการชมนางงาม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมีปฏิสัมพันธ์ผ่านการประกวดในช่องทางสื่อออนไลน์ จึงส่งผลให้เกิดผู้เชี่ยวชาญหรือผู้คร่ำหวอดด้านนางงามได้เปิดช่องทางการรับชมและร่วมพูดคุยในระหว่างการประกวด ซึ่งรูปแบบการชมการประกวดเป็นไปในลักษณะที่ผู้เชี่ยวชาญด้านนางงามเป็นผู้ถ่ายทอดสดผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ Facebook และ YouTube โดยที่ผู้ชมนางงามจะร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านช่องแสดงความคิดเห็น (Comment) ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นคนรุ่นใหม่ (New Generation) ที่มีความสนใจในการใช้เทคโนโลยี เมื่อมีการถ่ายทอดสดการประกวดมิสแกรนด์อินเตอร์ เนชันแนล ปี 2020 จึงมีบุคคลกลุ่มนี้เข้าร่วมรับชมผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ นอกจากการรับชมการประกวดแล้ว บุคคลกลุ่มนี้ยังร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายด้วย

การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกวดมิสแกรนด์อินเตอร์ เนชันแนล ปี 2020 ในสื่อออนไลน์ดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการชมนางงามในปัจจุบันที่มีลักษณะเป็นกลุ่มหรือสังคมที่ใช้เทคโนโลยีเป็นช่องทางในการสื่อสารจนก่อให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ในการชมนางงาม กล่าวคือผู้ชมนางงามสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงความคิดเห็นร่วมกับกลุ่มคนที่มีความสนใจในการชมนางงามเช่นเดียวกันได้ โดยผู้ชมการประกวดสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกวดได้ทั้งในขณะที่มีการถ่ายทอดสดและภายหลังจากการถ่ายทอดสดจบลง ผู้วิจัยจึงสนใจการใช้ภาษาที่ปรากฏในช่องแสดงความคิดเห็นในสื่อออนไลน์ที่เผยแพร่การประกวดมิสแกรนด์อินเตอร์ เนชันแนล ปี 2020 โดยเฉพาะการใช้ภาษาและการใช้วัจนกรรมเพื่อแสดงเจตนาสำคัญบางประการของผู้ที่แสดงความคิดเห็นนั้น ๆ ต่อการประกวด

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประกวดนางงาม ส่วนมากจะพบการศึกษาในประเด็นภาพตัวแทน และอัตลักษณ์ของนางงามหรือเวทีการประกวดเป็นสำคัญ ซึ่งยังไม่ปรากฏการศึกษาในประเด็นของผู้ชมนางงาม ที่นับว่ามีอิทธิพลต่อการกำหนดทิศทางนโยบายในการจัดการประกวด เนื่องจากผู้ชมนางงามเป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทในการสร้างกระแสนิยมให้แก่การประกวดเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นการศึกษาการใช้ภาษาและวัจนกรรมจึงมีความน่าสนใจในการทำควาเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการใช้ภาษา และจุดมุ่งหมายหรือเจตนาในการแสดงความคิดเห็นของผู้ชมนางงามในสื่อออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการใช้ภาษาในช่องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกวมมิสแกรนด์อินเตอร์เนชันแนล
2. เพื่อศึกษาวัจนกรรมในช่องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกวมมิสแกรนด์อินเตอร์เนชันแนล

สมมติฐานของการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ลักษณะการใช้ภาษาในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกวมมิสแกรนด์อินเตอร์เนชันแนล ที่พบส่วนใหญ่ คือ การใช้ภาษาต่างประเทศ
2. วัจนกรรมของผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกวมมิสแกรนด์อินเตอร์เนชันแนล ที่พบส่วนใหญ่ คือ วัจนกรรมกลุ่มแสดงความรู้สึก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาในรูปแบบผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลในช่องแสดงความคิดเห็น ผ่านสื่อออนไลน์ประเภทยูทูบ จำนวนทั้งสิ้น 670 ข้อความ และหาจำนวนความถี่ของการใช้ภาษาและวัจนกรรม โดยผู้วิจัยได้แสดงสถิติในเชิงเปรียบเทียบ จำนวนความถี่ของการใช้ภาษาและวัจนกรรมแต่ละลักษณะ ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มประชากรแบบเจาะจง โดยการวิเคราะห์เนื้อหาการแสดงความคิดเห็นตามแนวคิดวัจนกรรม เพื่อช่วยให้เข้าใจเจตนาของผู้ใช้ภาษาในสื่อออนไลน์

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาข้อมูลการใช้ภาษาและวัจนกรรมในช่องแสดงความคิดเห็น (Comment) ตามกรอบแนวคิดของเซอร์ล (Searle, 1976 อ้างในณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556) แบ่งวัจนกรรมได้เป็น 5 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มวัจนกรรมบอกเล่า (Representative) คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดผูกมัดตนเองกับความจริงของถ้อยคำที่พูด เช่น การบอกกล่าว การรายงาน การสรุป การแจ้งให้ทราบ เป็นต้น
2. กลุ่มวัจนกรรมชี้แนะ (Directive) คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดพยายามให้ผู้ฟังทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น การขอร้อง การสั่ง การถาม
3. กลุ่มวัจนกรรมผูกมัด (Commissives) คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดผูกมัดตนเองว่าจะกระทำการสิ่งหนึ่งในอนาคต เช่น การสัญญา การขู่ การเสนอให้
4. กลุ่มวัจนกรรมแสดงความรู้สึก (Expressive) คือ วัจนกรรมที่ผู้พูดแสดงภาวะเกี่ยวกับจิตใจ อารมณ์ และความรู้สึก เช่น การขอโทษ การขอบคุณ การแสดงความยินดี
5. กลุ่มวัจนกรรมที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือวัจนกรรมประกาศ (Declarations) คือ วัจนกรรมที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยทันทีเกี่ยวกับสถาบัน ผู้กระทำต้องเป็นบุคคลที่เหมาะสม เช่น การประกาศสงคราม การประกาศการสมรส การโปรดศีลล้างบาป การไล่ออก

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ศึกษาจากกลุ่มประชากรแบบเจาะจง ผ่านการเลือกช่องยูทูป 3 ช่อง ซึ่งมีผู้เข้าชมการประกวด มิสแกรนด์อินเตอร์ เนชันแนล ปี 2020 สูงสุด ได้แก่ Sprite Bang Channel, พ่อเอื้อใจกล้า Channel และ Arty Universe Channel โดยทั้ง 3 ช่องข้างต้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้แสดงความคิดเห็นที่ร่วมรับชมการ ถ่ายทอดสดการประกวดมิสแกรนด์อินเตอร์ เนชันแนล ปี 2020 ทั้งนี้ผู้วิจัยคัดเลือกข้อความการแสดงความคิดเห็นเฉพาะการใช้ภาษาไทย โดยผู้วิจัยเลือก 1 ข้อความแสดงความคิดเห็น ที่ปรากฏเพียง 1 วัจนกรรม เท่านั้น รวมทั้งสิ้น 670 ข้อความ

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาช่องแสดงความคิดเห็น (Comment) ในสื่อออนไลน์ ผ่านแอปพลิเคชันยูทูป (YouTube) การประกวด Miss Grand International 2020 โดยคัดเลือกจากช่องแสดงความคิดเห็นที่มียอดผู้เข้าชมสูงสุด 3 ช่อง ได้แก่ Sprite Bang Channel มีจำนวนผู้เข้าชม 887,695 วิว รองลงมา คือ พ่อเอื้อใจกล้า Channel มีจำนวนผู้เข้าชม 240,365 วิว และ Arty Universe Channel มีจำนวนผู้เข้าชม 126,037 วิว

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ศึกษาข้อมูลในช่องแสดงความคิดเห็น Sprite Bang Channel, Arty Universe Channel และ ช่องพ่อเอื้อใจกล้า ตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม พ.ศ.2564 ถึง 27 มีนาคม พ.ศ.2565 รวมระยะเวลา 1 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือจากช่องแสดงความคิดเห็น (Comment) ในสื่อออนไลน์ ผ่านแอปพลิเคชันยูทูป (YouTube) การประกวด Miss Grand International 2020 โดยผู้วิจัยเลือกใช้ข้อความในการแสดงความคิดเห็นเฉพาะที่เป็นภาษาไทยเท่านั้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการสื่อสารผ่านสื่อใหม่ (New Media) แนวคิดเรื่องวัจนกรรม (Speech act) งานวิจัยที่เกี่ยวกับวัจนกรรม งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ภาษาในอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประกวดนางงาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ภาษาและวัจนกรรมในช่องแสดงความคิดเห็น (Comment) ตามกรอบแนวคิดของเซอร์ล (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2555) โดยเลือกช่องแสดงความคิดเห็น 1 ข้อความ ที่ปรากฏวัจนกรรมเพียง 1 วัจนกรรมเท่านั้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้หาความถี่ของการใช้ภาษา และวัจนกรรม พร้อมอภิปรายผล ตัวอย่าง การวิเคราะห์การใช้ภาษาและวัจนกรรม

Achiraya P. 1 ปีที่แล้ว

โปรดักชั่นปังมาก ตาแตก อลังการ ฉ่า สมกับคนไทยทำ ป้าพรมาดูงานด่วนค่ะ

(ช่อง Sprite Bang Channel)

จากตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นของ Achiraya P. จะเห็นได้ว่ามีลักษณะการใช้ภาษา ดังนี้
การใช้คำภาษาต่างประเทศ คือ การเขียนภาษาอังกฤษด้วยอักษรไทยแบบทับศัพท์ คำว่า “โปรดักชั่น”

การใช้คำสแลง คือ การใช้คำสแลงที่มีอยู่แล้วแต่สื่อความหมายใหม่ ได้แก่ ปัง ตาแตก และฉ่ำ ซึ่งทั้ง 3 คำ มีลักษณะการสร้างคำสแลงจากคำศัพท์เดิมที่มีอยู่แล้วแต่สื่อความหมายใหม่

การใช้คำแทน คือ การใช้คำแทนกล่าวถึงบุคคลอื่น โดยมีโครงสร้างการใช้คำเรียกญาติ + ชื่อเล่น หรือชื่อจริง คำว่า ป้าพร (ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ Miss Universe)

วัจนกรรมที่ปรากฏ คือ วัจนกรรมกลุ่มแสดงความรู้สึก คือการกล่าวชื่นชม โดยพิจารณาจากถ้อยคำบ่งชี้ คือ ปัง ตาแตก และฉ่ำ ซึ่งผู้แสดงความคิดเห็นเลือกใช้คำสแลงในลักษณะกล่าวชื่นชมการจัดการประกวดของมิสแกรนด์อินเตอร์เนชันแนล

จากตัวอย่างจะเห็นว่า 1 ข้อความในการแสดงความคิดเห็น ปรากฏลักษณะการใช้ภาษาอยู่ 3 ลักษณะ ได้แก่ การใช้ภาษาต่างประเทศ มีความถี่ 1 ครั้ง การใช้คำสแลง มีความถี่ 3 ครั้ง การใช้คำแทน มีความถี่ 1 ครั้ง รวมจำนวนความถี่ลักษณะการใช้ภาษาทั้งสิ้น 5 ครั้ง และปรากฏการใช้วัจนกรรมกลุ่มแสดงความรู้สึก ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือก 1 ข้อความแสดงความคิดเห็น ที่ปรากฏเพียง 1 วัจนกรรมเท่านั้น

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกวดมิสแกรนด์อินเตอร์เนชันแนล ผู้วิจัยพบลักษณะการใช้ภาษา 8 ลักษณะ ได้แก่ 1.การใช้ตัวย่อ 2.การใช้คำสแลง 3.การใช้ภาษาต่างประเทศ 4.การใช้คำแทน 5.การใช้สัมผัส 6.การใช้ภาษาถิ่น 7.การใช้ตัวเลข เครื่องหมาย และสัญลักษณ์ 8.การตัดคำ

ตารางที่ 1 แสดงความถี่การใช้ภาษาในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกวดมิสแกรนด์ อินเตอร์เนชันแนล

ลักษณะการใช้ภาษา	จำนวนความถี่การแสดงความคิดเห็น (ครั้ง)
การใช้ตัวย่อ	169
การใช้คำสแลง	123
การใช้คำภาษาต่างประเทศ	350
การใช้คำแทน	346
การใช้สัมผัส	19
การใช้ภาษาถิ่น	30
การใช้ตัวเลข เครื่องหมาย และสัญลักษณ์	305
การตัดคำ	96
รวม	1,438

จากตารางที่ 1 แสดงความถี่การใช้ภาษาในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกวดมิสแกรนด์อินเตอร์เนชันแนล โดยมีลำดับจำนวนความถี่ในการแสดงความคิดเห็นจากมากไปน้อย ดังนี้ 1.การใช้คำภาษาต่างประเทศมากที่สุด จำนวนความถี่ 350 ครั้ง 2.การใช้คำแทน จำนวนความถี่ 346 ครั้ง 3.การใช้ตัวเลข เครื่องหมาย และสัญลักษณ์ จำนวนความถี่ 305 ครั้ง 4.การใช้ตัวย่อ จำนวนความถี่ 169 ครั้ง 5.การใช้คำสแลง จำนวนความถี่ 123 ครั้ง 6.การตัดคำ จำนวนความถี่ 96 ครั้ง 7.การใช้ภาษาถิ่น จำนวนความถี่ 30 ครั้ง และ 8.การใช้สัมผัส จำนวนความถี่ 19 ครั้ง

จากการศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกวดมิสแกรนด์อินเตอร์เนชันแนล พบว่ามีการใช้ภาษาต่างประเทศ และการใช้คำแทนในความถี่สูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่มีเจตนาในการแสดงออกถึงความทันสมัย และต้องการแสดงถึงศักดิ์ศรีทางภาษา ซึ่งสังคมไทยส่วนใหญ่มีค่านิยมที่ว่า ภาษาอังกฤษแสดงถึงความรู้ ความทันสมัย และสามารถทำให้ผู้ใช้ภาษากลายเป็นคนที่อยู่สูงกว่าผู้แสดงความคิดเห็นโดยการใช้ภาษาไทยเพียงอย่างเดียวได้ ดังนั้น ลักษณะการใช้ภาษาที่พบส่วนมากจึงนิยมใช้ภาษาต่างประเทศที่นำเสนอความเป็นสากล ในส่วนของการใช้คำแทนที่พบมากที่สุดคือ การใช้คำแทนที่กล่าวถึงปัจเจกบุคคล โดยเฉพาะการกล่าวถึงบุคคลอื่นด้วยวิธีการใช้ชื่อเล่นเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อต้องการความสนิทสนมและเป็นกันเองระหว่างกลุ่มผู้ชมนางงาม รวมถึงมีความสะดวกในการสื่อสารมากกว่าการใช้ชื่อจริง นอกจากนี้จากการศึกษา ยังพบการเลือกใช้คำแทนที่น่าสนใจและพบเป็นจำนวนมากคือ การใช้คำแทนตนเองที่ไม่ระบุเพศที่ชัดเจน โดยผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นเพศทางเลือก จึงเลือกใช้คำแทนที่ไม่ระบุเพศ คือคำว่า เรา จำนวนมาก นอกจากนี้ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่นิยมกล่าวถึงบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกวดนางงาม หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงและเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น

การศึกษาวัจจนกรรมในช่องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกวดนางงาม โดยใช้กรอบแนวคิดเรื่องวัจจนกรรม ของ จอห์น อาร์เชิร์ล มาเป็นแนวทางในการจำแนกวัจจนกรรม จากการศึกษาค้นคว้ามีประเภทของวัจจนกรรม 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบอกกล่าว (Representative หรือ Assertive) กลุ่มชี้แนะ (Directive) กลุ่มผูกมัด (Commissive) และกลุ่มแสดงความรู้สึก (Expressive)

ตารางที่ 2 แสดงความถี่วัจจนกรรมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกวดมิสแกรนด์อินเตอร์เนชันแนล

กลุ่มวัจจนกรรม	จำนวนความถี่วัจจนกรรม (ครั้ง)
วัจจนกรรมกลุ่มบอกกล่าว	59
วัจจนกรรมกลุ่มชี้แนะ	37
วัจจนกรรมกลุ่มผูกมัด	16
วัจจนกรรมกลุ่มแสดงความรู้สึก	558
รวม	670

จากตารางที่ 2 แสดงความถี่วัจจนกรรมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกวดมิสแกรนด์อินเตอร์เนชันแนล จะเห็นว่าผู้แสดงความคิดเห็นเลือกใช้วัจจนกรรมเรียงตามลำดับ ดังนี้ 1.วัจจนกรรมกลุ่มแสดงความรู้สึก มีจำนวนความถี่ 558 ครั้ง ประกอบด้วย การชื่นชม การไม่ชื่นชม และการขอบคุณ 2.วัจจนกรรมกลุ่มบอกกล่าว มีจำนวนความถี่ 59 ครั้ง ประกอบด้วย การคาดการณ์ การยืนยัน และการโอ้อวด 3.วัจจนกรรมกลุ่มชี้แนะ มีจำนวนความถี่ 37 ครั้ง ประกอบด้วย การถาม และการเสนอแนะ 4.วัจจนกรรมกลุ่มผูกมัด มีจำนวนความถี่ 16 ครั้ง ประกอบด้วย การสัญญา และการขู่

จากการศึกษาการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกวดมิสแกรนด์อินเตอร์เนชันแนล ทำให้เข้าใจว่า ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ใช้วัจจนกรรมกลุ่มแสดงความรู้สึก เนื่องจากต้องการแสดงความรู้สึกร่วมไปพร้อมกับผู้ถ่ายทอดสด และผู้ชมการประกวดนางงาม โดยวัจจนกรรมกลุ่มแสดงความรู้สึกที่พบมากที่สุดคือ การชื่นชม เพราะผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่มีความรู้สึกประทับใจและพึงพอใจในการจัดการประกวดมิสแกรนด์อินเตอร์เนชันแนล ทั้งรูปแบบการจัดการประกวด ผู้เข้าประกวด และผู้ถ่ายทอดสด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการศึกษาการใช้ภาษาในการแสดงความคิดเห็นในสื่ออินเทอร์เน็ต ผ่านยูทูบ เกี่ยวกับการประกวดมิสแกรนด์อินเตอร์ เนชั่นแนล มีปัจจัยสำคัญในการเลือกใช้ภาษาของผู้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านความทันสมัย ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีชื่อเสียงในแวดวงการประกวดนางงามระดับสากล เนื่องจากมีผู้เข้าประกวดเคยได้รับตำแหน่งนางงามระดับโลกในหลายเวที ประกอบกับผู้ชมนางงามชาวไทยมีอิทธิพลต่อการจัดการประกวด กล่าวคือ เพจนางงามต่าง ๆ มักปรากฏการแสดงความคิดเห็นของผู้ชมนางงามชาวไทย และด้วยผู้ชมนางงามชาวไทยที่มีอยู่จำนวนมาก จึงส่งผลให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีชื่อเสียงในวงการนางงามระดับสากล ผู้ชมนางงามชาวไทยส่วนใหญ่จึงเลือกใช้ภาษาต่างประเทศ เพื่อแสดงออกถึงความทันสมัย ทั้งนี้ภาษาต่างประเทศเป็นที่ยอมรับของผู้คนจำนวนมาก รวมถึงผู้ชมนางงามในประเทศต่าง ๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษของ กาญจนา คะตะวงค์ (2563: 58) ที่ว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่คนทั่วโลกได้ยกย่องหรือลงความเห็นให้เป็นภาษาสากล ส่งผลให้ภาษาอังกฤษเข้ามามีอิทธิพล และมีบทบาทในภาษาไทยมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะได้ชี้ชัดจากการใช้คำทับศัพท์ปะปนอยู่กับภาษาไทย ดังนั้นการใช้ภาษาต่างประเทศปนกับภาษาไทยในการแสดงความคิดเห็น จึงแสดงให้เห็นถึงความทันสมัยของผู้ใช้ภาษา

1.2 ปัจจัยด้านอัตลักษณ์การจัดการประกวด เนื่องจากการจัดการประกวดมิสแกรนด์ที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเป็นการจัดการประกวดในระดับสากล ซึ่งมีอัตลักษณ์การจัดการประกวดที่ชัดเจน สอดคล้องกับการศึกษาการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านการเป็นเจ้าภาพการประกวดมิสยูนิเวิร์ส ของปรีศญา คูหามุข (2563: 161) ที่ว่าอัตลักษณ์ หมายถึงลักษณะเฉพาะ เช่น กิริยาท่าทาง ภาษา การแต่งกาย การกระทำ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการกำหนดการสื่อสารของเวทีการประกวด ดังนั้น ปัจจัยด้านอัตลักษณ์การจัดการประกวดที่มีลักษณะเฉพาะความเป็นสากล จึงมีส่วนทำให้ผู้แสดงความคิดเห็นเลือกใช้ภาษาต่างประเทศจำนวนมาก เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้ภาษาในลักษณะอื่น เนื่องจากพิธีกร ผู้เข้าประกวด และกรรมการ ล้วนใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร ดังนั้นด้วยปัจจัยการจัดการประกวดที่มีความเป็นสากล จึงส่งผลทำให้ผู้แสดงความคิดเห็นเลือกใช้ภาษาต่างประเทศในการแสดงความคิดเห็น และจากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า ภาษาต่างประเทศที่ผู้แสดงความคิดเห็นนิยมใช้คือ การกล่าวถึงองค์ประกอบในการจัดการประกวด ทั้งในลักษณะกล่าวชื่นชม และไม่ชื่นชม

1.3 ปัจจัยด้านการใช้ภาษาและปฏิกริยาของผู้ถ่ายทอดสด ลักษณะการใช้ภาษาและปฏิกริยาของผู้ถ่ายทอดสด มีส่วนสำคัญในการกำหนดการใช้ภาษาและวัฒนธรรมของผู้แสดงความคิดเห็น ตัวอย่างเช่น ช่อง Sprite Bang Channel ซึ่งผู้ที่ถ่ายทอดสดคือ นายพัชรธีร์ตัน แหลมหลวง หรือ “สไปร์ท” เป็นคนภาคเหนือ และนิยมสื่อสารกับผู้ชมนางงามด้วยการใช้คำสแลง คำภาษาถิ่น นอกจากนี้ยังมีการใช้คำภาษาต่างประเทศค่อนข้างมาก ประกอบกับบุคลิกที่เป็นคนตลกและสนุกสนาน ส่งผลให้ผู้แสดงความคิดเห็นเลียนแบบการใช้ภาษา เพื่อสร้างความสนิทสนมและความเป็นหนึ่งเดียวกัน จากการศึกษาการใช้ภาษาในช่องแสดงความคิดเห็นข้างต้น มีความสอดคล้องกับการศึกษาภาษาและอัตลักษณ์ของพิธีกรเพศที่สามที่ปรากฏผ่านรายการโทรทัศน์ ของวาลี ปรีชาปัญญากุล (2563: 150) ที่ว่าลักษณะการใช้คำสแลงเหตุผลหนึ่งเป็นเพราะกลุ่มเพศที่สามโดยเฉพาะเกย์เป็นบุคคลที่มีอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มที่สามารถสร้างความสนใจให้แก่ผู้ชมได้ง่าย ทั้งในส่วนองวิถีชีวิตและการใช้ภาษาโดยในส่วนการใช้ภาษานั้น มักพบว่าเพศที่สามมีการสร้างคำศัพท์ และการสร้าง

สำนวนใหม่ขึ้นมา ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยของภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistics) ว่าด้วยเรื่องวิภาษสังคม (Social Variety)

2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับวัจนกรรมในการแสดงความคิดเห็นในสื่ออินเทอร์เน็ต ผ่านยูทูบ เกี่ยวกับการประกวดมิสแกรนด์ อินเตอร์เนชันแนล มีปัจจัยสำคัญในการเลือกใช้วัจนกรรมของผู้แสดงความคิดเห็น ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านเทคโนโลยี การสื่อสารในปัจจุบันมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างจากอดีต ปัจจัยที่ทำให้การสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดคือ สื่อเทคโนโลยี การสื่อสารผ่านการพิมพ์ในอุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ นาฬิกา ล้วนมีลักษณะที่แตกต่างจากการสื่อสารในรูปแบบปกติ สำหรับการศึกษาการแสดงความคิดเห็นในสื่ออินเทอร์เน็ต ผ่านยูทูบ เกี่ยวกับการประกวดนางงาม มีลักษณะการสื่อสารผ่านการพิมพ์ในการสนทนาในช่องแสดงความคิดเห็น ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่นิยมใช้ตัวเลข เครื่องหมาย และสัญลักษณ์ในการแสดงความคิดเห็น เพื่อแสดงออกถึงความรู้สึกของตนเอง ทั้งรูปแบบและวิธีการใช้ภาษาในการสื่อสารทั่วไปกับการสื่อสารด้วยสื่อเทคโนโลยีมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีประกอบกับการพิมพ์ได้ตอบอย่างฉับพลัน จึงทำให้ผู้แสดงความคิดเห็นเลือกใช้ตัวเลข เครื่องหมาย และสัญลักษณ์ เพื่อใช้ในการแสดงความรู้สึกแทนการใช้ข้อความที่เป็นตัวอักษร ทั้งการกล่าวชื่นชม การกล่าวไม่ชื่นชม และการกล่าวขอบคุณ ที่พบจำนวนมากในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกวดมิสแกรนด์อินเตอร์ เนชันแนล เนื่องจากประหยัดเวลาและง่ายต่อการสื่อสารในการแสดงความรู้สึก โดยมีความสอดคล้องกับการศึกษาการใช้ภาษาในห้องสนทนา เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาษาทางอินเทอร์เน็ต ตามแนวทางการวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความ ของชัชวดี ศรีลัมพ์ (2544: 87) ซึ่งพบการใช้สัญลักษณ์และการพิมพ์แบบพิเศษในการแสดงความรู้สึก

2.2 ปัจจัยด้านเพศ เพศหญิงถูกเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของอารมณ์และความเป็นนามธรรม ในขณะที่เพศชายเปรียบเสมือนตัวแทนของเหตุผลและความเป็นรูปธรรม (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2524: 7) จากคำนิยามลักษณะภาพลักษณ์ของเพศหญิงข้างต้น จึงทำให้เห็นว่าผู้หญิงให้ความสำคัญกับการแสดงออกด้านความรู้สึก ดังนั้นการศึกษาศิลปะการแสดงความคิดเห็นในการชมนางงาม ซึ่งผู้ชมการถ่ายทอดสดส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและเพศที่สาม การแสดงความคิดเห็นจึงมักปรากฏการใช้ภาษาที่มีเจตนาสื่อถึงอารมณ์และความรู้สึกค่อนข้างมาก ประกอบกับการถ่ายทอดสดการประกวด มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ชมนางงามได้ร่วมรับชม และแสดงความคิดเห็นในลักษณะวิพากษ์วิจารณ์ ส่งผลให้ผู้หญิงและเพศที่สามซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่ให้ความสนใจในการจัดการประกวด ร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านการใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อแสดงถึงความรู้สึก ทั้งการชื่นชม และไม่ชื่นชมเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้กลุ่มเพศ LGBTQ ที่ให้ความสนใจการประกวดนางงามจำนวนมาก มักนิยมสร้างคำเพื่อใช้เฉพาะกลุ่ม และคำที่ปรากฏมักเป็นคำที่สื่อถึงอารมณ์และความรู้สึก ดังนั้นข้อความที่พบส่วนใหญ่ในการแสดงความคิดเห็น จึงปรากฏวัจนกรรมกลุ่มแสดงความรู้สึกเป็นสำคัญ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

การประกวดนางงามในปัจจุบันถือเป็นธุรกิจรูปแบบหนึ่งที่มีความนิยมเป็นอย่างยิ่ง จึงทำให้เวทีการประกวดต่าง ๆ หาวิธีการในการนำเสนอให้ผู้ชมนางงามเกิดความสนใจหรือเป็นกระแสสังคม ประกอบกับการชมนางงามในปัจจุบันมีความเป็นกลุ่มสังคม อีกทั้งสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ล้วนมีส่วนผลักดันให้ผู้ชมนางงามเป็นส่วนหนึ่งของการประกวด นอกจากนี้ผู้ชมนางงามยังมีบทบาทในการกำหนดทิศทางการประกวดในลักษณะ

ของการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะผ่านช่องทางการติดต่อของการประกวดนั้น ๆ โดยตรง หรือช่องแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ดังนั้นการศึกษาการใช้ภาษาและวัจนกรรมที่ปรากฏในการประกวดนางงาม เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการใช้ภาษา และจุดมุ่งหมายหรือเจตนาในการแสดงความคิดเห็นของผู้ชมนางงามในสื่อออนไลน์ จึงมีความสำคัญในการกำหนดทิศทางการจัดการประกวด และทำให้เข้าใจความต้องการของผู้ชมนางงามที่มีผลโดยตรงในการสนับสนุนการจัดการประกวด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำไปพัฒนาการจัดการประกวดนางงามในเวทีการประกวดต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ชม ซึ่งมีผลทำให้การจัดการประกวดได้รับเสียงตอบรับที่ดี และช่วยสร้างภาพลักษณ์ให้แก่องค์กรการประกวด

1.2 การทำความเข้าใจวัฒนธรรมการชมนางงามผ่านสื่อออนไลน์ โดยมีส่วนทำให้ผู้ที่สนใจในการชมนางงามเกิดความเข้าใจในการแสดงความคิดเห็นผ่านการใช้ภาษาและวัจนกรรม

1.3 ผู้เข้าประกวดสามารถเข้าใจเจตนาการแสดงความคิดเห็นของผู้ชมการประกวด เพื่อนำข้อเสนอแนะในการแสดงความคิดเห็นไปพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

1.4 ผู้แสดงความคิดเห็นสามารถเรียนรู้ลักษณะการใช้ภาษาและวัจนกรรมที่ปรากฏในการชมนางงาม เพื่อปรับตัวในการแสดงความคิดเห็นให้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมผู้ชมนางงามส่วนใหญ่

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 อาจมีการศึกษาช่องแสดงความคิดเห็นในสื่ออินเทอร์เน็ต ผ่านเพชบุ๊ก ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันที่มีการถ่ายทอดสดการประกวดมิสแกรนด์อินเตอร์ เนชั่นแนลเช่นเดียวกัน เพื่อเปรียบเทียบลักษณะการใช้ภาษาและวัจนกรรมกับช่องแสดงความคิดเห็นในยูทูบ

2.2 อาจศึกษาวัจนลีลาของผู้ถ่ายทอดสด เนื่องจากผู้ถ่ายทอดสดมีส่วนสำคัญในการกำหนดรูปแบบการใช้ภาษาและวัจนกรรมในการแสดงความคิดเห็นของผู้ชมนางงาม

2.3 อาจศึกษาเปรียบเทียบการใช้ภาษาและวัจนกรรมของแต่ละช่อง เพื่อพิจารณาว่าผู้แสดงความคิดเห็นในแต่ละช่องเลือกใช้ภาษาและวัจนกรรมเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง (References)

- กาญจนา คະตะวงค์. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563). การศึกษาคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ : นิตยสารชีวจิต ระหว่างเดือนมิถุนายน -กรกฎาคม 2563. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. 3(1): 56-64.
- ชัชวดี ศรีลัมพ์. (มกราคม-มิถุนายน 2544). การศึกษาการใช้ภาษาในห้องสนทนา. วารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 1(1): 77-92.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2555). เอกสารคำสอนรายวิชา 2201783 การวิเคราะห์ภาษาไทยตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง). ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์ : แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2524). พฤติกรรมศาสตร์เล่ม 2: จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ปรีศญา คูหามุข. (มกราคม-เมษายน 2563). การศึกษาการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านการเป็นเจ้าภาพการประกวดมิสยูนิเวิร์ส. วารสารธรรมศาสตร์. 39(1): 159-182.
- เพ็ญสุภา สุขคตะ ใจอินทร์. (16 ธันวาคม 2554). คอลัมน์ปริศนาโบราณคดี. มติชนสุดสัปดาห์. 76.
- วาลี ปรีชาปัญญากุล. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563). การศึกษาภาษาและอัตลักษณ์ของพิธีกรเพศที่สามที่ปรากฏผ่านรายการโทรทัศน์. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 15(2): 143-163.
- โสภภาพรรณ วิรุฬหมาส. (2561). การรับรู้ผ่านการสื่อสารการตลาดที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ เวทีการประกวดมิสแกรนด์ไทยแลนด์. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

**อิทธิพลของการรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีผลต่อพฤติกรรมการเตรียม
ความพร้อมในอาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**
**Impacts of Megatrend Perceptions on the Preparation Behavior for Career
Readiness of Workers in the Tourism Industry**

ประสิทธิ์ชัย เดชขำ¹
Prasittachai Dechkham

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีผลต่ออาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 2) ศึกษาพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมในอาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และ 3) หาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกและพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมในอาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยมีระดับการศึกษาและผลกระทบจากโรคโควิด 2019 เป็นตัวแปรกำกับ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ แรงงานที่ทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. การรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง
2. พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมในอาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พบว่าอยู่ในระดับมาก
3. การรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพ ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพ และการรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมในอาชีพ โดยมีผลกระทบจากโควิด 2019 และระดับการศึกษาเป็นตัวแปรกำกับ

คำสำคัญ (Keywords) : การรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก; พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมในอาชีพ; โควิด 2019

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study perceptions of megatrends that affect occupations of workers in the tourism industry; 2) to study behaviors of career readiness among workers in the tourism industry; and 3) to find the relationship between awareness of megatrends and career readiness behaviors of workers in the tourism industry. The education levels and the impact of COVID 2019 were the moderator variables. This study was a

Received: 2023-05-11 Revised: 2023-05-28 Accepted: 2023-05-31

¹ อาจารย์ประจำ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง Lecturer Faculty of Business Administration and Technology, Lampang Inter-Tech College. E-mail: Prasittachai@lit.ac.th

quantitative research, by questionnaires for data collection from 400 workers in the tourism industry.

The results showed that.

1. Megatrend perception of labor in the tourism industry was found to be moderate.
2. Career readiness behaviors of workers in the tourism industry was high.
3. The perception of megatrends influences the career preparation behavior. The education levels and megatrend perception had impacts on the career readiness behavior with the impact of COVID 2019 and the level of education as a moderator variable.

Keywords: megatrend perception; preparation behavior for career readiness; COVID 2019

บทนำ (Introduction)

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาหรือ โควิด 2019 สร้างการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ไปทั่วทุกมุมโลกในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านสาธารณสุข ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม รวมถึงด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบดังกล่าวส่งผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนเป็นวงกว้างต่อทุกเพศทุกวัยและในหลากหลายสาขาอาชีพ ทั้งในด้านการใช้ชีวิตประจำวัน การทำงาน และการเรียนรู้ เศรษฐกิจและธุรกิจในหลายภาคส่วนได้รับผลกระทบอย่างหนัก (สมประวิณ มันประเสริฐ, 2563) ถึงแม้การแพร่ระบาดของโรคจะหมดไปในอนาคต แต่โครงสร้างทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการทำธุรกิจ การทำงานและการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปอาจจะไม่กลับไปเป็นเหมือนเดิมอีก ปัจจัยทั้งหมดนี้ล้วนส่งผลกระทบต่อโครงสร้างอุปสงค์และอุปทานของตลาดแรงงานและอาจนำตลาดแรงงานเข้าสู่ภาวะปกติใหม่ (New Normal) หลังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสร้างความท้าทายในภาวะที่เศรษฐกิจโลกกำลังเผชิญกับการกระแสนการเปลี่ยนผ่านไปสู่โลกยุคใหม่ (Megatrend) ซึ่งมีอิทธิพลต่อตลาดแรงงานอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ (1) เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่พัฒนาไปอย่างก้าวกระโดดซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตและการค้าโลก รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของการบริโภค เช่น ผู้ซื้อลดการปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับผู้ขายโดยเปลี่ยนไปเข้าถึงสินค้าและบริการผ่านทางแพลตฟอร์มออนไลน์มากขึ้น (Distancing Urbanization) เป็นต้น (2) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลกซึ่งได้แก่การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) และการเพิ่มขึ้นของประชากรชนชั้นกลางในประเทศที่อยู่นอกกลุ่มประเทศ Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) โดยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรจะส่งผลโดยตรงต่อโครงสร้างตลาดแรงงานและส่งผลโดยอ้อมผ่านให้การกระจายตัวของกลุ่มผู้บริโภค ซึ่งจะส่งผลให้อุปสงค์ต่อสินค้าและบริการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย และ (3) การเปลี่ยนแปลงด้านสภาวะภูมิอากาศจากภาวะโลกร้อนที่มีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ภาวะโลกร้อนและสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างกะทันหันและรุนแรงจะส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อแรงงานและผู้ประกอบการในกลุ่มอาชีพที่ต้องพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติและสภาวะภูมิอากาศที่เหมาะสมและมีเสถียรภาพ (จิรัฐ เจนพิงพร และคณะ, 2564)

ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่และภาวะปกติใหม่หลังวิกฤตการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาประกอบกับข้อจำกัดเชิงโครงสร้างในปัจจุบันของเศรษฐกิจไทย ทำให้จำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ประเทศไทยต้องปรับตัวเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับความท้าทายในระยะข้างหน้า และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนในประเทศในการผ่านพ้นภาวะวิกฤตในปัจจุบันและพร้อมรับมือกับวิกฤตที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะในระดับบุคคลหาก

แรงงานมีการรับรู้ว่ามีโอกาสที่ตนเองมีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบทางลบจากปัจจัยต่างๆ เช่นเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงของประชากรโลก รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ จะทำให้แรงงานแสวงหาวิธีการรับมือและพัฒนาตนเองให้สามารถอยู่รอดและเจริญก้าวหน้าในอาชีพได้ อีกทั้งรัฐบาลก็จะได้เตรียมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศโดยเฉพาะในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อการนำรายได้เข้าสู่ประเทศไทยลำดับต้นๆ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจในการศึกษาอิทธิพลของการรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีผลต่อพฤติกรรมเตรียมความพร้อมในอาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวว่ามีผลอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีผลต่ออาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเตรียมความพร้อมในอาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกและพฤติกรรมเตรียมความพร้อมแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยมีระดับการศึกษาและผลกระทบจากโรคโควิด 2019 เป็นตัวแปรกำกับ

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. การรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเตรียมความพร้อมด้านอาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
2. การรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเตรียมความพร้อมด้านอาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยมีระดับการศึกษา และการเกิดโรคระบาดโควิด 19 เป็นตัวแปรกำกับ

การทบทวนทฤษฎี

1. กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

ปัจจุบันโลกเป็นสังคม "โลกาภิวัตน์" (globalization) สามารถติดต่อสื่อสารข้อความถึงกันและกันได้อย่างรวดเร็วทำให้วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเชื่อ ความคิดของสังคมสามารถเผยแพร่กระจายและถ่ายทอดกันได้ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งส่งผลอย่างยิ่งต่ออาชีพของแรงงานในปัจจุบันโดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่มีผลต่ออาชีพโดยในที่นี้การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจะกล่าวถึง 3 ประเด็น คือ การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและรูปแบบการค้าโลก การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลก และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสภาวะโลกร้อน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและรูปแบบการค้าโลกที่มีความก้าวหน้าระลอก มินวัตกรรมด้านสินค้าและบริการใหม่ๆ รูปแบบการทำธุรกิจแบบใหม่ และกระบวนการผลิตที่ทันสมัย ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงต่อการใช้ชีวิตของผู้คนและภูมิทัศน์การแข่งขันในภาคธุรกิจ ทำให้เศรษฐกิจได้รับประโยชน์จากการเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากร ลดต้นทุน เพิ่มโอกาสทางธุรกิจและการเข้าถึงตลาดใหม่ๆ มากขึ้น รวมถึงคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ปรับตัวขึ้นจากความสามารถในการเข้าถึงสินค้าและบริการที่ตอบโจทย์ความต้องการได้มากขึ้นด้วยศักยภาพของเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในโลกยุคใหม่ไม่ว่าจะเป็นการใช้หุ่นยนต์เชิงอุตสาหกรรม ระบบปัญญาประดิษฐ์ รวมถึงเทคโนโลยีดิจิทัลต่างๆ อาจส่งผลกระทบเชิงลบ

ต่อแรงงานบางกลุ่มอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยงานวิจัยของ Frey and Osborne (2017: 254-280) คาดการณ์ผลกระทบของการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ที่จะเกิดขึ้นกับแรงงานในอนาคตพบว่าร้อยละ 47 ของแรงงานในสหรัฐอเมริกามีความเสี่ยงสูงต่อการถูกทดแทนด้วยระบบคอมพิวเตอร์ในอนาคต สำหรับงานศึกษาในประเทศไทย พัทธพร ลิขิตพัฒน์ไพบุลย์ และนันนิตย์ ทองศรี (2561) ศึกษาโดยใช้ข้อมูลการสำรวจสถิติแรงงานไทย ปี 2016 พบว่า แรงงานร้อยละ 57 ในภาคเกษตร ร้อยละ 55 ในภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 55 ในภาคการค้า ร้อยละ 28 ในภาคก่อสร้าง และร้อยละ 28 ในภาคบริการ จะมีความเสี่ยงสูงที่จะถูกทดแทนด้วยระบบคอมพิวเตอร์และระบบอัตโนมัติ โดยกลุ่มอาชีพที่มีความเสี่ยงต่อภาวะไร้งานสูงสุดคือ กลุ่มที่มีลักษณะทำงานซ้ำๆ ตามคำสั่งเฉพาะ (Routine Tasks) (พัธพร ลิขิตพัฒน์ไพบุลย์ และนันนิตย์ ทองศรี, 2561)

1.2 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลกซึ่งได้แก่การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ส่งผลโดยตรงต่อโครงสร้างตลาดแรงงานและส่งผลโดยอ้อมผ่านให้การกระจายตัวของกลุ่มผู้บริโภค ซึ่งจะส่งผลให้อุปสงค์ต่อสินค้าและบริการเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ทำให้ประชากรวัยทำงานหรือแรงงานลดลง และทำให้สัดส่วนการพึ่งพิง (Dependency Ratio) เพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อให้ระดับผลิตภาพในการผลิตและระดับผลผลิตลดลง (นิตรา ไทยประเสริฐ, 2555: 2) จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมของแรงงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นด้านทักษะในการให้บริการและการผลิตที่สอดคล้องกับประชากรในอนาคต

1.3 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) และภาวะโลกร้อน (Global Warming) เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ภัยพิบัติทางธรรมชาติมีความถี่และรุนแรงขึ้นทั่วโลก ส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมโดยก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อเศรษฐกิจได้แก่ความเสียหายโดยตรงต่อชีวิต ทรัพย์สิน และพืชผลทางการเกษตร การชะลอตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและผลิตภาพ และค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพและงบประมาณที่ต้องสูญเสียไปเพื่อแก้ไขและเยียวยาผลกระทบของภัยพิบัติรุนแรงที่เกิดขึ้นจากภาวะโลกร้อน ในด้านผลกระทบต่อกลุ่มแรงงาน ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการจ้างงานและรายได้ในกลุ่มอาชีพที่ต้องพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ บางอาชีพมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นและแรงงานมีผลิตภาน้อยลงเพราะสภาพแวดล้อมเป็นอันตรายต่อสุขภาพมากขึ้น และการจ้างงานที่ลดลงหรือถูกทดแทนโดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษสูงหรือสินค้าและบริการไม่เป็นที่ต้องการอีกต่อไป จากการรณรงค์ลดโลกร้อนและนโยบายภาครัฐในการรักษาสีงแวดล้อม รวมทั้งเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่มาทดแทนเทคโนโลยีการผลิตแบบเก่าที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากสภาพอากาศเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มนุษย์เดินทางหรือยกเลิกการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (พันธ์วลี ธรรมรี่ และสุวิมล คนไว, 2561: 1-9)

2. พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมในอาชีพ

ความพร้อมเป็นลักษณะของบุคคลที่กระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง โดยมีสภาพการเตรียมการ ความถนัด ความพอใจหรือความกระตือรือร้น เพื่อตอบสนองต่อกิจกรรมนั้นๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งเกิดจากวุฒิภาวะ ประสบการณ์ และอารมณ์ โดย Downing and Thackrey (1971) ได้แบ่งองค์ประกอบความพร้อมไว้ 4 ด้าน คือ 1) องค์ประกอบทางกายภาพ (Physical Factors) ได้แก่ ความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม 2) องค์ประกอบทางด้านสติปัญญา (Intellectual Factors) ได้แก่ ความพร้อมทางสติปัญญาและความสามารถในการรับรู้ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการแยกแยะการเห็น การฟังและความสามารถในการตัดสินใจและคิดแก้ปัญหา 3) องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factors) ได้แก่ สภาพทาง

เศรษฐกิจ ความพอเพียง โอกาสในการหาประสบการณ์ทางสังคม และ 4) องค์ประกอบด้านอารมณ์แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ (Emotional Factor, Motivation and Personality Factors) ได้แก่ความมั่นคงทางอารมณ์ จิตใจ และความต้องการที่จะเรียนรู้ หากแรงงานมีการเตรียมความพร้อมในอาชีพอยู่เสมอก็จะทำให้สามารถปรับตัวได้ตามสถานการณ์เช่นเมื่อมีการเกิดโรคระบาดโควิด 2019 ขึ้นคนที่มีการเตรียมความพร้อมก็จะได้รับผลกระทบน้อยกว่าคนที่ไม่ได้เตรียมความพร้อม

3. บทบาทของตัวแปรกำกับ ได้แก่ระดับการศึกษา และการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3.1 ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งในการเพิ่มความสามารถในการเตรียมความพร้อมโดยส่วนใหญ่คนที่มีการศึกษาที่สูงกว่าจะมีทางเลือกที่มากกว่าไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล โอกาสในการเลือกอาชีพต่างๆ จากผลการวิจัยของกุลทิพย์ ศาสตรระจุ และคณะ (2563: 123) ที่ศึกษาการประเมินความพร้อมของสังคมไทยและคนไทยในการเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ หลังวิกฤติ Covid-19 พบว่ากลุ่มที่มีการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่ามีส่วนของคนที่ต้องปรับตัวรับมือแทบจะไม่ไหวน้อยกว่ากลุ่มที่จบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี โดยในทางทฤษฎีแรงงานที่มีการศึกษาสูงนอกจากจะมีแนวโน้มที่จะมีผลผลิตการทำงานสูงแล้ว ยังมีพื้นฐานในการเรียนรู้ทักษะใหม่โดยเฉพาะทักษะทางด้านเทคโนโลยีซึ่งเอื้อให้แรงงานสามารถปรับตัวรับกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและความต้องการจ้างงานได้ดี นอกจากนี้ การศึกษายังสามารถส่งสัญญาณถึงทักษะและผลผลิตในการทำงานซึ่งเอื้อให้แรงงานที่มีการศึกษาสูงเข้าถึงโอกาสในการจ้างงานมากขึ้น (hrex.asia, 2019)

3.2 การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาที่เริ่มแพร่ระบาดปลายปี 2562 และเริ่มระบาดในวงกว้างตอนต้นปี 2563 ได้ส่งผลกระทบต่อแรงงานทั่วโลกจากทั้งมาตรการปิดเมือง (Lockdown) และปิดประเทศ (Border Shutdown) และการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรค การหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทานการผลิต (Supply Chain Disruptions) จากการติดขัดของการเดินทางขนส่ง รวมทั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หดตัวอย่างฉับพลัน เป็นวงกว้าง และยาวนานจากรูปแบบทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปและจากบาดแผลทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยังคงอยู่ยาวนานซึ่งส่งผลกระทบต่ออาชีพของประชาชน ซึ่ง เนื่อแพร่ เล็กเฟื่องฟู และคณะ (2563) ได้นำดัชนีที่ได้เป็นเกณฑ์ในการประเมินความเสี่ยงของกลุ่มอาชีพจำนวนกว่า 400 อาชีพโดยสามารถแบ่งอาชีพออกเป็น 4 กลุ่มตามระดับความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนสถานที่ทำงานและความจำเป็นในการสัมผัสใกล้ชิดกับผู้อื่นระหว่างการทำงาน ดังนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มอาชีพจำแนกตามดัชนีลักษณะงาน

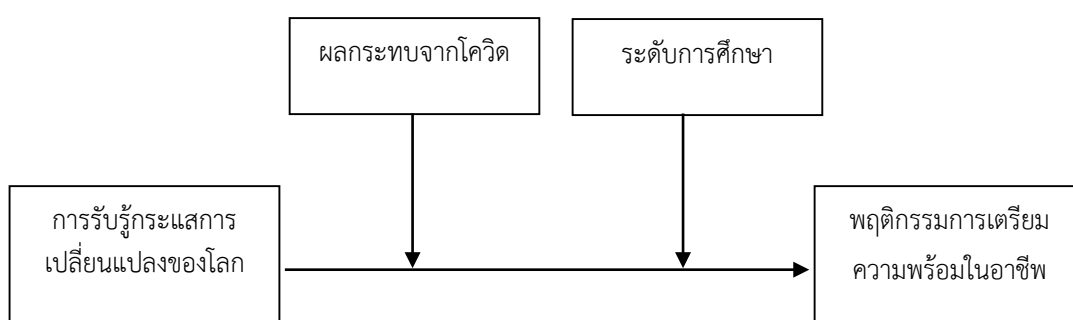
ความยืดหยุ่นในการเปลี่ยนสถานที่ทำงาน	โอกาสสัมผัสใกล้ชิดกับผู้อื่นในการทำงาน	
	ต่ำ	สูง
ยืดหยุ่น	ผลกระทบน้อย นักสังคมวิทยา โปรแกรมเมอร์ นักพัฒนาเว็บไซต์และสื่อ นัก เศรษฐศาสตร์ ผู้ให้คำปรึกษาด้าน การเงิน ที่ปรึกษากฎหมาย	ผลกระทบปานกลาง ผู้ประกอบวิชาชีพด้านงานบุคคล ผู้จัดการด้านการ ขาย พนักงานต้อนรับ ตัวแทนจัดหางาน ครูระดับ มัธยมศึกษาขึ้นไป
ไม่ยืดหยุ่น	ผลกระทบปานกลาง	ผลกระทบสูง

ความยืดหยุ่นใน การเปลี่ยนสถานที่ ทำงาน	โอกาสสัมผัสใกล้ชิดกับผู้อื่นในการทำงาน	
	ต่ำ	สูง
	คนงานด้านการผลิต ผู้ควบคุม เครื่องจักร ช่างทำแบบหล่อโลหะ ช่างพันสีและขัดเงา คนงานปลูกพืช คนงานก่อสร้าง	งานทำความสะอาด งานร้านอาหาร พนักงาน จัดการการท่องเที่ยว โรงเรียนระดับปฐมวัย มัคคุเทศก์ ทันตแพทย์และผู้ช่วยสัตว์แพทย์

ที่มา: เนื่อแพร่ เล็กเฟื่องฟู และคณะ (2563)

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสู่การสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเนื้อหาในด้านตัวแปรต้น คือ การรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก เนื้อหาตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมเตรียมความพร้อมในอาชีพ และเนื้อหาตัวแปรกำกับได้แก่ผลกระทบจากโควิด 2019 และระดับการศึกษา

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ประชากร คือ แรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (ร้านอาหารและที่พักแรม) ซึ่งเป็นกลุ่มแรงงานที่มีความเสี่ยงสูงทั้งเรื่องของความยืดหยุ่นในการเปลี่ยนสถานที่ทำงาน และโอกาสสัมผัสใกล้ชิดกับผู้อื่นในการทำงาน (เนื่อแพร่ เล็กเฟื่องฟู และคณะ, 2563) โดยประชากรกลุ่มนี้ทั้งประเทศมีประมาณ 476,716 คน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, 2565) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Taro Yamane (1973) ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 400 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบชั้นภูมิโดยแบ่งออกเป็น 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือเก็บรวบรวมข้อมูลภาคละ 100 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาคือภาคเหนือได้แก่จังหวัดเชียงใหม่ ภาคกลาง คือ กรุงเทพมหานคร ภาคใต้ คือ จังหวัดภูเก็ต และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ จังหวัดขอนแก่น

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการวิจัยคือมกราคม 2565- ธันวาคม 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) การรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก จำนวน 7 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 และ 3) ผลกระทบจากโควิด จำนวน 3 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 และ 4) พฤติกรรมการเตรียมความพร้อม จำนวน 14 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 แบบสอบถามส่วนที่ 2-4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ แบบสอบถามทั้งหมดผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากทฤษฎี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ให้กับบริษัทต่างๆ เพื่อให้พนักงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตอบแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยปัจจัยส่วนบุคคลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุ

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าปัจจัยด้านเทคโนโลยี และปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงประชากรอยู่ในระดับน้อย

2. พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมในอาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการเตรียมความพร้อมด้านอารมณ์แรงจูงใจและบุคลิกภาพ และการเตรียมความพร้อมด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ส่วนการเตรียมความพร้อมทางกายภาพและการเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญาอยู่ในระดับปานกลาง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกและพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยมีระดับการศึกษาและผลกระทบจากโรคโควิด 2019 เป็นตัวแปรกำกับ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวแปรทั้ง 5 ตัว มีตัวแปรอย่างน้อย 2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมในอาชีพ ($P=0.000$) โดยกลุ่มตัวแปรทั้ง 5 ตัว มีความสัมพันธ์กันกับพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมในอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.732$) โดยมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมร้อยละ 13.90 ($R-sq=0.139$) แสดงว่ายังมีตัวแปรอื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่ในโมเดลอีกประมาณร้อยละ 86.10 ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมในอาชีพ ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 แบบจำลองผลกระทบจากโควิด 19 และระดับการศึกษา เป็นตัวแปรกำกับ

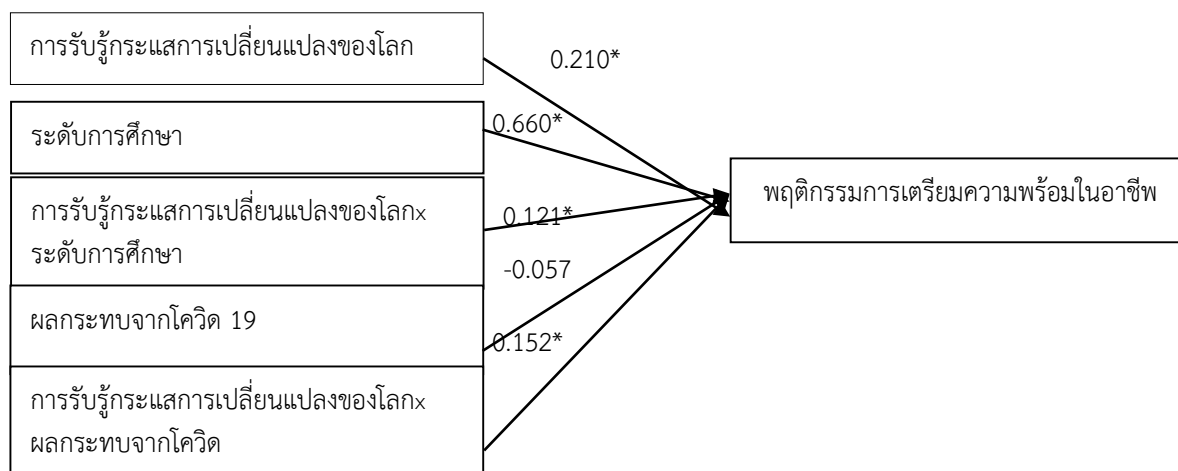
R	R-sq	MSE	F	df1	df2	P
.372	.139	0.086	10.744	5.00	394	0.000**

จากสมมติฐาน พบว่าการรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P=0.000$) ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อ

พฤติกรรมกรรมการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P=0.001$) การรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการเตรียมความพร้อมในอาชีพโดยมีผลกระทบจากโควิด 19 เป็นตัวแปรกำกับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P=0.015$) และการรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการเตรียมความพร้อมในอาชีพโดยมีระดับการศึกษาเป็นตัวแปรกำกับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P=0.007$) ดังตารางที่ 3 และภาพที่ 2

ตารางที่ 3 การรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพโดยมีระดับการศึกษา และการเกิดโรคระบาดโควิด 19 เป็นตัวแปรกำกับ

ตัวแปร	Coeff	se	T	p	LLCI	ULCI
การรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก	.210	0.052	4.031	0.000*	0.108	0.313
ผลกระทบจากโควิด 19	-.057	0.030	-1.853	0.066	-0.117	0.003
การรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก X ผลกระทบจากโควิด 2019	.152	0.062	2.455	0.015*	0.030	0.274
ระดับการศึกษา	.066	0.020	3.296	0.001*	0.027	0.106
การรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก X ระดับการศึกษา	.121	0.044	2.736	0.007*	0.034	0.207

ภาพที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังมีการรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกไม่มากนักทั้งที่เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่ออาชีพของตนเองโดยตรงทั้งในเรื่องของเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงด้านประชากรซึ่งล้วนแต่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สโรชา ศิลป์พิทักษ์สกุล (2561) ศึกษาการรับรู้การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของแรงงาน ในยุคอุตสาหกรรม 4.0 กรณีศึกษา นิคมอุตสาหกรรม อมตะ

ซิติ์ ชลบุรี พบว่าแรงงานส่วนใหญ่มีการรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยมีระดับความเข้าใจเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2. พฤติกรรมการเตรียมความพร้อมในอาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบอย่างมากจากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในปัจจุบันทั้งจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก และการเกิดโรคระบาดโควิด 2019 สอดคล้องกับ (ยุทธชัย ฮารีบินและคณะ, 2565: 716) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะ การปรับตัว และคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ตในสถานการณ์แบบปกติใหม่พบว่าพนักงานมีการปรับตัวหรือการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับมาก

3. การรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเตรียมความพร้อมในอาชีพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ต้องพึ่งพารายได้จากลูกค้าที่เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นหลักจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกเพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินไปและแข่งขันได้ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและรูปแบบการค้าโลกที่มีความก้าวกระโดด การเปลี่ยนแปลงด้านประชากรซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรูปแบบการให้บริการของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพแวดล้อมเช่นสภาพภูมิอากาศ ภัยธรรมชาติ และโรคระบาดซึ่งล้วนแต่มีผลต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะเห็นได้ชัดจากกรณีการเกิดโรคระบาดโควิด 2019 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Frey and Osborne (2017: 254-280) พบว่า กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกอาจส่งผลกระทบแก่แรงงานไม่ว่าจะเป็นการนำระบบคอมพิวเตอร์มาทดแทนกำลังคนทำให้คนตกงาน และ TDRI ได้วิเคราะห์ผลกระทบจากการระบาดโควิด 2019 มีจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงจากปี 62 มาปี 63 ประมาณร้อยละ 83.20 และรายได้ลดลงกว่า 1,911,808 ล้านบาท (ร้อยละ 82.60) (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2564) และผลการวิจัยของ ชฎาภรณ์ นาประดิษฐ์ และวิษณุ อรรถวานิช (2563: 253) พบว่าทัศนคติการรับรู้เกี่ยวกับฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอนของแต่ละบุคคลมีผลอย่างมากในการตัดสินใจการเปลี่ยนแปลงการท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงสถานที่ท่องเที่ยวหรือเปลี่ยนกิจกรรม เมื่อเผชิญปัญหาฝุ่นละอองปกคลุมพื้นที่ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากสภาพอากาศเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มนุษย์เดินทางหรือยกเลิกการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (พันธ์วลี ธรรมรีย์ และสุวิมล คนไว, 2561) ดังนั้น เมื่อแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวรู้ว่ากระแสการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีผลกระทบต่ออาชีพของพวกเขาจึงทำให้มีพฤติกรรมในการเตรียมความพร้อมในอาชีพเพื่อให้สามารถปรับตัวในอาชีพให้ได้ เมื่อนำระดับการศึกษามาเป็นตัวแปรกำกับพบว่าระดับการศึกษาเป็นตัวแปรกำกับบางส่วน (Quasi Moderator) แสดงให้เห็นว่าการศึกษาคือตัวแปรกำกับจะกระตุ้นให้แรงงานมีการเตรียมความพร้อมในอาชีพเพิ่มขึ้นในบางส่วน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลทิพย์ ศาสตรระจุ และคณะ (2563) ที่ศึกษาการประเมินความพร้อมของสังคมไทยและคนไทยในการเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ หลังวิกฤติโรคโควิด 2019 พบว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่ามีสัดส่วนของคนที่ตอบว่ารับมือแทบจะไม่ไหวน้อยกว่ากลุ่มที่จบการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี และโดยในทางทฤษฎีแรงงานที่มีระดับการศึกษาสูงนอกจากจะมีแนวโน้มที่จะเรียนรู้ทักษะใหม่โดยเฉพาะทักษะทางด้านเทคโนโลยีซึ่งเอื้อให้แรงงานสามารถปรับตัวรับกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและความต้องการจ้างงานได้ดี (Hrex.asia, 2019) นอกจากนั้นการรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกก็มีอิทธิพลต่อ

พฤติกรรมเตรียมความพร้อมในอาชีพ โดยมีผลกระทบจากโรคโควิด 2019 เป็นตัวแปรกำกับแบบเต็ม (Pure Moderator) แสดงให้เห็นว่าเมื่อมีการรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกพร้อมกับผลกระทบจากโควิด 2019 ทำให้แรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการเตรียมความพร้อมในอาชีพมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยีที่เข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรและการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทำให้รูปแบบการให้บริการต้องปรับเปลี่ยนไป และสภาพภูมิอากาศและโลกร้อนทำให้ส่งผลกระทบต่อการเดินทางท่องเที่ยว ส่วนผลกระทบจากโควิด 19 เข้ามาเป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากกระแสเปลี่ยนแปลงของโลกให้เร็วขึ้นและทำรายได้จากการท่องเที่ยวลดลงเป็นอย่างมาก จึงทำให้แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับปัจจัยต่างๆ ดังกล่าว

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

1. การรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมเตรียมความพร้อมในอาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
2. ระดับการศึกษา และผลกระทบจากโรคระบาดโควิด 2019 เป็นตัวแปรกำกับที่สำคัญระหว่างความสัมพันธ์ของการรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกและการเตรียมความพร้อมในอาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
จากผลการวิจัยพบว่าระดับการศึกษา และการระบาดของโรคโควิด 2019 เป็นตัวแปรกำกับระหว่างการรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีผลต่อพฤติกรรมเตรียมความพร้อมในอาชีพ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้
 - 1.1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต้องมีการพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถของแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงต่อรูปแบบการให้บริการใหม่ๆ ให้สถานประกอบการสามารถดำเนินงานและมีความสามารถในการแข่งขันได้ เช่น พัฒนาทักษะทางด้านการใช้เทคโนโลยีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ทักษะการจัดการความเสี่ยงเกี่ยวกับภัยพิบัติและโรคระบาด เป็นต้น
 - 1.2 ระดับการศึกษาเป็นตัวแปรกำกับตัวหนึ่งที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมในอาชีพของแรงงานด้านการท่องเที่ยว ดังนั้นในการคัดเลือกบุคลากรอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวควรเอามาเป็นตัวแปรหลักตัวแปรหนึ่งเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคคลากรเพราะจะทำให้สามารถเตรียมความพร้อมในอาชีพได้
2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป
เพื่อให้สามารถอธิบายที่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นว่าทำไมระดับการศึกษาและการระบาดของโรคโควิด 2019 จึงเป็นตัวแปรคั่นกลางที่สำคัญระหว่างการรับรู้กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกและพฤติกรรมเตรียมความพร้อมในอาชีพของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวควรใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อหาคำอธิบายดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2565). **จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.labour.go.th/index.php/home> สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2565.
- กุลทิพย์ ศาสตรระจุ และคณะ. (2563). **คิดใหม่ไทยก้าวต่อ เพื่อการขับเคลื่อนสังคมไทยหลังวิกฤติการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาในบทบาทของมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ.
- จิรัฐ เจนพิงพร พัทธพร ลิขิตพัฒนไพบุลย์ และรุจา อติศรกาญจน์. (2564). **ประเด็นชวนคิด: 6 Mega trends กับเศรษฐกิจไทย**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/AAA/5MegaTrends.pdf> สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566.
- ชฎาภรณ์ นาประดิษฐ์ และวิษณุ อรรถวานิช. (2563). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวในประเทศไทย กรณีศึกษาผู้่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5)**. วารสารการศึกษาศาสตร์และ การวิจัย. 6(2): 252-264.
- นิตรา ไทยประเสริฐ. (2555). **ผลจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ที่มีต่อรูปแบบการผลิต การบริโภค และการค้าในภูมิภาคอาเซียน**. จุลสาร TRF Policy Brief. 3(6): 1-8.
- เนื่อแพร เล็กเฟื่องฟู สุภนิช ปิยะพรมดี พรพจ ปรปักษ์ขาม และนงา วะสี. (2563). **เมื่อ โควิด-19 ปิดเมือง: ผลกระทบต่อแรงงานไทยในมิติ supply-side หลายมิติของความเสี่ยงที่ตลาดแรงงานไทยต้องเผชิญ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.pier.or.th/abridged/2020/08/> สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2566.
- พัชรพร ลิขิตพัฒนไพบุลย์ และนันท์นิตย ทองศรี. (2561). **หุ่นยนต์ในภาคอุตสาหกรรม: กระแสใหม่ที่แรงงานต้องกังวลจริงหรือ?**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [3AutomationLobur16Aug2017.pdf \(bot.or.th\)](https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconomicConditions/AAA/5MegaTrends.pdf) สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2566.
- พันธ์วลี รวมริย์ และสุวิมล คนไว. (2561). **แนวทางการรับมือของภาคการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ**. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการด้านการบริหารระดับชาติ ครั้งที่ 1. วันที่ 11 มิถุนายน 2561. 1-9. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ยุทธชัย ฮาร์บิน สุรเดช ทองแก้ว และเดชา สีดูกา. (2565). **ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะ การปรับตัว และคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานโรงแรมแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ตในสถานการณ์แบบปกติใหม่**. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติภาคีเครือข่ายการบริหารทรัพยากร มนุษย์กลุ่มภาคใต้ ครั้งที่ 1. วันที่ 2 เมษายน 2565. 715-731.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2564). **วิเคราะห์ผลกระทบของโควิด-19 ต่อธุรกิจท่องเที่ยว**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://tdri.or.th/2021/02/covid-112/> สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2566.
- สมประวิณ มั่นประเสริฐ. (2563). **ผลกระทบของโรคระบาดโควิด-19 ต่อเศรษฐกิจไทย**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.krungsri.com/th/krungsri-the-coach/investments/investment-knowledge/economic-covid-impact> สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2566.
- สโรชา ศิลป์พิทักษ์สกุล. (2561). **การรับรู้การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของแรงงาน ในยุคอุตสาหกรรม 4.0 กรณีศึกษา นิคมอุตสาหกรรม อมตะซิตี้**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- Downing J. and D. Thackrey. (1971). **Reading Readiness**. New York: London, University of London Press.
- Frey, C. B., & Osborne, M. A. (2017). The future of employment: How susceptible are jobs to computerisation? **Technological Forecasting and Social Change**. 114: 254-280.
- Hrex.asia. (2019). **การศึกษา (Education) สำคัญอย่างไรกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/190625-education-for-hrd/> สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2566.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: an introductory analysis**. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 1

Factors Affecting Effectiveness of Small School Administration under the Nan
Primary Educational Service Area Office 1

วิลาวลัย มุมทอง¹ พิมพกา ธรรมสิทธิ์² สุกัญญา รุจิเมธภาส³

Wilawan Moomthong, Phimpaka Thammasit, Sukunya Rujimethaphas

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารสถานศึกษา ระดับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา และปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 39 คน และครู 209 คน รวม 248 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ค่าถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 1 พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลทางการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.676 และสัมประสิทธิ์การถดถอย (R^2) เท่ากับ 0.457 หรือมีอำนาจการทำนายร้อยละ 45.70

คำสำคัญ (Keywords) : ปัจจัยที่ส่งผล; ประสิทธิภาพ; การบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

Abstract

This research aimed to study the school administration's levels of factors and effectiveness, factors and affecting the effectiveness of small school administration under the Nan Primary Education Area Office District 1. The sample group consisted of 39 school directors

Received: 2023-05-21 Revised: 2023-05-28 Accepted: 2023-05-31

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Education Administration Master of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: momaywila@gmail.com

² อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรคุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Lecturer, Graduate School Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: Phimpaka@live.ur.ac.th

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ Educational Administration Master of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: r.sukunya@ur.ac.th

and 209 teachers, totaling 248 students. Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis were used.

The research results showed that the level of factors affecting the administration of small educational institutions. The overall picture was at the highest level. The level of effectiveness of the administration of small educational institutions with the overall picture is was at the highest level. The relationship between the factors was positive with statistical significance at the .01 level; and the factors affecting the effectiveness of the small school administration under the Nan Primary Educational Service Area Office 1 were: transformational leadership and teaching efficiency. There was a statistically significant level of 0.01 for the motivation factor for working; the organizational climate factors did not have statistically significant. Therefore, it does not affect the effectiveness of the administration of small educational institutions. The correlation coefficient (R) was 0.676; and the predictive coefficient (R^2) was 0.457 or had a predictive power of 45.70%.

Keywords: affecting factors; effectiveness; small school management

บทนำ (Introduction)

การศึกษาเป็นกระบวนการอันสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้ได้มาซึ่งกำลังคนที่มีคุณภาพตามความต้องการของประเทศ ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคม และบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนพอเหมาะกันในทุก ๆ ด้านสังคมและบ้านเมืองนั้น จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ” ทิศนา แหม่มณี (2551: 166)

ประสิทธิผลของสถานศึกษานั้นเป็นตัวบ่งชี้ว่า การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาประสบผลสำเร็จหรือไม่ จำเป็นต้องมีการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาถึงข้อมูลความสำเร็จของสถานศึกษาอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงประสิทธิผล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวบ่งชี้ที่สำคัญต่างๆ ด้วย ตามแนวคิดของ Mott (1972: 373, cited in Hoy & Miskel, 2001: 305-306) ได้พิจารณาจากองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา

ในปัจจุบันมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 32,288 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 12,829 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 39.73 โรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้กระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561: 1) และเป็นโรงเรียนที่ขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษาทุกด้าน ซึ่งโรงเรียนเหล่านี้ต้องบริหารจัดการท่ามกลางปัญหาหลายประการ เช่น ขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคทำให้นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจยากจนประกอบด้วยครอบครัวของนักเรียนมีฐานะยากจน ไม่สามารถส่งเสริมสนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาให้กับบุตรหลานของตนได้ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้

ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากไม่สามารถจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและได้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ บุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนผู้ปกครองขาดความมั่นใจในคุณภาพการศึกษาของบุตรหลานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำลง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 มีโรงเรียนในเขตรับผิดชอบทั้งหมด จำนวน 193 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 154 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 80.63 ของโรงเรียนทั้งหมด โดยทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามูลนิธิ เขต 1 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจหลักที่สำคัญ คือ การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เด็กในวัยเรียนทุกคนได้เรียนอย่างทั่วถึงมีการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ จึงได้จัดทำแผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ซึ่งพบปัญหาในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถสะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพได้เพียงพอ เกิดการใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่า ครูไม่ครบชั้น ขาดแคลนสื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาลดลง ทั้งในด้านการบริหารจัดการประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องผู้ปกครองมีค่านิยมพาลูกไปเรียนโรงเรียนเอกชนในเมืองจึงทำให้มีโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนมาก อัตราส่วนครูต่อนักเรียน และนักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน แผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ซึ่งผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย
 - 1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอน และปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ โดยได้จากการสังเคราะห์จากแนวคิดของนักวิชาการการศึกษา ได้แก่ จีระพรรณ โพนพุธ (2560) วนิดา คงมัน (2561) สุนิสา ภู่งเงิน (2561) ทิพมาศ ดนตรีพงษ์ (2561) วันวิสาข์ หอมขจร (2561) สาวิตรี บุญนุกูล (2562) วรวรรณ บำรุงชน (2562) ชลธิชา นารี (2562) พระสรภักดิ์ เขมปญโญ (2564) ณธกร ภาโนมัย (2564) และประสิทธิผล การบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย ประสิทธิภาพ 4 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา และความสามารถ ในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา ที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการการศึกษา ได้แก่ สุนิสา ภู่งเงิน (2561) วันวิสาข์ หอมขจร (2561) ทิพมาศ ดนตรีพงษ์ (2561) สาวิตรี บุญนุกูล (2562) วรวรรณ บำรุงชน (2562) ชลธิชา นารี (2562) ณธกร ภาโนมัย (2564)

1.2 ขอบเขตด้านประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาน่านเขต 1 จำนวน 114 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 104 คน และ ครู จำนวน 562 คน รวมทั้งสิ้น 666 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาน่านเขต 1 จำนวน 114 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 39 คน และ ครู 209 คน จำนวนทั้งสิ้น 248 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครซี่และมอร์แกนและ สุ่มแบบแบ่งชั้น

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยจากสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการระหว่างเดือนมกราคม 2566-สิงหาคม 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีความตรงอยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1.0 และมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.967 โดยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอบถาม เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน มีลักษณะ ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ อายุตำแหน่งในการปฏิบัติงาน ระดับการศึกษา และประสบการณ์ใน การทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบไปด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอน และปัจจัยด้าน บรรยากาศองค์การ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ (Rating scale)

ตอนที่ 3 สอบถามประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา และความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์เพื่อขอออกหนังสือขออนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ไปยังสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูพร้อมแจ้ง link ของ Google forms และ QR Code ของแบบสอบถามที่จะใช้เก็บรวบรวมข้อมูล และแนบซองจดหมายเพื่อส่งกลับมายังผู้วิจัย โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน 2566

3.3 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ที่ได้ส่งไป และทำการตรวจสอบติดตามการตอบแบบสอบถามครบตามจำนวนและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและได้ข้อมูลกลับคืนมาร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาดำเนินการ ดังนี้

4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 ข้อมูลจากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 2 และ 3 ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

4.3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis)

4.4 ข้อมูลที่เป็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

ด้านที่	ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร สถานศึกษาขนาดเล็ก	ระดับความคิดเห็น		แปลผล	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.53	0.45	มากที่สุด	4
2	ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	4.72	0.39	มากที่สุด	1
3	ด้านประสิทธิภาพการสอน	4.56	0.41	มากที่สุด	3
4	ด้านบรรยากาศองค์การ	4.71	0.31	มากที่สุด	2
รวม		4.53	0.45	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับปัจจัยการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53, S.D. = 0.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.72, S.D. = 0.39$) รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ ($\bar{X} = 4.71, S.D. = 0.31$) ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอน ($\bar{X} = 4.56, S.D. = 0.41$) และปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.53, S.D. = 0.45$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงระดับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ด้านที่	ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก	ระดับความคิดเห็น		แปลผล	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4.56	0.40	มากที่สุด	4
2	ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.60	0.37	มากที่สุด	3
3	ความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา	4.64	0.34	มากที่สุด	2
4	ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา	4.71	0.30	มากที่สุด	1
รวม		4.72	0.39	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72, S.D. = 0.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.71, S.D. = 0.30$) รองลงมาได้แก่ ความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.64, S.D. = 0.34$) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ($\bar{X} = 4.60, S.D. = 0.37$) และความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ($\bar{X} = 4.56, S.D. = 0.40$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก	ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก	
	r	p
ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	.53	.00**
ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	.43	.00**
ด้านประสิทธิภาพการสอน	.30	.00**
ด้านบรรยากาศองค์การ	.53	.00**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านบรรยากาศองค์การโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นความสัมพันธ์ด้านประสิทธิภาพการสอนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 (n=248)

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์การถดถอยจากคะแนนดิบ ปรับมาตรฐาน (b)	สัมประสิทธิ์การถดถอยจากคะแนนดิบ มาตรฐาน (β)	t	P-value
1.ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	.267	.427	6.235	.000**
2.ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	.011	.015	.229	.819
3.ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอน	.290	.424	8.530	.000**
4.ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ	-.003	-.003	-.061	.952
R = 0.676, R^2 = 0.457, F = 51.056, p-value = 0.000**				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลทางการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.676 และสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.457หรือมีอำนาจการทำนายร้อยละ 45.70

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยเรื่องมีประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัย พบว่าระดับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ทั้งอาจเป็นเพราะแรงจูงใจเป็นเหมือนพลังหรือแรงผลักดันทั้งภายนอกและภายในตัวบุคคล เพื่อกระตุ้นให้แต่ละบุคคลแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตอบสนองต่อความต้องการของตน ซึ่งการที่ผู้บริหารสร้างทัศนคติทางบวก สร้างพลังให้เกิดขึ้นกับบุคลากรทำให้คนชอบและรักงาน สร้างความพึงพอใจให้บุคลากรในการปฏิบัติงาน มีการสร้างจุดมุ่งหมายในการทำงาน การเปิดโอกาส ให้แสดงความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะให้ความสนใจต่อบุคลากรเป็นรายบุคคล สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร จัดระบบงานที่ดี มอบหมายงานตามความรู้ ความสามารถของบุคลากร พร้อมทั้งสร้างบรรยากาศในการทำงานจัดเตรียมอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการทำงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของวิริยยุทธ เส่าแก้ว (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า แรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ คือ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสำเร็จในงาน ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านการปกครองบังคับบัญชา และด้านความก้าวหน้าในงานตามลำดับ

2. ระดับประสิทธิภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ระดับประสิทธิภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษาเป็นการบริหารจัดการของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา ในการร่วมมือกันในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาโดยการใช้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยในการตัดสินใจ มีการให้ข้อมูลที่ถูกต้องในการปฏิบัติงานใช้ศิลปวิทยาการและความรู้จากแหล่งต่างๆ แก้ไขปัญหาอยู่เสมอ มีการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความเรียบร้อย เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา ภูเงิน (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มากเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกและด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำการ

เปลี่ยนแปลงเป็นพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ในการโน้มน้าว ชักจูงให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเกิดการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถที่สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ด้วยความเต็มใจ ใช้กระบวนการส่งเสริม และกระตุ้นให้มุ่งมั่นปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถและเกิดประสิทธิภาพสูงขึ้น จนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และนำมาซึ่งความสำเร็จของสถานศึกษาตามที่มุ่งหวังไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรยุทธ เสาแก้ว (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและแรงจูงใจในการทำงานของครู ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยภาวะผู้นำ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจมีความสำคัญต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ได้รับการอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร มีลักษณะในการมองกาลไกล การสร้างแรงบันดาลใจ โน้มน้าวจิตใจ ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานและมีทัศนคติที่ดีต่องาน มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาโรงเรียน และพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และด้านประสิทธิภาพการสอนส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสิทธิภาพการสอนเป็นความสำเร็จของการปฏิบัติงาน การปฏิบัติหน้าที่ได้บรรลุผลสำเร็จ ทั้งงานประจำและงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายเป็นครั้งคราวจนเป็นที่ภูมิใจของตนเองและเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชา รวมถึงความรู้สึกพึงพอใจและปลาบปลื้มใจในผลสำเร็จของงานและสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้เป็นผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของสาวิตรี บุญนุกูล (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 พบว่า ประสิทธิภาพการสอน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ครูมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาและถ่ายทอดความรู้ได้ดีครูมีการเตรียมแผนจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการสอนล่วงหน้าครูกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ทักษะกระบวนการ สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 1 สามารถนำปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กทั้ง 4 ปัจจัยที่ได้จากการสังเคราะห์ ประกอบด้วยปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอน และปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ เป็นปัจจัยในการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีประสิทธิผลที่ดีขึ้น ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องเห็นความสำคัญของปัจจัยต่างๆ การบริหารสถานศึกษานั้นเป็นงานที่จะต้องใช้เวลารอบคอบให้มากยิ่งขึ้นเพราะสิ่งสำคัญผู้บริหารนั้นจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถพร้อมประสบการณ์ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ กิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนนักเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำที่มีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตามโดยมีการเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงาน เพื่อพัฒนาความสามารถ

ของผู้ร่วมงานและผู้ตามให้มีศักยภาพมากขึ้น มีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่เป็นตัวกระตุ้นหรือตัวส่งเสริมให้เกิดการทุ่มเทในการปฏิบัติงานและการแสดงความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุผลสำเร็จ ส่งเสริมด้านประสิทธิภาพการสอนความสามารถในการปฏิบัติการสอน หรือ ดำเนินการสอนของครูเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และมีวิสัยทัศน์ด้านบรรยากาศองค์การที่มีการเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้บริหารและครูมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และมีสภาพแวดล้อมที่ดีเอื้อต่อการปฏิบัติงานไปในทิศทางที่พึงประสงค์ปัจจัยเหล่านี้ก็จะส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ ปัจจัยที่ส่งผลในแต่ละด้านจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กใช้เป็นแนวทางนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข กำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลการบริหารของสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ที่มีค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารโดยมีการวิเคราะห์สาเหตุปัญหาในการทำงานโดยมีข้อมูลหลักฐานประกอบการวิเคราะห์ มีการมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติโดยพิจารณาจากความรู้และความถนัดของแต่ละบุคคลเพื่อให้ครูได้ใช้ความสามารถให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาควรมีการวิจัยแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาขนาดเล็กต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- จิระพรรณ โพนพุช. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชลธิชา นารี. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณธกร ภาโนมัย. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ทศนา แหมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพมาศ ดนตรีพงษ์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- พระสรภักดิ์ เขมปญโญ. (2564). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน**. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำและนวัตกรรมการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสยาม.
- วนิดา คงมัน. (2561). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วันวิสาข์ หอมขจร. (2561). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในกลุ่มศิษรภูมิ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วีรยุทธ เสาก้าว. (2560). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรวรรณ บำรุงชน . (2562). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สาวิตรี บุญนุกูล. (2562). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุนิสา ภูเงิน. (2561). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน. (2561). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2001). **Educational administration: Theory research and practice (4 th ed.)**. New York: Harper Collins.
- Mott,P. E. (1972). **The characteristic of effective organization**. New York: Harper Press.

รูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

A Model of Dual Vocational Education Supervision in Uttaradit Province
under the Office of Vocational Education Commission

สุพจน์ ใจน้อย¹ พิมพกา ธรรมสิทธิ์² ชลายุทธ์ ครุฑเมือง³

Supot Jainoy, Phimpaka Thammasit, Chalayuth Khrootmuang

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและรูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการ 5 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 5 คน และครูนิเทศก์สาขาวิชา 66 คน รวม 76 คน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการ 2 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 1 คน หัวหน้าสาขาวิชางานระบบทวิภาคี 4 คน และผู้ควบคุมการฝึก 2 คน รวม 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการจำเป็นการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษา ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของการนิเทศการศึกษา และด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา

2. รูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ เป็นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษามีความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ วิธิดำเนินการของรูปแบบ ประกอบด้วย การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการนิเทศการศึกษา การวางแผนการนิเทศการศึกษา การปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษา และการประเมินผลการนิเทศการศึกษา และเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ประกอบด้วย ด้านนโยบาย ด้านสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ด้านสถานประกอบการ ด้านผู้เรียน และด้านผู้ปกครอง

คำสำคัญ (Keywords) : การนิเทศการศึกษา; ระบบทวิภาคี; อาชีวศึกษา

Received: 2023-05-21 Revised: 2023-06-01 Accepted: 2023-06-02

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Education Administration Master of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: lsupottoeyl@gmail.com

² อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรคุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer,Gradate School Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: Phimpakathamassit@gmail.com

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรคุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer,Gradate School Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: chalayuth@gmail.com

Abstract

This research aimed to study the needs and forms of dual vocational education supervision in Uttaradit Province under the Office of the Vocational Education Commission. The population used in the research consisted of five directors, five deputy academic directors, and sixty-six academic supervisors, totally seventy six people. The target group included two directors, one deputy academic director, four people from the dual system, and two training supervisors, totally nine people. The research tools included questionnaires and interview forms. The statistical tools used to analyze the data were mean, standard deviation, and content analysis.

The results showed that

1. The need for the dual vocational education supervision in Uttaradit Province under the Office of the Vocational Education Commission in all 4 areas, ordered from the most necessary to the least, were: evaluation, implementation, current problem conditions and needs, as well as planning.

2. A model of the dual vocational education supervision in Uttaradit Province under the Office of the Vocational Education Commission consisted of the principles. The dual education management system came from an agreement between an educational institution and enterprise. For the purposes of this model, students had knowledge, skills, morals, ethics and desirable characteristics. Its operational method consisted of a current condition survey, problems and needs of educational supervision, planning, compliance, and evaluation. The conditions for the success consisted of policies, educational institutions, teachers, related personnel, enterprises, students and parents.

Keywords: educational supervision; dual system; vocational education

บทนำ (Introduction)

การจัดการอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในระดับฝีมือ (ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ ปวช.) ระดับเทคนิค (ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือ ปวส.) และระดับเทคโนโลยี (ระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ หรือ ทล.บ.) ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพประกอบกับรัฐบาล โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการจัดการอาชีวศึกษา เพื่อต้องการให้นักเรียนสนใจเรียนสายอาชีพมากขึ้น เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถทำงานได้ทันที ตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ระบบทวิภาคี เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพ โดยอิสระได้ แนวคิดการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจะประกอบด้วยผู้เข้าร่วมงาน 2 ฝ่าย คือ สถานประกอบการ และสถาบัน

การอาชีวศึกษาร่วมกันฝึกอาชีพและให้ความรู้แก่นักเรียนนักศึกษา โดยสถานประกอบการเน้นการฝึกด้านทักษะอาชีพ และสถาบันการอาชีวศึกษาเน้นการจัดการเรียนการสอนในภาคทฤษฎี โดยแต่ละฝ่ายมีพันธกิจว่า สถานประกอบการ รับผิดชอบในการฝึกอาชีพให้นักเรียนนักศึกษาตามข้อตกลง โดยเน้นการฝึกให้ผู้เรียนมีความชำนาญในการปฏิบัติงานและเรียนรู้วัฒนธรรมของการทำงาน (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักความร่วมมือ, 2563: 11)

การจัดการศึกษาของอาชีวศึกษาในจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรดิตถ์ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ วิทยาลัยสารพัดช่างอุดรดิตถ์ วิทยาลัยการอาชีพพิชัย วิทยาลัยรัตนประสิทธิ์วิทย์และวิทยาลัยเทคโนโลยี มีสภาพการจัดระบบทวิภาคี จำนวน 18 หลักสูตร มีการนิเทศสภาพปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ผู้เรียนในระบบทวิภาคีของสถานศึกษา การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า ยังมีปัญหาในการจัดการรูปแบบศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุจุดเน้นและนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรมีการจัดระบบการอบรมที่หลากหลายรูปแบบ onsite online สำหรับครูฝึกและครูนิเทศก์ มีระบบการรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคีเขตพื้นที่ รวมถึงรูปแบบการนิเทศติดตามและระเบียบต่างๆ สอดคล้องกับ (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักความร่วมมือ, 2565: 37) กล่าวว่า ควรมีการกำหนดนโยบายและแนวทางในการขับเคลื่อนการเพิ่มปริมาณผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้เป็นร้อยละ 50 การขับเคลื่อนบทบาทภารกิจของศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคีทั้งส่วนกลางและเขตพื้นที่อย่างชัดเจน มีการจัดระบบการอบรมที่หลากหลายรูปแบบ onsite online และ E-learning สำหรับครูฝึกและครูนิเทศก์ มีระบบการรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคีเขตพื้นที่ มีการจัดยกย่องเชิดชูเกียรติ สถานประกอบการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างแพร่หลาย เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการรับรู้เรื่องการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จัดสรรอัตราบุคลากรให้กับศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคีเขตพื้นที่ มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนระบบทวิภาคี สร้างความรู้ ความเข้าใจ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้กับกลุ่มเป้าหมายให้เพิ่มมากขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวแล้วข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อนำผลของการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพการนิเทศของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จะนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมและยกระดับมาตรฐานการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยรูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ซึ่งมีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษาและด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา

1.2 ขอบเขตด้านประชากร/กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ซึ่งเป็นการวิจัยในเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 5 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน และครูนิเทศก์สาขาวิชา จำนวน 66 คน รวมจำนวน 76 คน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ซึ่งเป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน หัวหน้าสาขาวิชาในระบบทวิภาคี จำนวน 4 คน และผู้ควบคุมการฝึกในสถานประกอบการ จำนวน 2 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

เป็นการศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาในจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรดิตถ์ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ วิทยาลัยการอาชีพพิชัย วิทยาลัยรัตนประสิทธิ์วิทย์ และวิทยาลัยเทคโนโลยี

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาตั้งแต่ มิถุนายน 2565-พฤษภาคม 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชนิด ได้แก่

2.1 แบบสอบถามใช้เก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย 3 ตอนซึ่งตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ตอนที่ 2 สอบถามสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) และตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด โดยแบบสอบถามมีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.8 กับ 1.0 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.967

2.2 แบบสัมภาษณ์ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอนซึ่งตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสถานภาพของกลุ่มเป้าหมายและตอนที่ 2 เป็นกรอบประเด็นสัมภาษณ์โดยนำค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) ลำดับที่ 1-3 ในแต่ละด้านของนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มาเป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อหารูปแบบนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังประธานอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ในการออกหนังสือขออนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับสถานศึกษาที่เป็นประชากรตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1

3.1.2 นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลของประธานอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ส่งในรูปแบบของแบบสอบถาม (paper) และแบบ QR Code ของ Google forms ส่งให้แก่โรงเรียนเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือน มกราคม 2566 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2566 ได้ข้อมูลกลับคืนมา ร้อยละ 100

3.1.3 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาและตรวจสอบความถูกต้อง ถ้ามีการตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบถ้วนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ดังนี้

3.2.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังประธานอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ในการออกหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

3.2.2 ผู้วิจัยเตรียมการสัมภาษณ์โดยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ที่จะสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า พร้อมส่งประเด็นที่จะสัมภาษณ์ให้ก่อนล่วงหน้า

3.2.3 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามที่นัดหมายในระหว่างเดือนเมษายน 2566 และขอสัมภาษณ์ด้วยตนเองพร้อมขออนุญาตบันทึกเทปสัมภาษณ์แล้วรีบบันทึกเพราะจะได้ไม่หลงลืมประเด็นรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้รับการจากการสัมภาษณ์

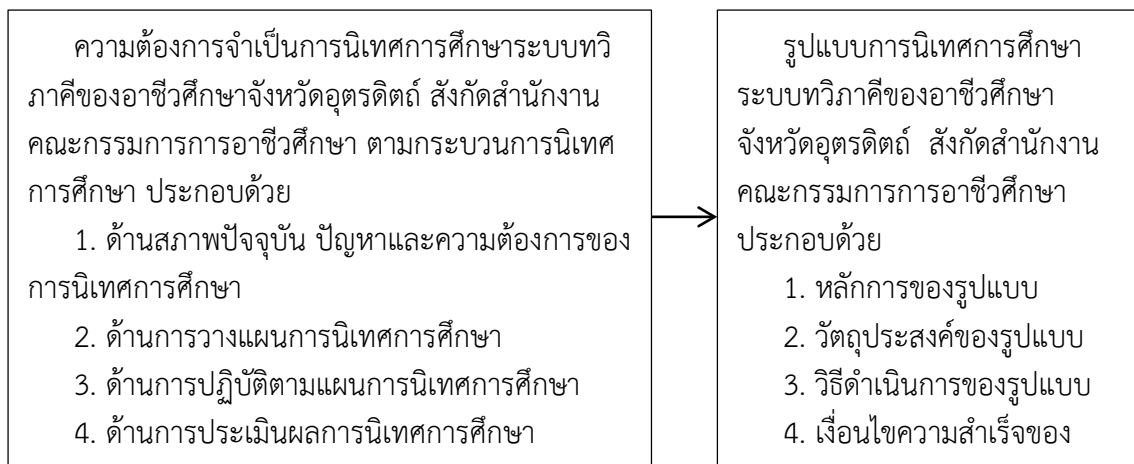
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาดำเนินการ ดังนี้

4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการวิเคราะห์เนื้อหา

4.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คนนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ดำเนินการจัดกลุ่มและเรียบเรียงข้อมูลโดยการจัดลำดับเนื้อหาที่ต้องการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์ ประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้ผนวกกับแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสร้างรูปแบบนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดังตารางดังนี้

ความต้องการจำเป็นการนิเทศการศึกษา	สภาพที่เป็นอยู่	สภาพที่ควรจะเป็น	PNI	ลำดับ PNI
1. ด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการนิเทศการศึกษา	4.021	4.684	0.165	3
2. ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา	4.147	4.826	0.164	4
3. ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษา	4.139	4.853	0.172	2
4. ด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา	4.116	4.837	0.175	1
รวม	4.105	4.800		

จากตารางพบว่าสภาพที่เป็นอยู่การนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (4.105) เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษา ด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา และด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ

สภาพที่ควรจะเป็น การนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.800) เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษา ด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษา และด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่ามีความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้าน

การประเมินผลการนิเทศการศึกษา ด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศการศึกษาและด้านสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ

2. รูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย

2.1 หลักการของรูปแบบ เป็นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของนักเรียน นักศึกษาเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการวัดผลและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ

2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อจัดเตรียมนักเรียน นักศึกษาด้านอาชีวศึกษาในระดับฝีมือระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีเข้าสู่ตลาดแรงงาน ผลิตรายงาน นักศึกษาอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษามีความรู้ มีทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.3 วิธีดำเนินการของรูปแบบ ประกอบด้วย

2.3.1 การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการนิเทศการศึกษา วิทยาลัยมีคำสั่งคำสั่งผู้บริหาร ครูนิเทศก์ ผู้ควบคุมการฝึกในสถานประกอบการในแต่ละสาขาวิชา เชิญประชุมมีส่วนร่วมวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการก่อนออกฝึกอาชีพเพื่อชี้แจงสภาพปัญหาและแนวทางในการปฏิบัติ

2.3.2 การวางแผนการนิเทศการศึกษาเป็นการที่วิทยาลัยนำข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการมาวางแผนเตรียมการเพื่อให้การนิเทศสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.3.3 การปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษาเป็นการที่วิทยาลัยออกคำสั่งให้ครูนิเทศก์แต่ละสาขาวิชาจัดสายการนิเทศ ภาคเรียนละ 3 ครั้ง มีวิธีการนิเทศที่หลากหลาย เช่น Online, Onsite, Application ตามปฏิทินที่กำหนดไว้

2.3.4 การประเมินผลการนิเทศการศึกษาเป็นการที่วิทยาลัยประชุมสัมมนาหลังฝึกอาชีพ เพื่อทราบถึงปัญหาในการฝึกอาชีพ ประสพการทำงาน ให้ข้อเสนอแนะ สรุปผลการนิเทศนักเรียน นักศึกษา DVE-DATA จัดการรูปเล่มรายงานมีหลักฐานเป็นรูปถ่าย และส่งงานระบบทวิภาคี ให้ฝ่ายวิชาการ นำผลการนิเทศเผยแพร่บนเว็บไซต์

2.4 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ประกอบด้วย

2.4.1 ด้านนโยบาย ดำเนินการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการร่วมมือด้วยมาตรการต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ

2.4.2 ด้านสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง พัฒนาหลักสูตรต้องอยู่บนฐานความต้องการของสถานประกอบการ และความต้องการของประเทศ เนื้อหา หลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ ต้องเป็นแบบฐานสมรรถนะ เน้นภาคปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทางทฤษฎี และมีทักษะในทางปฏิบัติ สามารถปฏิบัติงานได้มีความยืดหยุ่นเปิดโอกาสให้ผู้สนใจสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2.4.3 ด้านสถานประกอบการ สถานประกอบการต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้เรียนระบบทวิภาคี ตามสมรรถนะที่สถานประกอบการต้องการ ส่งเสริมสนับสนุนครูฝึกในสถานประกอบการ สนับสนุนทรัพยากรการจัดการศึกษา โดยร่วมมือให้สถานศึกษาแนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้แก่ผู้เรียน

2.4.4 ด้านผู้เรียน สถานศึกษาและสถานประกอบการ ร่วมกันประชาสัมพันธ์ แนะนำให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้เรียนที่ศึกษาระบบทวิภาคี และคัดเลือกผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการพัฒนาผู้เรียนทั้งความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีสมรรถนะวิชาชีพพอเพียงสำหรับการปฏิบัติงาน และให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.4.5 ด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองควรมีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติต่อการศึกษอาชีวศึกษาเป็นเชิงบวกส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเลือกเรียนสายอาชีพในระบบทวิภาคี ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาและสถานประกอบการ มีความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอน การฝึกอาชีพ ประโยชน์ที่ได้รับ และการมีงานทำหลังผู้เรียนสำเร็จการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลวิเคราะห์รูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้ง 4 ด้าน พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ ด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้เป็นการประเมินผลการนิเทศตรวจสอบผลของการปฏิบัติงาน กำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ให้ครูนิเทศและผู้ควบคุมการฝึกในสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศโดยรวบรวมข้อมูล สรุปปัญหาและอุปสรรคนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียน นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงการนิเทศภาคเรียนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาจารย์ หงษ์แก้ว (2563: 104) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า การตรวจสอบความสำเร็จของการดำเนินงาน โดยกำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการนิเทศเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศโดยรวบรวมข้อมูล เพื่อสรุปปัญหาและอุปสรรค ประชุมร่วมกันหลังปฏิบัติการนิเทศ ร่วมกันวิพากษ์และวิเคราะห์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประเมินผลการดำเนินการนิเทศให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด นำผลการประเมินมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ประเมินผลสัมฤทธิ์จากการพัฒนาของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียน นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงการนิเทศให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

2. รูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย

2.1 หลักการของรูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของนักเรียน นักศึกษาเป็นการ

จัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการวัดผลและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ สอดคล้องกับ แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักความร่วมมือ, 2563: 11) และจากพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 8 ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการวัดผลและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ โดยมีการจัดแผนการเรียนแผนการฝึกอาชีพ การวัดผลและการประเมินผลเพื่อมุ่งเน้นผลิตผู้สำเร็จการศึกษาในระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีสายปฏิบัติการ ให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและกิจนิสัย ที่เหมาะสม ปฏิบัติงานได้จริง ใช้เทคนิคในการทำงานสร้างและพัฒนางาน วางแผนจัดการพัฒนาตนเองและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขมีความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ มีสมรรถนะนำไปปฏิบัติงานหรือประกอบอาชีพอิสระได้ตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพและมาตรฐานสมรรถนะของสาขาอาชีพสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสสุทธิ์ วิจิตรพัชรารณ (2559: 45) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการสอนแนะและพี่เลี้ยง พบว่า หลักการประกอบด้วย หลักกลายมิตร หลักประชาธิปไตย หลักการมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์งาน หลักการพัฒนาภาวะผู้นำครูให้สามารถปรับปรุงสังคมอีกต่อหนึ่ง และหลักการนิเทศเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการสอนแนะและพี่เลี้ยง (Coaching & Mentoring) จะประสบความสำเร็จควรดำเนินการดังนี้ 1. ผู้นิเทศควรสร้างความต้องการการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น กระตุ้นให้ผู้รับการนิเทศเกิดความต้องการในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เตรียมสื่ออุปกรณ์ ป่าหมายของการให้คำชี้แนะ การสอนอย่างเหมาะสม มีเทคนิค การอธิบายและเน้นจุดสำคัญ ในบางครั้งควรแสดงการทำงานให้ผู้รับการนิเทศได้เห็น 2. ผู้รับการนิเทศ ควรมีความพร้อมในการรับการนิเทศ และได้มีการฝึกปฏิบัติตามที่ออกแบบ และ 3. กระบวนการนิเทศแบบสอนแนะและพี่เลี้ยง ควรวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครู สร้างความร่วมมือจากทุกฝ่าย สังเกตการณ์สอนของครูตามแผนที่วางไว้และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศ

2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า มีการจัดเตรียมนักเรียน นักศึกษาด้านอาชีวศึกษาในระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีเข้าสู่ตลาดแรงงาน ผลิตนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษามีความรู้ มีทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักความร่วมมือ, 2563: 11) ที่กำหนดจัดเตรียมกำลังคนด้านอาชีวศึกษาในระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีเข้าสู่ตลาดแรงงาน ผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาที่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงานสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สร้างระบบ

การศึกษาวิชาชีพที่ให้ออกาสในการศึกษาวิชาชีพแก่เยาวชนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้รับความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย จากสถานประกอบการ ลดปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาส่งเสริมให้บุคคลในวัยเรียนและวัยทำงานพัฒนาตนเองในการประกอบอาชีพการจ้างงานและอาชีพอิสระ ใช้ทรัพยากรและสร้างพลังเครือข่ายทางสังคมที่มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา เพื่อปฏิรูปการศึกษา การจัดการอาชีวศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีนัยภัทร์ อินทรรักษาทรัพย์ (2558: 4) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาด เล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า 1. มีการสำรวจรวบรวมและกำหนดขอบเขตสภาพปัญหาต้องมีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของสภาพปัญหา เพื่อใช้ในการวางแผนการนิเทศ เชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการนิเทศภายในมาให้ความรู้กับคณะกรรมการนิเทศ และผู้รับการนิเทศเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเชื่อมั่นในระบบนิเทศมากยิ่งขึ้น ปฏิบัติงานนิเทศตามปฏิทินการนิเทศภายในที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบตรงต่อเวลาดำเนินตามแนวกัลยาณมิตรสมานฉันท์และโปร่งใสผู้บริหารและผู้นิเทศต้องเสริมแรงด้วยการแนะนำ การออกคำสั่งและการติชมผลงานที่ออกมาเพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้พิจารณาทางเลือกในการปรับปรุงแก้ไขงานของตน ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีความชัดเจนในเกณฑ์การนิเทศ มีการสร้างเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสามารถวัดได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดและมีความเชื่อมั่นสูง

2.3 วิธีดำเนินการของรูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการนิเทศการศึกษา วางแผนการนิเทศการศึกษา การปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษา และการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะวิธีการดำเนินการนิเทศการศึกษา ทั้ง 4 ขั้นตอน เป็นกระบวนการนิเทศการศึกษาที่มีนักการศึกษาหลายๆ ท่านได้กล่าวไว้และผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์ เป็นกระบวนการนิเทศ 4 ขั้นตอน ดังกล่าวมาแล้ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาจริย์ หงษ์แก้ว (2563: 97) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. พบว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง ลำดับขั้นตอนในการทำงานร่วมกันอย่างมีแบบแผนระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2. การวางแผนการนิเทศ 3. การปฏิบัติตามแผนและการนิเทศ 4. การประเมินผลนิเทศ

2.4 เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ประกอบด้วย ด้านนโยบาย ดำเนินการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการร่วมมือด้วยมาตรการต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง พัฒนาหลักสูตรต้องอยู่บนฐานความต้องการของสถานประกอบการ เน้นภาคปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทางทฤษฎีและมีทักษะในทางปฏิบัติ ด้านสถานประกอบการ สถานประกอบการต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้เรียนระบบทวิภาคี ด้านผู้เรียน คัดเลือกผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการพัฒนาผู้เรียนทั้งความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีสมรรถนะวิชาชีพพอเพียงสำหรับการปฏิบัติงาน และให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองควรมีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติต่อการศึกษอาชีวศึกษาเป็นเชิง

บวกส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเลือกเรียนสายอาชีพในระบบทวิภาคี มีความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอน การฝึกอาชีพ ประโยชน์ที่ได้รับ และการมีงานทำหลังผู้เรียนสำเร็จการศึกษา สอดคล้องกับ แนวทางปฏิบัติการ จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักความร่วมมือ, 2563: 17) ที่กำหนด ด้าน นโยบาย ดำเนินการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สร้างแรงจูงใจให้สถาน ประกอบการร่วมมือด้วยมาตรการต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาบรรลุตาม วัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ ด้านสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง พัฒนาหลักสูตรต้องอยู่บน ฐานความต้องการของสถานประกอบการ และความต้องการของประเทศ เนื้อหา หลักสูตร และกระบวนการ เรียนรู้ต้องเป็นแบบฐานสมรรถนะ เน้นภาคปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทางทฤษฎี และมีทักษะในทางปฏิบัติ สามารถปฏิบัติงานได้มีความยืดหยุ่นเปิดโอกาสให้ผู้สนใจสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ด้านสถาน ประกอบการ สถานประกอบการต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีส่วนร่วมใน การคัดเลือกผู้เรียนระบบทวิภาคี ตามสมรรถนะที่สถานประกอบการต้องการ ส่งเสริมสนับสนุนครูฝึกในสถาน ประกอบการ สนับสนุนทรัพยากรการจัดการศึกษา โดยร่วมมือให้สถานศึกษาแนวทางปฏิบัติการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้แก่ผู้เรียน ด้านผู้เรียน สถานศึกษา และสถานประกอบการ ร่วมกันประชาสัมพันธ์ แนะนำให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้เรียนที่ศึกษาระบบทวิภาคี และคัดเลือกผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการพัฒนาผู้เรียนทั้งความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อ วิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีสมรรถนะวิชาชีพพอเพียงสำหรับการปฏิบัติงาน และให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองควรมีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติต่อ การศึกษาอาชีวศึกษาเป็นเชิงบวกส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเลือกเรียนสายอาชีพในระบบทวิภาคี ให้ความ ร่วมมือกับสถานศึกษาและสถานประกอบการ มีความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอน การฝึกอาชีพ ประโยชน์ที่ได้รับ และการมีงานทำหลังผู้เรียนสำเร็จการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ (2564: 100) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูตระหนักและให้ความสำคัญ กับการนิเทศภายใน จึงทำให้เกิดความพร้อมในการนิเทศภายใน โดยมีการกำหนดนโยบายและแผนการนิเทศ ปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ประเมินและนำเอาผลการนิเทศมาปรับปรุงอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะการนิเทศภายใน ถือเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำนิเทศ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำ ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อให้การนิเทศบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ตลอดจนส่งเสริมช่วยเหลือ และสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้รับการนิเทศอีกทั้งอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ทั้งสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สามารถนำมารวบรวมและสังเคราะห์เป็นรูปแบบที่นำไป ประยุกต์ใช้ในการจัดการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ 4 ขั้นตอน คือ

1. หลักการของรูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของนักเรียน นักศึกษาเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการวัดผลและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการจัดเตรียมนักเรียน นักศึกษาด้านอาชีวศึกษาในระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีเข้าสู่ตลาดแรงงาน ผลิตนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษามีความรู้ มีทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. วิธีดำเนินการของรูปแบบการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย การสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการนิเทศการศึกษา วางแผนการนิเทศการศึกษา การปฏิบัติตามแผนการนิเทศการศึกษา และการประเมินผลการนิเทศการศึกษา

4. เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ประกอบด้วย ด้านนโยบาย ดำเนินการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการร่วมมือด้วยมาตรการต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง พัฒนาหลักสูตรต้องอยู่บนฐานความต้องการของสถานประกอบการ เน้นภาคปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทางทฤษฎี และมีทักษะในทางปฏิบัติ ด้านสถานประกอบการ สถานประกอบการต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้เรียนระบบทวิภาคี ด้านผู้เรียน คัดเลือกผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการพัฒนาผู้เรียนทั้งความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีสมรรถนะวิชาชีพพอเพียงสำหรับการปฏิบัติงาน และให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองควรมีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติต่อการศึกษาอาชีวศึกษาเป็นเชิงบวกส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเลือกเรียนสายอาชีพในระบบทวิภาคี มีความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอน การฝึกอาชีพ ประโยชน์ที่ได้รับ และการมีงานทำหลังผู้เรียนสำเร็จการศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ ด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ดังนั้นเพื่อให้การนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคีประสบผลสำเร็จวิทยาลัยต้องให้ครูนิเทศก์ ผู้ควบคุมการฝึกและ นักเรียน นักศึกษาร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการนิเทศการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยด้านการประเมินผลการนิเทศการศึกษา พบว่าความต้องการจำเป็นอันดับหนึ่ง ครูนิเทศก์ ผู้ควบคุมการฝึกและ นักเรียน นักศึกษาร่วมกันกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการนิเทศการศึกษา ดังนั้นควรวิจัยคือการพัฒนาแบบประเมินผลการนิเทศการศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

- ปาจริย์ หงษ์แก้ว. (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ. (2564). รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 1. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์. (2559). รูปแบบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการสอนแนะและพีเลียง. *The Golden Teak: Humanity and social Science Journal (GTHJ)*. 22(2): 38-50.
- ศรัณย์ภัทร์ อินทรรักษาทรัพย์. (2558). แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักความร่วมมือ. (2563). แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักความร่วมมือ. (2565). รายการสรุปผลการดำเนินงานโครงการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่คุณภาพมาตรฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

ทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
ในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

The Attitude of People toward the Management Policy of Community
Garbage in Mueang District, Samut Sakhon Province

ฐานิต สุทธิยุทธ์¹ ยูวัฒน์ วุฒิเมธี² จิดาภา ธิริศิริกุล³ ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร⁴

Tanit Suttiyut, Yuwat Vuthimedhi, Jidapa Thirasirikul, Chanchai Chitlaoarporn

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) เพื่อศึกษาระดับทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร 3) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน เก็บข้อมูลแบบบังเอิญ และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test และสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง
2. ทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครอยู่ในระดับปานกลาง
3. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว และจำนวนผู้พักอาศัยในครอบครัว แตกต่างกันมีทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
4. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

คำสำคัญ (Keywords) : ทัศนคติของประชาชน; นโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน; สมุทรสาคร

Received: 2023-05-16 Revised: 2023-06-03 Accepted: 2023-06-05

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, Student of Master of Political Science Program, Siam University. E-mail: polsiamsu10@gmail.com

² อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัยสาขารัฐศาสตร์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, lecturer of Graduate School in Political Science, Siam University. E-mail: somkid.polsu@hotmail.com

³ คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, Dean of Political Science Faculty, Siam University. E-mail: jidapa_thira2@hotmail.com

⁴ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยสาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, Dean of Graduate School in Political Science, Siam University. E-mail: chanchai1974@hotmail.com

Abstract

This research article aimed: 1) to study the level of successful factors of local government management; 2) to study the level of the attitude of people toward the management policy of community garbage in Mueang district, Samut Sakhon province; 3) to compare demographic factors and the attitude of people toward the management policy of community garbage in Mueang district, Samut Sakhon province; and 4) to study the relationship between the successful factors of local government management and the attitude of people toward the management policy of community garbage in Mueang district, Samut Sakhon province. This study used a quantitative research methodology. The population and samples were residents with their names in Samut Sakhon province's household registration. The research utilized an accidental sampling method to collect data from 400 members, using a questionnaire. The statistical tools were percentage, Means, S.D., t-test, F-test, and Pearson's Moment Product Correlation.

The results were as follows:

1. Over all successful factors of local government management were moderate.
2. The attitude of people toward the management policy of community garbage in Mueang district, Samut Sakhon province was moderate.
3. The different demographic factors such as gender, age, occupation, family's income, and amount of family member had the same level of the attitude of people toward the management policy of community garbage in Mueang district, Samut Sakhon province at the statistical significance level of 0.05.
4. The successful factors of local government management related to the attitude of people toward the management policy of community garbage in Mueang district, Samut Sakhon province were at the statistical significance level of 0.05.

Keywords: attitude of people; management policy of community garbage;
Samut Sakhon Province

บทนำ (Introduction)

บริบทสังคมเมืองในปัจจุบันทั้งในประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนานั้น พบว่ามีปัญหาสังคมมากมายที่ส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชน อาทิ มลพิษทางอากาศจากฝุ่นละออง ปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน ปัญหาการจราจร ซึ่งรวมไปถึงปัญหาขยะ ซึ่งในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยต่างพยายามหาทางออกกับปัญหาดังกล่าวมาอย่างยาวนาน โดยหลายประเทศต่างเลือกใช้วิธีการลดปริมาณขยะผ่านการอาศัยความร่วมมือของประชาชนที่มีฐานะเป็นพลเมืองของรัฐให้เข้ามาช่วยกันคลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้น

สำหรับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องของกระทรวงมหาดไทยนั้นได้มีแนวนโยบายในเรื่องดังกล่าวและมีการขับเคลื่อนนโยบายและแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559-2564 เนื่องจากขยะถือเป็นปัญหาที่มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ

ในทุกสังคมทั้งในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท ดังพบว่า รัฐบาล พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา เห็นว่า การแก้ไขปัญหาขยะนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศต่างตระหนักว่าเป็นปัญหาสำคัญและสะสมมายาวนาน โดยรัฐบาลถือว่าเป็นวาระแห่งชาติที่จะต้องแก้ไข จึงมอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานที่ต้องขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะในภาพรวมทั้งประเทศ ร่วมกันมีส่วนในการบริหารจัดการขยะ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมควบคุมมลพิษ, 2559) ภายใต้แนวทางการจัดการขยะ ให้ใช้หลัก 3R คือ ใช้น้อย (Reduce) ใช้ซ้ำ (Reuse) และ นำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) 3Rs (กรมควบคุมมลพิษ, 2563) สำหรับขยะจากครัวเรือนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำป้ายกำหนดสี เพื่อแยกขยะใส่ถุงจำนวน 4 ประเภท ได้แก่ สีเหลืองเป็นขยะรีไซเคิล สีแดงเป็นขยะอันตราย สีเขียวเป็นขยะเปียก และสีน้ำเงินเป็นขยะทั่วไป ทั้งนี้ในส่วนขยะในพื้นที่สาธารณะนั้นกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งถังขยะเป็น 2 สี คือ ขยะรีไซเคิล สีเหลือง และขยะทั่วไป/ขยะอินทรีย์ อย่างไรก็ตามแนวทางในการจัดเก็บขยะและการกำจัดขยะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาดำเนินการโดยใช้วิธีที่เหมาะสม ซึ่งให้กระทรวงมหาดไทยและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นผู้กำกับดูแลตามกฎหมาย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมควบคุมมลพิษ, 2559)

จากการดำเนินนโยบายข้างต้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครเอง ก็รับและนำเอาแนวทางดังกล่าวมาเป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการขยะที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ รับผิดชอบอยู่

การศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ” นี้ จึงมุ่งศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งย่อมนำไปสู่การกำหนดแนวทางเพื่อการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นอื่นๆ ในจังหวัดสมุทรสาครให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอันสอดคล้องกับความต้องการและสร้างการยอมรับจากประชาชนเพื่อให้พร้อมต่อการเข้ามามีบทบาทในกระบวนการนโยบายการพัฒนาในอนาคตร่วมกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาระดับทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานที่ 1 เพศ ที่แตกต่างกันมีทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 อายุ ที่แตกต่างกันมีทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 อาชีพ ที่แตกต่างกันมีทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ที่แตกต่างกันมีทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 จำนวนผู้พักอาศัยในครอบครัว ที่แตกต่างกันมีทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร” นี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ประเด็นในการศึกษาเน้นการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์รปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการ 2) ความร่วมมือกันในการทำงานอย่างใกล้ชิด 3) การแปลงวิสัยทัศน์ นโยบาย และยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติงานอย่างแท้จริง 4) การติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการ และ 5) ความเพียงพอของงบประมาณในการดำเนินโครงการ และ ทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ในประเด็น การใช้บ่อย การใช้ซ้ำ และ การนำกลับมาใช้ใหม่

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ได้จะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ องค์รปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดไว้ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครสมุทรสาคร เทศบาลตำบลท่าจีน องค์การบริหารส่วนตำบลพันท้ายนรสิงห์ และ องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระเจ้า

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการศึกษา 1 พฤศจิกายน-30 ธันวาคม พ.ศ. 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลข้อมูลที่รวบรวมได้มาประมวลผล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) และ Pearson's Moment Product Correlation

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว และจำนวนผู้พักอาศัยในครอบครัว กับ ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินโครงการ 2) ความร่วมมือกันในการทำงานอย่างใกล้ชิด 3) การแปลงวิสัยทัศน์ นโยบาย และยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติงานอย่างแท้จริง 4) การติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการ และ 5) ความเพียงพอของงบประมาณในการดำเนินโครงการ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย 1) การใช้น้อย (Reduce) 2) การใช้ซ้ำ (Reuse) และ 3) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษา จำแนกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล และผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย

1. สรุปข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการศึกษา พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล ของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว และจำนวนผู้พักอาศัยในครอบครัว

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5 รองลงมาคือเพศหญิง จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 และ เพศทางเลือก จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8 รองลงมาคืออายุระหว่าง 46-60 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 อายุระหว่าง 31-45 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 และอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพ นักเรียนหรือนักศึกษา มากที่สุด จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 รองลงมาคือ พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 ธุรกิจส่วนตัวหรืออาชีพอิสระ จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 เกษตรกร จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 รับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 และอาชีพอื่นๆ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว 20,001-40,000 บาท มากที่สุด จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0 รองลงมาคือ 40,001 บาทขึ้นไป จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0 และไม่เกิน 20,000 บาท จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนผู้พักอาศัยในครอบครัว 4-6 80 บาท มากที่สุด จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.5 รองลงมาคือ ไม่เกิน 3 คน จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 และ 7 คนขึ้นไป จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 ตามลำดับ

2. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ 1 เพื่อศึกษาระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39

วัตถุประสงค์ 2 เพื่อศึกษาระดับทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29

วัตถุประสงค์ 3 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษา พบว่า

เพศที่แตกต่างกันมีทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อายุที่แตกต่างกันมีทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อาชีพที่แตกต่างกันมีทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่แตกต่างกันมีทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จำนวนผู้พักอาศัยในครอบครัวที่แตกต่างกันมีทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ 4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์การปกครอง

ส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยพบว่า วัตถุประสงค์ที่ 1 ระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับธนกร สะยัม และคณะ (2565: 442-445) ที่เห็นว่า มีหลายปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษทางสิ่งแวดล้อมด้านขยะมูลฝอยในชุมชน ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ประชาชนในพื้นที่อยู่ในเขตที่มีสภาพแวดล้อมเชิงอุตสาหกรรมและพื้นที่อยู่อาศัยทำให้มีปริมาณขยะมากความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ การมีส่วนร่วม ความร่วมมือในการทำงาน การติดตามงบประมาณ กลุ่มตัวอย่างอาจรับรู้ถึงปัจจัยเหล่านี้ในระดับปานกลาง

ขณะที่ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ที่พบว่า ระดับทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับมาลัย เอี่ยมจำเริญ (2557:24-27) ที่เห็นว่า ความคิดของประชาชนนั้นมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ศึกษา ที่เป็นเช่นนี้เพราะประชาชนในพื้นที่อยู่ในเขตที่มีสภาพแวดล้อมเชิงอุตสาหกรรมและพื้นที่อยู่อาศัยทำให้กลุ่มตัวอย่างอาจรับรู้ถึงนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครในระดับปานกลาง

นอกจากนั้นผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 ที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว และจำนวนผู้พักอาศัยในครอบครัว แตกต่างกันมีทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ผลการวิจัยดังกล่าว มีความสอดคล้อง และมีความไม่สอดคล้องกับ งานวิจัยอื่นๆ ได้แก่ ในประเด็นปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกันมีทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนตรี ยะราไสย์ และชาคริต โชติอมรศักดิ์ (2561: 2057-2061) ที่พบว่า ปัจจัยด้านเพศนั้นมีผลต่อระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย และระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเสียของคนดอยสุเทพ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ งานวิจัยส่วนใหญ่จะพบว่า ความแตกต่างนี้ส่วนหนึ่งมาจากเพศหญิงอาจให้ความสำคัญกับปัญหาใกล้ตัวในชุมชนมากกว่าเพศชาย ขณะที่ประเด็นปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ที่แตกต่างกันมีทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนกร สะยัม และคณะ (2565: 442-445) ที่พบว่า โดยอายุมีผลต่อการจัดการมลพิษทางสิ่งแวดล้อมด้านขยะมูลฝอยในชุมชน ที่เป็นเช่นนี้เพราะอายุในช่วงวัยที่กำลังศึกษาจะได้รับการสอนและการย้ำในประเด็นสิ่งแวดล้อมจากสถานศึกษา และในประเด็นปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพที่แตกต่างกันมีทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลักษณะาวดี บุญยะศิรินันท์ (2558: 7-9) โดยประสบการณ์ในอาชีพมีผลต่อการพัฒนาธุรกิจเพื่อเข้าสู่ธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ที่เป็นเช่นนี้เพราะบางอาชีพจะมีประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการจัดการขยะแตกต่างกัน และในประเด็นปัจจัยส่วนบุคคลด้าน

สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่แตกต่างกันมีทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มาลัย เอี่ยมจำเริญ (2557: 24-27) โดยรายได้นั้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ที่เป็นเช่นนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูงจะให้ความสำคัญและสามารถจัดการกับขยะได้ต่างกันจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า และในประเด็นปัจจัยส่วนบุคคลด้านจำนวนผู้พักอาศัยในครอบครัวที่แตกต่างกันมีทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดำรัสศิริ ศิลปพัฒนานันท์ และ ชญานันท์ เผ่าศรีเจริญ (2559: 124-127) ที่พบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนนั้นมีผลต่อการบริหารจัดการโครงการโรงงานกำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่เป็นเช่นนี้เพราะจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มากย่อมส่งผลต่อปริมาณขยะครัวเรือนที่จะต้องจัดการ

นอกจากนั้นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพรรณพาหาสิงห์ และสัมพันธ์ พลภักดิ์ (2561: 139-142) ที่พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการนั้นมีความสัมพันธ์ต่อการจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นเดียวกับ อนันต์ ตั้งเจียมศรี (2555: 109-112) ที่พบว่า แนวทางการดำเนินการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญต่อทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ปัจจัยความสำเร็จได้แก่ การมีส่วนร่วม การติดตามประเมินผล การทำงานร่วมกัน งบประมาณ การแปลงเป้าหมายสู่การปฏิบัติ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในเชิงทฤษฎีและประชาชนรับรู้ในความสำคัญของปัจจัยดังกล่าว

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ผลของการวิจัยนี้ช่วยอธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กับทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนผู้ที่อยู่ในฐานะของการเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากนโยบาย กระบวนการเชิงนโยบายดังกล่าวจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการบริหารทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของการยอมรับจากประชาชนซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการดำเนินการของรัฐให้ประสบผลทั้งในมิติประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรเร่งการประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ ถึงประโยชน์จากการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างเป็นระบบ
 - 1.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างยั่งยืน เช่น การจัดทำโครงการธนาคารขยะที่ต่อยอดเป็นวิสาหกิจชุมชน

การจัดโครงการประกวดชุมชนสิ่งแวดล้อมยั่งยืน และการสร้างแรงจูงใจด้านรายได้จากการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

1.3 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยสร้างการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารที่มาจากตัวแทนชุมชนต่างๆ ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยนี้เน้นศึกษา ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว และจำนวนผู้พักอาศัยในครอบครัว เท่านั้น จึงควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ สถานภาพสมรส ประสบการณ์ในการทำงานเพื่อสังคม การรับสื่อในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

2.2 การวิจัยนี้เน้นการศึกษาเฉพาะปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เท่านั้น จึงควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ประกอบด้วย ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหารจัดการที่ดี และอิทธิพลของศาสนา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2563). **คู่มือปฏิบัติการ 3 ใช้ (3R) เพื่อจัดการขยะชุมชน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.pcd.go.th/garbage/>
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมควบคุมมลพิษ. (2559). **แผนปฏิบัติการ“ประเทศไทย ไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระยะ 1 ปี (พ.ศ.2559 – 2560)**. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ.
- ดำรงศิริ ศิลปวัฒนานันท์ และ ชญานันท์ เผ่าศรีเจริญ. (2559). การประเมินผลการจัดการโครงการโรงงานกำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่. **วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ**. 26(1): 107-128.
- ธนกร ฮะยัม ภคมน โภคะธีรกุล รัชยา ภักดีจิตต์ และสุพัตรา ยอดสุรางค์. (2565). การจัดการมลพิษทางสิ่งแวดล้อมด้านขยะมูลฝอยในชุมชน ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. **วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 16(3): 431-446.
- มนตรี ยะราไสย์ และชาคริต โชติอมรศักดิ์. (2561). คนดอยสุเทพกับการจัดการน้ำเสียแบบมีส่วนร่วม. **Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ**. 11(1): 2050-2062.
- มาลัย เอี่ยมจำเริญ. (2557). การบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางไผ่ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี**. 8(15): 22-27.
- ลักขณาวิทย์ บุญยะศิรินันท์. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวทางการพัฒนาธุรกิจเพื่อเข้าสู่ธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ในประเทศไทย. **วารสารปัญญาภิวัฒน์**. 7(1): 1-10.
- สุพรรณษา พาหาสิงห์ และ สัมพันธ์ พลภักดี. (2561). การบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา. **วารสาร EAU HERITAGE**. 8(1): 132-142.
- อนันต์ ตั้งเจียมศรี. (2555). แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรของจังหวัดลำปาง. **Industrial Technology Lampang Rajabhat University Journal**. 5(2): 103-112.

การบริหารจัดการการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มในโรงเรียนประถมศึกษา

Digital Platform Learning Management at primary school

จิตติการณ hemapatra¹ ศักดิ์ชัย นิรุณหวี² อัจฉรา วัฒนานรงค์³

Jittikarn Hempatra, Sakchai Nirunthawee, Achara Whattananarong

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิชาการเรื่องนี้ได้ศึกษา แนวโน้มการจัดการการเรียนรู้ที่เริ่มเข้าสู่ยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงเครื่องมือการเรียนรู้ที่พึ่งพาเทคโนโลยีมากขึ้นในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงพลิกผัน ทำให้การบริหารจัดการการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มมีบทบาทสำคัญในการช่วยผสมผสานการจัดการการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการบริหารโครงสร้างองค์ความรู้และแนวคิดใหม่ที่ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว และเปิดกว้างไม่ได้จำกัดแต่เพียงในห้องเรียนยังขยายโอกาสให้แก่เยาวชนที่ถูกจำกัดทางโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาไปสู่โลกไร้พรมแดน มีบรรยากาศเสมือนการเรียนรู้แบบตัวต่อตัว (face-to-face) ที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มคน Gen Z ที่เกิดมาพร้อมกับเทคโนโลยีการสื่อสารที่รวดเร็ว สามารถสื่อสารและทำกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมผ่านเทคโนโลยีแบบเรียลไทม์ และเทคโนโลยีที่พัฒนามารองรับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นการปฏิรูปการศึกษาและนำโรงเรียนเข้าสู่ยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ บทความนี้ศึกษาประเด็น 1. การเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม 2. แนวโน้มและทิศทางการจัดการศึกษาด้วยดิจิทัลแพลตฟอร์ม 3. เครื่องมือการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแพลตฟอร์มที่น่าสนใจในอนาคต และ 4. การบริหารจัดการการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มในโรงเรียนประถมศึกษา โดยเชื่อมโยงทฤษฎีสู่การจัดการศึกษาในเชิงการปฏิบัติ ตลอดจนทำความเข้าใจเครื่องมือการเรียนรู้ที่จะมีบทบาทต่ออนาคตของการจัดการศึกษา และนำไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ (Keywords) : การบริหารจัดการการเรียนรู้; การบริหารจัดการการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม; โรงเรียนประถมศึกษา

Received: 2023-04-21 Revised: 2023-04-30 Accepted: 2023-05-02

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา Doctor of Philosophy Degree Student in Education Administration, University of Phayao. Email: jh1602@yahoo.com

² ประธานหลักสูตรการบริหารการศึกษา คณะวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา Chairperson of Doctor of Philosophy Degree in Education Administration, University of Phayao. Email: sakchai.ni@up.ac.th

³ อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษา คณะวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา Lecturer of Doctor of Philosophy Degree in Education Administration, University of Phayao. Email: achara.wh@up.ac.th

Abstract

This academic article discusses about a learning management trend in a new era which learning tools are increasingly depending on technology. It is the era of technology disruption. The digital platform learning management plays an important role, integrating with innovative knowledge and rapid changes. Additionally, it extends the youths' knowledge outside the classroom. It is a world of education without borders and an atmosphere such as learning one-on-one. Face-to-face can capture the attention of the primary school students of Gen Z born with high technology of communication: participating in the interactive activities through real-time platforms. The technology is ready to support learning and changes rapidly. This transforms the education and brings the school to the digital age.

This article will first discuss on learning through the digital platforms, second on trends and directions of education management through digital platforms, third on interesting learning tools with digital platforms in the future, and fourth on learning management through digital platforms in the primary schools. The paper will discuss the linking theories to educational management in practices as well as understanding learning tools that will play a role in the future of managing educational management and manipulation at institutions effectively.

Keywords: learning management; digital platforms learning management; primary schools

บทนำ (Introduction)

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ที่เกิดขึ้น (Disruptive technology) ส่งผลให้เกิดผลกระทบรุนแรงต่อวิถีชีวิตเป็นวงกว้างรวมถึงวิถีด้านการบริหารจัดการการศึกษาในองค์กรด้วย โดยยูเนสโกคาดการณ์ว่า ยุคของการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกโฉม (Age of Disruption) ทำให้แนวทางการศึกษาในปัจจุบันไม่สามารถตอบโจทย์ตลาดแรงงานในอนาคตได้ จำนวนกำลังการผลิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยขาดแคลน (Reshef, 2014: 1) การนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยในการจัดการเรียนรู้เป็นทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาการศึกษาที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว เนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลช่วยเติมเต็มความสามารถในการเรียนรู้ด้วยประโยชน์ที่หลากหลาย ได้แก่ 1. สามารถใช้สื่อประสมประสานที่หลากหลายเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 2. สามารถจัดการสอนทางไกลให้กับนักเรียนจำนวนมากในราคาที่ถูกลง 3. การอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนให้สามารถเข้าเรียนจากที่ไหนก็ได้ 4. มีการจัดการเรียนที่ยืดหยุ่น 5. เทคโนโลยีดิจิทัลเหมาะกับการเรียนรู้ที่มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรใหม่อย่างรวดเร็วและตรงกับความต้องการของยุคสมัย ด้วยศักยภาพที่กล่าวมานี้ทำให้นักเรียนระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มคน Gen Z (ผู้ที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2539-2553) ที่เกิดมาพร้อมกับสมาร์ทโฟน แวดล้อมด้วยเทคโนโลยี และใกล้ชิดกับสื่อสังคม มีอิทธิพลต่อรูปแบบการเรียนรู้ทำให้การจัดการเรียนรู้ออนาคตได้เปลี่ยนไป (เดอะคอมมอน, 2564)

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดังกล่าวทำให้องค์กรต่างๆรวมทั้งสถาบันการศึกษาเริ่มหันมาใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่ออำนวยความสะดวกในการสร้างสรรค์นวัตกรรมมากขึ้น ได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อทำความเข้าใจว่า

แพลตฟอร์มต่างๆกำหนดแนวทางการศึกษาและการดำเนินธุรกิจอย่างไร การนำดิจิทัลแพลตฟอร์มมาใช้ในทางการศึกษาควรมีแนวทางในการบริหารจัดการอย่างไร มีเอกสารไม่มากนักเกี่ยวกับวิธีที่สถานศึกษาหรือองค์กรจะจัดการดิจิทัลแพลตฟอร์มต่างๆเหล่านี้ในฐานะผู้ใช้บริการ แม้ว่าจะมีเอกสารที่นำเสนอข้อมูลเชิงลึกที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการดิจิทัลแพลตฟอร์มจากมุมมองของเจ้าของแพลตฟอร์มอยู่มากมาย ดังนั้นในฐานะผู้ใช้บริการหรือองค์กรหรือสถาบันการศึกษาจึงควรทำความเข้าใจ เพื่อสร้างโอกาส และเอาชนะความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐาน และกระบวนการบริหารจัดการที่ต้องกระชับและชาญฉลาด เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุดในการนำดิจิทัลแพลตฟอร์มมาใช้เป็นนวัตกรรมในการบริหารจัดการการเรียนรู้

เนื้อหา (Content)

บทความวิชาการเรื่องนี้ได้ศึกษาประเด็นต่างๆดังนี้

1. การเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มคืออะไร (What is a digital platform?)

การเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม หมายถึง การเรียนรู้ผ่านโครงสร้างพื้นฐานของสถาปัตยกรรมคอมพิวเตอร์ที่ทำหน้าที่เป็นอุปกรณ์การเรียนหรือเป็นฐานบริการให้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์สามารถทำงานได้ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลความรู้ทางการศึกษาจากผู้ให้บริการ (Providers) ผู้ใช้บริการหรือผู้เรียน (Learner) เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการ นวัตกรรม ทักษะชีวิต และอาชีพ ทำให้การเรียนรู้เข้าถึงได้สะดวกและขยายขีดความสามารถในการเรียนรู้ไปสู่โลกข้อมูลการเรียนรู้ที่ไร้พรมแดน สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับ National Digital Learning Platform ของประเทศไทย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564: 9-10) กล่าวว่า แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับ National Digital Learning Platform ของประเทศไทยมี 4 ปัจจัย ได้แก่ 1.นโยบาย 2.การพัฒนาบุคลากร 3. การให้ความช่วยเหลือ และ 4.การจัดการเรียนการสอน ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ด้านมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ปัจจัยด้านนโยบายเป็นกรอบที่กำหนดงานทั้ง 3 ด้านให้ดำเนินการได้อย่างชัดเจน เมื่อกำหนดนโยบายแล้วการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นปัจจัยที่ต้องส่งเสริมคู่ขนานกับการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็นการให้ความช่วยเหลือในการบริหารจัดการการเรียนรู้ทั้งครูผู้สอนและนักเรียน และสุดท้ายเมื่อกำหนดนโยบายให้มีความชัดเจน บุคลากรมีความรู้และทักษะจากการพัฒนาแล้ว การจัดการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มจึงเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญลำดับต่อมา

จากรายงานการวิจัยทางการตลาดในนิตยสาร Forbes พบว่า การเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มหรือออนไลน์จะกลายเป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูงถึง 325 พันล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี 2025 (McCue TJ, 2018) การดำเนินการทั้ง 4 ประการด้วยมีประโยชน์ที่เป็นข้อได้เปรียบหลัก 3 ประการเมื่อเปรียบเทียบการเรียนออนไลน์กับออฟไลน์ คือ ต้นทุน ความสะดวก และขนาด ที่ทำให้ครูที่มีทักษะทางดิจิทัล มีความสามารถ มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการสอนสูงสามารถเข้าถึงนักเรียนได้ไม่จำกัดจำนวนซึ่งถือเป็นศักยภาพมหาศาลที่ช่วยยกระดับการเรียนรู้ นอกจากนี้แล้วอัตราความพึงพอใจในแง่ความรู้ที่เข้าถึงได้ตรงตามความต้องการของนักเรียนยังอยู่ในระดับสูงและคุ้มค่ากับเวลาที่เสียไป สิ่งเหล่านี้เองที่เป็นแรงขับเคลื่อนไปสู่การจัดการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มทั้งการเรียนออนไลน์เต็มรูปแบบ หรือการผสมผสานการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม

การเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มต้องอาศัยทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-Directed Learning: SDL) มาผสมผสานการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้พิสูจน์ความสามารถตนเองในการค้นคว้าตามหัวข้อแต่ละวิชา รวมถึงการได้รับคำแนะนำที่ดีจากครูได้ นักเรียนออนไลน์ที่จะประสบความสำเร็จจะให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น นั่นหมายถึงครูต้องพัฒนาตนเองและเปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือสนับสนุนการเรียนรู้ (From Teacher to Facilitator) ให้นักเรียนเข้าถึงเนื้อหาสาระและบทเรียนได้ง่ายขึ้นนั่นเอง (Merriam และ Baumgartner, 2020: 152) ดังนั้น ทฤษฎีการเรียนรู้แบบนำตนเอง (SDL) จึงมักถูกกล่าวถึงเมื่อต้องการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มทั้งในบริบทของการพัฒนาครูและนักเรียน แพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นมากมายนั้นจึงพยายามออกแบบเพื่อดึงดูดความสนใจให้นักเรียนนำตนเองมาสู่การเรียนรู้

หนึ่งในตัวอย่างการออกแบบแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่มีความน่าสนใจที่สอดคล้องกับแนวคิดของ เมอร์เรียม และ บอมการ์ทเนอร์ คือ บทเรียนในแพลตฟอร์มฟอรมของ Outschool.com ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มการเรียนรู้ของนักเรียนวัยตั้งแต่อายุ 3 ขวบไปจนถึง 18 ปี ที่มีหลักสูตรการเรียนแบบเรียลไทม์มากกว่า 10,000 หลักสูตรที่ออกแบบตามความชอบของนักเรียนวัยนี้ โดยเชื่อว่านักเรียนจะสนใจและอยากมีปฏิสัมพันธ์เพราะความชอบที่เป็นแรงจูงใจหลัก “Where Kids Love Learning” แพลตฟอร์มนี้เป็นตัวอย่างที่ดีของการออกแบบการเรียนรู้ที่สะกดใจนักเรียน เช่น วิชาปรู้งยาจากห้องเรียนของแฮร์รี่ พอตเตอร์ เป็นวิชาทางเคมีที่นักเรียนจะได้สร้างทักษะการทำงานร่วมกัน การวางแผนจัดการการทำงาน การบริหารเวลา และการใช้ภาษา ควบคู่ไปกับการเรียนร่วมกับเพื่อนชาวต่างชาติทั่วโลก การเรียนรู้รูปแบบนี้เป็นการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Online Learning) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ทันสมัย ซึ่งนักเรียนแต่ละคนต้องคำนึงถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของเพื่อนแต่ละคนด้วย สิ่งนี้จะช่วยเพิ่มทักษะการสื่อสารความสามารถในการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มจึงส่งเสริมการทำงานร่วมกันและสนับสนุนความคิดที่ว่า ความรู้จะพัฒนาได้ดีที่สุดด้วยกลุ่มบุคคลที่สามารถโต้ตอบและเรียนรู้จากกันและกันได้ไม่ต่างไปจากการเรียนในชั้นเรียนอีกทั้งยังเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ด้านวิชาการ นวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพในโลกของข้อมูลที่มีความเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วและไร้พรมแดน

2. แนวโน้มและทิศทางการจัดการศึกษาด้วยดิจิทัลแพลตฟอร์ม (Trends and directions of education management with digital platforms)

อุปกรณ์เทคโนโลยีไม่ว่าจะเป็น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ หรือแม้กระทั่งโทรทัศน์ ไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือที่ใช้ในเฉพาะวิชาเรียนคอมพิวเตอร์ หรือเป็นเพียงเครื่องมือการสื่อสารเท่านั้นอีกต่อไป หลังจากการเกิดการแพร่ระบาดด้วยโรคโควิด -19 (COVID-19) ครูและนักเรียนแทบทุกคนได้มีโอกาสใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ โทรทัศน์ และอุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆเพื่อการเรียนรู้ ในขณะที่ต้องรักษาระยะห่างทางสังคม สถานการณ์นี้เป็นตัวแปรในการเร่งการจัดการการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มอย่างก้าวกระโดดในแทบทุกประเทศ โดยมีรายงานจาก UNESCO ซึ่งได้ติดตามรวบรวมผลกระทบทางด้านการศึกษในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) พบว่า นานาประเทศได้เห็นถึงประโยชน์และความจำเป็นของการมีดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้ในทุกทวีป โดยแต่ละประเทศมีดิจิทัลแพลตฟอร์มการเรียนรู้ และมีเครื่องมือที่แตกต่างกันไป ซึ่งมากกว่า 80% ในทวีปเอเชียและแปซิฟิกหรือประมาณ 31 ประเทศ เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ มาเลเซีย จีน สิงคโปร์ บรูไน ญี่ปุ่น อินเดีย เนปาล และไทย มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือจัดการการเรียนรู้ (UNESCO, n.d.) โดยหลายประเทศได้พยายามอย่างยิ่งในการจัดสร้างดิจิทัลแพลตฟอร์มทางการศึกษาของประเทศ อาทิ

สิงคโปร์ได้ผลักดันการเรียนรู้แบบนำตนเองและการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงด้วยการจัดให้มีดิจิทัลแพลตฟอร์มทางการศึกษา (Singapore Student Learning Space: SLS) ซึ่งเป็นหนึ่งในความริเริ่มของกระทรวงศึกษาธิการในการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนชาวสิงคโปร์ผ่านการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ที่แตกต่าง รวมถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ร่วมกัน SLS เป็นการบริหารจัดการการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแบบประสมประสานเป็นการเชื่อมโยงความรู้ที่กระจัดกระจายด้วยการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่หลากหลายผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้ความรู้นั้นเชื่อมต่อกันเป็นศาสตร์เดียว เพื่อให้เข้าถึงทรัพยากรที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมในวิชาหลักตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงก่อนเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาความสามารถในศตวรรษที่ 21 SLS ได้รับรางวัล 2018 IDC Smart City Asia Pacific Award ในหมวด Education และประสบความสำเร็จในการใช้งานในทุกโรงเรียนทั่วสิงคโปร์จนถึงปัจจุบัน (Ministry of Education, 2022)

จากทิศทางการจัดการศึกษาหลังเกิดการแพร่ระบาดด้วยโรคโควิด-19 ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าแนวโน้มการจัดการศึกษาเริ่มเข้าสู่การเปลี่ยนผ่านการเรียนรู้ไปสู่ยุคดิจิทัลชัดเจนมากขึ้นและแทรกซึมเข้าสู่ระบบการศึกษาซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการผลิตพลเมืองที่มีศักยภาพในการแข่งขันทางธุรกิจ เป็นยุคที่เครื่องมือการเรียนรู้พัฒนาไปสู่แพลตฟอร์มทางการศึกษาออนไลน์ เช่น Google Classroom และ Class Dojo ที่พบว่ามี การดาวน์โหลดเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงการเกิดการแพร่ระบาดโควิด-19 โดยแอปพลิเคชันเหล่านี้ได้ช่วยครูและนักเรียนในการปฏิรูปพื้นที่การเรียนรู้จากเดิมที่เคยเรียนในห้องเรียนเป็นการเรียนบนแพลตฟอร์มที่อยู่บนเครือข่ายความรู้ที่กว้างกว่ามหาสมุทร การให้ความรู้แก่ประชากรวัยเรียนระดับประถมในกลุ่มคน Gen Z เช่น การเรียนรู้ผ่านสมาร์ตโฟน (Mobile Learning) การเรียนรู้แบบทีละเล็กละน้อยผ่านเนื้อหาสั้นๆ (Micro Learning) และการเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนด้วยเกมส์ (Gamification) บนแอปพลิเคชันการศึกษาเช่น Kahoot มีการใช้กันอย่างแพร่หลายในแวดวงการศึกษาต่างประเทศ และ โรงเรียนนานาชาติ ซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนใช้อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ด้วยการอนุญาตให้นักเรียนนำอุปกรณ์เทคโนโลยี สมาร์ตโฟน หรือแท็บเล็ตมาใช้ในห้องเรียน BYOD (Bring Your Own Device) เพื่อเปิดประตูสู่พื้นที่การศึกษาที่ไร้พรมแดน ในขณะที่การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัลนี้ ทำให้โรงเรียนประถมศึกษาไทยต้องปรับตัวกับการเรียนรู้ทางไกลแบบฉุกเฉินทั้งในแง่ของการเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ กระบวนการบริหารจัดการที่ต้องใช้หลักการจัดการเรียนรู้ที่ต่างไป และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมทางด้านทักษะดิจิทัลเพื่อรับมือกับบริบททางการศึกษาและอนาคตที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างท้าทาย

3. เครื่องมือการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแพลตฟอร์มที่น่าสนใจในอนาคต (Interesting future digital platform learning tools)

อนาคตทางการศึกษามีแนวโน้มที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เกิดจากโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา และการมีปฏิสัมพันธ์จากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ก่อให้เกิดประโยชน์ได้มากขึ้น การปรับปรุงเทคโนโลยีเพื่อใช้เป็นเครื่องมือทางการศึกษานำไปสู่แนวโน้มการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและวิธีการศึกษา โดยมีการรวบรวมและคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงนี้จากหลายแหล่งเพื่อพยายามค้นหาคำตอบในการผลิตประชากรที่มีคุณภาพต่อตลาดแรงงาน โดยนิตยสาร World Economic Forum (2020) ได้รวบรวมงานในอนาคตที่ตลาดต้องการ The Future of Jobs Report ในขณะที่บริษัท Moonpreneur (2022) หนึ่งในบริษัทเทคโนโลยีด้านการศึกษา

ชั้นนำของ Silicon Valley ได้ทำการวิจัยและรวบรวมแนวโน้มการศึกษาที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ และ Howarth (2022) ได้รวบรวมแนวโน้มการศึกษาในปี 2022-2025 ซึ่งสามารถนำมาประมวลและจำแนกเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ดิจิทัลที่ควรมองหาไว้ 13 อันดับได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 ประยุกต์จากการประมวลและจำแนกเครื่องมือการเรียนรู้ดิจิทัลที่ควรมองหา (ที่มา : World Economic Forum (2020) , Moonpreneur (2022) and Howarth (2022))

1. เกมมิฟิเคชัน (Gamification) เป็นแนวทางการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อจูงใจนักเรียนโดยผสมผสานการออกแบบวิดีโอเกมและองค์ประกอบของเกมเข้ากับกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนมีโอกาสได้ลงมือด้วยตนเองและแสดงความสามารถ และเพื่อเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมและการแข่งขันในห้องเรียนได้
2. เทคโนโลยีเสมือน (Virtual Reality and Augmented Reality) ช่วยให้เข้าใจแนวคิดที่ซับซ้อนและรับประสบการณ์การเรียนรู้จริงในสภาพแวดล้อมเสมือนจริงที่มีความเสี่ยงต่ำ เช่น หลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับ STEM การจำลองทางการแพทย์ ซึ่งเป็นการแบ่งปันข้อมูลแบบมีส่วนร่วมแบบเสมือนจริงมากขึ้น
3. การเรียนรู้แบบนาโน (Nano Learning) การเรียนรู้ระดับนาโนเรียกอีกอย่างว่าการเรียนรู้ขนาดพอดีคำ โดยหัวข้อที่ซับซ้อนจะแบ่งออกเป็นส่วนย่อยในขนาดเนื้อหาที่กระชับขึ้น เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ตรงเป้าหมายมากซึ่งนักเรียนจะได้รับการสอนตามหัวข้อที่มีความเข้มข้นในกรอบเวลาที่สั้นเพียง 2-10 นาที
4. การผสมผสานระหว่างโลกจริงและ AI (A mix of Real and AI) เครื่องมือและเทคโนโลยี AI มีประโยชน์ในการให้การเรียนรู้ส่วนบุคคลแก่นักเรียน และช่วยให้นักเรียนเข้าถึงโปรแกรมการเรียนรู้อัจฉริยะบนพื้นฐานของ AI โดยให้ความสำคัญกับมนุษย์เป็นศูนย์กลาง การผสมผสานระหว่างการใช้ข้อมูลของครูและ AI จะเป็นสิ่งที่เปลี่ยนอนาคตที่จะมาถึง และจะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับการจัดการศึกษาที่ยั่งยืนและมีคุณภาพแก่นักเรียน
5. การควบคุมพลังของบิ๊กดาต้า (Harnessing the Power of Big Data) เป็นการใช้เครื่องมือการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแพลตฟอร์มที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีการสร้างข้อมูลจำนวนมากซึ่งขณะนี้สามารถอนุมานและนำไปใช้เพื่อปรับปรุงภาคการศึกษาและมุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้การวิจัย และยังช่วยในการปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียนแต่ละคน ตลอดจนช่วยให้ครูวิเคราะห์พฤติกรรมของนักเรียนได้ใกล้ชิดและแม่นยำยิ่งขึ้น
6. ระบบการศึกษาดิจิทัล K-12 (K-12 Digital Education) เป็นการปฏิวัติทางดิจิทัลที่เปิดประตูสู่โฉมหน้าใหม่ของระบบการศึกษาในระดับอนุบาล (K-Kindergarten) ถึง มัธยมศึกษา (Grade 12) เกี่ยวข้องกับการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ที่มากขึ้นระหว่างครูและนักเรียนช่วยส่งเสริมนิสัยการเรียนรู้ขั้นสูงของนักเรียน ซึ่งก็คือความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยคาดว่านักเรียนจะออกแบบงานจากการค้นคว้าวิจัยและเพิ่มมุมมองส่วนบุคคลทำให้ K-12 มีประสิทธิภาพมากกว่าระบบการศึกษาทั่วไป
7. การใช้กลไกบล็อกเชน (Using Blockchain Mechanism) ในภาคการศึกษาคือการเก็บบันทึกข้อมูลนักเรียนจำนวนมากได้อย่างง่ายดายในลักษณะที่ปลอดภัยสูงสุด ในด้านของนักเรียนก็สามารถจัดเก็บประกาศนียบัตรและจัดการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำให้สามารถแบ่งปันได้ทุกเมื่อที่ต้องการนอกเหนือจากนี้ยังรวมถึงความสามารถในการจัดเก็บงานที่นำเสนอในหลักสูตรดิจิทัลอย่างปลอดภัยด้วย
8. การเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalized Learning) เป็นนวัตกรรมสำหรับกระบวนการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับแต่งการเรียนรู้ตามจุดแข็ง ความต้องการ ทักษะ และความสนใจของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมบนแนวคิดพื้นฐานที่อยู่เบื้องหลังการเรียนรู้ส่วนบุคคลคือความจริงที่ว่าเด็กแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ในการเรียนรู้เฉพาะบุคคล นักเรียนแต่ละคนจะได้รับ "แผนการเรียนรู้" ตามวิธีที่พวกเขาเรียนรู้ สิ่งที่พวกเขารู้ และทักษะและความสนใจของพวกเขาคืออะไร ตรงกันข้ามกับแนวทาง "หนึ่งหลักสูตรเพื่อทุกคน (One size fits all)" ที่ใช้ในโรงเรียนส่วนใหญ่

9. การเพิ่มขึ้นของโปรแกรมการเรียนรู้ที่ใช้ STEAM เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในแนวทางการศึกษาของเด็กในศตวรรษที่ 21 หลักสูตร STEAM ที่ย่อมาจาก Science, Technology, Engineering, Arts และ Math มีเป้าหมายช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะที่จำเป็นเพื่อที่จะประสบความสำเร็จในอนาคต โดยไม่คำนึงถึงสาขาที่นักเรียนสนใจ แต่จะให้ความสำคัญกับชุดทักษะที่รอบด้านที่นักเรียนจะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยหรือในตลาดแรงงานในอนาคต ซึ่งช่วยให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและรวดเร็วได้อย่างง่ายดาย STEAM ไม่ได้สอนแค่เนื้อหาเท่านั้น แต่ยังได้รับการสอนวิธีการเรียนรู้ กระบวนการ การตั้งคำถาม วิธีการทดลอง และวิธีสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ

10. รูปแบบการเรียนรู้แบบสมัครสมาชิก (Subscription-Based Model for Learning) รูปแบบการเรียนรู้ตามการสมัครเพื่อรับข้อมูล แพลตฟอร์มการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ เป็นการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อรับความรู้ นักเรียนจ่ายค่าธรรมเนียมเป็นรายเดือนหรือรายปีเพื่อเข้าถึงสื่อการเรียนและหลักสูตรต่างๆ แพลตฟอร์มเหล่านี้ให้ความยืดหยุ่นในการบันทึกช่วงเวลาเรียนและการบรรยาย เพื่อให้นักเรียนเข้าถึงเนื้อหาได้ทุกที่ทุกเวลาตามที่พวกเขารู้สึกสบายใจ นักเรียนยังมีทางเลือกในการยุติแพลตฟอร์มการเรียนรู้โดยไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมต่อไป

11. การเรียนรู้ที่เน้นการศึกษาแบบองค์รวม (Emphasis on Holistic Learning) เป็นการสร้างความมั่นใจในการพัฒนาแบบองค์รวม โดยที่เน้นการเติบโตขึ้นมาเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ สามารถเผชิญความท้าทายได้ในชีวิต นักเรียนได้รับโอกาสในการปรับปรุงผลการศึกษา พัฒนาด้านวิชาการ มีความผาสุกทางจิตใจและอารมณ์ สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง โดยใช้ทักษะทั้ง Soft skills และ Technical skills ซึ่งเป็นทักษะชีวิตที่จำเป็นในการประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จ

12. การเรียนทางไกลและไฮบริด (Distance and Hybrid Learning) การระบาดใหญ่ของ Covid-19 และการเติบโตของเทคโนโลยีการศึกษา ผลักดันให้โรงเรียนใช้วิธีการสอนที่ต่างจากเดิม การเรียนทางไกลถูกนำมาใช้ในระดับโลก และเริ่มขยายไปสู่การเรียนรู้แบบไฮบริด การเรียนทางไกลบางประเภทไม่ได้ครอบคลุมถึงการโต้ตอบในชั้นเรียน ซึ่งต่างจากการเรียนรู้แบบไฮบริดที่เป็นการผสมผสานด้านที่ดีที่สุดของการเรียนรู้แบบตัวต่อตัวและแบบออนไลน์ ทำให้การศึกษาสามารถบรรลุผลได้มากขึ้น การเรียนรู้แบบไฮบริดกำลังเป็นที่นิยมมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีความยืดหยุ่นและมีโครงสร้างที่ให้ผลลัพธ์ที่ดีกว่าการเรียนรู้ทางไกล

13. การศึกษาและความคิดในการเป็นผู้ประกอบการ (Education and Entrepreneurship) แนวคิดการเป็นผู้ประกอบการเริ่มเข้าสู่ระบบการศึกษาและได้รับความสำคัญอย่างมากในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา เนื้อหาการเรียนรู้ได้รับการออกแบบโดยมุ่งเป้าไปที่การพัฒนาความรู้ ทักษะ ทักษะคิด พฤติกรรมของผู้ประกอบการ ตลอดจน จิตวิญญาณในการสร้างสรรค์การลงทุน และแรงจูงใจที่เป็นปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการ ที่จะทำให้นักเรียนสามารถเข้าสู่พรมแดนของการทำงานได้มากขึ้น การส่งเสริมจิตวิญญาณและความคิดการเป็นผู้ประกอบการตั้งแต่เด็ก การผสมผสานคุณค่าของผู้ประกอบการในกระบวนการเรียนรู้จะช่วยเตรียมนักเรียนในระดับประถมให้เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ เกิดการพัฒนาชุดทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการบรรลุเป้าหมายในชีวิต

4. การบริหารจัดการการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มในโรงเรียนประถมศึกษา (Learning management through digital platforms in primary schools)

การบริหารจัดการการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มเป็นการบริหารการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษาด้วยเครื่องมือดิจิทัลและวิธีปฏิบัติที่หลากหลาย โดยอยู่บนพื้นฐานหลักการและการปฏิบัติที่ช่วยให้ครูและนักเรียนขยายขีดความสามารถในการค้นคว้าเรียนรู้ด้วยทักษะทางดิจิทัล ส่งเสริมความคิดริเริ่มตั้งใจ บ่มเพาะความเชี่ยวชาญในทักษะที่สนใจด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง และปกป้องความเป็นส่วนตัวของนักเรียนได้ การนำการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มมาใช้ในเชิงปฏิบัตินั้นในต่างประเทศเช่น สหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ มีแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม 5 ประการดังนี้ (Ministry of Education, 2022; and Office of Educational Technology, n.d.)

ภาพที่ 2 ประยุกต์จากแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม 5 ประการ (ที่มา : Ministry of Education, 2022 and Office of Educational Technology, n.d.)

1. สร้างทีมผู้นำการเรียนรู้ดิจิทัล (Form Digital Learning Leadership Team) คือ การจัดทีมบุคลากรเพื่อทำการตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นพื้นฐานของระบบการเรียนรู้ดิจิทัลภายในโรงเรียน โดยทีมนี้มีหน้าที่กำหนดกลยุทธ์ แบ่งปันข้อมูลการค้นคว้าวิจัย ติดตามความคืบหน้า จัดการกับข้อกังวล รวบรวมข้อเสนอแนะและสื่อสารข้อมูลสำคัญให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับทราบ สมาชิกในทีมควรเป็นตัวแทนของผู้มีส่วนร่วมเช่น ผู้บริหาร ครู ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ปกครอง และนักเรียน

2. เลือกต้นแบบการเรียนการสอน (Select Teaching and Learning Leaders) เป็นการคัดเลือกบุคลากรต้นแบบที่จะทำหน้าที่เป็นผู้นำหรือแบบอย่างในการจัดการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม บุคคลนี้เป็นหัวใจสำคัญในการกำหนดความคาดหวังในประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ และเป็นผู้กำหนดมาตรฐานการประเมินที่คาดหวัง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแนวทางการฝึกอบรมครูในการใช้เครื่องมือและทรัพยากรใหม่ ๆ ตลอดจนการวางแผนโปรแกรมการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลในระยะยาวอย่างยั่งยืน ตัวอย่างผู้มีคุณสมบัติการเป็นผู้นำการสอนได้แก่ ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการใช้สื่อดิจิทัล หัวหน้างานสายวิชาการ

3. ประเมินความต้องการ (Conduct a Need Assessment) เป็นการช่วยกำหนดความพร้อมของโรงเรียนในการดำเนินการจัดการการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม โดยข้อมูลที่ได้จะช่วยในการกำหนดขนาดของ

งานและการลงทุนทางการเงินที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการ นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินยังสามารถแสดงให้เห็นถึงปัญหาของระบบการจัดการของโรงเรียนเช่น ความสามารถในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและเครื่องมืออุปกรณ์ สิ่งที่สำคัญในการประเมินความต้องการคือ โรงเรียนควรเริ่มต้นด้วยทรัพยากร นโยบาย และขั้นตอนเดิมที่มีอยู่ แล้วจึงขยายหรือปรับปรุงจากทรัพยากรที่มีอยู่เดิม

4. ออกแบบระบบที่รวบรวมความคิดเห็นเพื่อนำไปปฏิบัติ (Design Systems to Collect and Implement Feedback) ทีมบุคลากรที่เป็นผู้นำการเรียนรู้ควรนำความต้องการที่ได้จากการสำรวจมาออกแบบระบบและนำไปใช้ โดยระหว่างการใช้งานต้องมีการติดตามความคืบหน้าและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ข้อควรคำนึงถึงในการออกแบบและรวบรวมข้อมูล

- 1) การรวบรวมข้อมูลต้องสอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้
- 2) การเก็บข้อมูลต้องมีหลักฐานเพื่อวัดความก้าวหน้า
- 3) การออกแบบระบบควรแยกแยะข้อมูลตามหมวดหมู่ของผู้ใช้งานให้ชัดเจน
- 4) เปิดเผยข้อมูลความคิดเห็นต่อผู้มีส่วนร่วมและหากจำเป็นควรมีภาษาอังกฤษควบคู่ด้วย
- 5) ยอมรับความคิดเห็นและความแตกต่างทางความคิดเพื่อการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ

5. งบประมาณและเงินลงทุน (Budget and Funding) การนำดิจิทัลแพลตฟอร์มทางการศึกษาไปใช้นั้นจำเป็นต้องมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อกำหนดงบประมาณที่เหมาะสม โดยครอบคลุมถึง การวางแผนจัดการและพัฒนาบุคลากร การซื้ออุปกรณ์ การบำรุงรักษาทางเทคนิค โรงเรียนควรตรวจสอบความช่วยเหลือจากภาครัฐว่ามีบริการใดที่สามารถเชื่อมโยงกับการบริหารจัดการเพื่อลดภาระในการลงทุน และควรตรวจสอบงบประมาณที่มีอยู่เพื่อระบุวิธีการจัดหาเงินทุนสำหรับเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่ต้องการนำไปใช้

บทสรุป (Conclusion)

การบริหารจัดการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นความท้าทายสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถผลิตประชากรที่มีคุณภาพในการตอบโจทย์ด้านตลาดแรงงานในอนาคตที่มีความผันผวนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง ซึ่งเครื่องมือนี้เป็นทางเลือกหนึ่งที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว เป็นการลงทุนในระยะยาวของการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ที่ประเทศไทยต้องเผชิญเพื่อเปลี่ยนผ่านสู่การดำเนินชีวิตที่มีเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิต การบริหารการจัดการการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มในบริบทของโรงเรียนประถมศึกษาของไทยสามารถนำแนวทางการจัดการทั้ง 5 ประการในต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทของแต่ละโรงเรียนโดยผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่อ 1. ปัจจัยภายนอกสถานศึกษา 2. ปัจจัยภายในสถานศึกษา และ 3. ปัจจัยระบบภายในสถานศึกษา ซึ่งมีงานวิจัยในสหรัฐอเมริกาที่ได้ศึกษาโดยการสังเกตเป็นเวลามากกว่า 10 ปีมีการจัดการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลในทุกรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกาและจากนักเรียนที่อื่นที่ 34 ประเทศ (Lieblein, 2000: 161-174) รวมถึงงานวิจัยในประเทศไทยจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลจากฐานข้อมูลอ้างอิงที่มีการตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2543-2555 เพื่อ

พิจารณาความสำเร็จในการเรียนรู้ผ่านดิจิทัล (Cheawjindakarn, Suwannatthachote Theeraroungchaisri, 2013) ที่แสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มทั้งในเชิงระบบการบริหารโรงเรียนและการบริหารบุคลากรด้วยปัจจัยทั้ง 3 ด้านที่กล่าวมา ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องจึงต้องร่วมกันตัดสินใจเลือกบริบทที่เหมาะสม โดยมีการศึกษากำหนดนโยบายความพร้อมและพัฒนาทั้งความรู้ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติ และคุณค่าที่เหมาะสมกับการบริหารจัดการโรงเรียนในทุกมิติ (พรนภา พุสวัตต์, 2563: 59-60) เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจร่วมด้วย การบริหารจัดการการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มจึงไม่ได้กระทำเพียงแคภายในโรงเรียนหากแต่ต้องสื่อสารกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน การสื่อสารและประชาสัมพันธ์สามารถทำได้ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อออนไลน์ เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก อินสตาแกรม และแอปพลิเคชันไลน์ เพื่อให้ความรู้ (Knowledge) เกี่ยวกับการเรียนการสอนผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม สิ่งที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะได้รับอันเป็นประโยชน์จากการจัดการเรียนการสอนด้วยการบริหารจัดการการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม (What's in it for me?) ที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จเดียวกัน (Goal Alignment) ตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

องค์ความรู้ที่ได้รับ (Knowledge)

การบริหารจัดการการเรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม มีแนวโน้มการเติบโตและเป็นกำลังสำคัญของการเป็นเครื่องมือพัฒนาระบบการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ การบริหารจัดการการเรียนรู้ในลักษณะนี้มีกระบวนการขั้นตอนการบริหารที่เป็นระบบ โดยมีการทำการศึกษาวิจัยและพัฒนาายาวนาน จำเป็นต้องใช้งบประมาณในการลงทุนและสามารถทำงานร่วมกับกับเครือข่ายทางการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนได้ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถได้รับประโยชน์ในการแบ่งปันความรู้ การบริหารจัดการการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มพูนได้อย่างก้าวกระโดดเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง (References)

- เดอะคอมมอน. (2564). แพลตฟอร์มออนไลน์ ภูมิทัศน์ใหม่ของการเรียนรู้. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.thekommon.co/online-learningplatformlifelonglearniinfocus/?fbclid=IwAR20YKtL9IDXQh9PYbA1kb04HSY7k_xrkq7O1tWYPcsjWYuURvrl0GhYeIM สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม 2564
- พรนภา พุสวัตต์. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563). การศึกษาองค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่น. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 16(2): 59-60.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). รายงานการวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับ **National Digital Learning Platform สำหรับประเทศไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- Cheawjindakarn, B., Suwannatthachote, P. Theeraroungchaisri, A. (2013). Critical success factors for online distance learning in higher education: A review of the literature. *Creative Education*. 3(08): 61.

- Howarth, J. (August 25, 2022). **12 Emerging Education Trends (2022-2025)**. Exploding Topics. Retrieved October 10, 2022, from <https://explodingtopics.com/blog/education-trends>
- Lieblein, E. (2000). Critical factors for successful delivery of online programs. **The Internet and Higher Education**. 3(3): 161-174.
- McCue TJ. (July 18, 2018). **E Learning Climbing To \$ 325 Billion by 2025 UF Canvas Absorb School Moodle**. Forbes. Retrieved September 19, 2022, from <https://www.forbes.com/sites/tjmccue/2018/07/31/e-learning-climbing-to-325-billion-by-2025-uf-canvas-absorb-school-moodle/?sh=546cf47d3b39>
- Merriam, S. B. and Baumgartner, L. M. (2020). **Learning in adulthood: A comprehensive guide** (4th ed.). New Jersey: John Wiley & Sons.
- Ministry of Education. (July 8, 2022). **Singapore Student Learning Space (SLS)**. Ministry of Education Singapore. Retrieved July 15, 2022, from <https://www.moe.gov.sg/education-in-sg/student-learning-space>
- Moonpreneur. (September 5, 2022). **Top 13 Education Trends in 2023**. Retrieved September 13, 2022, from <https://moonpreneur.com/blog/top-education-trends-2023/>
- Office of Educational Technology.(n.d.). **School Leader digital Learning Guide**. Office of Education Technology. Retrieved September 19, 2022, from <https://tech.ed.gov/publications/digital-learning-guide/school-leader/>
- Reshef, P. S. (2014). **How a digital university eliminated tuition**. Retrieved July 16, 2022, from [https://www.mckinsey.com.br/industries/education/our-insights/the-\\$4000-bachelors-degree](https://www.mckinsey.com.br/industries/education/our-insights/the-$4000-bachelors-degree)
- UNESCO. (n.d.). **National learning platforms and tools**. UNESCO. Retrieved July 15, 2022, from <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/nationalresponses>
- World Economic Forum. (October 20, 2020). **The Future of Jobs Report 2020**. World Economic Forum. Retrieved October 10, 2022 from https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf?_gl=1*io5x6*_up*MQ..&gclid=Cj0KCQjwhY-aBhCUARIsALNIC06AeR2ytilSpXMWIPjAP3SK0FHxpN09k7bYMqDS9YqzsgNc-vSvWlaAqRIEALw_wcB

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรในการปกครองท้องถิ่น

Relationship between Local Government Organizations

พระครูวิบูลสิทธิการ(สัมฤทธิ์ อาภาโส)¹ พระครูใบฎีกาสุระชัย เดชเหม็ง² ณัฐพล จันทรโท³ โชติ บดีรัฐ⁴
Prakru.vibun Sittikan (Samrit Apaso), Phrakhrubaidika Surachai Dechomang,
Nuttaphol Junto, Chot Bodeerat

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิชาการนี้ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรในการปกครองท้องถิ่น เนื่องจากการปกครองท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดหน่วยงานหนึ่ง มีหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะ การปกครองบ้านเมืองในประเทศไทยได้แบ่งการปกครองออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การปกครองส่วนกลาง การปกครองส่วนภูมิภาค และการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองรูปแบบการกระจายอำนาจ กล่าวคือ การปกครองตนเองโดยส่วนกลางได้มอบอำนาจการตัดสินใจในการปกครองและการบริหารจากส่วนกลางให้แก่ท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการ “ปกครองตนเอง” ฉะนั้นท้องถิ่นจึงมีความสัมพันธ์กับราชการส่วนกลาง และราชการส่วนภูมิภาคในด้านการควบคุมกำกับดูแล มีความสัมพันธ์กับประชาชน ชุมชน ในด้านการพัฒนาบริหารจัดการให้ท้องถิ่นมีความเจริญอย่างยั่งยืนประชาชนได้รับการจัดทำบริการสาธารณะอย่างต่อเนื่องทั่วถึงและเป็นธรรม จึงเป็นเหตุให้ผู้เขียนสนใจมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรในการปกครองท้องถิ่น

คำสำคัญ (Keywords) : ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรในการปกครองท้องถิ่น; การปกครองแบบการกระจายอำนาจ; การจัดทำบริการสาธารณะ; การปกครองตนเอง

Abstracts

The purpose of this academic article is to study the relationship between local government organizations. Indeed, the local government is one of the agencies closest to the people, and responsible for providing public services. There are three government levels

Received: 2023-05-01 Revised: 2023-06-05 Accepted: 2023-06-06

¹ นักศึกษาปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Ph.D. student Doctor of philosophy Public Administration Pibulsongkram Rajabhat University. E-mail: 2510samrita@gmail.com

² นักศึกษาปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Ph.D. student Doctor of philosophy Public Administration Pibulsongkram Rajabhat University. E-mail: Phrasurachai5546@gmail.com

³ นักศึกษาปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Ph.D. student Doctor of philosophy Public Administration Pibulsongkram Rajabhat University. E-mail: nuttaphol.jun@gmail.com

⁴ อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ประจำหลักสูตร ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Advisor and Course Instructor for Doctor of philosophy Public Administration Pibulsongkram Rajabhat University. E-mail: chotbodeerat@psru.ac.th

in Thailand central, provincial, and local. The local government is a decentralized form, i.e. :the delegates and their people have an autonomy for the decision-making, This government has a relationship with the central and provincial governments for their supervision. The local government have relationships with the people, communities in the development and management for sustainable growth; they have been provided with public services continuously, thoroughly and fairly.

Keywords: relationship between local government organizations; decentralized government; public service arrangement; self-government

บทนำ (Introduction)

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรในการปกครองท้องถิ่น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาของชุมชนในพื้นที่ถ้าท้องถิ่นเข้มแข็งชุมชนก็มีความเจริญมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การปกครองท้องถิ่นเป็นพื้นฐานการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนท้องถิ่นที่มีสภาพปัญหาสังคม วัฒนธรรม ความเป็นอยู่และทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกัน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาและเข้าไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นได้อย่างทันท่วงทีโดยให้สิทธิแก่ชุมชนในการตัดสินใจดำเนินการกิจต่างๆของท้องถิ่นการให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมโดยท้องถิ่น (โกวิทย์ พวงงาม, 2550: 11)

เนื้อหา (Content)

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับการปกครองท้องถิ่น

ระบบการปกครองประเทศของไทยในอดีตได้เน้นการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจ แม้จะมีการแบ่งเป็นหัวเมืองต่างๆในสมัยสุโขทัยและอยุธยาแต่ด้วยเหตุผลทางด้านความมั่นคงเป็นหลัก ทำให้การปกครองเป็นแบบศูนย์รวมอำนาจตลอดมา และยิ่งเน้นมากขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งยุครัตนโกสินทร์ที่ต้องเผชิญกับภัยการล่าอาณานิคมจากประเทศตะวันตกทำให้มีการรวมอำนาจสูงสุดอยู่ที่พระมหากษัตริย์ในเมืองหลวงพร้อมทั้งจัดระเบียบการปกครองประเทศใหม่เป็น การปกครองส่วนกลาง การปกครองส่วนภูมิภาค การปกครองส่วนท้องถิ่น มีการยกเลิกระบบจตุสดมภ์ แล้วให้ส่วนกลางประกอบด้วย 12 กรม การปกครองส่วนภูมิภาคประกอบด้วยมณฑลเทศาภิบาล หัวเมือง อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน และการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ สุขาภิบาลกรุงเทพ (พ.ศ.2440) และสุขาภิบาลท่าฉลอม ที่เน้นงานสาธารณสุขและสุขาภิบาล โดยทั้งหมดมีข้าราชการเป็นผู้บริหาร และในสมัยรัชกาลที่ 7 ภายหลังการปฏิวัติ (พ.ศ.2475) มีการปรับระบบการปกครองแบ่งเป็น 1) การปกครองส่วนกลาง หมายถึง คณะรัฐมนตรี 2) การปกครองในส่วนภูมิภาค หมายถึง จังหวัดและอำเภอ และ 3) การปกครองท้องถิ่น หมายถึง เทศบาล ซึ่งเป็นรากฐานพัฒนาสู่ระบบการปกครองท้องถิ่นจนถึงปัจจุบัน พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 ประเทศไทยมีรูปแบบการปกครองแบบรัฐเดี่ยว แบ่งการบริหารราชการออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. การบริหารราชการส่วนกลาง-บริหารงานตามหลักการรวมอำนาจ (Centralization)

2. การบริหารราชการส่วนภูมิภาคบริหารงานตามหลักการแบ่งอำนาจ หรือ มอบอำนาจ (Deconcentration)

3. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น-บริหารงานตามหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)

การจัดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานการปกครองในลักษณะหนึ่งย่อมก่อให้เกิดแบบแผนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยการปกครองหรือองค์กรภาครัฐในลักษณะใดลักษณะหนึ่งตามมา กล่าวคือ รูปแบบการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยการปกครองที่ปรากฏในแต่ละประเทศ จะสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยการปกครองหรือองค์กรระดับต่างๆ ภายใต้โครงสร้างการบริหารงานภาครัฐในประเทศนั้นๆ มีการจัดแบ่งขอบเขตอำนาจหน้าที่และภารกิจระหว่างกันอย่างไร อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงกลไกเชื่อมโยงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยการปกครองหรือองค์กรระดับต่างๆ เหล่านั้นเข้าด้วยกัน

โดยทั่วไปการจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยการปกครองมีเป้าหมายเพื่อมุ่งทำให้หน่วยการปกครองหรือองค์กรภาครัฐในระดับต่างๆ มีการจัดสรรอำนาจหน้าที่และแบ่งขอบเขตภารกิจในความรับผิดชอบระหว่างกันอย่างเหมาะสม ในการบรรลุถึงเป้าหมายดังกล่าว การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยการปกครอง ควรมีลักษณะที่เอื้ออำนวยให้การปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยการปกครองหรือองค์กรของรัฐระดับต่างๆ ดำเนินไปภายใต้หลักการสำคัญ ได้แก่ หลักการปกครองตนเองของท้องถิ่น (local self-government) หลักความชอบด้วยกฎหมาย (legality principle) หลักความสามารถทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (general competence) หลักการใช้อำนาจตัดสินใจแก่องค์กรปกครองที่ใกล้ชิดประชาชนที่สุดเป็นอันดับแรก (subsidiarity principle) และหลักการมอบหมายภารกิจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามขีดความสามารถ (delegation of competence) (Council of Europe, 2007: 15-18)

หลักการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น (local self-government)

เป็นหลักการสำคัญที่รองรับสถานะและการแสดงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปฏิสัมพันธ์กับหน่วยการปกครองและองค์กรภาครัฐระดับอื่นๆ หลักการปกครองตนเองของท้องถิ่นปรากฏให้เห็นได้จากการมีกฎหมายเฉพาะหรือรัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองความเป็นอิสระในการใช้อำนาจทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่น (local autonomy) ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีฐานะเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการปกครองพื้นที่ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ อีกทั้งยังมีอำนาจในการบริหารภารกิจในขอบเขตความรับผิดชอบเพื่อตอบสนองต่อประโยชน์สุขของประชาชนในเขตพื้นที่ของตนเองอย่างเป็นเอกเทศจากการควบคุมหรือแทรกแซงโดยหน่วยการปกครองระดับอื่นๆ ของรัฐ

การแสดงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปฏิสัมพันธ์กับหน่วยการปกครองระดับอื่นๆ จะสามารถบรรลุหลักการดังกล่าวได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ คือ การได้รับการส่งเสริมศักยภาพทางการคลังจากรัฐบาลอย่างเหมาะสมและเพียงพอต่อการดำเนินภารกิจในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนเองและอีกประการหนึ่งคือการบริหารภารกิจในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องไม่ถูกจำกัดโดยกลไกการกำกับควบคุมโดยหน่วยการปกครองในระดับที่สูงกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำกับดูแลการใช้อำนาจตัดสินใจก่อนดำเนินการกิจ (ex ante) ดังนั้น หากพิจารณาภายใต้หลักการปกครองตนเองของท้องถิ่น สรุปได้ว่า การปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยการปกครองระดับต่างๆ ของรัฐจำเป็นต้องอาศัยการให้ความเป็นอิสระในทางการคลัง (financial autonomy) ในระดับที่เพียงพอ

แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการมีกลไกกำกับความรับผิดชอบต่อสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการประชาธิปไตย (Council of Europe, 2007: 15)

หลักความชอบด้วยกฎหมายในการดำเนินการกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (legality principle)

เป็นหลักการสำคัญที่รองรับการกำหนดหลักขอบเขตภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปฏิสัมพันธ์กับหน่วยการปกครองหรือองค์กรของรัฐในระดับต่างๆ กล่าวคือ ภารกิจทั้งหมดในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบหรือแต่ละระดับจะต้องมีการบัญญัติไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจนทั้งในแง่จำนวนของภารกิจและขอบเขตความรับผิดชอบในการดำเนินการกิจเหล่านั้นการมีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับรายการภารกิจและขอบเขตความรับผิดชอบในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน จึงเป็นเงื่อนไขที่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยการปกครองที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการบริหารการสาธารณะในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง (legal man)

นอกจากการมีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับขอบเขตภารกิจที่ชัดเจนแล้ว ในบางประเทศยังมีกฎหมายที่เป็นกลไกในการกำหนดบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้ความสัมพันธ์กับหน่วยการปกครองอื่นๆ โดยเฉพาะอีกด้วย เช่น “ประมวลกฎหมายความสัมพันธ์ในการบริหารงานภาครัฐ” (Code of Inter-administrative Relationships) ใน ประเทศเนเธอร์แลนด์ (Council of Europe, 2007: 16) หรือ “กฎหมายว่าด้วยกรอบความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยการปกครอง” (The Intergovernmental Relations Framework Act, 2005) ในประเทศแอฟริกาใต้ (Department of Provincial and Local Government, 2007) เป็นต้น

ภายใต้หลักการดังกล่าว สรุปได้ว่า การแสดงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีขอบเขตมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับขอบเขตภารกิจหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้ในขณะเดียวกันการดำเนินการกิจในขอบเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ต้องเป็นไปตามกรอบกฎเกณฑ์และระเบียบที่รัฐบาลได้บัญญัติขึ้นด้วย ขอบเขตภารกิจและบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบที่ถูกกำหนดไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน จึงเป็นปัจจัยกำหนดรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง และปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองท้องถิ่นกับหน่วยการปกครองระดับอื่นๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชั้นล่างมีบทบาทหลักในการดำเนินการกิจบ้างด้านโดยเฉพาะ ในขณะที่ภารกิจบางด้านต้องอาศัยการแสดงบทบาทในเชิงการสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชั้นบนควบคู่ไปด้วย หรือ การดำเนินการกิจบางด้านต้องอาศัยการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ข้างเคียงจึงจะเกิดประสิทธิภาพ เป็นต้น

หลักความสามารถทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (general competence)

เป็นหลักการสำคัญที่รองรับอำนาจหน้าที่และภารกิจระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยการปกครองหรือองค์กรของรัฐในระดับอื่นๆ หลักการดังกล่าวมีสาระสำคัญคือ การบัญญัติกฎหมายเพื่อกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และจัดแบ่งภารกิจใดๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องตั้งอยู่บนการยอมรับและเคารพในอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดและตัดสินใจในกิจการใดๆ ที่มีความสำคัญต่อผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ นั่นคือ รัฐบาลย่อมต้องเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการสาธารณะใดๆ ในระดับท้องถิ่นได้อย่างกว้างขวางหากเป็นกิจการที่มีความ

จำเป็นต่อการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ อาทิ การตัดสินใจเกี่ยวกับการบัญญัติกฎหมายในระดับท้องถิ่น

อย่างไรก็ดี หลักการดังกล่าวอาจมีข้อจำกัดในทางปฏิบัติอยู่บ้าง เนื่องจากเกณฑ์การพิจารณาว่ากิจการสาธารณะในเรื่องใดบ้างที่ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญหรือส่งผลต่อประโยชน์สุขของประชาชนในท้องถิ่น อาจมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ ตัวอย่างเช่น ในประเทศฟินแลนด์ การทำสัญญาในบางเรื่องระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับองค์การระหว่างประเทศได้รับการพิจารณาโดยศาลว่าเป็นกิจการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ตามหลักความสามารถทั่วไป เนื่องจากสัญญาระหว่างประเทศดังกล่าวถูกกำหนดขึ้นบนฐานนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งนั้นโดยเฉพาะ ในขณะที่ในประเทศอื่นๆ โดยส่วนใหญ่การทำสัญญาระหว่างประเทศไม่ถือว่าเป็นความสามารถทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ในบางกรณี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจไม่สามารถดำเนินการใดๆ ที่เป็นไปตามหลักความสามารถทั่วไปได้จริง เนื่องจากมีศักยภาพทางการคลังจำกัด หรือถูกจำกัดโดยขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองในระดับชั้นที่สูงกว่า (Council of Europe, 2007: 17)

หลักการใช้อำนาจตัดสินใจแก่องค์กรปกครองที่ใกล้ชิดประชาชนที่สุดเป็นอันดับแรก (subsidiarity principle)

เป็นหลักการสำคัญที่เชื่อมโยงกับหลักความสามารถทั่วไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ในกรณีนี้เป็นหลักการที่รองรับการจัดบทบาทและอำนาจหน้าที่ระหว่างหน่วยการปกครองระดับต่างๆ หลักการดังกล่าวมีผลโดยตรงทั้งต่อการจัดความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเอง เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชั้นบน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชั้นล่างรวมถึงการจัดความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาค หรือหน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง

หลักการดังกล่าวมีสาระสำคัญอยู่ที่การกำหนดว่า การปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐในระดับต่างๆ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะในการดำเนินนโยบายหรือกิจการสาธารณะในเรื่องใดๆ ที่มีผลต่อประชาชนในท้องถิ่น รัฐบาลจะต้องยอมรับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับล่างสุดในการตัดสินใจและดำเนินการในเรื่องนั้นๆ เป็นอันดับแรก เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับล่างสุดย่อมมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด จึงสามารถตัดสินใจหรือดำเนินการกิจการสาธารณะที่ตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ ได้ดีที่สุดหลักการดังกล่าวถือเป็นหลักการสำคัญในการวางกรอบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหลายประเทศ อาทิ อิตาลี โปรตุเกส โรมาเนีย เนเธอร์แลนด์ สเปน สหราชอาณาจักร (Council of Europe, 2007: 17)

หลักการมอบหมายภารกิจของรัฐบาลแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (delegation of competence)

เป็นหลักการสำคัญที่รองรับการปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลส่วนกลาง หรือมลรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐในระดับภูมิภาค กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะในมิติด้านการประสานข้อมูล การสนับสนุนงบประมาณ และการกำกับดูแลการบริหารงาน หลักการดังกล่าวมีสาระสำคัญ คือ การกำหนดให้รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐในระดับต่างๆ ต้องส่งเสริมการยกระดับขีดความสามารถและขยายบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สูงขึ้น โดยผ่านการมอบหมายภารกิจในอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐส่วนกลางหรือหน่วยงานของรัฐบาลระดับมลรัฐ หรือหน่วยงานภาครัฐระดับภูมิภาค ให้องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นดูแลรับผิดชอบการบริหารกิจการสาธารณะนั้นๆ ให้บรรลุผลในพื้นที่แทน (delegated competences) (Council of Europe, 2007: 17)

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะดังกล่าว นำไปสู่ผลลัพธ์ที่สำคัญ คือ การยกระดับศักยภาพในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้กว้างขวางยิ่งขึ้นกว่าขอบเขตภารกิจที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่รับผิดชอบโดยเฉพาะ ดังเห็นได้จากความสามารถในการบริหารจัดการภารกิจใหม่ๆ โดยอาศัยงบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพื่อเพิ่มศักยภาพทางการคลังให้เพียงพอต่อการดำเนินการภารกิจที่ได้รับมอบหมายในระยะยาวระบบการมอบหมายภารกิจของส่วนกลางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ครอบคลุมภารกิจใหม่ๆ ในขณะเดียวกัน หลักการดังกล่าวยังนำไปสู่การจำกัดบทบาทของรัฐบาลส่วนกลางหรือหน่วยงานภาครัฐในระดับภูมิภาค ในการกำกับดูแลการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีขอบเขตเฉพาะการกำกับมาตรฐานคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ของการจัดบริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มอบหมาย เพื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับชุมชน

“องค์กรกับชุมชน” ในการทำงานพัฒนานั้น นอกจากผลที่เกิดขึ้นต่อตัวชาวบ้านไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการปรับปรุงคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ความสามัคคีในการวางกลุ่ม การรื้อฟื้นคุณค่าที่ดึกดำบรรพ์ต่างๆ ของชุมชนแล้วยังมีตัวการที่สำคัญในการพัฒนา คือ ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับชุมชน ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การสร้างภาพพจน์ของกันและกันที่จะส่งผลต่อการทำงานอยู่ตลอดเวลา ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับชุมชนนั้น เป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการทำงานให้เกิดผลดี และยังเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการทำงานขององค์กรอีกด้วย

ในการทำงานที่เริ่มมีการติดต่อกับชาวบ้านองค์กรควรจะรู้จักหรือติดต่อกับบุคคลหนึ่งหรือองค์กรจะต้องมีการเฉลี่ยความสัมพันธ์ให้เสมอภาคทั้งนี้เพื่อตรวจสอบอคติของตนเองและการวางบทบาทของตนเองให้เป็นกลางให้มากที่สุดและควรที่จะติดต่อกับทุกคนจะทำให้องค์กรมีแหล่งข้อมูลหลายแหล่งเพื่อตรวจสอบและช่วยในการตัดสินใจ การวางตัวเป็นกลางองค์กรต้องเป็นอิสระจากการตกอยู่ใต้แนวคิดใต้แนวทางหรือการรับฟังข้อมูลจากผู้นำหรือกลุ่มผู้นำเพียงกลุ่มเดียวตามปกติในทุกชุมชน หรือ ทุกกลุ่ม จะมีกลุ่มแนวคิดและแนวปฏิบัติหลายๆกลุ่มถึงแม้ว่าองค์กรจะมีแนวโน้มที่จะเห็นด้วยกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแต่เมื่อมีการพิจารณาประเด็นเป็นเรื่องๆองค์กรจะต้องเล่นบทบาทเป็น บุคคลที่ 3 โดยไม่เข้าข้างหรือถือหางฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งการวางบทบาทดังกล่าวจะมีความสำคัญยิ่งขึ้นในช่วงที่มีความขัดแย้งด้านการตัดสินใจ องค์กรต้องมีทัศนคติที่เข้าใจต่อเรื่องปัญหาและการแก้ไขปัญหาโดยเฉพาะการรับรู้และความเข้าใจในเรื่องของปัญหาและวิธีแก้ปัญหาตามมาด้วยแต่นำปัญหานั้นออกมาแสดงโดยตรง เช่น เวลาเจ็บป่วยแล้วไปเยี่ยมเยียนชาวบ้านก็จะพูดปัญหาออกมาเป็นวิธีการเข้าตรงสู่ปัญหาในอีกด้านหนึ่งองค์กรก็ต้องมีความเข้าใจว่าชาวบ้านเขาอยู่ด้วยกันมาตลอดเวลาในชุมชน ดังนั้นเขาจะรู้ทั้งปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหา มิฉะนั้นแล้วเขาก็คงจะอยู่ด้วยกันไม่ได้แน่นอนเราในฐานะคนภายนอกก็ควรที่จะศึกษาหาวิธีและทำความเข้าใจกับวิธีการแก้ปัญหาของชาวบ้าน (อานันท์ กาญจนพันธ์, 2538: 175)

หลักการพัฒนาชุมชน

หลักการของการพัฒนาชุมชน ถือว่าเป็นหลักหรือจุดยืนในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน เพื่อการสร้างสรรค์ความเจริญในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ให้แก่ชุมชนและประเทศชาติในที่สุดและการที่จะ

สร้างความเจริญให้แก่ชุมชนดังกล่าวนี้ ต้องฝึกอบรมประชาชนให้รู้จักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยอาศัยหลักการพอสรุปได้ ดังต่อไปนี้

พิจารณาถึงบริบทของชุมชนเป็นหลักในการเริ่มงาน (Context) บริบทของชุมชน หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ในชุมชนซึ่งในการพิจารณานั้นนักพัฒนาควรพิจารณาอย่างรอบด้าน ทั้งสภาพความเป็นอยู่ทางกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง การที่นักพัฒนาทราบความเป็นอยู่ของชุมชนก็สามารถที่จะวางแผนและดำเนินงานพัฒนาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

การดึงประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วม (Participation) การจัดกิจกรรมพัฒนาอะไรก็ตามจะต้องดึงและชักจูงประชาชนให้เข้ามาเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมด้วย เพราะการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีความสอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักเพื่อให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ได้ทำงานร่วมกันด้วยความรักความสามัคคีและยังทำให้งานออกมามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การมีส่วนร่วมจะต้องมีการพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ก็ตาม เพราะทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าบุคคลที่สำคัญในการทำกิจกรรม คือ ประชาชน เพราะบางเรื่ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ต้องพึ่งพาข้อมูลจากประชาชนให้ประชาชนช่วยและเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ก็เหมือนกับประชาชนที่ต้องพึ่งพาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหมือนกัน

การให้ความสำคัญกับประชาชนเป็นหลัก (Man-Center Development) มีความจริงอยู่ประการหนึ่งว่าการช่วยคนไม่อาจสำเร็จได้ถ้าผู้นั้นไม่ต้องการจะช่วยตนเองโดยหลักการนี้ การพัฒนาชุมชนจึงต้องเริ่มด้วยการให้ความสำคัญกับคนในชุมชนเป็นหลักหรือเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาโดยให้คนในชุมชนค้นหาความต้องการและปัญหา (Identify Need and Problem) ของตนเองให้พบไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดๆ ยั่วยุ หรือชักจูงก็ตาม

ทำงานกับผู้นำท้องถิ่น (Local Leader) การทำงานกับผู้นำท้องถิ่นเป็นหลักการพัฒนาชุมชนที่สำคัญอย่างหนึ่งการพัฒนาชุมชนจะขยายตัวกว้างออกไปและบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับศักยภาพความสามารถ ของผู้นำในท้องถิ่น ซึ่งจะมีทั้งผู้นำที่เป็นทางการ คือ มีบทบาท ตำแหน่งหน้าที่ ตามที่ได้รับแต่งตั้งจากทางราชการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผสส. อสม. ครูในหมู่บ้านหรือตำบล และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ คือ ผู้นำที่คนในหมู่บ้านให้ความเคารพนับถือและมีบทบาทในการชี้นำการพัฒนา เช่น เจ้าแก้วโรงสี เจ้าแก้วไร้อยู่ย คนเฒ่าคนแก่ พระสงฆ์ เป็นต้น

ทำงานกับองค์กรที่มีอยู่ในชุมชน (Community Organization) ในชุมชนใดที่มีสมาคม สถาบัน สโมสร หรือองค์กรอื่นๆ อยู่ย่อมมีผู้นำขององค์กรนั้นๆ อยู่ด้วยหลักการพัฒนาชุมชนต้องพยายามใช้องค์กรเหล่านี้ให้เป็นประโยชน์ โดยดึงเอาสมาชิกหรือตัวแทนขององค์กร เข้ามาร่วมทำงานเพราะองค์กรต่างๆ เหล่านี้จะมีการรวมกลุ่มกันอยู่แล้วซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการดึงเอากำลังของกลุ่มมาใช้ในการพัฒนา แต่ถ้าหากไม่มีองค์กรอยู่ในชุมชนก็ควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มตั้งเป็นองค์กรขึ้นโดยการให้การศึกษาตลอดจนการฝึกอบรม (สนธยา พลศรี, 2550: 165)

สรุป (Conclusion)

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองในรูปแบบการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมาให้ท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดให้บริการสาธารณะ มีอิสระในการปกครองตนเองประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตนเอง ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรในการปกครองท้องถิ่น จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาท้องถิ่นการ

ดำเนินนโยบายสาธารณะในท้องถิ่น การจัดทำบริการสังคมในท้องถิ่น โดยมีความสัมพันธ์กับรัฐในด้านการรับมอบอำนาจการและกำกับดูแล มีความสัมพันธ์กับชุมชนในด้านการมีส่วนร่วม กล่าวคือ องค์กรปกครองท้องถิ่นจะต้องพึ่งพาผู้นำชุมชน ผู้ที่ชุมชนนับหน้าถือตาในด้านการพัฒนาท้องถิ่น ด้านข้อมูลในพื้นที่นั้นๆ ฉะนั้นองค์กรปกครองท้องถิ่นจึงมีความสัมพันธ์กับรัฐ และต้องมีความสัมพันธ์กับชุมชนด้วย

องค์ความรู้ที่ได้รับ (Knowledge)

การศึกษาความสัมพันธ์องค์กรในการปกครองท้องถิ่น ทำให้ทราบถึงการบริหารจัดการในองค์กร กล่าวคือ แม้องค์กรปกครองท้องถิ่นจะมีอำนาจในการบริหารจัดการตนเองทั้งทางด้านบุคลากร และงบประมาณ แต่ท้องถิ่นก็ต้องมีความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆ และประชาชน เนื่องมาจากการดำเนินกิจการต่างๆ ของท้องถิ่นแม้จะมีอำนาจในการจัดการตนเองแต่ก็ต้องถูกตรวจสอบกำกับดูแลจากหน่วยงานของรัฐในส่วนกลาง หรือส่วนภูมิภาค อีกทั้งยังต้องรับนโยบายจากหน่วยเหนือขึ้นไป เช่น กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดในพื้นที่ที่ท้องถิ่นนั้นตั้งอยู่ และอำเภอในพื้นที่ที่ท้องถิ่นนั้นตั้งอยู่ เป็นต้น นอกจากนี้มีความสัมพันธ์กับรัฐแล้วยังต้องมีความสัมพันธ์กับชุมชน เพราะการบริหารจัดการต้องพึ่งพาประชาชนและผู้นำชุมชนทั้งทางด้านข้อมูลและกำลังแรงกายในการร่วมกลุ่มจัดทำบริการสาธารณะต่างๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

- โกวิทย์ พวงงาม. (2550). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ: เอกซเปอร์เน็ท.
- สนธยา พลศรี. (2550). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2538). **วัฒนธรรมกับการพัฒนา: มิติของพลังที่สร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- Bache, I., and Flinders, M., eds. (2005). **Multilevel Governance**. Oxford: Oxford University Press.
- Council of Europe. (2007). **The Relationship between central and local authorities**. Report of the European Committee on Local and Regional Democracy (CDLR).
- Council of Europe. 2007. **Managing the Coordination of Service Delivery in Metropolitan Cities: The Role of Metropolitan Governance**, Policy Research Working Paper 4317, Urban ~ 82 ~ Development Unit, Finance Economics and Urban Development Department, The World Bank.

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นภายใต้กระบวนทัศน์การปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่ The Local Decentralization under the Modern Local Government Paradigm

ชานาน ชูเที่ยง¹ สมพิศ สายบุญขึ้น² ชัชรินทร์ ชิตบุญ³ กัมปนาท วงศ์วัฒนพงษ์⁴

Chamnarn Choothieng, Sompit Saibunchun, Chatcharin Chitboon,
Kampanart Wongwattanapong

บทคัดย่อ (Abstract)

ในปัจจุบันกระแสการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง กำลังเป็นที่สนใจของสังคมไทย การปกครองท้องถิ่นซึ่งเป็นการปกครองที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดจึงควรมีการปรับเปลี่ยนเพื่อความสอดคล้องต่อสภาพการณ์ของสังคมในปัจจุบัน ดังนั้น บทความวิชาการเรื่อง การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นภายใต้กระบวนทัศน์การปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้ 1) การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นภายใต้กระบวนทัศน์ของการปกครองท้องถิ่นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน 2) เพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพของการปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่ให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยอาศัยการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริงของรัฐบาลและอาศัยการขับเคลื่อนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน การรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในท้องถิ่นตนเอง จากการศึกษา พบว่า การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นจะต้องมีการปรับเปลี่ยนและบทบาทของราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้ 2 ลักษณะ คือ 1) ผู้ว่าราชการเป็นผู้กำกับ ดูแล และประสานงานในฐานะผู้แทนของราชการส่วนกลางและแต่งตั้งโดยรัฐบาล และ 2) ผู้ว่าราชการจังหวัดมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดที่มีความพร้อม เพื่อให้สอดคล้องกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง

คำสำคัญ (Keywords) : การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น; การปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่

Abstract

At present, the trend of decentralization of power to the local to allow people to participate in self-government. are of interest to Thai society Local government, which is the government that is closest to the people, should therefore have Modifications to be in line

Received: 2023-05-26 Revised: 2023-06-06 Accepted: 2023-06-07

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม PH.D. students of the Doctor of Philosophy Program in Public Administration Pibulsongkram Rajabhat University. E-mail: King_47@hotmail.com

² นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Ph.D. students of the Doctor of Philosophy Program in Public Administration Pibulsongkram Rajabhat University. E-mail: Waanjeed555@gmail.com

³ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Ph.D. students of the Doctor of Philosophy Program in Public Administration Pibulsongkram Rajabhat University. E-mail: phisthyaphisnuphrhm@gmail.com

⁴ อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Lecturer of the Doctor of Philosophy in Public Administration Phibulsongkram Rajabhat University. E-mail: kampanart_wk@yahoo.com

with current social situations. Therefore, this academic article's objectives are: 1) to study decentralized authority to the locality under the paradigm of local government from the past to the present; 2) to analyze the conditions of modern local government in line with social changes based on the distribution of true local authority of government, and driven by the participation of the people as local co-owners. From the study, the decentralization to the locality should be adjusted. The roles of central and provincial governments could be divided into two types: 1.) the governors direct, supervise and coordinate as representatives of the central government, and are appointed by the government; and 2.) the provincial governors should come from elections of people in order to be consistent with true decentralization to the locality.

Keywords: local decentralization; modern local government

บทนำ (Introduction)

การปกครองท้องถิ่น (Local Administration) เป็นส่วนหนึ่งของการปกครองประเทศโดยรัฐบาลกลางได้กระจายอำนาจการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับภารกิจในการบริหารและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนท้องถิ่น โดยอาศัยอำนาจของกฎหมายที่บัญญัติไว้ในการดำเนินการทางกิจกรรมและบริการสาธารณะที่จำเป็นและส่งผลประโยชน์หรือสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น (Wit, 1967: 101-105) โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการภายในพื้นที่ท้องถิ่นที่มีใช้การบริหารจัดการโดยองค์กรเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือตัวแทนรัฐบาลที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค หลักการของการปกครองท้องถิ่นมีลักษณะและองค์ประกอบสำคัญของการปกครองท้องถิ่นที่หากขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไปนั้นการปกครองส่วนท้องถิ่นจะไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ ขาดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการปกครองท้องถิ่นที่เป็นที่ยึดถือตามระบอบประชาธิปไตยตามหลักสากล ลักษณะและองค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่นมีด้วยกัน 3 ประการ ดังนี้

1. มีความเป็นอิสระในการปกครองตนเองหากแต่ต้องมีสถานะอยู่ภายใต้ขอบเขตแห่งรัฐธรรมนูญ การปกครองตนเองหรือการจัดทำบริการสาธารณะเป็นรูปแบบการบริหารที่เรียกว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” เป็นองค์กรของรัฐแต่มีความแตกต่างกันคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งขึ้นเพื่อการจัดทำภารกิจให้บริการสาธารณะเฉพาะภายในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของตนเท่านั้น ไม่มีอำนาจครอบคลุมไปทั่วประเทศ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความอิสระทางการบริหารในตัวเองภายในเขตพื้นที่ท้องถิ่นของตนเองตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

2. มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดภายใต้หลักการแห่งนิติรัฐ ตามการดำเนินการของรัฐของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในการใช้อำนาจจัดทำบริการสาธารณะใด ๆ จะต้องมิกฎหมายหรือกฎเกณฑ์แห่งกฎหมายรองรับอยู่เสมอ การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นระบบหนึ่งของรัฐที่ต้องอยู่ภายใต้หลักการนี้เช่นกัน ทั้งนี้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายแห่งรัฐกำหนดให้เป็นอำนาจของประชาชนหรือท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นซึ่งมีผลบังคับเป็นทั่วไป เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง เป็นต้น 2) อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ

โดยเฉพาะ หรือเรียกว่ากฎหมายท้องถิ่น เนื่องจากมีผลบังคับใช้เฉพาะภายในท้องถิ่นที่ออกกฎหมายนั้นเท่านั้น ไม่มีผลผูกพันต่อท้องถิ่นอื่น ๆ เป็นกฎหมายประเภทกฎหมายลำดับรองซึ่งมีศักดิ์ต่ำกว่ากฎหมายแห่งรัฐ การตรากฎหมายต้องมีฐานอำนาจของกฎหมายในชั้นสูงกว่ารองรับหรืออีกนัยหนึ่งต้องอาศัยอำนาจแห่งกฎหมายแห่งรัฐในการตรากฎหมายท้องถิ่นนั้น

3. การมีส่วนร่วมและการควบคุมตรวจสอบของประชาชนในระดับท้องถิ่น ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจหลักสำคัญของระบบการปกครองท้องถิ่น เปรียบเทียบได้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับประเทศที่เป็นหัวใจหลักสำคัญของระบอบประชาธิปไตยเช่นกัน เนื่องจากจุดมุ่งหมายของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทุกระดับต่างยึดถือเอาผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นหลัก ส่วนประเด็นเรื่องการควบคุมตรวจสอบของประชาชนกับการปกครองส่วนท้องถิ่นนับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นกระบวนการหนึ่งที่ประชาชนสามารถแสดงถึงความเป็นเจ้าของอำนาจที่แท้จริงตามระบอบประชาธิปไตย และเป็นเครื่องมือในการป้องกันไม่ให้ตัวแทนที่ประชาชนคัดเลือกให้เป็นตัวแทนของตน ดำเนินการใด ๆ โดยไม่ฟังเสียงประชาชน

ตามหลักของระบอบประชาธิปไตยจึงกำหนดให้ประชาชนในท้องถิ่นมีบทบาท หรือมีส่วนร่วมในกระบวนการคัดเลือกผู้บริหารและตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นด้วยการผ่านกระบวนการเลือกตั้งท้องถิ่น เพื่อเลือกผู้บริหารและตัวแทนได้โดยตรง ตลอดจนมีอำนาจหน้าที่ในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของท้องถิ่น เสนอชื่อถอดถอนผู้บริหารและตัวแทนในกรณีที่ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่พึงประสงค์ เช่น การทุจริต (Corruption) หรือไม่กระทำหน้าที่ตามที่ประชาชนต้องการ รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่นโดยมีเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมประชาคมเพื่อนำเสนอความต้องการหรือเสนอปัญหาของท้องถิ่น การเข้าร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

จากผลการวิเคราะห์การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นไทยในปัจจุบัน พบว่า การกระจายอำนาจจากราชการส่วนกลางสู่ราชการส่วนท้องถิ่นมีการพัฒนาขึ้นมากกว่าอดีต องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระมากขึ้น หากแต่ยังไม่สามารถมีอิสระได้อย่างสมบูรณ์เต็มที่เพราะยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมของราชการส่วนภูมิภาคโดยผ่านผู้ว่าราชการจังหวัดและฝ่ายปกครอง ดังนั้น จึงเกิดข้อสงสัยของสังคมเกิดขึ้นในเรื่องการปกครองท้องถิ่นสามารถมาจากการเลือกตั้งโดยตรงโดยประชาชน และสามารถจัดสรรงบประมาณภายในท้องถิ่นได้มากกว่ารูปแบบปัจจุบันท้องถิ่นจะสามารถดำเนินการได้ดีเพียงใด และจะเป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนอย่างแท้จริงได้หรือไม่ จึงเป็นสิ่งที่ยังต้องค้นคว้าศึกษาและรอการพิสูจน์ต่อไป

เนื้อหา (Content)

ประเทศไทยมีรูปการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่นแบบการปกครองที่เป็นรัฐเดี่ยวหรือเอกรัฐ กล่าวคือ เป็นประเทศที่มีศูนย์รวมแห่งอำนาจอธิปไตย คือ อำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจตุลาการรวมอยู่ที่เดียวโดยมีรัฐบาล สถานิติบัญญัติ และศาลในระดับประเทศเท่านั้น ประเทศเป็นรัฐเดี่ยวไม่สามารถแยกย่อยออกจากกันเป็น “รัฐ” เล็ก ๆ หลายรัฐได้ ไม่มีรัฐบาล สถานิติบัญญัติ และศาลในระดับอื่นที่มีไต่ระดับประเทศได้ ซึ่งประเทศที่เป็นรัฐเดี่ยวสามารถแยกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ รัฐเดี่ยวที่มีระดับการปกครองของตนเอง 2 ระดับ คือ ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น เช่น ประเทศสหราชอาณาจักร (United Kingdom: UK) หรือญี่ปุ่น (Japan) เป็นต้น และรัฐเดี่ยวที่มีระดับการปกครองของตนเอง 3 ระดับ คือ ราชการบริหารส่วนกลาง (The center public administration) ราชการบริหารส่วนภูมิภาค (Provincial

Administration) และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (Local Administration) เช่น ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส (France) หรือประเทศไทย (Thailand) เป็นต้น (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2544: 2)

จากการอธิบายรูปแบบการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่นแบบที่เป็นรัฐเดี่ยว ระดับราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ประกอบด้วย 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด 2) เทศบาล 3) องค์การบริหารส่วนตำบล 4) กรุงเทพมหานคร และ 5) เมืองพัทยา ดังตารางนี้

ตารางที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน
1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด	76 แห่ง
2. เทศบาล	2,472 แห่ง
เทศบาลนคร	30 แห่ง
เทศบาลเมือง	195 แห่ง
เทศบาลตำบล	2,247 แห่ง
3. องค์การบริหารส่วนตำบล	5,300 แห่ง
4. กรุงเทพมหานคร	1 แห่ง
5. เมืองพัทยา	1 แห่ง
รวมทั้งสิ้น	7,850 แห่ง

ข้อมูล ณ วันที่ 9 กันยายน 2563

รวบรวมโดย : กลุ่มงานกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น 2

(กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กระบวนทัศน์การปกครองท้องถิ่นไทย

ช่วงเริ่มต้น พ.ศ.2440-2475

รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยมีการเกิดขึ้นครั้งแรก คือ สุขาภิบาลกรุงเทพมหานคร โดยจุดเริ่มต้นจากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จทอดพระเนตรกิจการต่างประเทศในทวีปยุโรป ทั้งนี้ทรงเห็นถึงความจำเป็นของรัฐที่จะต้องดูแลรักษาความสะอาดและการจัดสาธารณูปโภคในท้องถิ่น โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครที่ประสบกับการขยายตัวและการเปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองรวมทั้งความสกปรกและถนนหนทางที่ไม่สะดวกในการเดินทาง จึงทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งกรมสุขาภิบาลขึ้นในปี พ.ศ.2440 ส่งผลให้เกิดหน่วยงานการปกครองรูปแบบใหม่ในระดับท้องถิ่นขึ้นเป็นครั้งแรก ได้แก่ สุขาภิบาลกรุงเทพมหานคร เป็นงานในความดูแลรับผิดชอบของกระทรวงนครบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นตัวอย่างในการพัฒนาแก่บรรดาหัวเมืองต่าง ๆ และนอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอม (พ.ศ.2448) โดยจากการเสด็จพระราชดำเนินไปหัวเมืองสมุทรสาคร ตำบลท่าฉลอม และทรงพบถึงความสกปรกของบ้านเมืองทำให้สมเด็จพระยาธรรมาธิราชานุภาพ ทรงมีหนังสือถึงพระยาพิไชยสมุทร ผู้ว่าราชการเมืองสมุทรสาครในขณะนั้น โดยได้ดำเนินการชักชวนให้พ่อค้าและราษฎรในพื้นที่ช่วยกันบริจาคเงินปรับปรุงตลาดทำกิน ส่งผลให้ได้ดำเนินการจัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอมในเวลาต่อมา เพื่อทำหน้าที่ในการจัดหาคนงานจัดเก็บขยะมูลฝอยจุดโคมไฟส่องสว่างในเวลากลางคืน และซ่อมแซมบำรุงเส้นทางคมนาคม โดยมีผู้ดำรงตำแหน่งปกครองสุขาภิบาลคือผู้ที่ราชการแต่งตั้ง เช่น ผู้ว่าราชการเมือง นายอำเภอ กรรมการอำเภอ กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้บริหารที่เรียกว่ากรรมการสุขาภิบาล (อภิญญา ฉัตรช่อฟ้าและคณะ, 2565: 422-435) ซึ่งต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระ

พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ได้มีการปรับปรุงกิจการสุขาภิบาลให้เป็นรูปแบบการบริหารแบบประชาธิปไตย โดยการจัดตั้งคณะกรรมการที่เรียกว่า “คณะกรรมการจัดการสุขาภิบาล” ขึ้น หากแต่เกิดเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ขึ้น การดำเนินแผนดำเนินการดังกล่าวจึงถูกระงับไป

จึงสรุปได้ว่าการเกิดขึ้นของสุขาภิบาลเป็นเพียงจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทางด้านการปกครองท้องถิ่นไทย หากแต่ยังไม่ได้มีสถานะส่งเสริมการปกครองตนเองของประชาชนแต่อย่างใด เนื่องจากผู้มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารกิจการของสุขาภิบาลล้วนเป็นข้าราชการที่ได้รับนโยบายจากส่วนกลางที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความสะอาดเรียบร้อยแก่บ้านเมืองและอำนวยความสะดวกในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยที่รัฐมิได้มุ่งที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นตนเอง ตัวสุขาภิบาลยังไม่มีอิสระในการปกครองตนเองยังถูกควบคุมโดยข้าราชการที่ส่วนกลางแต่งตั้ง ส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่นไม่มีโอกาสรู้จักและเข้าใจการปกครองท้องถิ่นของตนเองตามหลักการกระจายอำนาจแต่อย่างใด

ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2475-2531

ซึ่งหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลคณะราษฎร ได้กำหนดแนวทางจัดวางรูปแบบและระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476 ซึ่งได้นำรูปแบบการปกครองของฝรั่งเศสมาใช้โดยจัดระเบียบการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) ราชการบริหารส่วนกลาง 2) ราชการบริหารส่วนภูมิภาค 3) ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และได้มีการตรากฎหมายการปกครองท้องถิ่นที่เรียกว่าพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ส่งผลให้เกิดหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งขึ้นมาที่เรียกว่า “เทศบาล” โดยรัฐบาลเป็นผู้แต่งตั้งฝ่ายบริหารส่วนสมาชิกสภาเทศบาลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนในพื้นที่ เทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีงบประมาณ มีทรัพย์สิน มีเจ้าหน้าที่ มีอำนาจในการออกเทศบัญญัติ มีอำนาจในการปฏิบัติงานในพื้นที่ตามที่กฎหมายกำหนด หลังจากนั้นได้เทศบาลและการปกครองท้องถิ่นได้ผ่านการบริหารราชการของส่วนกลางมาหลายรัฐบาล จนมาถึงสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้มีการตรากฎหมายจัดตั้งและปรับปรุงท้องถิ่นหลายฉบับ เช่น การตราพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2495 เพื่อเร่งรัดการขยายการปกครองท้องถิ่นให้ครอบคลุมทั่วประเทศการจัดตั้งเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 เป็นผลให้เข้ามาจนถึงปัจจุบัน พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 เป็นผลให้มีองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 เป็นผลให้มีองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล แต่ถูกยกเลิกไปในปี พ.ศ. 2518 ตามประกาศคณะปฏิวัติเนื่องจากการป้องกันการเผยแพร่อิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์ไปสู่องค์การบริหารส่วนตำบลโดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดในภาคอีสาน หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2518 มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 โดยยกฐานะให้กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีความเป็นอิสระในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 เพื่อกำหนดให้เมืองพัทยาเป็นเขตปกครองรูปแบบพิเศษเพิ่มขึ้นอีกแห่งหนึ่ง

หลังจากการเปลี่ยนผ่านของสังคมการเปลี่ยนแปลงการปกครองท้องถิ่นล้วนเกิดจากความต้องการของฝ่ายการเมืองในระดับชาติมากกว่าที่จะเกิดจากการเรียกร้องของประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้นนโยบายด้านการกระจายอำนาจจะมีทิศทางที่ชัดเจนหรือต่อเนื่องมาน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายและเสถียรภาพของรัฐบาลเป็นสำคัญ ดังนั้น การวิเคราะห์นโยบายการปกครองท้องถิ่นไทยนับตั้งแต่หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ซึ่งจากการที่ประเทศไทยได้รับผลกระทบส่วนหนึ่งจากปัจจัยภายนอกประเทศ ทั้งภาวะ

สงครามเย็น (Cold War) ที่มีลักษณะเป็นรูปแบบสงครามตัวแทน (Proxy War) ที่มีการแบ่งระหว่างค่ายสังคมนิยมและค่ายโลกเสรี อันเป็นปัจจัยส่งผลต่อระบอบอำนาจนิยมในสังคมไทยที่มีความเข้มแข็งมากขึ้น และประกอบกับพื้นฐานของสังคมไทยในอดีตที่เป็นระบอบอำนาจนิยมจึงส่งผลให้ระบบราชการเป็นระบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น การปกครองท้องถิ่นมีความอ่อนแอ และจากมุมมองของชนชั้นนำไทยยังมองว่าหากการปกครองท้องถิ่นมีความเข้มแข็งมากเกินไปอาจส่งผลเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศ จึงส่งผลต่อนโยบายด้านการปกครองที่ขาดความชัดเจนและถูกกลະเลียด้านนโยบายรวมทั้งการถูกแซ่แข่งทางความคิดโดยระบอบอำนาจนิยมที่มุ่งให้ความสำคัญกับการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจของผู้มีอำนาจในแต่ละยุคสมัย และประกอบกับการก่อรูปของอำนาจรัฐ (State Power) ที่เป็นอำนาจของระบบราชการมีอิทธิพลมากกว่าอำนาจการเมือง (Political Power) โดยเฉพาะรัฐบาลผสมที่อ่อนแอ ระบบทหารและพลเรือนจึงเป็นตัวถ่วงดุลอำนาจของพรรคการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งโดยตลอด จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในขณะนั้น (วรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2554: 23-24)

ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2531-2540

ช่วงปี พ.ศ. 2531 สมัยรัฐบาลของพล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกที่มาจากการเลือกตั้งนับตั้งแต่ช่วงเหตุการณ์ 6 ตุลาฯ พ.ศ. 2519 เป็นต้นมา โดยดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจที่มุ่งเปลี่ยน “สนามรบเป็นสนามการค้า” กับนานาชาติ ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตอย่างรวดเร็ว และได้รับการคาดการณ์ว่าประเทศไทยกำลังกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (NICs) ที่ทำให้เกิดการขยายฐานของชนชั้นกลางหน้าใหม่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย หากแต่เมื่อปี พ.ศ. 2534 เกิดการรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ จึงเกิดการหยุดชะงักทางการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และต่อมาประเทศไทยประสบกับเหตุการณ์สำคัญของประเทศอีกครั้งหนึ่ง คือ “เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ” อันเป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลต่อสังคมไทยในเวลาต่อมา เพราะได้มีการตื่นตัวของประชาชนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงมาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่พัฒนาเติบโตขึ้นมาในช่วงก่อนการรัฐประหารของคณะ รสช. มีการตื่นตัวในการปฏิรูปทางการเมืองโดยเฉพาะการนำแนวคิดการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมาเป็นเงื่อนไขสำคัญในการปฏิรูปทางการเมือง มีการตราพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ตราพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีขอบเขตการบริหารครอบคลุมพื้นที่เขตจังหวัด ตลอดจนการบรรจุหลักการด้านการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 อย่างเป็นรูปธรรมเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ ความตื่นตัวของภาคประชาชนที่ต้องการให้มีการปฏิรูประบบการเมือง

ช่วยระยะเวลาดังกล่าวนี้ เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างรวดเร็วและรุนแรง กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ได้ส่งผลต่อแนวคิดและการรับรู้เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน การเมืองของพลเมือง สิทธิมนุษยชน การจัดการสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมของชุมชน แนวคิดประชาสังคม และแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาล (Good Governance) การกระจายอำนาจ (decentralization of power) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลายเป็นประเด็นสำคัญของการปฏิรูปการเมือง โดยพบว่ามีการปกครองเมืองต่าง ๆ เสนอนโยบายที่ชูประเด็นการกระจายอำนาจในการหาเสียงเลือกตั้งเกี่ยวกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างจริงจังทุกระดับเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงรวมถึงการผลักดันให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดโดยตรงในจังหวัดที่มีความพร้อม หากแต่ในทางปฏิบัติไม่สามารถผลักดันให้เกิดการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดได้เพราะเกิดแรงต้านข้าราชการกระทรวงมหาดไทย อย่างไรก็ตามกระแสการปฏิรูปการเมืองได้นำไปสู่การร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร

ไทย พ.ศ. 2540 ที่บรรจุเนื้อหาด้านการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นอย่างเป็นทางการ จนเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญสำคัญของการปกครองท้องถิ่นไทย รวมถึงการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดและแผนขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่เป็นปัจจัยเร่งให้เกิดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างระบบบริหารราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จนส่งผลต่อสภาพการณ์โดยรวมของท้องถิ่นและการเมืองการปกครองระดับชาติ

ช่วงระหว่างปี พ.ศ.2540 เป็นต้นมา

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในช่วงระยะเวลาตั้งแต่หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในมาตรา 78 ซึ่งกำหนดว่า “รัฐต้องกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ” (วัลลภ รัฐฉัตรธรรณท์ 2553: 117) ซึ่งหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวเป็นต้นมานั้นรัฐมีความพยายามในการนำเอาแนวคิดด้านการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาของประเทศ โดยมีการตรากฎหมายพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการกำหนดให้มีคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ก.ก.อ.) มีหน้าที่ในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพระราชบัญญัติกำหนดแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 ขึ้นเพื่อกำหนดแผนปฏิบัติการอย่างชัดเจนในการการถ่ายโอนภารกิจให้แก่ท้องถิ่นโดยการกระจายอำนาจนั้นครอบคลุมถึงภารกิจอำนาจหน้าที่บุคลากรและงบประมาณ ซึ่งถือเป็นรัฐธรรมนูญที่มีผลต่อการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นอย่างกว้างขวางเป็นระบบมากที่สุด ต่อมาในช่วงระยะเวลาหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พ.ศ. 2550 ได้มุ่งเน้นความสำคัญ คือ การขยายอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสร้างดุลยภาพระหว่างการทำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความเป็นอิสระก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการดำเนินงานและการบริหารงานภายใน รวมถึงการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นมีความโปร่งใส ส่วนการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มีจุดมุ่งหมายและสาระสำคัญในส่วนที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่แบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยวางหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ส่วนรูปแบบการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากรและพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบมาประกอบกัน

2. อำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งอำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติและต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรัฐต้องดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ของตนเองโดยจัดระบบภาษี หรือการจัดสรรภาษีที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. การบริหารงานและความเป็นอิสระในการบริหารงาน โดยรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา การเงินและการคลัง และการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การป้องกันการทุจริต และการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ และรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารงานบุคคลได้เองโดยใช้ระบบคุณธรรม และต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่นหรือแต่ละรูปแบบ รวมทั้งการดำเนินงานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นเปิดเผยข้อมูล และรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ รวมทั้งมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย

4. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชน รัฐธรรมนูญมีความต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลพื้นที่ชุมชนของตนเอง ตลอดทั้งการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญจึงกำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง ผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น หรือในกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษจะให้มาโดยวิธีอื่นก็ได้ แต่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วยเช่นกัน

5. การขยายอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรัฐต้องปรับระบบการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยการบูรณาการร่วมมือและช่วยเหลือกันระหว่างหน่วยงานราชการทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐ ดังนั้นรัฐจึงต้องส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น และเน้นการพัฒนาคุณภาพคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตของเจ้าหน้าที่พร้อมกับพัฒนาระบบการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและให้รัฐมุ่งเน้นการทำงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

การปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยหากพิจารณาศึกษาการบริหารปกครอง จะพบว่าองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นของไทยดำเนินการในรูปแบบการบริหารปกครอง (Governance) ได้ด้วยวิธีการ 1) การบริหารปกครองเชิงการเมืองและสังคม (Socio political Governance) เช่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ได้มีส่วนร่วมในการบริหารปกครองท้องถิ่น 2) การบริหารปกครองเชิงเครือข่าย (Network Governance) เป็นการสร้างเครือข่ายหรือคณะทำงานในพื้นที่เพื่อดำเนิน กิจกรรมทางสังคม โดยมีภาครัฐทำหน้าที่ดูแลสนับสนุน และ 3) การบริหารปกครองในรูปแบบการรับเหมา สัญญา (Contract Governance) เป็นการจัดทำบริการสาธารณะโดยที่ภาครัฐจ้างเหมาบริการให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งในปัจจุบันจะพบว่าภาครัฐได้ส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมกับการบริหารจัดการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ดังปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2550 (โกวิทย์ พวงงาม, 2550: 37-38) ซึ่งบัญญัติให้หน่วยงานทางการปกครองต้องให้ข้อมูลและจัดทำให้ เกิดการประชุมหารือกับประชาชน ในโครงการหรือนโยบายที่รัฐจะดำเนินการ ซึ่งหากพิจารณาแล้วจะเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของท้องถิ่นซึ่งช่วยให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการมีส่วนร่วมคือการ ได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้น ทั้งในด้านคุณภาพและตรงกับการต้องการของประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้ง สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ในปัจจุบันนี้สามารถพบเจอกับความแตกต่างทางสังคมที่ผ่านมามีอย่างชัดเจน โดยเฉพาะประเด็นทางด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน โดย Chernichovsky and Hanson (2009) ได้อธิบายว่า ถึงแม้ว่า

คุณภาพของระบบการให้บริการสาธารณะและระดับคุณภาพชีวิต ของประชาชนจะมีการพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างมาก หากแต่ในหลายประเทศยังคงประสบปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่ยังคงรอการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เช่น ปัญหาการบริหารจัดการระบบสาธารณสุขซึ่งจะพบว่าจาก ความพยายามของทุกประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศกำลังพัฒนาหรือประเทศที่พัฒนาแล้วในการผลักดันให้เกิด ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า แต่ด้วยความไม่เท่าเทียมกันทางศักยภาพด้านการบริหารและด้านงบประมาณของแต่ละประเทศ ทำให้เกิดความไม่เชื่อมั่นในประสิทธิภาพและความยั่งยืนของระบบสาธารณสุข ในประเทศที่กำลังพัฒนา ด้วยเหตุนี้จึงก่อให้เกิดความตื่นตัวของสังคม ในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการใช้ทรัพยากรของภาครัฐเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อระบบสาธารณสุข เป็นต้น ดังนั้น ด้วยความใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงสามารถ ตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและประชาชนได้อย่างตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ จึงกล่าวได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่สำคัญที่ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางในการบำบัดทุกข์ บำรุง สุข ให้แก่ประชาชน การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นการกระจายอำนาจหน้าที่ ซึ่งถือว่าการปรับปรุงแบบและบทบาทขององค์กรภาครัฐในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับรัฐบาลกลาง ระดับ ภูมิภาค และระดับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งต้องเปลี่ยนบทบาทของหน่วยงานภาครัฐส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจาก บทบาทของผู้ปฏิบัติ ไปเป็นผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุน แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ซึ่งการกระจายอำนาจแก่ชุมชนท้องถิ่นโดยอาศัยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่น และ ภาคประชาชนให้สามารถดูแลกิจการภายในชุมชนของตนได้ด้วยตนเอง ซึ่งนอกจากนี้การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่นผ่านกระบวนการการกระจายอำนาจโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่ให้บริการสาธารณะที่กระจาย อยู่ทั่วประเทศ ที่มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะบริบทของพื้นที่ ทั้งทางด้านกายภาพ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้อยู่ในท้องถิ่น ซึ่งในประเด็นการจัดการความหลากหลายทางบริบทชุมชน แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัด ของกระบวนการที่ศูนย์แห่งการบริหารกิจการสาธารณะแบบดั้งเดิมที่มีลักษณะแบบรวมศูนย์อำนาจในการปกครอง แต่ไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นภายในแต่ละชุมชนได้ การกระจายระบบงานให้มีลักษณะที่คล่องตัวและปรับตัวยืดหยุ่น จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการปฏิรูปภาครัฐ เนื่องด้วยการสร้าง หรือการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นเป็นการให้บริการสาธารณะและการแก้ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น

2. การกระจายอำนาจให้แก่ชุมชนท้องถิ่นถือเป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม (Participation) ของภาคประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความอิสระในการบริหารจัดการตนเองย่อมเอื้ออำนวยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระดับชุมชนของตน และในการจัดให้มีบริการสาธารณะต่าง ๆ ภายในชุมชนได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ในทางการเมืองการปกครอง ตามหลักการปกครองตนเอง และนำไปสู่การเติบโตของความเป็นพลเมืองในหมู่ประชาชน

3. การกระจายอำนาจส่งผลต่อการส่งเสริมหลักเสรีภาพ (Liberty) ตามหลักประชาธิปไตย ซึ่งหาก อำนาจทางการเมืองการปกครองถูกรวบอยู่ที่ศูนย์กลางมากเกินไปนั้น ก็ส่งผลให้เกิดการใช้อำนาจในทางที่ ลิดรอนสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคล และสร้างความเสียหายให้กับสังคมโดยรวมได้ง่าย โดยในทางกลับกัน การกระจายอำนาจเป็นวิธีหนึ่งในการปกป้องเสรีภาพของปัจเจกบุคคล โดยการให้อำนาจกระจาย

ออกไป อันจะนำไปสู่การสร้างโครงข่ายของการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน (Checks and Balances) ระหว่างศูนย์กลางของประเทศและชุมชน

การกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการถ่ายโอนภารกิจหน้าที่ในการจัดให้บริการสาธารณะไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือเชิงนโยบายที่ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความเสมอภาค และคุณภาพของการให้บริการประชาชน สำหรับบริบทประเทศไทยนั้น กระบวนการกระจายอำนาจที่ถือกำเนิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบในปี พ.ศ. 2540 ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ต้องได้รับการถ่ายโอนไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นภารกิจหน้าที่สาธารณะประโยชน์ขั้นพื้นฐาน การสาธารณสุขพื้นฐาน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เป็นต้น (ภวัต พัฒนนิภากร, 2563: 1)

บทสรุป (Conclusion)

การพัฒนาการกระจายอำนาจของการปกครองท้องถิ่นสู่อนาคต จะต้องมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง และบทบาทของราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รูปแบบการบริหารงานราชการจะเปลี่ยนแปลงไปใน 2 ลักษณะ คือ

รูปแบบที่ 1 ปรับเปลี่ยนบทบาทผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับ ดูแล และประสานงานในฐานะผู้แทนของราชการส่วนกลางและแต่งตั้งโดยรัฐบาล

รูปแบบที่ 2 ผู้ว่าราชการจังหวัดมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในจังหวัดที่มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น โดยเฉพาะจังหวัดที่มีพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นเมืองส่วนใหญ่ เช่น นนทบุรี สมุทรปราการ ภูเก็ต เป็นต้น ซึ่งในรูปแบบนี้ ราชการส่วนภูมิภาคจะหมดไป โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทย

ดังนั้น การปรับเปลี่ยนบทบาทของการปกครองท้องถิ่นจากการบริหารท้องถิ่น (Local Administration) ไปสู่การจัดการปกครองท้องถิ่น (Local Governance) เพื่อให้การจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยสมัยใหม่มีประสิทธิภาพ และเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ซึ่งการพัฒนาการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น รัฐควรมีความจริงจังอย่างชัดเจนและไม่นัยยะแฝงใดในการกระจายอำนาจทั้ง การกระจายอำนาจทางการบริหาร การกระจายอำนาจทางการเมือง และการกระจายอำนาจทางการคลัง เพื่อเป็นการปกครองตนเองของประชาชนอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ที่ได้รับ (Knowledge)

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นภายใต้กระบวนการปกครองท้องถิ่นไทยสมัยใหม่ โดยอาศัยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่นและภาคประชาชนให้สามารถดูแลกิจการภายในชุมชนของตนได้ด้วยตนเอง ซึ่งนอกจากนี้การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่นผ่านกระบวนการการกระจายอำนาจโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่ให้บริการสาธารณะที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ ที่มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะบริบทของพื้นที่ ทั้งทางด้านกายภาพ วัฒนธรรม

และวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น ซึ่งในประเด็นการจัดการความหลากหลายทางบริบทชุมชน แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดของกระบวนการที่คณะกรรมการกิจการสาธารณะแบบดั้งเดิมที่มีลักษณะแบบรวมศูนย์อำนาจในการปกครอง แต่ไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นภายในแต่ละชุมชนได้ การกระจายระบบงานให้มีลักษณะที่คล่องตัวและปรับตัวยืดหยุ่น จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการปฏิรูปภาครัฐ เนื่องด้วยการสร้างหรือการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นเป็นการบริการสาธารณะและการแก้ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น

2. การกระจายอำนาจให้แก่ชุมชนท้องถิ่นถือเป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม (Participation) ของภาคประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความอิสระในการบริหารจัดการตนเองย่อมเอื้ออำนวยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระดับชุมชนของตน และในการจัดให้มีบริการสาธารณะต่าง ๆ ภายในชุมชนได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ในทางการเมืองการปกครอง ตามหลักการปกครองตนเอง และนำไปสู่การเติบโตของความเป็นพลเมืองในหมู่ประชาชน

3. การกระจายอำนาจส่งผลต่อการส่งเสริมหลักเสรีภาพ (Liberty) ตามหลักประชาธิปไตย ซึ่งหากอำนาจทางการเมืองการปกครองถูกรวบอยู่ที่ศูนย์กลางมากเกินไปนั้น ก็ส่งผลให้เกิดการใช้อำนาจในทางที่ลิดรอนสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคล และสร้างความเสียหายให้กับสังคมโดยรวมได้ง่าย โดยในทางกลับกัน การกระจายอำนาจเป็นวิธีหนึ่งในการปกป้องเสรีภาพของปัจเจกบุคคล โดยการให้อำนาจกระจัดกระจายออกไป อันจะนำไปสู่การสร้างโครงข่ายของการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน (Checks and Balances) ระหว่างศูนย์กลางของประเทศและชุมชน

การกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการถ่ายโอนภารกิจหน้าที่ในการจัดให้บริการสาธารณะไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือเชิงนโยบายที่ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความเสมอภาค และคุณภาพของการให้บริการประชาชน สำหรับบริบทประเทศไทยนั้น กระบวนการกระจายอำนาจที่ถือกำเนิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ต้องได้รับการถ่ายโอนไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นภารกิจหน้าที่สาธารณะประโยชน์ขั้นพื้นฐาน การสาธารณสุขพื้นฐาน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2563). **ข้อมูลจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.dla.go.th/work/abt/index.jsp>. สืบค้นเมื่อ 4 เมษายน 2566
- โกวิท พวงงาม. (2550). **การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก๊อปปี้.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2554). พลวัตของการเมืองไทย. **วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ**. 11(2): 19-25.
- ภวัต พัฒนนิภากร. (2563). **รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ภายใต้อิทธิพลของพลวัตทางการเมือง**. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต. รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วัลลภ รัฐฉัตรตานนท์. (2553). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทองกมล.

- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2544). **การปกครองส่วนท้องถิ่น**. โครงการเฉลิมพระเกียรติจัดทำสารานุกรม รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- อภิัญญา ฉัตรข้อฟ้า พระปลัดสมนึก ธีรปัญญา และบวร ชมขุนศรี. (2565). การปกครองท้องถิ่นไทยในยุครวม ศูนย์อำนาจ. **วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. 11(3): 424-435.
- Chernichovsky, D. & Hanson, K. (2009). **Advances in health economics and health services research**. United Kingdom: Emerald Group Publishing.
- Wit, D. (1967). **A Comparative survey of local government and administration**. Bangkok: Kurusapha Press.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

“วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์” เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา ผู้สนใจทั่วไป และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการทางสังคมศาสตร์ หลักรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ บริหารการศึกษา พระพุทธศาสนาและปรัชญา ตลอดจน บทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 2-3 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร และมีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้ จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ตีพิมพ์บทความประเภทต่างๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 **ชื่อเรื่อง (Title)** ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 **ผู้นิพนธ์ (Author)** ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 **บทคัดย่อ (Abstract)** ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 **คำสำคัญ (Keywords)** ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหาครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 **บทนำ (Introduction)** เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 **วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)** ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)** อธิบายถึง กระบวนการดำเนินการอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึง รายละเอียดของวิธีการศึกษา ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้ง สถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่องและแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบ และผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง เชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้ง ข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association Citation Style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึง ใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้ง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อยๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association Citation Style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/assr/index>

รูปแบบบทความและการตีพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าหน้ากระดาษ ความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วย เลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้พิมพ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อ และนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข เขียนไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์ เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรกที่มีเครื่องหมายเลขกำกับไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้พิมพ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ เช่น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้พิมพ์นั้น ผู้พิมพ์ต้องระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 300 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) และการระบุแหล่งที่มา โดยมีรูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้นๆ ให้ใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้น ทั้งผู้นิพนธ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ โดยระบุเฉพาะนามสกุลผู้นิพนธ์คั่นด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบ ดังนี้ Author/(Year of Publication: page) หรือ (Author./Year of Publication: page) เช่น Anuwat (2018: 18) หรือ (Brown, 1997: 18-22) เป็นต้น หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et.al. (and others)

1.16 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี โดยใช้เป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น
ทั้งผู้นิพนธ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association Citation Style)
โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์
ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10 – 15 หน้า

2. การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 การเขียนเอกสารอ้างอิงให้ใช้ตามรูปแบบของ APA (American Psychological Association Citation Style) โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย หรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et.al. (and others) โดยจัดเรียงตามพยัญชนะ สระ ตามรูปแบบการอ้างอิงตามลำดับก่อนหลังให้ถูกต้อง

2.2 การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของผู้นิพนธ์ โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้เริ่มต้นด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน และต่อด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศ และชื่อผู้นิพนธ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างลำดับการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

เอกสารอ้างอิง (References)

การกีฬาแห่งประเทศไทย. (2558). คู่มือผู้ฝึกสอนกีฬาแบดมินตัน. กรุงเทพฯ: กองวิชาการ การกีฬาแห่งประเทศไทย.

อนุกวัตร กระสังข์. (2560). พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). Finite Element Modeling for Stress Analysis. New York: John Wiley & sons.

3. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

หนังสือ (Book)

ชื่อ นามสกุลผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ครั้งที่พิมพ์ (ถ้ามี). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

Author.// (Year of Publication). // Title of Book. // Edition of Book. // Place of Publication. // Publisher Name.

รายงานทางวิชาการ

ชื่อ นามสกุลผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. เมืองที่พิมพ์: หน่วยงานที่เผยแพร่.

Author.// (Year of Publication). // Title. // Place of Publication. // Publisher Name.

วิทยานิพนธ์

ชื่อ นามสกุลผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต, มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิต). ชื่อสถานศึกษา.

Author.// (Year of Publication). // Title of Thesis. // Degree of Thesis. // Publisher Name.

รายงานการวิจัย

ชื่อ นามสกุลผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. รายงานการวิจัย. เมืองที่พิมพ์: หน่วยงานที่เผยแพร่/สถานศึกษา.

Author.// (Year of Publication). // Title. // Research Report. // Place of Publication. // Publisher Name.

รายงานการประชุม

ชื่อ นามสกุลผู้พิมพ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อรายงานการประชุม**. วัน เดือน ปี ที่จัด. เลขหน้า. สถานที่:
สำนักพิมพ์.

Author.//(Year of Publication).// Title of Article.//**In Title**.//Date of Publication.//page.//Place
of Publication.://Publisher Name.

วารสาร

ชื่อ นามสกุลผู้พิมพ์. (ปี/เดือน/วันที่พิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร**. ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่พิมพ์): เลขหน้าแรก –
หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).// Title of Article.//**Name of Journal**.//Year(Volume).://page.

หนังสือพิมพ์

ชื่อ นามสกุลผู้พิมพ์. (ปี/เดือน/วันที่พิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อหนังสือพิมพ์**. เลขหน้าแรก – หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).// Title of Article.//**Name of Newspaper**.//page.

สื่ออินเทอร์เน็ต

ชื่อ นามสกุลผู้เผยแพร่. (ปี). ชื่อเรื่อง. **ชื่อบทความ**. [ประเภทสื่อที่เข้าถึง]. แหล่งที่มา: แหล่งข้อมูลหรือที่อยู่
บนเว็บไซต์ วัน เดือน ปีที่สืบค้น.

Author.//(Year of Publication).// **Title of Article**.// [Online].//Available.://Name of website.//
Retrieved/Date of Publication.

การสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์. (ปี/เดือน/วันที่). ตำแหน่ง (ถ้ามี). สัมภาษณ์.

Name of Interview.//(Date of Publication).//position.//Interview.